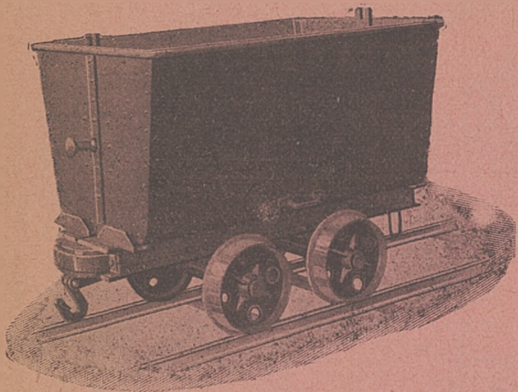
J. SZCZERBOWSKI

SKOROWIDZ LEŚNY

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny“.

Tow. Akc. węgierskiej fabryki wagonów i maszyn w Györ.

Jeneralna Reprezentacya na Galicyę i Bukowinę

WACŁAW OSTROWSKI I Ska

Lwów ul. Asnyka 8. — Tel. 1158.

Poleca: wózki, szyny, lokomotywy i wszelkie przybory w zakres kolejek lasowych i gospodarczych wchodzące.
Budowa całkowitych linii kolejkowych. — Budowa kolejek linowych.

MAŹ POGAZOWA.

MAŹ POGAZOWĄ

WYPRÓBOWANY ŚRODEK DO KONSERWOWANIA MATERYAŁÓW DRZEWNYCH — DOSTARCZA

ZAKŁAD GAZOWY MIEJSKI WE LWOWIE.

CENNIK NA ŻĄDANIE.

MAŹ POGAZOWA.

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny“.

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny".

SKOROWIDZ LEŚNY

NA ROK 1909. WYDANIA GACICYJSKIEGO

ROCZNIK TRZECI. OPRACOWAŁ I. SZCZERBOWSKI.

LWÓW 1909. — NAKŁADEM AUTORA. — Z DRUKARNI „POLONIA“ WE LWOWIE, — UL. TRZECIEGO MAJA 11.

PRZEDMOWA.

Rocznik niniejszy różni zię znacznie pod względem treści od pierwszych dwóch wydań.

Sądzę jednak, że zmiana ta wyjdzie jedynie na korzyść wydawnictwu. Przedewszystkiem bowiem wzory techniczne i wiadomości osobowe, które były zasadniczą treścią pierwszych roczników, nie uległy tak wielkim zmianom, aby je po niespełna roku trzeba było przerabiać. Zresztą przy słabem zainteresowaniu się sprawami leśnictwa, wiadomości te wystarczyć mogą na lat kilka. Natomiast wydawało mi się, że zamiast powtarzania rzeczy już raz opracowanych, potrzebniejszeby były wiadomości z innych dziedzin. Ponieważ zaś od dawna czuć się dawał u nas brak dokładnego zbioru ustaw rozporządzeń i przepisów w sprawach lasowych, przeto sądziłem, że ogłoszenie takiego zbioru w „Skorowidzu“ będzie rzeczą pożądaną.

Oprócz tego zebrałem dokładniejsze wiadomości o szkołach leśniczych w kraju i za granicą.

Ponieważ w stanie osobowy państwowej służby leśnej zachodzą najczęstsze zmiany i dokładna ewidencya tych zmian ma ogólne znaczenie, przeto umieściłem w trzeciej części szematyzm personalu w służbie techniczo-leśnej.

Gdyby się jednak okazało, że rychlejsze uzupełnienie wiadomości o prywatnych gospodarstwach leśnych, czyli sporządzenie nowego wydania II. rocznika, jest przez ogół pożądane, natedy nie omieszkam zastosować się do tego życzenia zaraz w następnym roku.

We Lwowie w lutym 1909.

I. Szczerbowski.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ II.

Wiadomości o szkołach i dziełach z dziedziny leśninictwa.

A) Austrya.

B) Węgry.

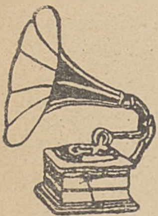
C) Królestwo Polskie.

CZĘŚĆ III.

Szematyzm personalu w państwowej służbie techniczno-leśnej.

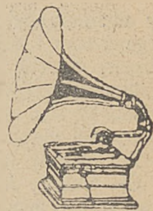
M. HACKEL
Lwów, Pasaż Mikolascha.

Warsztat elektr. mech. reparacyjny. Pierwsza i jedyna w kraju fabryka gramofonów

10.000 płyt do wyboru.

zawsze na składzie.

Centralna zmiana używanych płyt (przyjmuje także i zbite) każdej marki z wyjątkiem „Kolumbia“

Wielki wybór kieszonkowych lampek elektr., bateryi, dzwonków elektr., **drutu wosk.**, **elementa, węgle, cynki po bardzo umiarkowanych cenach.**

Skład instrumentów muzycznych, Mandoliny włoskie, skrzypce, harmonie ręczne i ustne w wielkim wyborze, flety, klarnety, struny, piórka do mandolin, etc. etc.

Skład rowerów nowych pierwszorzędnych marek oraz okazyjnie—wielki wybór używanych rowerów.

Wszelkie przybory oraz części składowe do rowerów, gramofonów, dzwonów elektr., telefonów, instrumentów muzycznych zawsze na składzie.

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny“.

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

NOTATKI:

Ubezpieczenia emerytalne ustawowe i dobrowolne

w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych.

Wszyscy leśnicy w służbach prywatnych, liczący z końcem roku 1908 nie więcej jak 55 lat wieku, obowiązani będą od 1 stycznia 1909 do ubezpieczenia się w myśl ustawy emerytalnej dla urzędników prywatnych z dnia 16 grudnia 1909 Dz. u p. Nr. 1 ex 1907.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych, które w r. 1908 obchodziło uroczyście jubileusz swego 40-letniego istnienia, zostało reskryptem ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 13 października 1908 l. 33.256 uznane i zatwierdzone jako ustawowy Zakład emerytalny zastępczy.

Jest to jedyny zakład zastępczy w naszym kraju. Służbodawcy mogą wprawdzie zawierać ustawowe ubezpieczenia swych urzędników także w Zakładzie emerytalnym państwowym (w Wiedniu — z biurem krajowem we Lwowie), nie ulega jednak wątpliwości, że przeważna część służbodawców, zwłaszcza wszyscy obywatele ziemscy, ubezpieczenia te zawierać będą tylko w naszym krajowym autonomicznym zakładzie zastępczym, jakiem jest wspomniane Towarzystwo. Będą oni czynić to tem bardziej, że oprócz zalet natury moralnej (samorząd zupełny, zasada wzajemności, lokacya kapitałów w kraju i t. p.) Zakład ten zastępczy daje znaczne materyalne korzyści, a przedewszystkiem daje możność ubezpieczenia wyższych emerytur niż ustawowe, co w Zakładzie państwowym jest wykluczone.

W roku ubiegłym podaliśmy obszerniejsze wiadomości o Towarzystwie i jego działach ubezpieczeń. Obecnie ponawiamy tylko to, co jest najważniejsze odnośnie do ubezpieczeń *ustawowych*.

Najważniejszym w Towarzystwie działem ubezpieczeń jest t. zw. „Kasa emerytalna“, która się dzieli na dział I *ustawowy* i dział II *dobrowolny*.

W dziale I, t. j. ustawowym Kasy emerytalnej obowiązuje tylko norma emerytalna M, według której wynosi:

za ubezpieczonych 100 K. rocznych poborów służb. (czyli jeden udział)						
po latach należenia	renta w niezdolności do pracy względnie na starość	renta wdowia (połowa renty w niezdolności do pracy względnie na starość)	dodat. na wychow. sierot: po ubezpie. matce	po ubezpie. ojcu	zupełnych	Składka miesięczna
	k o r o n					
10	30·—	15·—	dla 1-go dziecka K. 10·—, dla 2-ga i więcej dzieci K. 15·	dla 1-go dziecka K 10·—, dla 2-ga K. 20·—, dla 3-ga i więcej dzieci K. 22·50.	dla 1-go dziecka K. 20·—, dla 2-ga K. 40·—, dla 3-ga i więcej dzieci K. 60·—, jednakże nie więcej od renty, do jakiej miał prawo ubezpieczony rodzic w chwili śmierci.	1 K.
11	31·50	15·75				
12	33·—	16·50				
13	34·50	17·25				
14	36·—	18·—				
15	37·50	18·75				
16	39·—	19·50				
17	40·50	20·25				
18	42·—	21·—				
19	43.50	21·75				
20	45·—	22·50				
21	46·50	23·25				
22	48·—	24·—				
23	49·50	24·75				
24	51·—	25·50				
25	52·50	26·25				
26	54·—	27·—				
27	55·50	27·75				
28	57·—	28·50				
29	58·50	29·25				
30	60·—	30·—				
31	61·50	30·75				
32	63·—	31·50				
33	64·50	32·25				
34	66·—	33·—				
35	67·50	33·75				
36	69.—	34·50				
37	70·50	35·25				
38	72·—	36·—				
39	73·50	36·75				
40	75·— jako renta na starość	37·50				

Urzędnicy prywatni, wykonywujący swój obowiązek ubezpieczenia w myśl ustawy z 16 grudnia 1906 Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1907, mają stosownie do swych poborów rocznych ubezpieczyć w tym dziale według powyższej normy M

przy poborach rocznych	600	do 900	K. 6	udziałów
„ „ „ wyżej	900	„ 1200	„ 9	„
„ „ „ „	1200	„ 1800	„ 12	„
„ „ „ „	1800	„ 2400	„ 18	„
„ „ „ „	2400	„ 3000	„ 24	„
„ „ „ „		3000	„ 30	„

Przy oznaczaniu tych poborów rocznych należy doliczać dodatki kwaterowe, aktywalne i funkcyjne, jakoteż wszelkie dodatki w naturze.

Przy określeniu wartości dodatków w naturze należy doliczać, o ile inna wartość nie będzie udowodniona, mieszkanie

w naturze w wysokości 15% płacy w gotówce, mieszkanie z wolnym opałem i oświetleniem w wysokości 20%, zaś mieszkanie z wiktem 33⅓% płacy w gotówce. Wartość innych poborów w naturze dolicza się według przeciętnych cen miejscowych (przeciętnych cen targowych).

Osoby, nieobowiązane do ustawowego ubezpieczenia, mogą emeryturę od pewnej części lub wszystkich swych poborów służbowych, zaś urzędnicy, ustawowo do ubezpieczenia obowiązani, mogą swe pobory ponad ustawową normę ubezpieczać w drugim (dobrowolnym) dziale Kasy emerytalnej bądź według powyższej normy M, bądź też według następujących norm P i A:

Norma emerytalna P.

Za ubezpieczonych 100 K. rocznych poborów służbowych (czyli jeden udział:

po latach należenia	renta w razie niezdolności do pracy względnie na starość	renta wdowia (połowa renty w niezdolności do pracy względnie na starość)	dodat. na wychow. sierot: po ubez. matce	po ubezpie. ojcu	zupełnych	Składka miesięczna
	Koron					
10	25·—	12·50	dla 1-go dziecka K 8·33, dla 2-ga i więcej dzieci K. 12·50	dla 1-go dziecka K 8·33, dla 2-ga K 16·66, dla 3-ga i więcej dzieci K 18·75	dla 1-go dziecka K 16·66, dla 2-ga K 33·33, dla 3-ga i więcej dzieci K 50·—, jednakże nie więcej od renty, do jakiej miał prawo ubezpieczony rodzic w chwili śmierci.	1·17 K.
11	27·50	13·75				
12	30·—	15·—				
13	32·50	16·25				
14	35·—	17·50				
15	37·50	18·75				
16	40·—	20·—				
17	42·50	21·25				
18	45·—	22·50				
19	47·50	23·75				
20	50·—	25·—				
21	52·50	26·25				
22	55·—	27·50				
23	57·50	28·75				
24	60·—	30·—				
25	62·50	31·25				
26	65·—	32·50				
27	67·50	33·75				
28	70·—	35·—				
29	72·50	36·25				
30	75·—	37·50				
31	77·50	38·75				
32	80·—	40·—				
33	82·50	41·25				
34	85·—	42·50				
35	87·50	43·75				
36	90·—	45·—				
37	92·50	46·25				
38	95·—	47·50				
39	97·50	48·75				
40	100·—jako renta na starość	50·—				

Norma emerytalna A.

Za ubezpieczonych 100 K rocznych poborów służbowych (czyli jeden udział)						
po latach należenia	renta w niezdolności do pracy względnie na starość	renta wdowia (połowa renty w niezdolności do pracy względnie na starość)	dodat. na wychow. sierot: po ubezpie. matce	po ubezpie. ojcu	zupełnych	Składka miesięczna
	Koron					
5	35·—	17·50	dla 1-go dziecka K 10·—, dla 2-ga i więcej dzieci K 17·50	dla 1-go dziecka K 10·—, dla 2-ga K 20·—, dla 3-ga i więcej dzieci K 26·25	dla 1-go dziecka K 20·—, dla 2-ga K 40·—, dla 3-ga K 60·—, dla 4-ga i więcej dzieci K 70·—, jednakże nie więcej od renty, do jakiej miał prawo ubezpieczony rodzic w chwili śmierci.	1·50 K.
6	36.—	18·—				
7	37·—	18·50				
8	38·—	19·—				
9	39·—	19·50				
10	40·—	20·—				
11	41·—	20·50				
12	42·—	21·—				
13	43·—	21·50				
14	44·—	22·—				
15	45·—	22·50				
16	46·—	23·—				
17	47·—	23·50				
18	48·—	24·—				
19	49·—	24·50				
20	50·—	25·—				
21	51·—	25·50				
22	52·—	26·—				
23	53·—	26·50				
24	54·—	27·—				
25	55·—	27·50				
26	56·—	28·—				
27	57·—	28·50				
28	58·—	29·—				
29	59·—	29·50				
30	60·—	30·—				
31	61·—	30·50				
32	62·—	31.—				
33	63·—	31·50				
34	64·—	32·—				
35	65·— jako renta na starość	32·50				
36	72·—	36·—				
37	79·—	39·50				
38	86·—	43·—				
39	93·—	46·50				
40	100·—	50·—				

Uwaga: *Wszystkim urzędnikom, którzy byli w Towarzystwie ubezpieczeni według normy A przed 1 stycznia 1909 wlicza się udziały normy A do ubezpieczeń ustawowych*

Zresztą dodajemy w uzupełnieniu naszego zeszłorocznego artykułu o Towarzystwie następujące uwagi:

Organizacya Towarzystwa polega na zupełnym samorządzie, wszyscy członkowie organów Zarządu wychodzą z wolnych wyborów.

Wszystkie organy Zarządu wybierane są po połowie z grupy służbodawców i grupy ubezpieczonych urzędników.

Korzyści ubezpieczeń emerytalnych w Towarzystwie w porównaniu z takiemi samemi ubezpieczeniami w powszechnym (państwowym) zakładzie emerytalnym są pokrótce następujące:

Towarzystwo daje możność ubezpieczenia świadczeń emerytalnych wyższych po nad ustawowe maximum. a to aż do wysokości pełnych poborów służbowych.

Zakupywanie lat ubiegłych jest w Towarzystwie korzystniejsze. najpierw bowiem wolno zakupywać wszystkie lata ubiegłe aż do 18 go roku życia wstecz, dalej wpłatę jednorazową za zakupno lat ubiegłych Towarzystwo rozkłada na życzenie na raty na przeciąg całego szeregu lat, następnie w normie emerytalnej A. której przed 1 stycznia 1909 wolno używać także w dziale ustawowym Kasy emerytalnej. są wpłaty za zakupno lat znacznie niższe od takich wpłat w normie ustawowej.

Ubezpieczenie podwyższeń płac (awansów) możliwe jest w Towarzystwie (według osobnej taryfy dopłat) w ten sposób, by się bez czasu wyczekiwania liczyły wstecz od początku służby (wzgl. od początku należenia do ubezpieczenia) i by przyszła emerytura wymierzona była według ostatniej najwyższej płacy.

Oprócz Kasy emerytalnej posiada Towarzystwo także działy ubezpieczenia osobnych rent wdowich (stałych lub wzrastających), kapitałów pogrzebowych (pośmiertnych) i posagów, a warunki tych ubezpieczeń są bardzo dogodne i korzystne.

Nadto posiada Towarzystwo dla swych członków zwyczajnych (ubezpieczonych) następujące urządzenia dobroczynne: 1) bursę dla synów członków, uczniów szkół średnich; 2) 5 fundacyj stypendyjnych o 10 stypendyach w kwocie po 160—200 K. rocznie dla synów i córek członków; 3) fundacyę posagową, z której corocznie przyznaje się jeden lub kilka posagów po 400 koron córkom członków, 4) fundusze zapomóg doraźnych, z których mogą zarządy oddziałów udzielać swym członkom w godnych uwzględnienia wypadkach zapomogi bezzwrotne lub zaliczki (pożyczki) zwrotne.

Lokacya kapitałów odbywa się wyłącznie w wartościach krajowych.

Koszty administracyjne Towarzystwa są bardzo małe.

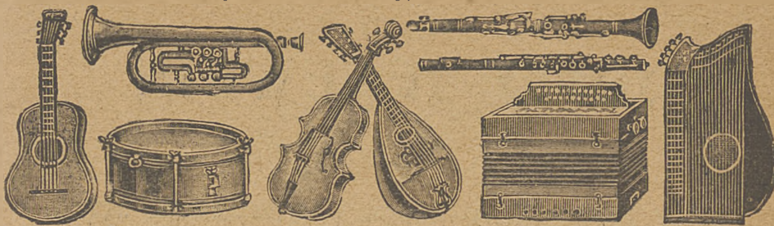
Towarzystwo opiera się na zasadzie wzajemności, a wszelkie nadwyżki bilansowe, które w zakładzie państwowym nie są obracane na korzyść ubezpieczonych (system fiskalny), są w Towarzystwie urzędników prywatnych własnością ogółu ubezpieczonych i będą użyte na obniżenie składek lub podwyższenie świadczeń dla członków.

Wszystkie prawa i wolna wola tak ubezpieczających się urzędników jak i służbodawców są zresztą w Towarzystwie

ochronione także przez postanowienia, iż służbodawcom i ich urzędnikom wolno każdej chwili wystąpić z Towarzystwa i przejść do Zakładu państwowego lub do innego urządzenia zastępczego, a na ten wypadek ma Towarzystwo temu zakładowi, do którego oni przeszli, przekazać całą ich rezerwę premiową; a także przeciwnie, wolno każdej chwili wystąpić ze Zakładu państwowego i przejść do Towarzystwa jako zakładu zastępczego, a wówczas Zakład państwowy przekaże Towarzystwu całą rezerwę premii urzędników, którzy przeszli.

Wreszcie na podniesienie zasługuje ten moment moralny, że Towarzystwo, które od lat przeszło 40 było jedyną organizacyą urzędników prywatnych w naszym kraju i w miarę możności i środków chroniło i broniło interesów materyalnych i moralnych tej warstwy społecznej, a przedewszystkiem niemało przyczyniło się do wywalczenia wspomnianej ustawy emerytalnej, — pozostaje jako zakład zastępczy nadal samoistną niezależną organizacyą urzędników prywatnych, która oprócz ubezpieczenia na wszystkie wypadki życia ma jeszcze ten ważny obowiązek społeczny, by i nadal jak najusilniej wszelkimi prawnie dozwolonymi środkami starać się o poprawę warunków bytu urzędników prywatnych, w pierwszej zaś linii o poprawę obecnej ustawy emerytalnej, a następnie o dalsze ustawy ochronne i o obronę wszelkich praw i interesów urzędników prywatnych. I to był jeden z powodów, iż Towarzystwo uważało za swój obowiązek obywatelski i patryotyczny zwalczyć i przełamać wszystkie odnośne trudności i zachować swą samoistność przez uzyskanie uznania jako ustawowy Zakład emerytalny zastępczy dla dobra kraju i narodu.

Uważam sobie za obowiązek uczciwości wypełniać zlecenie rzetelnie i dokładnie.

Skrzypce, cytry harmonijki, wogóle wszystkie instrumenty i struny dla kapeli, szkół i osób prywatnych najkorzystniej można dostać u

HERMANA TRAPPA w Wildstein, Czechy.

Najlepsza jakość. Ceny najniższe. Pierwsze źródło zamówień. Przeszło 10000 robotników zatrudnionych jest powyższym wyrobem. Specyalność: Trapp'a koncertowe cytry „Syrena". Najlepsze solowe i koncertowe skrzypce. — Zaopatrzenie całych kapel.

W 8 rewirach w przeciągu lat 6 prawie wszystko chwycono w nasze żelaza **Nr. 11b**. 1569 lisów, 66 borsuków, 186 kun, 251 tchórzów, 657 lasic, 845 kotów, 75 jastrzębi, stanowczo najlatw. metodą według Staats x. Wacquant-Geozellesa opis szczegółowy w katalogu głównym (gratis). **Najlepsze żelaza na lisy** Nr. 11b z łańcuszkiem kotwicowym tylko 6·50 M. **Oryginalna Grell'a przynęta na lisy** w paczkach po 2 i 4 Marki. FABRYKA PRZYBORÓW ŁOWCZYCH **E. GRELL I SKA W HAYNAU NA SZLĄSKU.**

ŻYWA ZWIERZYNA!

ZAJĘCY

Kilka tysięcy czeskich i węgierskich bażantów, sarn, królików, kuropatw głuszców i cietrzewi, puchaczy jeleni, danieli itp. Tylko świeżo złapane, mocne i zdrowe zwierzęta sprzedaję w celu odświerzenia krwi. Nadto **jaja bażantów i kuropatw.**

FR. HORÁČEK

wywóz zwierzyny
Martynice koło Jilemnic
Czechy.

Naturalna surowa waselina

najlepszy tłuszcz ochronny dla kopyt i skór, gdyż nie zawiera kwasów, nie łączy się nigdy z tlenem, nie jełczeje, nie wydziela żywicy, chroni od pleśni i utrzymuje kopyta zdrowo, a skórze nadaje miękkość. — Franko za pobraniem pocztowem:

4 klgr. w 1 puszce bl. 5 kor.
4 „ „ 4 puszk. bl. 6 „
1 „ „ 1 puszce bl. 2 „

Ta sama z **kauczukiem** zmieszana jako smarowidło **nieprzemakalne**, lub czernidłem zapuszczone do czyszczenia butów i uprzęży o 20 hal. na kilu drożej.

Proszę żądać cenników.

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny".

CZĘŚĆ PIERWSZA.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I PRZEPISY W SPRAWACH LASOWYCH.

A)

Ustawa lasowa

(*Patent Ces,*)

z dnia 3. grudnia 1852 dz. u. p. Nr. 250.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O zagospodarowaniu lasów.

§ **1.** Lasy dzielą się na:

a) lasy państwowe, t. j. na lasy, będące własnością państwa (rządowe), albo też na zostające pod bezpośrednim zarządem władz państwowych;

b) lasy gminne, t. zn. lasy i zarośla należące do gmin miejskich i wiejskich; wreszcie

c) lasy prywatne, t. zn lasy należące do pojedynczych obywateli, do różnych zakonów, klasztorów, beneficyów oraz fundacyi, tudzież do spółek opierających się na jakimś stosunku prywatno-prawnym.

§. **2.** Gruntu leśnego nie wolno bez pozwolenia odejmować uprawie drzewa i używać na inne cele. Pozwolenia takiego mogą co do lasów państwowych (§. 1 a.) udzielać tylko te ministerstwa, do których zakresu takie sprawy należą, a gdzie zachodzą względy strategiczne lub dotyczące obrony, to prócz tego tylko w porozumieniu z ministerstwem wojny, po dokładnem zbadaniu sprawy przez władze polityczne i po wysłuchaniu wszystkich stron interesowanych.

Co do lasów gminnych (§ 1 b.) i lasów prywatnych (§ 1 c.), udzielenie takiego pozwolenia należy do zakresu władzy obwodowej, która wysłuchawszy przedtem samych posiadaczy, oraz

osoby mające roszczenia prawne do danego lasu, rozstrzygnie czy pozwolenie może być ze względów dobra publicznego udzielone lub nie. Jeżeli w toku tych dochodzeń inne osoby podniosą prywatno-prawne zarzuty, to władza obwodowa ma posiadacza lasu, proszącego o pozwolenie, odesłać do zwyczajnego sędziego cywilnego celem wykazania praw swoich przeciw tymże. Aż do rozstrzygnienia sprawy nie można przedsiębrać żadnych zmian szkodliwych dla stanu lasu.

Samowolne używanie gruntu leśnego na inne cele, podlega karze w kwocie jednego do pięciu złotych monety konwenc. za każdych sześćdziesiąt arów (1 morg niższo-austr.).

Odnośne części lasu należy w miarę potrzeby w przeciągu odpowiedniego, przez rzeczoznawców oznaczonego czasu, na nowo zalesić. Jeżeli zalesienie nie nastąpi w przeciągu zakreślonego czasokresu, natenczas należy nałożyć ponowną karę.

§. **3.** Świeżo wyrąbane części w lasach rządowych lub gminnych (§ 1 a. i b.) należy najdalej w przeciągu p i ę c i u lat znowu na las zapuścić.

Z dawniejszych wyrębów należy corocznie taką część zalesiać, ile lat wynosi zaprowadzona kolej rębna.

W lasach prywatnych (§ 1. c.) mogą być pod warunkami § 20. co do postępowania, dozwolone stosownie do okoliczności także dłuższe terminy, o ile w ogóle nie pozwolono na zaniechanie zalesienia.

Niedopełnienie tego przepisu należy ukarać na równi z samowolnem użyciem gruntu lasowego do innych celów i wymusić następnie zaniedbane zalesienie wedle § 2.

§. **4.** Żadnego lasu nie wolno pustoszyć t. zn. tak się z nim obchodzić, by przez to dalsza uprawa drzew była zagrożona lub zupełnie uniemożliwiona. Jeżeli dalsza uprawa drzew jest tylko zagrożona, natenczas spustoszenie należy ukarać na równi z samowolnem użyciem gruntu lasowego do innych celów lub zaniechaniem zalesienia, atoli ponowne zalesienie w taki sam sposób wymusić. Jeżeli zaś uprawę drzew zupełnie uniemożliwiono, to karę można podwyższyć aż do 20 koron za każdych sześćdziesiąt arów.

§ **5.** Obchodzenie się z lasem w taki sposób, że przez to las sąsiedni może być wystawiony na oczywiste niebezpieczeństwo uszkodzenia przez wiatr, jest wzbronione. W szczególności tam, gdzieby takie niebezpieczeństwo z zupełnego wycięcia części lasu mogło wynikać, należy na tak długo pozostawić tak zwaną ścianę leśną lub osłonę od wiatru szeroką przynajmniej na trzydzieści siedm metrów dopóki las sąsiedni nie

będzie mógł być wyrębany wedle zasad gospodarstwa leśnego. Płaszcz leśny może być tymczasem tylko przerębywany.

§ 6. Na gruncie, który w razie zupełnego obnażenia na szerokiej przestrzeni łatwo staje się lotnym, tudzież w położeniu stromem i bardzo wysokiem, mogą być lasy wyrębywane tylko wązkimi pasami lub stopniowo przerębywane i natychmiast nanowo obsadzane młodemi drzewkami. W lasach zaś na górnym krańcu wegetacyi leśnej wolno prowadzić jedynie przerębowe gospodarstwo.

§. 7. Na brzegach większych wód, jeżeli nie tworzą ich skały, oraz na stokach gór, gdzie można się obawiać usypisk, należy lasy uprawiać tylko z uwzględnieniem powstrzymania niebezpieczeństwa zagrażającego ziemi, a wykorczowywanie i kopanie korzeni może być tylko o tyle dozwolone, o ile dół przez to powstały natychmiast będzie zabezpieczony przed dalszem rozprzestrzenianiem się.

§. 8. Przekroczenia przepisów zawartych w powyższych §§ 5, 6 i 7. podlegają karze od 40 do 400 koron. Szkody przez to innym wyrządzone ma winowajca wynagrodzić.

§ 9. Lasy, na których ciążą służebności leśne, muszą być nietylko utrzymane, lecz nadto w odpowiedni sposób trwale zagospodarowane.

Sposób i rozmiar użytkowania takich lasów oznacza plan gospodarczy sporządzony wedle tej zasady, na żądanie uprawnionego lub obciążonego, który to plan jednak również tylko na żądanie jednego lub drugiego ustanowiony będzie przez władzę obwodową, a gdzie jej nie ma, przez najniższą władzę polityczną po wysłuchaniu obydwu stron i na podstawie zarysu sporządzonego lub sprawdzonego przez bezstronnych rzeczoznawców.

Jeżeli w ogóle, albo przy tej sposobności się okaże, że między uprawnionym i obciążonym nie ma zgody tylko co do sposobu wykonywania samej przez się niezaprzeczonej służebności, to rozstrzygnienie należy do wyżej wymienionych władz politycznych.

§. 10. Nie wolno wypędzać bydła na paszę leśną do tych części lasu, które są przeznaczone do odmłodnienia, a w których bydło mogło by szkodzić istniejącym lub dopiero wyrastającym drzewkom (powierzchnie ochronne, zagajniki), w inne zaś części lasu nie można wpędzać więcej bydła, niżby tam mogło znaleść dostateczne pożywienie.

Zagajniki mają z reguły wynosić w lasach wysokopiennych przynajmniej jedną szóstą, a w lasach nisko- i średniopiennych przynajmniej jedną piątą część całej przestrzeni leśnej.

Posiadacze lasów i uprawnieni do paszy mają trzymać bydło zdala od miejsc ochronnych bądź przez ustanowienie pa-

stuchów, bądź w inny sposób odpowiedni. Nadto powinno bydło paść się o ile to jest możliwe razem, a nie pojedyńczo.

Pędząc bydło na paszę należy mieć wzgląd na konieczne oszczędzanie lasu i w razie potrzeby pędzić je drogami ubocznemi.

§ 11. Podściółki składającej się z opadłych liści (liści i szpilek) oraz mchu, nie wolno zbierać inaczej jak tylko drewnianemi grabiami, przyczem nie wolno wydrapywać i zbierać zarazem ziemi. Wrzos. borówki (czernice), żarnowiec miotłowy, krzęcinkę (janowiec) i inne podobne rośliny używane na podściółkę, można ścinać jedynie tak ostrożnie, aby nie uszkadzać rosnących między niemi latorośli.

W przerębach lasu należy zbierania podściółki zupełnie zaniechać. Również nie wolno ich zbierać w zrębach odmładniających, jeżeli przez to porost nowego drzewa byłby zagrożony.

§ 12. Podściółkę gałęzistą (obcinki, wióry, chrust) gdzie to jest w zwyczaju, należy zbierać tylko w miejscach przeznaczonych do cięcia (na zrębach, wyrębach, przerębach).

Z pni ściętych można zebrać całe ugałęzienie; z drzew zaś stojących jeszcze, lecz przeznaczonych do ścięcia, tylko gałęzie z dolnych dwóch trzecich części. Drzew nie przeznaczonych do ścięcia a stojących na zrębach nie wolno wcale obcinać z gałęzi. Z drzew poza zrębami stojących można obcinać tylko trzecią część grubszych gałęzi.

Cieńsze gałązki (młodziznę) znajdujące się między gałęziami grubszemi należy pozostawić.

Z drzew nie przeznaczonych do bliskiego ścięcia, można obcinać gałęzie tylko w czasie od sierpnia do końca marca, z wyłączeniem dni najostrzejszej zimy; używanie przytem żelazek do spinania się po drzewach jest wzbronione.

§. 13. Podściółkę wolno zbierać na jednem i tem samem miejscu najczęściej co trzy lata, przyczem nie wolno jednak podściółki z liści zbierać równocześnie z podściołką gałęzistą. Używanie młodych latorośli jako materyału podściółkowego pozostawia się uznaniu posiadacza lasu.

§ 14. Stosownie do postanowień zawartych w §§ 9 do 13 włącznie, posiadacze lasów obciążonych służebnościami leśnemi, mają po poprzedniem doniesieniu wyasygnować uprawnionym w odpowiednim czasie należne im drzewo lub podściółkę, a wyłączone przestrzenie ochronne opatrzyć odpowiednimi znakami. O dniu i miejscu asygnacyi, jakoteż o dokonanem wyłączeniu powierzchni ochronnych (zagajników) mają posiadacze lasów zawiadomić uprawnionych należycie za pośrednictwem naczelników gmin.

Do dodatkowych asygnacyi w obrębie danej służebności leśnej są posiadaczy lasów tylko wtedy obowiązani, jeżeli nieprzewidziane wydarzenia czynią je koniecznemi.

§. **15.** Asygnacya drzewa polega co do stojących większych drzew na ocechowaniu młotkiem leśnym, co do słabszych pni i tyk na dokładnem objaśnieniu i przykładowem oznaczeniu tego co można zabrać, co do drzewa leżącego i gałązkowego na wskazaniu go na miejscu, a co do pniaków i korzeni, jakoteż co do chrustu suchego i trzasek lub odłamków na oznaczeniu miejsc, gdzie takie drzewo ma się zbierać.

§ **16.** Gdzie piecza o młodziznę tego wymaga, należy zbierać drzewo w jesieni lub w zimie po śniegu, a obrobienie i wywiezienie drzewa ma nastąpić bezzwłocznie po jego ścięciu.

Zresztą można drzewo zabierać także na wiosnę i w lecie w takim razie jednak należy je wywieść z lasu najpóźniej przed początkiem następnej wiosny.

Drzewo ścięte z sokiem lub w czasie oliścienia należy z wyjątkiem prętów i gałęzi (krąglaków) natychmiast, ścięte zaś po opadnięciu liści, przynajmniej przed wypuszczeniem nowych liści zupełnie lub częściowo obrać z kory, połupać lub obciosać.

Ścinając drzewa nie należy zostawić zbyt wysokich pniaków. Przy ścinaniu, obrabianiu i wywożeniu drzewa należy unikać wszelkiego uszkodzenia drzew obok stojących i młodzizny. To samo dotyczy gromadzenia i wywożenia ściółki, którą należy wywieść z lasu najpóźniej w trzy miesiące po jej zebraniu. Przepisy te należy przypomnieć uprawnionym przy sposobności asygnowania im drzewa i ściółki.

§. **17.** Wszelkie płody leśne należy wyprowadzać z lasów stałemi lub przez posiadacza lasu odpowiednio wskazanemi drogami, spustami albo żłobami (ryzami). Posiadacz lasu może dalej żądać, by uzyskane drzewo przed wywiezieniem z lasu było przez niego samego lub przez jego służbę leśną naznaczone, by uprawnionym na należne im płody leśne wydawano asygnaty, które mają na żądanie okazać przy wywozie tych płodów, tudzież by uprawnieni potwierdzali należyty odbiór płodów.

Płodami, których uprawnieni nie zabrali z lasu po upływie naznaczonego czasu i pomimo otrzymanego od posiadacza lasu upomnienia z oznaczeniem co najwięcej czternastodniowego terminu, może posiadacz lasu rozporządzać.

§. **18.** Wątpliwości, trudności i spory zdarzające się w lasach obciążonych służebnościami leśnemi co do zastosowania powyżej podanych postanowień, rozstrzygać mają władze polityczne z wyłączeniem drogi prawa.

Posiadaczy lasów, którzy wykraczają przeciw tym postanowieniom i odnoszącym się do nich zarządzeniom władz politycznych, mają władze polityczne każdym razem obłożyć karą (grzywną) od czterdziestu do czterystu koron.

Przekroczenia popełnione przez uprawnionych należy uważać i karać jako przekroczenia leśne (§§ 60, 61, 62).

§. 19. Jeżeli bezpieczeństwo osób, majątku państwowego i prywatnego koniecznie wymaga szczególnego sposobu postępowania z lasami jako ochrony przed lawinami, obrywaniem się skał, usypywaniem się kamieni, szutru, usuwaniem ziemi itp., to postępowanie takie może być z urzędu nakazane i odpowiednia część lasu zamknięta.

Zamknięcie lasu polega na dokładnem przepisaniu i możliwem zabezpieczeniu koniecznego szczególnego gospodarowania w lesie. Roszczenia do odszkodowania z tytułu takich zarządzeń należy załatwiać wedle obowiązujących ustaw.

Osoby, którym ma być powierzone gospodarstwo w lasach zamkniętych należy osobno zaprzysiąc i zobowiązać, oraz włożyć na nie odpowiedzialność za dopełnianie tych szczególnych zarządzeń.

§ 20. Orzeczenie o zamkięciu lasu wydaje na prośbę gminy miejscowej lub osób zresztą w tem interesowanych, albo na skutek doniesienia urzędnika publicznego, tudzież na podstawie osobnego dochodzenia komisyonalnego władza obwodowa, albo gdzie takiej nie ma, najniższa władza polityczna.

Do dochodzenia komisyonalnego należy powołać naczelników gmin, wszystkie strone interesowane, oraz potrzebnych rzeczoznawców. Służebności leśne ciężące na lasach zamkniętych zostaną w razie potrzeby zupełnie zawieszone.

Tak jak lasy mogą być zamknięte, tak samo też mogą być przy zastosowaniu takiego samego postępowania jak przy orzekaniu zamknięcia, od zamknięcia uwolnione.

§ 21. Lasów gminnych nie wolno dzielić z reguły. Jeżeli w szczególnych przypadkach podział ich byłby bardzo konieczny, albo przedstawiałby korzyści nie sprzeciwiające się ogólnej staranności o utrzymanie lasu, natenczas w każdym takim przypadku władza krajowa może udzielić pozwolenia.

Co do innych podziałów lasu ryzstrzygają ustawy o udzieleniu i łączeniu gruntów.

§. 22. Ażeby ustawowe postanowienia wydane co do gospodarowania w lasach i w borach pod każdym względem były dokładnie przestrzegane, właściciele lasów odpowiedniej wiel-

kości, którą władza krajowa odznaczy stosownie do szczególnych okoliczności, są obowiązani ustanowić fachowych gospodarzy leśnych (leśników) których rząd uzna jako uzdolnionych do tego.

Co do uznania uzdolnienia obowiązywać mają istniejące przepisy. Do wnoszenia u władz politycznych doniesień o spostrzeżonej bezprawnej samowoli w używaniu gruntu leśnego do innych celów, o zaniedbanem zalesieniu, pustoszeniu lub nieodpowiedniem obchodzeniu się z lasem (§§. 2, 3, 4, 5, 6 i 7) jest z uwzględnieniem §. 23. każdy uprawniony.

§ 23. Władze polityczne mają w ogólności czuwać nad gospodarką we wszystkich lasach swoich okręgów.

W razie czyjegokolwiek doniesienia po myśli §. 22. mają z przybraniem osób interesowanych i bezstronnych rzeczoznawców, a gdzie sprawa dotyczy lasów prywatnych, to z przybraniem posiadaczy lasów sąsiednich lub ich pełnomocników czynić dochodzenia i wydać orzeczenie.

Koszta komisyjne pokryć ma oskarzony, jeśli nie uznano go niewinnym, w razie zaś fałszywego doniesienia lub oskarzenia ten, kto je spowodował.

Jeżeli strony nie mogą się pogodzić co do wynagrodzenia szkody oznaczonej przez rzeczoznawców (§. 8), to wolno im udać się na drogę prawa.

ROZDZIAŁ DRUGI.

O wywożeniu płodów leśnych.*)

§. 24. Każdy właściciel gruntu jest obowiązany pozwolić na przewożenie płodów leśnych przez swoje grunty, jeżeli inną drogą nie można ich z lasu albo wcale, albo tylko z niestosunkowymi kosztami zabrać lub dalej przewieść. Odbywać się ma to jednak w sposób jak najmniej szkodliwy, a posiadacz lasu winien za wszelką szkodę z jego powodu wyrządzoną, dać właścicielowi gruntu zupełne zadośćuczynienie.

---

*) Objaśnienia do tego rozdziału zobacz w dziale: B. IV. i V.

O konieczności wiezienia drzewa przez cudze grunty rozstrzygać ma najniższa władza polityczna po wysłuchaniu stron i rzeczoznawców, oraz ustanowić przytem także tymczasowe odszkodowanie.

Jeżeli strony nie chcą się tem zadowolić, to wolno im przeciw orzeczeniu najniższej władzy politycznej wnieść rekurs do wyższych instancyi politycznych (§. 77).

Co do oznaczenia spornych kwot odszkowania mogą strony udać się na zwykłą drogę prawa, jeżeli w drodze politycznej nie osiągnięto porozumienia. Wywiezienia drzewa nie można jednak powstrzymać, jeżeli tymczasowo oznaczoną kwotę złożono.

§. 25. Do prowadzenia spustów wszelkiego rodzaju (spustów ziemnych czyli żłobów, spustów lodowych i śnieżnych, spustów wodnych) lub innych przyrządów do prowadzenia drzewa przez drogi publiczne i wody, przez miejscowości, koło cudzych zabudowań lub przez nie, potrzebnem jest pozwolenie władzy obwodowej, która udzielić go ma wedle możności po wysłuchaniu rzeczoznawców i wszystkich interesowanych.

§. 26. Spławianie (luźne sprowadzanie wodą drzewa niepowiązanego, lub tak zwany spław, następnie spławianie drzewa powiązanego lub luźnego przy pomocy osobnych urządzeń do spławu), tudzież urządzanie umyślnych przyrządów do spławiania (Triftbauten, Schwemmwerke) wymagają osobnego pozwolenia. Udzielanie takich pozwoleń przysługa władzy obwodowej, a w krajach gdzie władz obwodowych nie ma, władzy krajowej, bez względu na to czy spław ma przechodzić przez jeden czy przez kilka powiatów tego samego obwodu, a może być przez tę władzę udzielone najwyżej na trzy lata.

Jeżeli spław ma przechodzić przez więcej obwodów, natenczas udzielenie pozwolenia przysługa politycznej władzy krajowej; jeżeli ma przechodzić przez różne kraje koronne, lub jeżeli spławianie ma się odbywać przez więcej niż trzy lata, to udzielenie pozwolenia zastrzeżone jest ministerstwu spraw wewnętrznych.

Jeżeli do sprowadzania drzewa używanie wód prywatnych jest niezbędne konieczne, w takim razie należy postąpić w myśl §. 24.

§. 27. O pozwolenie na spław i na urządzenie budowli do spławiania wolno każdemu się starać.

Jeżeli udzielone już uprawnienie do spławiania obejmuje wyłączne używanie pewnej wody spławnej, natenczas bez zezwolenia uprawnionego nie wolno w czasie trwania pierwotnego upraw-

nienia nikomu innemu udzielać nowego uprawnienia do spławiania na tej samej wodzie. Uprawniony jest jednak co do przyjmowania drzewa do spławu, lub co do wspólnego spławiania, następnie co do budowli ochronnych i szkód ze spławiania wynikłych, związany przepisami niżej podanymi (§§. 31 i 34).

§. 28 Podania o pozwolenie nowych spławów, lub o odnowienie już wygasłych uprawnień mają zawierać możliwie dokładne oznaczenie czasu spławu, miejsca, w którem się spław ma zaczynać i dokąd ma dochodzić, oraz rodzaju i ilości drzew do spławu przeznaczonych.

Podania o pozwolenie na budowę urządzeń do spławiania muszą zawierać oznaczenie miejsca i celu ich wzniesienia, a załączonymi rysunkami i opisami wykazywać zamierzone urządzenie tych budowli, ich stosunek do całego otoczenia, jakoteż do innych budowli i zakładów wodnych na danej wodzie spławnej już istniejących.

§. 29. Tak podania o nowe pozwolenie spławiania lub o odnowienie już wygasłych uprawnień, jak i podania o pozwolenie na budowę urządzeń do spławiania, mają władze polityczne bezzwłocznie ogłosić w tych gminach, przez których granice spław ma przechodzić, lub na które budowle spławowe mogłyby mieć jakiś wpływ.

Ewentualne prośby o pozwolenie wspólnego spławiania należy wnieść w przeciągu dni czternastu, jeżeli chodzi o rok bieżący, zresztą zaś w przeciągu sześciu tygodni. Po upływie tego terminu mają władze polityczne przedsięwziąć na miejscu potrzebne komisyjne dochodzenia, przyzwawszy do tego interesowane gminy, wszystkich sąsiadów i inne osoby interesowane, oraz rzeczoznawców, i na podstawie tych dochodzeń lub innych i bez tego znanych stosunków, wydać orzeczenie.

§ 30. Pozwoleń na spławianie lub na budowę urządzeń spławowych dopuszczalnych na zasadzie §. 27. można tylko tam odmówić, gdzie połączoneby były z wielkiemi niebezpieczeństwami; gdzieby wymagały usunięcia innych zakładów już istniejących, mających ze względów na dobro publiczne równie ważne lub nawet ważniejsze znaczenie, a niedających się przenieść na inne miejsce; albo gdzieby prawdopodobnie mogły spowodować szkody, których przedsiębiorcy wynagrodzićby nie zdołali.

Jeżeli kilka osób stara się o spław lub budowę urządzeń spławowych na tem samem, lub prawie na tem samem miejscu,

a spławianie, lub urządzenie budowli do spławiania jest dopuszczalne, natenczas należy dążyć do zgodliwego porozumienia się stron.

Jeżeli porozumienie to nie przyjdzie do skutku w czasokresie przez władzę polityczną oznaczonym, natenczas rozstrzygnienie należy do tejże władzy, albo stosownie do okoliczności (§. 26) do ministerstwa.

Co się tyczy wywłaszczeń koniecznych do urządzenia spławu, stosować należy ustawy w tej mierze obowiązujące.

§. **31.** Spław uznany za dopuszczalny, co do którego kilku ubiegających się nie może się porozumieć, należy albo tak podzielić, iż każdemu ubiegającemu się wyznaczy się osobny czas do spławiania, albo, że w razie, gdyby to nie było możliwe, potrzebne przestrzenie temu się zostawi, kto ma do spławiania drzewo największej wartości.

W razie równej wartości drzewa należy się pierwszeństwo temu, kto już dłuższy czas spławia, w razie zaś zupełnie nowego urządzenia spławu temu, kto chce go używać na dłuższej przestrzeni.

Wyłącznie do spławu uprawnieni powinni jednak na żądanie reszty starających się o spław przyjmować drzewo tychże przeznaczone do spławiania za opłatą miejscowych cen, albo spławiać je wspólnie za stosownem wynagrodzeniem o tyle, o ile to nie przeszkadza spławianiu ich własnego drzewa. Jeżeli w taki sposób drzewo wszystkich ubiegających się o spław wspólnie spławione być nie może, natenczas pierwszeństwo ma to drzewo, które znajduje się najbliżej zapasów drzewa należących do przedsiębiorcy spławu.

§. **32.** Jeżeli kilku chce budować urządzenia do spławiania na tem samem, lub prawie na tem samem miejscu, a zgodne porozumienie się między nimi nie przyszło do skutku, natenczas pozwolenia na budowę należy również temu udzielić, kto ma do spławienia drzewo największej wartości. W razie równej wartości drzewa, należy dać pierwszeństwo temu, kto już dłuższy czas spławia.

Każde pozwolenie na urządzenia do spławu ma być udzielone pod warunkiem, że przedsiębiorca dozwoli koniecznego użycia swoich urządzeń za stosownem wynagrodzeniem wszystkim tym, którzy uzyskają pozwolenie na spław.

§. **33** Każdy nowy zakład do spławiania musi być tak urządzony, aby nie przeszkadzał spławom już dozwolonym, tu-

dzież by nie zawadzał zakładom tego rodzaju już istniejącym i w ruchu będącym.

Jeżeli właściciel sam nie chce utrzymywać ich nadal w dobrym stanie, natenczas ma je sprzedać, albo wydzierżawić, a w razie gdyby ich więcej nie miano używać, znieść je zupełnie.

§. **34.** Każdy przedsiębiorca spławu jest obowiązany zabezpieczyć budowlami ochronnymi brzegi, budynki i zakłady wodne, zagrożone spławem, jeżeli władza polityczna uzna to za potrzebne. Jednak do kosztów budowli ochronnych, które mają być wystawione nie tylko z powodu samego spławu, lecz wogóle przeciw uszkodzeniom przez wylewy wód. przyczyniać się ma przedsiębiorstwo spławu tylko stosunkowo. Szkodę, co do której udowodnić można, że powstała tylko przez spławianie, a mianowicie także wtedy, gdy wydarzyła się mimo istnienia budowli ochronnych, wynagrodzić mają przedsiębiorcy spławów. Uszkodzenia zaś nie spowodowane wyłącznie tylko przez spław, ponosić mają przedsiębiorcy spławu i poszkodowani stosunkowo, a gdyby stosunek nie dał się oznaczyć, w równych częściach. Za uszkodzenia wreszcie, które powstałyby nawet w razie nie istnienia spławu, przedsiębiorcy spławu nie odpowiadają.

§. **35.** Jeżeli zaprowadzenie spławu lub budowa urządzeń do spławiania wymaga osobnych zarządzeń co do wód użytych na zakłady wodne, natenczas zarządzenia te wydane będą z uwzględnieniem odnośnych szczegółowych ustaw. Co do składania drzewa przeznaczonego do spławiania rozstrzygać ma w razie potrzeby władza polityczna.

§. **36.** W miarę postanowień zawartych w poprzedzających paragrafach, oraz z uwzględnieniem wszystkich innych okoliczności na uwagę zasługujących, należy pozwolenia na spław, lub na urządzenie budowli spławowych udzielić albo odmówić; nie wolno udzielić uprawnień do spławiania na dłużej niż trzydzieści lat. Czas trwania spławu należy oznaczyć w tych ostatecznych granicach stosownie do kosztów połączonych z założeniem.

§. **37.** Jako rękojmię dotrzymania warunków zastrzeżonych w pozwoleniu na spław lub na urządzenie do spławiania, a w szczególności co do wynagrodzenia szkód, można wymagać od przedsiębiorców złożenia kaucyi, którą oznaczyć ma władza polityczna po wysłuchaniu stron interesowanych i powołanych do tego rzeczoznawców (§. 42).

§. 38. Z wyjątkiem łupek drzewa opałowego i krąglaków, należy drzewo spławiane oznaczyć cechą, którą władzy politycznej i przez nią do wiadomości publicznej podać należy. Przy łupkach opałowych oraz krąglakach, miejsce cechy zastępuje nadana im szczególna długość.

§. 39. Robotnikom pracującym u uprawnionych do spławiania nie można zabronić chodzenia po cudzych gruntach położonych wzdłuż wód spławnych, jeżeli to jest potrzebne do dopełnienia czynności połączonych ze spławem. Właścicielom gruntów należy jednak wynagrodzić szkodę, jakaby stąd mogła powstać.

§. 40. Po każdorazowem ukończeniu pojedyńczego spławu ma przedsiębiorca natychmiast donieść o tem władzy politycznej. Władza ta wezwie bezzwłocznie wszystkich interesowanych, by możliwe roszczenia o wynagrodzenie szkód zgłosiły w przeciągu dni czternastu, jeżeli tego już przedtem nie uczyniły. Za roszczenia zgłoszone dopiero po upływie tego terminu przedsiębiorca spławu nie odpowiada.

§. 41. Przekroczenia niniejszych postanowień dotyczących spławu drzewa i urządzeń do spławiania, należy karać w miarę zrządzonych przez to szkód, a mianowicie w razie uszkodzeń mniejszej wagi aresztem od jednego dnia do trzech tygodni, albo karą pieniężną od dziesięciu do dwustu koron, w razie zaś uszkodzeń znaczniejszych aresztem od trzech tygodni do trzech miesięcy lub karą pieniężną od dwustu do tysiąca koron, albo utratą uprawnienia. Przestępcy mają prócz tego wynagrodzić wszelką szkodę przez to wyrządzoną.

§. 42 Do komisyi odbywających się w sprawach przedsiębiorstw spławowych i urządzeń budowli do spławu należy powoływać zawsze bezstronnych rzeczoznawców. Ci mają oświadczyć się co do wartości drzewa przeznaczonego do spławu, co do zwyczajnych kosztów spławu, wynagrodzenia za używanie urządzeń do spławiania, co do budowli ochronnych i wynagrodzenia szkód, oraz co do rodzaju i wysokości ewentualnej kaucyi (§§. 31, 32, 33, 34, 37, 39, 40 i 77).

Jeżeli strony interesowane nie zgadzają się z orzeczeniem rzeczoznawców co do wartości drzewa mającego być przyjętem do spławiania, co do stosownego wynagrodzenia za wspólny spław i za używanie budowli spławowych, wreszcie co do wynagrodzenia szkód i złożenia kaucyi, i jeżeli porozumienia w tej mierze nie można osiągnąć, natenczas należy tymczasowo zabezpieczyć kwoty oznaczone, a strony odesłać na drogę prawa.

Mimo to należy jednak zastosować się do zarządzeń władz politycznych, co do samego prowadzenia spławu.

§. 43. Naczelnicy gmin i władze polityczne mają obowiązek dostarczać przedsiębiorcom spławu pomocy do odzyskania drzewa wodą uniesionego.

ROZDZIAŁ TRZECI.

O pożarach w lesie i szkodach wyrządzanych przez owady.

§. 44. Przy rozniecaniu ognia*) i używaniu przedmiotów łatwo zapalnych w lasach i na skraju lasów należy postępować z należną ostrożnością.

Jeżeli z zaniechania takiej ostrożności lub z innego przewinienia wynikną szkody spowodowane pożarem, to winowajca jest obowiązany wynagrodzić taką szkodę i stosownie do okoliczności, o ile powszechne prawo karne nie ma zastosowania, obłożony będzie karą pieniężną od dziesięciu do ośmdziesięciu koron, lub aresztem od jednego dnia do ośmiu.

§. 45. Każdy, ktokolwiek znajdzie w lesie lub na jego skraju ogień opuszczony i nieugaszony, jest obowiązany wedle możności go ugasić. Kto spostrzeże pożar w lesie, winien zawiadomić o tem mieszkańców najbliższych domów znajdujących się na jego drodze. Ci są obowiązani zawiadomić o tem natychmiast naczelnika najbliższej gminy i posiadacza lasu, lub jego personal leśny. Zaniechanie doniesienia o pożarze lasu karane będzie grzywną od dziesięciu do trzydziestu koron, lub aresztem od jednego do trzech dni.

§. 46. Wszystkie okoliczne miejscowości (wsie) mogą być wezwane przez posiadacza lasu, personal leśny lub naczelników gmin, do gaszenia pożaru w lesie. Wezwani ludzie powinni natychmiast pospieszyć na miejsce pożaru z potrzebnemi narzędziami pożarowemi jakoto: osękami, motykami, rydlami, siekie-

---

*) Ze względów bezpieczeństwa publicznego i celem zapobieżenia pożarom lasów nie wolno od najdawniejszych już czasów rozniecać ogni tzw. świętojańskich, sobótek itp. (rozp. z 27. lipca 1752, 23. lutego 1754. 25. czerwca 1787 itd.

rami. wiadrami na wodę itd. i udzielać czynnej pomocy. Naczelnicy gmin i służba leśna mają towarzyszyć ludziom wezwanym do gaszenia pożaru.

Kierownictwo akcyą ratunkową należy do obecnego na miejscu najwyższego urzędnika lasowego, a w razie gdyby takiego na miejscu nie było, do naczelnika gminy, w której obrębie las się pali. lub jego zastępcy.

§. 47. Temu do kogo należy to kierownictwo, należy się bezwarunkowe posłuszeństwo w zarządzeniach mających na celu ugaszenie pożaru.

Reszta naczelników gmin i służby leśnej ma utrzymywać porządek między ludźmi gaszącymi i starać się, by zarządzone środki gaszenia były wykonane. Po ugaszeniu pożaru należy pilnować pogorzeliska jeszcze przez jeden lub dwa dni, albo w razie potrzeby i dłużej, do którego to celu wyznaczyć należy odpowiednią ilość ludzi.

§. 48. Naczelników gmin, którzy zaniechają wezwać do gaszenia pożaru w lesie, należy ukarać grzywną od dziesięciu do stu koron, tych zaś którzy bez dostatecznej przyczyny nie uczynią zadość wezwaniu naczelników gmin, grzywną od dziesięciu do trzydziestu koron, albo aresztem od jednego dnia do trzech.

§. 49. Uszkodzenia cudzych gruntów zrządzone przy gaszeniu wynagrodzić mają ci na czyją korzyść gaszenie przedsięwzięto z wyjątkiem, jeżeli poszkodowany sam przez ugaszenie został ochroniony przed jeszcze większą szkodą.

Jeżeli władza dochodząca nie może oznaczyć szkody zrządzonej przez przekroczenie przepisów wydanych celem zapobieżenia pożarom leśnym, natenczas poszkodowanych należy odesłać na drogę prawa.

§ 50. Na uszkodzenie lasów przez owady należy zawsze pilnie baczyć. Właściciele lasów lub ich personal mają w razie spostrzeżenia takich uszkodzeń i jeżeli zastosowane przeciw temu środki nie wystarczają, lub należy się obawiać, że także sąsiednie lasy mogą być dotknięte tem złem,, natychmiast donieść o tem władzy politycznej pod karą dziesięciu do stu koron. Do uczynienia takiego doniesienia jest zresztą każdy uprawniony.

§ 51. Władza polityczna ma przy współudziale odpowiednich rzeczoznawców natychmiast wziąć pod rozwagę, czy i jakie środki należy zarządzić celem zapobieżenia grożącym spustoszeniom przez owady i po uprzedniem bezwłocznem wysłu-

chaniu interesowanych posiadaczy lasów i ich personalu wydać spiesznie potrzebne zarządzenia. Wszyscy właściciele lasów zagrożonych, są obowiązani do udzielania pomocy i muszą bezwarunkowo czynić zadość zarządzeniom władzy politycznej, która w tym względzie ma prawo uciec się nawet do środków przymusowych. Koszta mają ponieść interesowani właściciele lasów w tym stosunku, jak wielkie są przestrzenie uratowanych lasów.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O ochronnej służbie leśnej.

§ 52 Personalowi zarządzającemu lasami (§ 22) należy dodać odpowiednią straż do ochrony i dozoru lasów wedle zwyczaju krajowego.

Jeżeliby co do tego powstały wątpliwości i spory, a wzgędy publiczne tego wymagały, to władza krajowa wyda odpowiednie postanowienie, uwzględniając wszystkie stosunki.

Cały ten personal ma władza polityczna zaprzysiąc w celu uczciwego pełnienia służby w zarządzie lub przy ochronie lasów, a mianowicie, jeśli personal ustanowiony jest przez państwo lub gminy natedy bezwarunkowo, jeżeli zaś jest ustanowiony przez prywatnych posiadaczy lasów, to tylko w razie, jeżeli ci tego żądają dla osiągnięcia korzyści z tem połączonych.

Rotę przysięgi zawiera załączony wzór A.

§ 53. Personal zaprzysiężony dla ochronnej służby leśnej wedle § 52. uważany będzie w służbie leśnej za straż publiczną, używa w tym względzie wszystkich na ustawach opartych praw, przysługujących osobom urzędowym i strażom cywilnym i ma prawo nosić w służbie zwykłą broń. Każdy jest obowiązany czynić zadość jego zleceniom w służbie wydawanym.

§ 54. Personal leśny może robić użytek z broni tylko w razie usprawiedliwionej obrony koniecznej.

Ażeby jego członków można poznać i jako straż publiczną szanować, mają oni nosić w służbie przepisany ubiór służbowy, albo też odznaczać się przynajmniej pewnem szczególnym nakryciem głowy lub przepaską na ramieniu powszechnie w powiecie znaną.

§ 55. Urzędownie zaprzysiężona straż leśna jest obowiązana wydalić z lasu każdego kogo spotka poza drogą publiczną, jeżeli obecność jego w lesie daje powód do obawy o bezpieczeństwo publiczne, lub o bezpieczeństwo własności leśnej.

W razie spotkania kogoś w lesie poza drogą publiczną z narzędziami, których się używa zwyczajnie do otrzymywania lub zbierania płodów leśnych (siekiery, piły, narzędzia ręczne wszelkiego rodzaju itp.), należy mu te narzędzia odebrać, jeżeli się nie może usprawiedliwić dlaczego je wziął ze sobą, i oddać na fundusz miejscowych ubogich.

§ 56. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że ten kogo spotkano w lesie, popełnił przestępstwo leśne, natenczas można mu zabrać znalezione przy nim płody leśne.

§ 57. Osoby nieznajome schwytane na gorącym uczynku przekroczenia lub o przekroczenie podejrzane, należy przytrzymać, osoby zaś znajome schwytane na uczynku, należy przytrzymać tylko wtedy, jeżeli straży leśnej opór stawiają. lżą ją, lub czynnie na nią się porywają; dalej jeżeli nie mają stałego mieszkania lub dopuściły się bardzo znacznych przestępstw.

Osoby ujęte należy bezzwłocznie oddać władzy właściwej.

§ 58. W razie, jeżeli schwytany na gorącym uczynku ucieka, można go ścigać także poza obrębom lasu i odebrać mu skradzione płody leśne.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O przestępstwach przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, o władzach powołanych do dochodzenia i karania takich przestępstw, jakoteż wszelkich innych przekroczeń w niniejszym patencie określonych, tudzież o sposobie postępowania.

§ 59. Naruszenia bezpieczeństwa własności leśnej przewidziane w powszechnej ustawie karnej*), będą sądzone i karane wedle tejże ustawy**).

*) Powsz. ust. karna zawiera postanowienia odnoszące się do lasów w §§. 85, 86, 174 I i II e, 175 II lit. a), 199 e), 453, 454, 460 i 468.

**) Przez przestępstwa leśne rozumie ustawa lasowa jedynie drobne naruszenia własności leśnej; jednak kradzież ściółki leśnej karaną ma być wedle powsz. ust. karnej, jeżeli wartość skradzionej ilości jest znaczniejsza (O. Najw. Tryb. Sprawiedl. i kas. z 18. października 1877. l. 8143).

§. **60.** Oprócz przekroczeń popełnionych przez osoby mające prawo służebności (§ 18), tudzież zabronionych czynów i zaniechań wymienionych w §§ 44 do 51 włącznie, należy uważać i karać jako przekroczenia leśne, o ile nie ma do nich zastosowania powszechna ustawa karna i jeżeli były popełnione bez przyzwolenia właściciela lasu lub jego zastępcy, albo wbrew ustanowionym warunkom, następujące czyny:

1. Zbieranie patyków, odłamków lub trzasek.

2. Nacinanie stojącego drzewa i tyk, nawiercanie tychże, wycinanie karbów, łażenie przy pomocy żelazek do wspinania się, uszkadzanie przy wywożeniu drzewa i kamieni, odbijanie i obtłukiwanie drzew i odzieranie ich z kory (obłupywanie, darcie łyka).

3. Przywłaszczanie sobie kory z drzew leżących na ziemi, odkrywanie korzeni drzew, korczowanie pniaków, zrębywanie, obcinanie i obrywanie wierzchołków, gałęzi i gałązek, tudzież obrywanie liści.

4. Wykopywanie wyrębywanie lub wyciąganie i wszelkie inne uszkadzanie młodych drzewek i krzewów, dalej zbieranie rózg na miotły, zbieranie prętów, kijów, lasek, patyków na obręcze i innych gatunków drobniejszego drzewa.

5. Zbieranie soków drzewnych (żywicy, terpentyny, soku brzozowego i klonowego lub jaworowego), owoców leśnych (nasion, płonek, jagód), grzybów i próchna, jakoteż kopanie korzeni.

6. Nieuprawnione zbieranie ściółki wszelkiego rodzaju (liści, szpilek, chwastów, mchu i t. d.) a szczególnie zbieranie ich zapomocą ryskali i żelaznych grabi; przywłaszczanie sobie ziemi, gliny, torfu, kamieni, gipsu i innych materyałów mineralnych, wykopywanie darni (wycinanie płatów trawy wraz z ziemią), dalej koszenie, ścinanie i wyrywanie trawy leśnej, ziół i innych roślin nie będących przedmiotem kultury leśnej.

7. Przebywanie w lesie wbrew wyraźnemu zakazowi personalu leśnego (§§. 55); tworzenie nowych lub używanie starych dróg i ścieżek zniesionych (zamkniętych), zakładanie spustów ziemnych (ryz), odprowadzanie wód do lasów sąsiedzkich, zakładanie węglarni i wszelkie inne używanie gruntu leśnego.

8. Nieuprawnione wpędzanie bydła do cudzych lasów w ogóle, następnie wpędzanie większej ilości, innego gatunku, lub innej klasy wieku bydła, używanie paszy leśnej na innych miejscach i o innym czasie, niż pozwolono.

§. **61.** Kto bez uprawnienia lub bez pozwolenia, albo wbrew ustanowionym warunkom zbiera patyki i odłamki, może

być przymuszonym do pozostawienia drzewa już uzbieranego; narzędzia i przyrządy ręczne bez pozwolenia przyniesione przepadają na fundusz ubogich*) tego miejsca, w którego okręgu popełniono czynność karygodną. W razie powtórnego przekroczenia nastąpi kara aresztu od jednego dnia do trzech.

§. **62.** Jeżeli ani ogólne przepisy karne, ani postanowienia §§. 44 do 51 włącznie, tudzież §. 61. nie mają zastosowania, natenczas czynności, które w §. 60. uznano za przestępstwa leśne, a więc także przekroczenia osób mających prawo służebności (§. 18), należy karać w miarę okoliczności łagodzących lub obciążających albo tylko naganą, albo aresztem od jednego do czterdziestu dni, lub grzywną od dziesięciu do stu koron**).

§. **63.** Jeżeli bydło wpędzono do cudzych lasów bez uprawnienia, lub tam je przez nieuwagę pozostawiono, to właściciel lasu, lub jego zastępca (straż leśna) nie ma z reguły (§. 65) prawa zabijać je; może je jednak w stosowny sposób wypędzić, lub jeżeli poniósł stąd szkodę, zająć tyle sztuk bydła, ile do wynagrodzenia jego szkody wystarcza. Pastucha dodanego bydłu można zmusić, by je bezzwłocznie wypędził.

---

*) Donosząc o szkodach lasowych należy zawsze nadmienić, czy i jakie narzędzia odebrano zaskoczonym szkodnikom i przesłać te narzędzia c. k. starostwu zaopatrzywszy je znakami oznaczającymi szkodnika, któremu je odebrano. O r z e c z e n i a starostw co do szkód leśnych mają zawierać postanowienie, że odebrane zasądzonemu szkodnikowi narzędzia uznaje się w myśl §. 61. ust. las. za przepadłe na rzeczu funduszu miejscowych ubogich, lub w razie uznania przychwyconego szkodnika za niewinnego, że narzędzia te mu się zwraca. Sprzedaż takich za przepadłe uznanych narzędzi odbywać się będzie w starostwach w drodze publicznej licytacyi, skoro zbierze się tych narzędzi dostateczna ilość do rozpisania i przeprowadzenia licytacyi; uzyskane kwoty należy z uwidocznieniem rozdziału na poszczególne gminy, w których obrębie przekroczenia lasowe z odebraniem narzędzi się zdarzyły, przesyłać za pośrednictwem wydziałów powiatowych na rzecz miejscowych ubogich. (Okólnik c. k, galic. Namiestnictwa z 22. marca 1877 l. 122).

**) W myśl okólnika c. k. gal. Namiestnictwa z 30. stycznia 1873 l. 5771 wymiar kary za przestępstwa lasowe powinien się opierać na uwzględnianiu okoliczności winę obciążających i łagodzących, a najniższą karą jest grzywna 10 koron, lub areszt jednodniowy; naganę należy orzekać w rzadkich wypadkach, jeżeli szkodę wyrządzono wskutek lekkiego zaniechania ostrożności a szkodnik starał się zapobiec szkodzie, lub w inny sposób okazał skruchę, jest nieposzlakowany i naganę odczuje jako karę. Nie wolno nakładać kary niżej powyższego wymiaru; jeżeliby to się wydawało uzasadnionem, należy przedstawić sprawę namiestnictwu. Szkody wykazane w listach miesięcznych należy dokładnie porównać z taryfą i sposób obliczenia szkody zaznaczyć w rejestrze karnym, a przedkładając rekurs należy zawsze dołączyć taryfę. Do okólnika tego dołączono wzór, wedle którego wykazy przestępstw lasowych mają być zestawiane.

§. **64.** Właściciel lasu lub jego zastępca powinien ugodzić się z właścicielem zajętego bydła w przeciągu dni ośmiu, albo też równocześnie z doniesieniem o karygodnej czynności popełnionej przez wypędzenie bydła, wnieść u właściwej w tej mierze władzy (§. 68) zarazem żądanie wynagrodzenia szkody, w przeciwnym zaś razie bydło zajęte zwrócić. Do szkody, która ma być wynagrodzoną, należy policzyć także wydatki spowodowane zajęciem i utrzymywaniem zajętego bydła (w szczególności zapłatę ludzi zwołanych i potrzebnych do wypędzania bydła itd.).

Zajęte bydło należy jednak także i wtedy zwrócić, jeżeli jego właściciel złoży odpowiednie zabezpieczenie. Jeżeli właściciel zajętego bydła nie jest znany, albo jeżeli nie popełniono żadnej czynności karygodnej, w takim razie żądanie o wynagrodzenie szkody ma poszkodowany wnieść u sędziego cywilnego.

§. **65.** Jeżeli kóz, owiec, świń i drobiu zająć nie można, natenczas wolno je zastrzelić, co jednak przy ukaraniu winowajców należy odpowiednio uwzględnić. Zabite bydło należy na miejscu zostawić jego właścicielowi.

§. **66.** Jeżeli bydło oczywiście tylko przez ukrycie go w sąsiednim lesie można było uchronić przed grożącem mu niebezpieczeństwem (przed zaspą śnieżną, gwałtowną burzą, gradem itp.), natenczas wpędzenie go nie podlega karze. Wyrządzone przy tem uszkodzenia należy jednak wynagrodzić.

§. **67** Pasterzy postępujących wbrew postanowieniom ustawy lasowej należy karać wedle §. 62.

Każdy, ktokolwiek zrywa, niszczy, lub w jakikolwiekbądź sposób uszkadza lub psuje znaki ochronne, obowiązany jest szkodę wynagrodzić, a nadto, o ile nie popełnił przez to karygodnej czynności podlegającej karze wedle powszechnej ustawy karnej, zostanie jako szkodnik leśny ukarany aresztem od jednego dnia do dni trzech, lub grzywną od dziesięciu do trzydziestu koron.

§. **68.** Postępowanie względem wszystkich tych czynów karygodnych popełnionych przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, które mają być karane wedle powszechnej ustawy karnej, prowadzić będą sądy karne stosownie do istniejących ustaw

Jeżeli zaś takie czyny przedstawiają się tylko jako wyżej przytoczone przekroczenia (przestępstwa leśne §§. 60—67), lub jako przekroczenia przepisów wydanych dla spławu drzewa lub urządzeń do spławu (§. 41), natenczas postępowanie i osądzenie tych przestępstw należy do władz politycznych tak samo, jak to postanowiono co do przekroczeń posiadaczy lasów (§. 18),

tudzież co do niedozwolonych czynności i zaniechań wymienionych w §§. 44 do 51 włącznie*).

§. **69** Postępowanie przeciw tym przekroczeniom należy rozpocząć i przeprowadzić nie tylko na żądanie poszkodowanego, ale także na doniesienie przez gminę, lub przez osoby prywatne publicznie ustanowionego i urzędownie zaprzysiężonego urzędnika, lub sługi do dozoru lasów, pól, winnic i t. d. (nadzorczy personal leśny [§. 52], dozorcy pól, ogrodów, winnic i t. p.), dalej urzędnika lub sługi powszechnych władz bezpieczeństwa, w szczególności żandarmów i strażników skarbowych, lecz także i wtedy, jeżeli polityczna władza w jakikolwiekbądź inny sposób otrzyma wiadomość o popełnionem przestępstwie leśnem**)

§. **70.** Wymienionym osobom wolno wnosić takie doniesienia bądź pojedynczo za każdym razem z osobna, ustnie lub na piśmie, lub co miesiąca podać je władzy politycznej tego okręgu, w którym przekroczenie popełniono, za pomocą wykazu, który należy wypełniać w sposób przepisany w załączniku B.

Zgodnie z tymi wykazami należy przy dochodzeniu, które powinno się zarządzić możliwie najspieszniej, zapisać główne punkty w rejestrze karnym założonym wedle wzoru C, nie spisując formalnego protokołu, a stronom interesowanym udzielić na żądanie zamiast odpisów wyroku, wyciąg z tego rejestru

§. **71**. Przeciw wyrokom wydanym z powodu takich przekroczeń, jakoteż z powodu przekroczeń posiadaczy lasów (§. 18) i niedozwolonych czynności lub zaniechań wymienionych w §§. 44 do 51 włącznie, wolno użyć do wyższych władz politycznych tych środków prawnych, jakich dozwalają istniejące ustawy o przekroczeniach (§ 77).

---

*) Przestępstwa takie (względnie czynności lub zaniechania) przedawniają się w przeciągu sześciu miesięcy od dnia ich dopełnienia, jeżeli przestępcy w tym czasie nie pociągnięto do odpowiedzialności. Istnienie warunków wymaganych §. 631 lit. a) b) i c) powszech. ust. karnej co do przedawnienia innych przekroczeń nie jest tu potrzebne. (Rozp. min. z 3. maja 1855. Dz. u. p. Nr. 84). Zaszłe przedawnienie należy pod nieważnością wyroku ewentualnie z urzędu uwzględnić (§§. 3, 259, 317, 281, 344 i 468 proced. karnej z 23. maja 1773).

W myśl reskr. min. spr. wewn. z dnia 31. maja 1869 l. 5536 mają postanowienia procedury karnej o należytościach świadków i rzeczoznawców, analogiczne zastosowanie w postępowaniu karnem przed starostwami.

**) Wszelkie podania wnoszone w sprawie przekroczeń leśnych są wolne od stempla (Reskr. min. skarbu z 11. lutego 1854 l. 1791.).

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Postanowienia o wynagrodzeniu szkody leśnej.

§. **72**. Ktokolwiek stał się winnym karygodnego czynu przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, ma wynagrodzić poszkodowanemu posiadaczowi lasu pełną szkodę, a więc nie tylko wartość ewentualnie zabranego płodu leśnego, lecz także pośrednią szkodę, którą wyrządził przez naruszenie lub zmniejszenie zdolności produkcyjnej lasu.

§. **73**. Ażeby władze mogły poznać wysokość szkody z całą pewnością, służba leśna obowiązaną jest oceniać rodzaj i wysokość szkody wedle zasad zawartych w załączniku D*).

Szczegóły podane przez personal nadzorczy ma przełożony urzędnik leśny potwierdzić lub sprostować.

§. **74**. Jeżeli dozorujący personal leśny nie zostaje pod kierunkiem urzędnika leśnego, albo jeżeli doniesienie o szkodzie wniesie inna osoba, nie ktoś z personalu dozorczego, natenczas władza polityczna powinna powołać do ocenienia szkody jednego z najbliższych urzędników, innego bezstronnego rzeczoznawcę, którego osobno w tym celu należy zaprzysiąc.

§. **75**. Jeżeli powstaną uzasadnione wątpliwości co do należytego ocenienia szkody, to władza polityczna ma zbadać ją i ocenić przez swego delegata na miejscu przy pomocy dwu wybranych do tego bezstronnych i zaprzysiężonych rzeczoznawców, których zawsze ile możności dwu być powinno.

§. **76**. W każdym okręgu władzy politycznej, a w razie potrzeby nawet w pojedynczych jego częściach, mają władze polityczne zaraz po ogłoszeniu niniejszej ustawy, ułożyć w porozumieniu z rzeczoznawcami wedle zasad podanych w załączniku D. taryfę wynagrodzenia szkód leśnych, mającą służyć za podstawę przy oznaczaniu wynagrodzeń, którą to taryfę należy odnowić (odmienić) **) jeżeli z biegiem czasu ceny drzewa uległy znacznej zmianie; poszkodowanym jednak wolno udać się na zwyczajną drogę prawa, jeżeli w poszczególnych przypadkach żądają większego odszkodowania, niż w taryfie ustanowiono i sądzą, że zdołają to uzasadnić.

---

*) Załącznik D. zawierający zasady, wedle których taryfa wynagrodzenia ma być sporządzoną i szkoda wynagradzaną, zamieszczono poniżej.

**) Odnawiając taryfę szkód lasowych, należy przed jej ostatecznem wygotowaniem przesłać ją krajowemu inspektorowi lasowemu do rewizyi i porównania z taryfami okręgów sąsiednich (reskr. minist. rol. z 14. grudnia 1875. l. 11947).

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

O toku instancyi.

§. 77. Kto uważa się za pokrzywdzonego przez zarządzenie wydane przez niższą władzę polityczną na mocy niniejszej ustawy lasowej, może przeciwko temu rekurować do wyższej władzy politycznej. Jeżeli zarekurowane zarządzenie zawiera orzeczenie karne (§§. 2 do 18, 41, 44, 45, 48, 50, 60, 61, 62 i 67) natenczas ma zastosowanie §. 71.

Zresztą co do odwołań dozwolonych niniejszą ustawą obowiązują następujące postanowienia:

a) Jeżeli rozstrzygnienie leżało w zakresie działania najniższej władzy politycznej (§§. 9, 18, 23, 24), to rekurs należy wnieść do politycznej władzy krajowej, a w trzeciej instancyi do ministerstwa spraw wewnętrznych*), które jednak zawsze t. j. także i w przypadkach wymienionych pod b) c) i d), rozstrzygać będzie tylko w porozumieniu z ministerstwem kultury krajowej i górnictwa (obecnie ministerstwo rolnictwa).

Z ważnych powodów, do których należy w szczególności uniknięcie kosztów, władza obwodowa może otrzymać od władzy krajowej w ogóle, lub dla poszczególnych przypadków upoważnienie do rozstrzygania zamiast tej ostatniej w drodze delegacyi, przyczem odwołanie przeciw takiemu rozstrzygnieniu wniesione być ma do ministerstwa, jednakże na ręce władzy krajowej, która dołączy swoją opinię.

b) Jeżeli władza obwodowa powołana jest do rozstrzygania w pierwszej instancyi (§§. 2, 9, 20, 26, 30), natenczas rekurs idzie do władzy krajowej i do ministerstwa spraw wewnętrznych;

c) Jeżeli pierwsze rozstrzygnienie zastrzeżone jest politycznej władzy krajowej (§§. 21, 26 i 30), natenczas można wnieść rekurs tylko do rzeczonego ministerstwa, od którego dalsze odwołanie się nawet i w tym razie nie jest już dopuszczalne, jeżeli

---

*) Ministerstwo spraw wewnętrz. rozstrzyga w trzeciej instancyi jedynie odwołania wzgl. rekursy w sprawach karnych. Rekursy w innych sprawach dotyczących lasów rozstrzyga w trzeciej instancyi ministerstwo rolnictwa, do którego zakresu działania należy całe ustawodawstwo lasowe (Obwieszcz. min. roln. 14. lutego 1869. Dz. u. p. Nr. 22).

d) temuż zastrzeżono bezpośrednio rozstrzygnięcie (§§. 2, 26 i 30).

Co do władzy, u której i czasu, w przeciągu którego rekurs należy podać, obowiązują ogólne przepisy polityczne.

B)

Załączniki i dodatki do ustawy lasowej.

I. Zasady, według których ma być ułożona taryfa wynagrodzenia szkód leśnych i opłacane odszkodowanie. (Załącznik D.) *).

§. 1. Ustanawiając taryfę wynagrodzenia szkód leśnych należy rozróżnić poszczególne gatunki drzewa, jako to:

1. Drzewo opałowe (na opał, na głownie, węgle, do czyszczenia rudy, na szczypy) i

2. drzewo budulcowe i materyałowe (pnie, kraglaki, kloce, drzewo użytkowe i do wyrobu sprzętów, drzewo do maszyn i t. p.).

Obydwa te główne gatunki należy następnie wedle w danem miejscu najbardziej uwagi godnych rodzajów drzewa, z których jednak wszystkie mające mniej więcej jednakową wartość należeć będą do jednej klasy, rozróżnić stosownie do ich dalszych właściwości na;

a) gatunek najlepszy
b) średni i
c) najgorszy.

Dla każdego z tych ostatnich gatunków należy następnie oznaczyć ceny leśne przeciętne, a mianowicie tak za jedną, a w razie bardzo niskich cen drzewa, także za więcej dziesiętnych części sześciennego metra zbitej miąższości drzewa, po odciągnięciu koszów ścięcia i obrobienia, jako też i ceny za miejscową miarę przestrzenną. Pierwsze ceny odnoszą się do drzewa na pniu, które za doliczeniem kosztów obrobienia bardzo łatwo może być ocenione. Drugie zaś ceny odnoszą się

---

*) Nowa taryfa obowiązuje od r. 1907. Taryfy takie dla poszczególnych powiatów nabyć można w c. k. Starostwach po cenie 20 h.

do drzewa ściętego i już obrobionego, o ile takie drzewo z powodu przekształcenia swego i wynikających stąd odpadków nie łatwo da się wyrazić w cenie pni okrągłych. Drzewo skradzione w czasie obrabiania i przyrządzania go, należy tak uważać, jak gdyby było już zupełnie obrobione i przyrządzone.

§. **2.** Przeciętne ceny leśne innych płodów leśnych, sprzedawanych w pewnych miejscach po oznaczonych cenach (stałych), należy również oznaczyć wedle zwykłych miar i to tak z doliczeniem kosztów wyrobu, jak i bez nich.

Taryfy mają nadto obejmować pospolity zarobek dzienny zwyczajnego robotnika, płacę za przewóz i wartość jednego morga paszy, wedle przyjętych głównych klas jej jakości.

§. **3.** W razie kradzieży drzewa jeżeli przytem nie obcięto lub nie obłamano wierzchołków, gałęzi lub konarów, albo jeżeli nie powybierano lub nie uszkodzono latorośli, należy szkodę wynagrodzić zawsze wedle cen oznaczonych w taryfie.

Ceny te należy płacić:

1. Pojedynczo za

a) drzewo już ścięte lub obrobione, albo do bliskiego ścięcia już przeznaczone, lub przypadkowo na ziemi leżące, albo złamane;

b) drzewo i tyki suche lub zupełnie zgniecione, albo jeszcze zdolne do życia, ale wyjęte z pośrodka gęstych drzew, a nie należące do gatunku drzew szczególnie cennych, tylko gdzie niegdzie się znachodzących;

c) korczowanie pniaków, jeżeli powstałe stąd doły na nowo zarównano, a pniaki nie były potrzebne jako środek ochronny i nie możnaby się spodziewać, że jeszcze puszczać będą.

2. Półtorakrotnie za:

a) drzewa i żerdzie jeszcze rosnące, jeżeli dwa lub więcej obok siebie wyjęto z gąszczu, a przez to, oprócz przerzedzenia, nic więcej się nie stało, lub jeżeli je wyjęto pojedynczo z miejsca przerzedzonego;

b) tu i ówdzie pozostawione młode pnie i drzewa górujące lub drzewa szczególnej wartości znajdujące się tylko gdzieniegdzie w zwartych drzewostanach pośledniejszego gatunku;

c) korczowanie pniaków, jeżeli okoliczności łagodzące wymienione pod 1. zachodzą tylko po części.

3. Podwójnie za:

a) ładnie rosnące drzewa i żerdzie, jeżeli dwa lub więcej obok siebie stojących wyjęto z miejsc przerzedzonych,

lub tyle wycięto z miejsc zwartych, że przez to powstało miejsce zanadto przerzedzone (łyse halizna);

b) pozostawione tu i ówdzie młode pnie i drzewa górujące albo drzewa szczególnej wartości znajdujące się tylko gdzie niegdzie w gąszczu i ładnie rosnące;

c) korczowanie pniaków, jeżeli okoliczności łagodzące wymienione pod 1. wcale nie zachodzą.

Za drzewo budulcowe i materyałowe należy zresztą ceny taryfowe liczyć tylko przy zapłatach pojedynczych. Przy zapłatach półtorakrotnych lub podwójnych należy nadwyżki za takie drzewo obliczać tylko wedle cen najlepszych gatunków drzewa opałowego. Ewentualne koszta przewozu należy zawsze wynagrodzić posiadaczowi lasu osobno.

§. 4. W razie uszkodzeń zrządzonych przez narębywanie i zaciosywanie drzew stojących i żerdzi, przez nawiercanie ich, nacinanie karbów, łażenie przy pomocy żelazek do wspinania się, przez obijanie i obłupywanie drzew przy przewozie drzewa i kamieni, tudzież odkrywanie korzeni drzew, kwotę wynagrodzenia należy obliczać w dziesiątej części wartości całej miąższości drzewa. Tę kwotę wynagrodzenia należy dalej podwyższyć do wysokości jednej czwartej wartości całej miąższości pnia, jeżeli drzewa i żerdzie stojące w jakikolwiekbądź sposób odarto z kory. Jeżeli szkodę spowodowano przez odrębanie, ścięcie lub oderwanie wierzchołków, konarów lub gałęzi, bez względu na to, czy znajdowały się na nich liście lub szpilki, czy nie, kwotę wynagrodzenia należy obliczyć wedle ceny, jaka odpowiada gatunkowi i podwójnej sześciennej mierze drzewa uszkodzonego.

Jeżeli się należy obawiać, że uszkodzenie może wstrzymać ogólny przyrost pni nadwyrężonych, natenczas rzeczone kwoty wynagrodzenia mają być zapłacone w wymiarze półtorakrotnym, jeżeli zaś zachodzi obawa, że uszkodzone pnie zupełnie uschną, to w wymiarze podwójnym. Pręty na miotły, kije, wici, słabe laski na obręcze i t. p policzone będą jako chrust, jeżeli je wzięto z drzewa leżącego, a niema ustanowionych dla nich cen osobnych, jeżeli zaś wzięto je z pni lub żerdzi stojących, natenczas policzone będą jako ścięte konary i gałęzie, a jeżeli młode pieńki w ten sposób zostaną użyte, to policzyć je należy jako młode latorośle. Grubsze laski obręczowe należy uważać za drzewo materyałowe.

Jeżeli w razie obdarcia kory, przestępcom kory nie odebrano, natenczas należy ją osobno wynagrodzić. Jeżeli nie ma oznaczonych (stałych) cen kory, to za każdy metr sześcienny

stałej masy kory mogącej być użytą do szczególnych celów, lub za ułamki tej ilości, bez względu na to, czy wzięto ją z drzewa leżącego, przyjąć należy podwójną wartość metra sześciennego, względnie odpowiednich części ułamkowych najlepszego gatunku drzewa opałowego danego rodzaju.

§ 5. Za każdy kwadratowy metr powierzchni, na której dopuszczono się kradzieży lub uszkodzenia młodych drzewek, należy zapłacić tytułem wynagrodzenia szkody za drzewka dwuletnie lub młodsze cenę 0·005 metra sześciennego, za drzewka starsze niż dwa lata aż do sześciu lat włącznie cenę 0·008 metra sześciennego a za drzewka starsze niż sześcioletnie cenę 0·01 metra sześciennego stałej masy drzewa opałowego średniej jakości i wedle taryfy ustanowionej dla drzewa (stojącego) na pniu.

Ułamki metra sześciennego i ułamki (centa) halerza należy przytem liczyć jako całe. Powyższą kwotę wynagrodzenia należy liczyć pojedynczo, jeżeli młode drzewka skradziono lub uszkodzono po jednej sztuce, jeżeli pozostałe nieuszkodzone drzewka tworzą jeszcze dość zwartą gęstwinę i jeżeli uprawa zarośli, w których dopuszczono się uszkodzenia, nie spowodowała nadzwyczajnych wydatków; wynagrodzenie to należy policzyć w kwocie półtorakrotnej lub podwójnej, jeżeli wymienione okoliczności łagodzące rozmiar szkody tylko po części, albo wcale nie zachodzą.

§. **6.** Za skradzione soki drzew (żywicę, terpentynę, sok brzozowy i klonowy), za owoce leśne (nasiona leśne, płonki, jagody), grzyby lub próchno (czer), należy zawsze płacić tylko pojedyncze wynagrodzenie. Jeżeli płodów tych przestępcom nie odebrano, a nie ma oznaczonych za nie cen stałych, natenczas policzyć należy jako wynagrodzenie od każdej osoby schwytanej na zbieraniu i stosownie do ilości uzbieranych płodów, a to za żywicę i terpentynę, kwotę wynoszącą podwójny do ośmiokrotny zarobek dzienny, za inne zaś soki drzewne, płonki, grzyby i próchno jedną czwartą część aż do całości zwykłego zarobku dziennego. Jeżeli przy kradzieży soków z drzewa, owoców leśnych, grzybów i próchna uszkodzono drzewa przez nawiercenie zaciosanie i t. p., natenczas szkodę należy wynagrodzić osobno.

§. **7.** Za odebrane liście, podściółkę, ziemię, glinę, torf, kamienie, gips, darń, wykopane korzenie, trawę leśną i zioła, jeżeli płodów tych przestępcom nie odebrano i nie ma oznaczonych za nie cen stałych, należy policzyć za każde naręcze czyli

ilość, jaką osoba dorosła średniej siły bez nadzwyczajnego natężenia może z lasu wynieść, wartość czwartej części zwyczajnego zarobku dziennego, Jeżeli rzeczone płody wywieziono wózkami, natenczas ciężar obliczyć należy podług brzemion (naręczy).

Kwotę wynagrodzenia obliczoną wedle taryfy lub wedle poprzedzających prawideł należy zapłacić:

a) pojedynczo, jeżeli liście oberwano z pni leżących, lub z pojedynczych gałęzi drzew starszych; półtorakrotnie, jeżeli obrano z liści znaczną część korony drzew starszych, lecz mniej niż połowę całego ugałęzienia, albo pojedyncze gałęzie młodych drzewek, a podwójnie, jeżeli stojące starsze drzewa pozbawiono liści do połowy lub ponadto, a młode drzewka ponad trzecią część;

b) pojedynczo, jeżeli skradziono podściółkę, lecz w żadnem miejscu nie zebrano jej doszczętnie, jeżeli do zbierania jej nie używano żelaznych grabi lub motyk, ani innych narzędzi ostrych, jeżeli drzewostan nie jest młody, ani też przeznaczony do blizkiego odmłodnienia, jeżeli na krótko przedtem nie było w nim przerębu, jeżeli grunt jest dobrej jakości, lub wreszcie jeżeli podściółki jest aż nadto wiele: jeżeli jeden, lub dwa z tych warunków nie zachodzą, to półtorakrotnie, a jeżeli brak więcej warunków to podwójnie:

c) za zabranie ziemi, torfu, gliny, kamieni, gipsu, darni, trawy i ziół, oraz za niedozwolone wykopywanie korzeni: pojedynczo, jeżeli nie spowodowano tem żadnej szkodliwej zmiany gruntu; jeżeli zaś taką zmianę spowodowano, to półtorakrotnie, lub podwójnie, stosownie do tego, czy szkodliwa zmiana ma mniejsze czy większe znaczenie.

§. **8.** Za każdy kwadratowy metr gruntu leśnego, niekorzystnie zmienionego przez otworzenie nowych, lub używanie zarzuconych już dróg i ścieżek, przez urządzenie żłobów ziemnych (spustów i t. p.), przez nieuprawnione odprowadzanie wód, zakładanie węglarni i t. d., można za podstawę wynagrodzenia szkody wziąć cenę jaką dawał kwadratowy metr takiego gruntu użytego jako pastwisko. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa dalszego rozszerzenia się powstałych stąd złych skutków, natenczas uiścić należy tę kwotę w wymiarze półtorakrotnym lub podwójnym, stosownie do tego, czy obawa ta ma mniejsze, czy większe znaczenie.

Uszkodzenia drzew stojących i młodych drzewek, które się zdarzają przy takich szkodliwych zmianach gruntu leśnego, lub przy kradzieżach wyliczonych w poprzedzającym §. 7., należy osobno wynagrodzić.

§. 9. Za każdą sztukę bydła, którą bezprawnie lub ponad oznaczoną liczbę rodzaj, lub klasę wieku, albo do zagajników i w czasie niedozwolonym do obcych lasów wpędzono, można żądać tytułem wynagrodzenia kwot następujących:

	cenę
za konia, muła lub osła, przynajmniej półdorosłego . .	0·25
„ niedorosłe do połowy	0·20
„ sztukę bydła rogatego, przynajmniej półdorosłego .	0·13
„ niedorosłe do połowy	0·10
„ kozę (lub kozła) bez różnicy	0·06
„ świnię	0·03
„ owcę	0·03
„ sztukę drobiu	0·01

sześciennego metra miąższości na pniu będącego drzewa opałowego średniej jakości i rodzaju, jaki w tej, lub jeżeli są golizny, w pogranicznej części lasu przeważnie się znajduje, lub na większy wzgląd zasługuje, pod warunkiem jednak, że cena drzewa nie wynosi mniej niż 11 halerzy (pięć i pół centa) za jedną dziesiątą część sześciennego metra stałej miąższości drzewnej. Jeżeliby ta cena mniej wynosiła, wówczas za każdą jedną dziesiątą sześciennego metra stałej miąższości drzewnej żądać można jedenaście halerzy jako kwoty wynagrodzenia.

Powyższe kwoty wynagrodzenia należy uiszczać w wymiarze półtorakrotnym, jeżeli miejsca zagajone są bardzo młodemi latoroślami lub kulturami, lub jeżeli już i tak tyle bydła na paszę się pędzi, ile tego gospodarstwo leśne dozwala, lub jeżeli rodzaj ziemi i pogoda, tudzież udowodnione dłuższe trwanie lub powtarzanie takiego nieuprawnionego wpędzania większe uszkodzenie powodują, podwójnie zaś, jeżeli zachodzą dwie lub więcej takich okoliczności obciążających.

Osobnego wynagrodzenia za uszkodzone młode rośliny i zniszczone kultury, oprócz powyższych kwot wynagrodzenia, żądać nie można. Skarżącemu wolno jednak żądać jednego lub drugiego.

§. **10** Przy uszkodzeniach nie wymienionych szczegółowo w powyższych paragrafach, należy wynagrodzenie pojedyncze lub wielokrotne ocenić wedle tych zasad, które podano dla wyliczonych wyżej uszkodzeń podobnych.

§. 11. Jeżeli zabrane płody leśne zwrócono właścicielom lasów, natenczas można żądać tylko tej kwoty wynagrodzenia, jakąby oprócz stosownej pojedynczej należytości uiścić należało.

II.

O egzekucyi kar i wynagrodzeń za szkody lasowe. (Okólnik gal. Namiestnictwa z 10. maja 1872 l. 13560).

Z rozpraw, przedkładanych c. k. Namiestnictwu z powodu wnoszonych przez strony w sprawach lasowych rekursów. spostrzedz się dają co do postępowania usterki w następujących kierunkach:

1. Rozprawy karne przeciw przestępcom lasowym rzadko bywają z należytym pospiechem przeprowadzane, a egzekucye kar wyrokami karnymi orzeczonych długo na siebie czekać każą. Gdy wypadki nieuszanowania praw własności w lasach w kraju dotąd tak często się powtarzają, a powstrzymanie przestępstw lasowych po większej części od szybkiego ukarania winnych zawisło, przeto przywodzą się starostwom na pamięć główniejsze postanowienia rozp. nam. z 14. kwietnia 1856 l. 20120 względem egzekucyi kar i wynagrodzeń za szkody lasowe jakoto:

C. k. Starostwa czyni się za to odpowiedzialnemi, aby przekroczenia przeciw ustawie lasowej były zawsze przed upływem terminu przedawnienia, oznaczonego w rozp. min. z 3. maja 1855 l. 5672, dochodzone i karane. Ściągnięcie wynagrodzeń, przyznanych stronom w myśl §. 72. pat. las., ma nastąpić za pośrednictwem władz politycznych.

Podobnie rzecz się ma z karami za przystępstwa lasowe, których egzekucya zawsze z urzędu przeprowadzoną być winna.

Rejestra karne, prowadzone przez c. k. starostwa, winny być w największym porządku utrzymywane. Na podstawie tych rejestrów winny urzędy przedkładać po upływie każdego roku sumaryczny raport, w którym ma być wykazana liczba prze-

stępstw lasowych*) i ich rodzaj, miejsca, w których takowe zostały popełnione, ogólna kwota kar funduszowi kultury krajowej przypadających, tudzież wynagrodzeń za szkody lasowe wyegzekwowanych i dotyczącym właścicielom lasów wypłaconych, a nakoniec ważniejsze spostrzeżenia, odnoszące się do tego przedmiotu.

C. k. Starostwom poleca się, aby te wykazy regularnie przedkładały i czuwały nad tem, by w ogóle dokładnie były prowadzone.

2. Zdarza się, że władze polityczne podciągają pod punkt czwarty §. 60. ust. las. także wypadki wy-rąbania i wycinania drzew które tam nie należą. W tej mierze zalecono rozp. nam z 17. września 1863 l. 33544, wydanem do urzędów powiatowych, aby w podobnych wypadkach przedewszystkiem starały się skonstatować, czy obwinionym przysługuje prawa służebności w dotyczącym lesie, dalej zaś, czy ścięte, wykopane lub wyrąbane drzewa należą do sortymentów drzewa, wspomnianych w ust. p. 4 §. 60. pat. las. i aby stosownie do rezultatu albo same dalsze dochodzenie przeprowadzały, albo też całą rozprawę sądowi karnemu do dalszego urzędowania odstępowały.

3. Postępowanie władz politycznych przy używaniu i zaprzysięganiu znawców w sprawach lasowych nie zawsze jest właściwe, chociaż okólnik nam. z 26. stycznia 1864 l. 61697 unormował to postępowanie w sposób następujący:

Wynagrodzenie, należące się właścicielowi lasu za zrządzoną w jego lesie szkodę lasową, winno być w myśl §. 73 pat. las. przez służbę lasową oznaczone, a oszacowanie ma być potwierdzone przez miejscowego leśniczego. Jeżeli jednak służba lasowa nie stoi pod kierownictwem leśnika lub jeżeli doniesienie o szkodzie lasowej zrobione zostało przez kogo innego, niżeli przez służbę lasową, natenczas winna być szkoda według §. 73. pat. las. oszacowaną przez sąsiedniego leśnika lub w braku takiego przez innego bezstronnego rzeczoznawcę, którego jednak do tej czynności zaprzysiąc należy. Paragraf 75. ust. las. mieści w sobie ogólne postanowienie, że jeżeli słuszność oszacowania w wątpliwość jest podaną, wtedy ma władza polityczna za pomocą dwóch przez nią wyznaczyć się mających bezstronnych zaprzysięgłych znawców szkodę skonstatować i oszacować kazać.

---

*) Vide także okólnik c. k. Namiestnictwa z 30. stycznia 1873, l. 5771 przy §. 62. pat. las. na str. 53.

Z tych postanowień, normujących sposób postępowania przy oszacowaniu szkód lasowych wynika, że zaprzysiężenie rzeczoznawców przy dotyczącej czynności tylko w wypadku, przewidzianym w §. 74. pat las. t. j. przy braku fachowego leśnika lub też w razie istnienia uzasadnionych wątpliwości przeciw oszacowaniu w myśl §. 75. ust. las. jest nakazane, a że w innych wypadkach takie zaprzysiężenie nie powinno mieć miejsca, gdyż leśnicy już przez swoją przysięgę służbową obowiązani są szkody lasowe według najlepszej wiedzy i sumienia szacować, i dlatego też wystarcza przypomnieć im złożoną przez nich przysięgę służbową.

Ustawa lasowa nakazuje także w innych wypadkach, a mianowicie w §. 2. 9, 20, 23, 24, 29, 37, 42 i 51. zawezwanie rzeczoznawców, nie wspominając jednak nic o ich zaprzysiężeniu. Stąd jednak nie należy wprowadzać wniosku, że w tych wszystkich wypadkach zaprzysiężenie rzeczoznawców jest zbyteczne lub może nawet zakazane. Przeciwnie ważność traktowanych spraw wymaga ażeby stan rzeczy, na którym opierać się ma orzeczenie władzy, był z jak największą o ile możności ścisłością i pewnością rozpoznany. Wynika zatem nie tylko z istoty takich spraw, lecz także z pojęcia o prowadzeniu dowodu przez znawców, że ci ostatni w każdym razie, skoro tylko na podstawie ich doświadczeń ma zapaść orzeczenie karne lub inne do praw osób prywatnych odnoszące się zarządzenie winni być zaprzysiężeni. Powołanych na znawców należy więc, jeżeli w sprawie, do której zawezwani zostali, pierwej zaprzysiężeni nie byli, przed oględzinami w obecności stron zaprzysiądz lub im złożoną przez nich jako przez rzeczoznawców przysięgę przypomnieć.

4. C. k. Namiestnictwo czyni ciągle spostrzeżenia, że wiele przez właścicieli lasów zaskarzonych przestępstw lasowych z powodu zaszłego przedawnienia nie może być karanych. Taka bezkarność popełnianych przestępstw, lub nawet ich opóźnione ukaranie, utrudnia nadzwyczaj utrzymanie w mocy patentu lasowego, gdyż szkodnicy lasowi, nie będąc w swych bezprawiach powstrzymani, tracą poszanowanie cudzej własności, z drugiej zaś strony właściciele lasów nie doznając należytej opieki prawa, nie mogą dopełnić nałożonego na nich przez ustawę obowiązku racyonalnego zagospodarowania swych lasów. Z tych powodów nakazanem zostało rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z 28. lipca 1864. l. 29853 naczelnikom powiatów, aby pod osobistą odpowiedzialnością, dochodzenia względem zaszłych wypadków uszkodzenia własności lasowej jak najspie-

szniej przeprowadzali i szczególną na to zwracali uwagę. żeby przestępstwa, które podlegają karom w ustawie lasowej oznaczonym, nie zostały przedawnione, przyczem zwrócono ich uwagę na to, że przedawnienie w myśl §. 531. u. k. zostaje już przez cytacyę oskarzonego przerwane. (Okólnik nam. z 10. maja 1872, l. 13260).

III.

Normy

co do ściślejszego wykonywania ustawy lasowej, rewizyi lasów i założenia katastru (Rozp. c. k. Ministerstwa rolnictwa z 3. lipca 1873 l. 6953 Dz. u. kr. Nr. 261.).

I. Nadzór nad gospodarką w lasach w ogólności.

§ 1. Władze polityczne, do których należy wykonywanie ustawy lasowej z 3. grudnia 1852, mają w myśl §. 23. tejże ustawy przedewszystkiem nadzorować ogólną gosdodarkę we wszystkich lasach swoich okręgów, a na każde doniesienie uczynione w myśl § 22. ustawy lasowej, czy to o samowolnem użyciu gruntu leśnego do innych celów, czy o zaniechanem zalesieniu, czy o spustoszeniach lub o niewłaściwym sposobie gospodarowania w lesie, natychmiast zarządzić dochodzenia i wydać orzeczenie odpowiadające wymaganiom kultury lasowej.

W myśl §§. 68. i 69. ustawy lasowej mają też władze polityczne zarządzić i przeprowadzić ustawą przepisane postępowanie przeciw naruszeniom bezpieczeństwa własności leśnej, skoro tylko o takich przestępstwach w jakikolwiekbądź sposób się dowiedzą i o ile przestępstwa te nie podlegają orzecznictwu sądów wedle powszechnej ustawy karnej.

Powołanie się w §. 23. ustawy lasowej na § 22. wskazuje już na to, że władze polityczne znajdą przy wykonywaniu wyżej wskazanych obowiązków silne poparcie w należytem do-

pełnieniu tych postanowień §. 22., a względnie §. 52. ustawy lasowej, wedle których w celu pod każdym względem dokładnego przestrzegania prawnych przepisów dotyczących gospodarki w lasach i borach. należy zniewolić właścicieli lasów dostatecznej rozległości, których obszar władza krajowa z uwzględnieniem szczególnych stosunków oznaczy, aby ustanowili fachowych i przez rząd za uzdatnionych uznanych leśników i dodali im odpowiedni personal strażniczy i nadzorczy.

Z uwagi zaś, że ten personal leśny i strażniczy, w szczególności w razie zaprzysiężenia go w myśl §. 52. ustawy lasowej, obowiązany jest z pominięciem wszelkich względów osobistych. donosić o każdem uszkodzeniu własności leśnej i żądać pomocy prawnej, koniecznem jest nie tylko ze względów na wymagania kultury lasowej, lecz także w interesie władz politycznych, powołanych do wykonywania ustawy lasowej, by przytoczone dopiero co przepisy co do ustanowienia potrzebnego personalu leśnego i strażniczego, o ile to jeszcze nie nastąpiło, bezzwłocznie wykonano.

II. Organa leśno-techniczne.

§. 2. Ażeby władzom politycznym przy wykonywaniu ich prawnego zakresu działania w sprawach lasowych nie zbywało na stałych fachowych doradcach, a w szczególności celem skuteczniejszego wykonywania poruczonego tym władzom nadzoru lasów, ustanowiono — na koszt państwa — techników leśnych i osobnemi instrukcyami unormowano ich działalność. Jak jednak z jednej strony nie zwolniono przez to władz politycznych od obowiązku czuwania nad ścisłem wykonywaniem przepisów lasowych także za pośrednictwem innych podwładnych im organów politycznych, a w razie potrzeby przeprowadzenia prawem przepisanego postępowania, tak z drugiej strony przydani władzom politycznym technicy leśni nie powinni się ograniczać jedynie na dostarczaniu wyjaśnień i opinii, których władze polityczne żądają w szczególnych przypadkach, lecz w myśl swojej instrukcyi i celem sprężystego wykonania ustawy lasowej mają działać także samoistnie, przyswoić sobie zatem dokładną i wyczerpującą znajomość stosunków leśnych w swoim okręgu urzędowym i w razie potrzeby pośredniczyć w wydaniu zarządzeń, których interes kultury leśnej wymaga, a względnie

odpowiedniem przedstawieniem sprawy i stosownymi wnioskami spowodować wkroczenie odnośnej władzy politycznej.

III. Nadzór nad gospodarką leśną w ważniejszych wypadkach.

Korczunki.

§. 3. Władze są obowiązane czuwać nad tem, aby bez osobnego pozwolenia, żadnego gruntu leśnego nie odejmowano uprawie drzewa, tudzież by pozwolenia tego udzielano tylko wtedy, jeżeli zachodzą wszystkie warunki przepisane §. 2. ust. lasowej.

Jeżeli znajdą się grunty leśne odjęte uprawie drzewa bez pozwolenia, to w myśl powołanego paragrafu ustawy lasowej należy zarządzić bezzwłoczne dochodzenia i oprócz stanu sprawy zbadać w szczególności także, czy możnaby ze względów publicznych udzielić dodatkowego pozwolenia na korczunek, czy nie, a w ostatnim razie, w jaki sposób nastąpić ma zalesienie wykorczowanych obszarów.

Stosownie do wyniku przeprowadzonego dochodzenia ma polityczna władza powiatowa wydać przeciw winnym bezprawnego korczunku orzeczenie karne i zarazem zarządzić co potrzeba celem ponownego zalesienia.

Zresztą stosować się należy w tym względzie do rozporządzenia ministerstwa rolnictwa z 2. sierpnia 1872 l. 7281.

Każda polityczna władza powiatowa ma prowadzić sporządzony pamiętnik udzielonych pozwoleń na korczunki w którym zapisać należy w przeciągu dwu lat na podstawie aktów odnośne daty dotyczące korczunków już dozwolonych, ale jeszcze nie przeprowadzonych, w przyszłości zaś wciągać je zaraz przy wygotowaniu prawomocnego rozporządzenia władzy.

Pamiętniki te należy prowadzić bez przerwy dokładnie i wiarogodnie.

Zalesienia.

§. 5. Jeżeli władza polityczna w myśl §. 2. ustawy lasowej nakaże zalesienie, to powinna w odnośnem orzeczeniu, o ile to dla zapewnienia skutku jest konieczne, wydać zarazem stosownie do wyniku dochodzeń, oraz wniosku technika lasowego

co do czasu i sposobu zalesienia odpowiednie polecenie, gdyby zaś dla nadzoru i czuwania nad wykonaniem wydanych nakazów było potrzeba szczególnych zarządzeń, to i w tym kierunku powziąć stosowne postanowienia.

Jeżeli z powodu samowładnego korczunku już przedtem przeprowadzono dochodzenia i wydano nakaz zalesienia lub inne polecenia, to władza polityczna ma się przekonać, czy dopełniono tych poleceń, a stosownie do okoliczności zarządzić czego trzeba do zapewnienia ich wykonania.

Powiatowa władza polityczna ma dalej w ogólności czuwać nad tem, aby świeże zręby lasu i dawniejsze golizny na nowo zalesiono w terminie przepisanym §. 3. ustawy lasowej, przyczem jednak trzeba pamiętać, że w tym celu nie wystarcza tylko jednorazowe przedsięwzięcie uprawy (zasiewu lub sadzenia), ale że w terminie tym należy uskutecznić także potrzebne poprawki, oraz że nie należy młodych drzewek przedwcześnie wyjmować w takiej ilości, iżby przez to zupełnie gęste zalesienie mogło ucierpieć.

Jeżeli termin ustanowiony w §. 3. ustawy lasowej upłynął, a ponownego zalesienia nie rozpoczęto, ani też nie rozpoczęto potrzebnych do tego przygotowań i zachodzi uzasadniona obawa, że właściciel lasu lub inni interesowani przez zaniechanie zagajeń lub innych koniecznych ograniczeń ubocznego użytkowania, przeszkadzają naturalnemu zalesieniu, natenczas należy wymusić w myśl §. 2. ustawy lasowej przedsięwzięcie zalesienia, wskazując dokładnie sposób postępowania w tej mierze.

Przytem należy się jednak w ogólności trzymać zasady, że władza może nakazać zalesienie tylko takich powierzchni, które z przeznaczenia swego już dawniej jako las były używane, ale później zostały zaniedbane i na których las prawdopodobnie pomyślnie może być uprawiany.

Jeżeli chodzi o golizny obejmujące większe obszary, których zalesienie leży w interesie kultury lub innych publicznych względów, natenczas należy interesowanym udzielić w razie potrzeby stosownych wskazówek co do nabycia sadzonek lub nasion, w każdym zaś razie w nabyciu sadzonek, nasion i t. d., tudzież w podjęciu uprawy leśnej użyczyć im pośrednictwa techników lasowych (fachowych leśników).

Dla osiągnięcia tego celu, ma władza polityczna w odpowiedni sposób wpływać na to, aby w tych okolicach jej okręgu, gdzie nie ma roślin przydatnych do uprawy leśnej, zakładano kosztem gmin lub większych posiadaczy lasów, szkółki

i ogródki do wychowania sadzonek odpowiedniej wielkości, z którychby także właściciele mniejszych lasów za stosownem wynagrodzeniem mogli nabywać potrzebne dla siebie rośliny (sadzonki), oraz aby w miarę możności przeprowadzano sadzenia wzorowe, obudzające w posiadaczach mniejszych lasów zmysł do prawidłowej gospodarki leśnej i zachęcające ich do naśladowania.

W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, można postawić w ministerstwie rolnictwa wniosek na udzielenie subwencyi takim zakładom.

Każda polityczna władza powiatowa prowadzić ma pamietnik urzędownie zarządzonych zalesień, przyczem co do sposobu zapisywania, stosować się należy do wskazówek podanych w §. 3.

Pustoszenie lasu.

§. 5. Ze szczególną surowością mają władze polityczne występować przeciw pustoszeniom lasów.

Z uwagi, że las rzadko może być odrazu lub przez jedną tylko czynność nieprawidłową spustoszony, lecz najczęściej spustoszenie jest wynikiem dłuższego nadmiernego wyzyskiwania drzewa i ogołocania gruntu, zbytniego zbierania ściółki w czasie niewłaściwym, koszenia trawy, pasania bydła, zbierania żywicy i t. p., przeto czuwać należy nad posiadaczem lasu, by nie pozwalał sobie na taką gospodarkę lub wyzyskiwanie lasu sprzeciwiające się zasadom dobrego gospodarstwa leśnego i postanowieniom ustawy lasowej.

Celem usunięcia zachodzących w tej mierze nieprawidłowości, ma się rządowy technik leśny porozumieć przedewszystkiem z właścicielem lasu lub jego personalem leśnym, tudzież tymi, którzy są w tem interesowani jako uprawnieni z tytułu służebności.

Władze polityczne są odpowiedzialne za przeprowadzenie z całą energią urzędowania przepisanego §. 4. ustawy lasowej w razie, gdy się dowiedzą z własnego spostrzeżenia lub czyjegoś doniesienia o pustoszeniu lasów, oraz za bezzwłoczne wydanie zarządzeń potrzebnych dla ochrony lasu, nad których dokładnem wykonaniem czuwać należy

Zarządzenia zaradcze wydane przez władze z powodu dokonanego spustoszenia lasów należy utrzymywać w ewidencyi w pamiętniku przepisanym §. 4. dla zalesień (wzór B.).

Lasy ochronne.

§. 6. Przy każdej sposobności należy szczególną zwracać uwagę na wyśledzenie tych lasów, które w myśl §§. 6. i 7. ustawy lasowej należy uważać za lasy ochronne i uprawiać w sposób tymi paragrafami przepisany.

W razie spostrzeżenia w takich lasach gospodarki nie odpowiadającej postanowieniom ustawy, należy jak najrychlej przeprowadzić urzędowanie przepisane w §. 23. ustawy lasowej.

Przy sposobności dochodzeń w tej mierze prowadzonych, należy dokładnie zbadać i uzasadnić te okoliczności, które tym lasom nadają charakter lasów ochronnych.

W orzeczeniu uznającem lasy lub ich części za las ochronny, należy dokładnie oznaczyć ich granice, oraz określić sposób gospodarowania, tudzież w razie, jeśliby zachodziła potrzeba nadzorowania przepisanej gospodarki wydać i w tym względzie potrzebne zarządzenia, dając osobom, którym nadzór ten poruczono, odpis prawomocnego orzeczenia.

Zastosowując analogicznie postanowienie §. 19. ustawy lasowej o lasach zajętych można rzeczone osoby umyślnie zaprzysiąc.

Jeżeli osoby interesowane żądają, aby lasy lub części lasów, oznaczone na podstawie dawniejszych orzeczeń jako lasy ochronne, ze względu na zmienione stosunki z tej kategoryi wydzielono, to może to nastąpić tylko na podstawie dochodzenia przeprowadzonego wedle §. 20. ustawy lasowej, jeśli dopuszczalność takiego wydzielenia należycie będzie wykazana.

Każda polityczna władza powiatowa ma utrzymywać lasy ochronne w ewidencyi, wpisując je w sposób wskazany w §. 3. do wykazu sporządzonego.

Lasy wyłączone.

§. 7. Przepisy §. 6. o oznaczaniu i wydzielaniu lasów ochronnych mają także odpowiednie zastosowanie co do oznaczania i wydzielania tych lasów, dla których §. 19. ustawy lasowej przepisuje szczególny sposób gospodarowania (zajęcie lasu).

Władza polityczna ma zwracać baczną uwagę na obrywanie się skał, walenie się kamieni, lawiny, usuwanie się ziemi i t. p. i starać się, aby lasy zapobiegające szkodliwym wpływom takich zdarzeń należycie były zagospodarowane, a w razie potrzeby, aby z urzędu w myśl §. 19. ustawy lasowej zostały zajęte.

Co do takich lasów należy przedewszystkiem dokładnie zbadać okoliczności uzasadniające zajęcie lasu (położenie i jakość lasów, oraz zagrożonych przedmiotów, dotychczasowe postępowanie pod względem powstałych uszkodzeń lub grożącego niebezpieczeństwa) i po przesłuchaniu stron interesowanych i zwierzchności miejscowych zarządzić na podstawie zasięgniętej opinii rzeczoznawców szczególny sposób gospodarowania, czuwanie zaś nad wykonaniem tego zlecić bądź to samemu właścicielowi lasu lub jego personalowi gospodarczemu, bądź też zabezpieczyć przez poruczenie zagospodarowania lasowego osobom umyślnie w tym celu ustanowionym.

W taki sam sposób należy postąpić, jeżeli ktoś zażąda wyłączenia (zajęcia) lasu w myśl §. 20. ustawy lasowej. Przytem należy równocześnie zarządzić wszystkie te środki ostrożności, które łączyć się mają z przepisaną gospodarką celem utrzymania zupełnego bezpieczeństwa, jako to zalesienie, czasowe wstrzymanie lub ograniczenie służebności, postawienie murów ochronnych, założenie okopów, regulacya wód i t. p.

Co do istniejącego już od dawna zajęcia lasów należy zbadać, czy wydane rozporządzenia zajęcia odpowiadają teraźniejszym stosunkom i w razie potrzeby zarządzić potrzebne zmiany po poprzedniem wysłuchaniu stron interesowanych.

Zajęte lasy należy wedle możności oznaczyć zapomocą stosownych napisów lub tablic i wpisywać je do wykazu, który każda polityczna władza powiatowa prowadzić ma wedle wzoru D. a wypełniać wedle wskazówek podanych w §. 3.

Służebności.

§. 8. Władze polityczne i przydani im technicy lasowi mają czuwać nad tem, aby lasy, na których ciężą służebności (użytkowanie drzewa, paszy, ściółki i t. p.) nie tylko były utrzymywane, lecz także zagospodarowane w sposób trwały i odpowiedni i aby się obchodzono z nimi w myśl postanowień §§. 9. do 17. ustawy lasowej.

Jeżeliby spostrzeżono okoliczności, z których możnaby wnioskować, że dane gospodarstwo w lesie sprzeciwia się tym postanowieniom co do służebności, to należy temu bezzwłocznie zaradzić zastosowując postanowienie karne § 18. ustawy lasowej.

Jeżeli dla zabezpieczenia w takich lasach trwałej i odpowiedniej gospodarki leśnej przepisanej w §. 9. ustawy lasowej, potrzeba planów gospodarczych, to należy spowodować ich sporządzenie, gdzie ich niema wcale, lub zmianę i poprawę ich, gdzie są dowodnie wadliwe.

W szczególności należy starać się o to, aby przepisane w §. 9. ustawy lasowej asygnaty na użytki wypływające ze służebności wydawano w oznaczonym porządku.

Jeśli wśród lasu znajdują się obce grunty (enklawy) lub rozdrobnienia gruntów, szkodliwe dla gospodarstwa leśnego, a złemu dałoby się zaradzić przez odpowiednią ugodę (zamianę gruntów i t. p.), należy zwrócić na to uwagę stron interesowanych i w razie potrzeby przedstawić im projekt stosownego uregulowania.

Lasy instytucyi publicznych.

§. 9. Szczególną baczność należy zwracać na lasy zostające pod publicznym zarządem lub pod szczególnym nadzorem publicznym, a więc w szczególności na lasy rządowe, lasy należące do fundacyi zostających pod publicznym zarządem, lasy należące do innych korporacyi lub fundacyi, lasy gminne lub do części gmin należące, tudzież lasy pod względem leśnej policyi na równi stojące z lasami gminnymi. a należące do spółki lub do ogółu uprawnionych i przez członków w całości lub częściowo wspólnie używane na pobór drzewa, do pasania lub na pobór ściółki, dalej lasy spółek akcyjnych, posiadaczy fideikomisów, albo osób zostających pod opieką lub kuratelą.

Co do wyżej oznaczonych lasów należy baczyć nie tylko na względy ustawy lasowej, lecz także na względy wynikające z osobnych ustaw lub rozporządzeń lub osobnych przez władzę państwową ustanowionych lub zatwierdzonych statutów, wyroków lub innych zarządzeń, o ile przez to dla lasów tych umyślnie przepisany lub w ogóle uzasadniony jest pewien oznaczony, stały sposób szczególnej gospodarki.

Jeżeli gospodarka w tych lasach wykaże oczywiste wadliwości, sprzeczne z istniejącemi ustawami, rozporządzeniami. statutami, wyrokami lub zarządzeniami, w szczególności zaś, jeżeli niema odpowiednich planów gospodarczych, albo jeżeli istniejące plany gospodarcze nie odpowiadają wymogom policyi leśnej, albo jeżeli nie ma ustanowionej niezbędnej do gospodarowania i ochrony lasów ilości gospodarzy i dozorców leśnych, albo jeżeli w lasach, które na mocy osobnych zarządzeń mają być wydatnie uprawiane. spostrzeżoną zostanie gospodarka istotnie zagrażająca tej właśnie wydatności uprawy, wówczas na ten stan rzeczy i na zachodzące braki należy zwrócić uwagę przedewszystkiem tych osób, do których zakresu działania usunięcie wadliwości, a szczególnie ustanowienie leśników i dozorców bezpośrednio należy, a wedle potrzeby także wyższych organów administracyjnych lub nadzorczych, zarazem jednak zarządzić to, co ustawa na taki przypadek przepisuje.

Jeżeli w lasach należących do spółek nie ma należycie urządzonego zarządu, tenże jednak potrzebny jest do utrzymania prawnego porządku lasowego i wykonania ustawy lasowej, mianowicie §. 14. tej ustawy o wydawaniu asygnat, albo też do innych zarządzeń, mających na celu podniesienie kultury leśnej, natenczas należy spowodować ustanowienie takiego zarządu.

W szczególności jeżeli w lasach należących do gmin, miejscowości lub spółek, wszystkim lub tylko pewnym członkom gminy, miejscowości lub spółki służy użytkowanie drzewa, paszy lub ściółki, a użytki te co do sposobu wykonywania i rozciągłości nie są określone, wówczas należy spowodować uregulowauie tego użytkowania w sposób jak najbardziej gospodarski i celowi odpowiadający.

Wydanie odpowiednich gospodarczo-leśnych zarządzeń nastąpić ma w lasach gminnych na podstawie uchwały gmiunej, powziętej w myśl ustawy gminnej, w lasach zaś należących do spółki, na podstawie osobnego regulaminu lub statutu spółki, przyczem rzeczą władzy politycznej będzie wpłynąć przez swe organa. a w szczególności za pośrednictwem rządowego technika lasowego na uporządkowanie zachodzących stosunków.

Przytem należy się postarać, aby takie lasy zabezpieczono znakami granicznymi, jeżeli tego jeszcze nie zrobiono.

W lasach gminnych, podzielonych na części bez pozwolenia, przywrócić ma władza polityczna prawny stan rzeczy, o ile nie uzyskano dodatkowego pozwolenia na podział w myśl §. 21. ustawy lasowej.

Pozwolenia tego można jednak w ogólności udzielić tylko wtedy, jeżeli dowodnie stwierdzono, że zachodzą wszystkie warunki przepisane w powołanym paragrafie ustawy lasowej.

Personal leśny, administracyjny i ochronny.

§. **10**. Już w §. 1. nadmieniono, że jednem z głównych zadań władz politycznych, jest staranie się o jak najrychlejsze wprowadzenie w życie zarządzeń §§. 22 i 52. ustawy lasowej, co do ustanowienia odpowiedniego gospodarczego personalu leśnego i nadzorczego przez obowiązanych do tego posiadaczy lasów.

Jeżeli zatem w lasach odpowiednio wielkich nie ustanowiono dotąd potrzebnego do ich ochrony leśnego personalu gospodarczego i nadzorczego, to polityczna władza powiatowa ma zwrócić uwagę właściciela na tę niewłaściwość i wypływające stąd szkodliwe następstwa, tudzież zobowiązać go do ustanowienia tego personalu.

Jeżeli zaś lasy są za małe, aby samoistne ustanowienie leśnego personalu gospodarczego i nadzorczego można uważać za odpowiednie, tam będzie rzeczą posiadaczy takich lasów postarać się o należyty ich zarząd i nadzór, a to bądź przez zawarcie układu z sąsiednimi właścicielami większych lasów, bądź przez utworzenie spółki celem wspólnego ustanowienia i używania leśnego personalu gospodarczego i nadzorczego.

Polityczne władze powiatowe mają zwrócić uwagę stron interesowanych na korzyść takiego układu lub takiej spółki, oraz w odpowiedni sposób pośredniczyć w zawarciu tego układu lub spółki, a jeżeliby pośrednictwo pozostało bez skutku, wydać zarządzenie potrzebne do wykonywania przepisów prawnych.

Zresztą stosować się należy do wydanego w tej samej sprawie okólnika ministerstwa rolnictwa z 16. marca 1872 l. 6266.

Zarazem przypomina się politycznym władzom powiatowym, aby przepisany ministeryalnem rozporządzeniem z dnia 1. lipca 1857, dz. u. p. Nr. 124. §. 8. wykaz osób w powiecie na dozorców leśnych zaprzysiężonych, utrzymywały w dokładnej i ciągłej ewidencyi.

Zakłady do wywozu drewna.

§. **11**. Powiatowe władze polityczne mają baczyć na wszystkie okoliczności ważne pod względem już istniejących lub dopiero powstać mających zakładów do wyprowadzania drzewa, w szczególności w większych kompleksach lub w związku ze sobą zostających obszarach leśnych.

W tym celu mają te władze przekonać się, czy co do udzielonych już tego rodzaju koncesyi, zwłaszcza na ważniejsze zakłady jak n. p. koleje drewniane na cudzym gruncie, na spusty i spławy, budowy spustowe i inne urządzenia spławne, dotrzymano warunków w odnośnej koncesyi ustanowionych.

Jeżeli celem spowodowania dotrzymania tych warunków lub celem usunięcia zachodzących wadliwości czy niebezpieczeństwa, potrzebnemi się okażą szczególne zarządzenia, natenczas należy je wydać bezzwłocznie.

Jeżeli co do istniejących już zakładów lub sposobu ich użycia spostrzedz się dadzą okoliczności, wzniecające uzasadnioną obawę niebezpieczeństw lub uszkodzeń, albo niedopuszczające korzystnego użytkowania lasów, należy na to zwrócić uwagę stron interesowanych i skłonić je, stosownie do okoliczności, do tworzenia spółek celem urządzenia nowych, względnie poprawienia już istniejących zakładów.

Powiatowa władza polityczna ma prowadzić pamiętnik istniejących w jej powiecie zakładów do wyprowadzania płodów leśnych, sporządzony wedle wzoru E, stosując się co do sposobu zapisywania do wskazówek podanych w §. 3.

Pożary i szkodliwe owady.

§. **12**. Uszkodzeniom lasów przez pożary i owady należy zapobiegać z całą stanowczością w myśl postanowień §§. 44. do 51. ustawy lasowej.

Jeżeli z towarzyszących okoliczności można wnioskować, że zdarzające się w pewnej okolicy pożary powstają z jednakowych przyczyn, to należy przyczyn tych pilnie dochodzić i w ogólności z całą energią zarządzić przeciw pożarom lasów wszystkie te środki, które ustawa lasowa przepisuje.

W ten sam sposób należy występować przeciw uszkodzeniom zrządzonym przez owady, przedstawiając w tym celu interesowanym za pomocą stosownych i częstych pouczeń, że

trzeba koniecznie zaraz z początku w stosowny sposób zapobiegać szkodliwym następstwom tych uszkodzeń w szczególności, że należy drzewa nadpsute, wykroty, złomiska i leżaki w należytym czasie obrobić, pnie w których zagnieździł się kornik drukarz, jak najrychlej odrzeć z kory, którą z należytą ostrożnością trzeba spalić, ścięte w soku pnie drzew szpilkowych zupełnie lub pasami obedrzeć z kory i co rychlej obrobić, gałęzie porąbać, trzaski z korą na dół zwróconą pozbierać na kupy i bezzwłocznie z lasu uprzątnąć, tudzież, że należy powstrzymywać chwytanie i tępienie ptaków owadożerczych i ściśle przestrzegać ustaw wydanych dla ich ochrony.

Wykroczenia przeciw własności.

§. **13**. Jeżeli w jakimś powiecie wykroczenia przeciw bezpieczeństwu własności leśnej częściej się zdarzają, to należy dochodzić przyczyn tego i stosownie do wyniku dochodzenia wydać z uwzględnieniem posiadłości i obszarów lasowych odpowiednie zarządzenia, celem stosownego urządzenia straży leśnej, uporządkowania stosunków dotyczących służebności, praw wspólnego posiadania i używania lub wogóle poboru płodów leśnych i paszy leśnej, następnie celem odpowiedniego uregulowania doniesień i rozpraw karnych tak, aby szybko i surowo można stosować postanowienia karne ustawy leśnej.

W szczególności będzie obowiązkiem krajowych władz politycznych ściśle nadzorować postępowanie władz powiatowych w przypadkach przekroczeń ustawy lasowej, mianowicie w przestępstwach leśnych, ażeby przez zwłokę w zarządzeniu śledztwa i powstałe stąd przedawnienie, nie ucierpiała kultura lasowa, a posiadaczom lasów nie dawano słusznego powodu do utyskiwań na niedostateczną obronę ich własności przeciw bezprawnym uszkodzeniom.

W tym celu mają krajowe władze polityczne ściśle badać wykazy władz powiatowych co do zaskarzonych i urzędownie załatwionych przypadków karnych i wszelkie spostrzeżone niewłaściwości bezzwłocznie usuwać.

IV. Rewizye lasów.

§. **14**. Jeżeli powiatowe władze polityczne mają uczynić zadość obowiązkowi nadzorowania wszystkich lasów w swym

powiecie w myśl §. 23. ustawy lasowej, to nie wystarczy starać się z urzędu o samo tylko wykonanie postanowień ustawy lasowej dopiero na skutek szczególnych doniesień lub zażaleń stron.

Władze te są ponadto obowiązane przy każdej nadarzającej się sposobności, a więc w szczególności także przy sposobności czynności komisyjnych z innego powodu w powiecie przedsiębranych, badać przez wysłane w tym celu organy, o ile stan lasów odpowiada gospodarce ustawowo przepisanej.

Głównie jednak jest obowiązkiem rządowych techników lasowych podczas objazdów swoich stosunki te jak najdokładniej badać i utrzymywać w tym względzie ciągłą ewidencyę.

Ażeby tę ewidencyę, która jest niezbędną do możliwie dokładnego wyjaśnienia stosunków leśnych i do rozwinięcia skutecznej działalności władz politycznych i rządowych techników leśnych pod względem wykonania ustawy lasowej, osiągnąć w zupełnie pewny sposób i zużytkować trwale na rzecz kultury lasowej, będzie jednem z najistotniejszych zadań technika lasowego przeprowadzić rewizyę poszczególnych obszarów lasowych, znajdujących się w jego okręgu urzędowym, t. zn. obchodząc i opisując te obszary jeden po drugim, zbadać te czynniki, które dla swego związku z ustawą lasową lub z powodu swego wpływu na kulturę lasową i poznanie leśnictwa krajowego (statystykę leśną) mają szczególną doniosłość.

Jako takie ważne czynniki, mianowicie ze względu na większe posiadłości i stykające się ze sobą obszary lasowe, należy uważać wszystkie te rzeczywiste okoliczności, które wywierają stanowczy pływ na wykonanie przepisów ustawy lasowej, odnoszących się do korczunków, zalesień, spustoszeń, lasów ochronnych, lasów zajętych, planów gospodarczych, leśnego personalu gospodarczego i nadzorczego, zakładów do wyprowadzania drzewa, pożarów leśnych i szkód zrządzanych przez owady, tudzież wogóle do innych zarządzeń mających na celu podniesienie kultury leśnej.

Dlatego należy w szczególności zbadać: położenie i jakość gruntu z uwzględnieniem stosunków orograficznych, hydrograficznych i geognostycznych, o ile one mają wpływ na leśnictwo; obszar poszczególnych posiadłości lasowych wedle pomiaru katastralnego; rodzaj uprawy podany w katastrze i rzeczywiście stwierdzony: stosunki zalesiena i przyrostu, sposób gospodarowania, w szczególności czy gospodarka jest ciągła, czy przerywana: urządzenie gospodarstwa (obliczenie dochodu, plany gospodarcze, podziały); sposób odmładniania, w szczególności przy

kulturach sztucznych, sposób hodowania roślin; dalej jakie główne i uboczne płody teraz las wydaje, a jakie przy uporządkowanej gospodarce mógłby wydać pod względem gatunku i prawdopodobnej ilości; zwykłą kolej porębową, sposób pozyskania, wyprowadzenia, przysposabiania i spieniężania płodów leśnych; jakoteż szczególnie ważne dla tych celów, tudzież dla celów przemysłu drzewnego urządzenia i ich jakość; sposób obchodzenia się z drzewem i użycia go, w szczególności ze względu na usunięcia wymagające nadużycia i marnotrawienie drzewa przy uzyskiwaniu, dostawie, tudzież użyciu go na opał, na węgle, do budowli na ogrodzenia lub w gospodarstwie wypasowem i t. p.; dalej przeciętne ceny płodów leśnych; hodowlę drzew na polach (polne gospodarstwo drzewne); ewentualne surogaty drzewa i ich używanie; ważniejsze stosunki wzajemne między gospodarstwem polnem a leśnem; stosunki posiadania, obciążenie służebności; rodzaj praw użytkowania lasów gminnych i spółkowych, ustanowiony leśny personal gospodarczy i nadzorczy z uwzględnieniem ilości i stosunku do wielkości lasów, tudzież szczególnie na uwagę zasługujących stosunków służbowych i płacy.

§. 15. Celem odpowiedniego zużytkowania przy rewizyach lasowych, dat urzędowych, odnoszących się do danych lasów, należy je u władz i gmin, tak w siedzibie technika lasowego, jakoteż wogóle po powiatach zbierać możliwie dokładnie, a w szczególności wyciągać je z ewentualnie już przedtem założonych katastrów lasowych, map katastralnych, głównych ksiąg posiadłości, protokołów, parcel gruntowych i operatów szacunkowych dla podatku gruntowego: dalej z dochodzeń politycznych przeprowadzonych w wykonaniu ustawy lasowej, z rozpraw, orzeczeń, i zapisków dotyczących zarządzonych zalesień, spustoszeń lasów, lasów ochronnych, lasów zajętych, istniejących służebności i praw wspólnego używania, poleceń do sporządzania planów gospodarczych i ustanowienia gospodarzy leśnych w większych kompleksach, zakładów do wyprowadzania drzewa i udzielonych w tym względzie koncesyi, szkód zrządzonych przez owady i t. p., a obchodząc lasy należy się zarazem przekonać, o ile dotyczące polecenia i orzeczenia władz zostały wykonane.

Zresztą należy uzupełnić daty potrzebne do opisania lasów, częścią na podstawie ustnego porozumienia się z naczelnikami gmin, członkami towarzystw gospodarczych i leśnych, właścicielami lasów i ich gospodarczym personalem leśnym,

częścią przez przejrzenie rachunków przychodu, planów porębowych i innych aktów gospodarczych, o ile je można otrzymać.

O ile to dla oznaczonego tu celu jest potrzebnem lub wskazanem, mają technicy lasowi zawezwać do rewizyi lasów także naczelników gmin, właścicieli lasów lub ich personal leśny, lub też zwrócić się do dotyczących właścicieli lasów lub do władz nad lasami przełożonych o współudział personalu leśnego, o udzielenie dokumentów i wyciągów lub o pozwolenie ich przejrzenia.

§. **16**. Rewizye lasów należy wykonywać gminami, a mianowicie przedewszystkiem w tych gminach, gdzie wedle dotychczasowych spostrzeżeń stan lasów wymaga jak najrychlejszego uporządkowania, a rewizya objąć ma wszystkie lasy znajdujące się na obszarze danej gminy.

Jeżeli dla krótkości czasu wyznaczonego na rewizyę, nie można dokładnie zbadać wszystkich okoliczności potrzebnych dla tego celu, natenczas należy, zastrzegając sobie na później dodatkowe uzupełnienia, zwrócić uwagę przedewszystkiem na ważniejsze przedmioty leśne w szczególności zaś na takie, co do których spostrzeżono istotny związek z ustawą lasową, albo od których wskutek rewizyi można się spodziewać doniosłych ulepszeń w gospodarstwie leśnem.

§. **17**. Jak to już w §. 14. nadmieniono, należy do leśnych rewizyj przeznaczać przedewszystkiem techników leśnych ustanowionych przy władzach politycznych, w razie potrzeby jednak, a w szczególności celem szybkiego przeprowadzenia takich rewizyi, mogą być do tego użyci także inni technicy lasowi, choćby nawet nie zostawali w żadnym stosunku służbowym do władz politycznych, pod warunkiem jednak, że złożyli z dobrym skutkiem egzamin państwowy przepisany rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 16. stycznia 1850 dz. u. p. Nr. 63. i w miejsce przysięgi ślubować będą sumienne wykonanie poruczonej sobie czynności.

Gdyby ci technicy domagali się z tego tytułu osobnego wynagrodzenia, należy, celem zezwolenia na nie, postawić przedtem wniosek w ministerstwie rolnictwa.

W lasach, zostających pod publicznym zarządem, można w porozumieniu z dotyczącą władzą administracyjną użyć do rewizyj leśnych ustanowionego tam personalu leśnego.

Jednak wynik rewizyi lasowej, wykonanej przez technika lasowego nie zostającego w stosunku służbowym do władzy politycznej, ma zbadać jeszcze rządowy technik lasowy przynaj-

mniej z ogólnego stanowiska w tym kierunku, czy pod każdym względem zastosowano się do udzielonej instrukcyi.

Dostrzeżone braki należy usunąć ile możności bez ponownego oglądania lasu na miejscu.

§. 18. Jeżeli rewizya wykaże w zagospodarowaniu poszczególnych lasów istotne wadliwości, które wedle przepisów ustawy lasowej, a mianowicie w myśl wskazówek wymienionych w §§. 3. do 13. niniejszego rozporządzenia wymagają szczególnego zarządzenia, to technik lasowy postarać się ma zaraz o środki zaradcze i donieść o tem politycznej władzy powiatowej, względnie gdzie wkroczenie władzy okazuje się koniecznem, przedstawić jej odpowiednie wnioski.

Jeżeli pewne wadliwości wspólne są wszystkim lasom lub większej części lasów w powiecie tak, że źródłem ich zdają się być pewne ogólne przyczyny, albo jeżeli chodzi o wprowadzenie istotnych ulepszeń lub urządzeń dla większych obszarów i dla większej ilości posiadaczy, to technik lasowy zbadać ma owe przyczyny i wynaleść środki do usunięcia tych wadliwości, względnie do wprowadzenia ulepszeń i nowych urządzeń.

W tym celu ma on się porozumieć z naczelnikami gmin, z właścicielami lasów i ich personalem leśnym, ewentualnie także z członkami towarzystw gospodarczych lub z zawodowymi gospodarzami i przedstawić władzy politycznej swe wnioski na wydanie odpowiednich zarządzeń, albo stosownie do okoliczności nakłonić rzeczowe organy i strony interesowane, by zebrały się u władzy politycznej celem omówienia i uchwalenia tego, co przedsięwziąć należy.

Tak samo należy postąpić, jeżeli chodzi o okolice ogołocone z lasów, jeżeli zalesienie połączoneby było z istotną korzyścią dla kultury krajowej i są widoki, że ze względu na stosunki własności gruntów przeznaczyć się mających pod uprawę leśną, dałoby się z dobrym skutkiem przeprowadzić.

§. 19. Ażeby na podstawie wyników czynności techników lasowych i całej odnośnej działalności władz politycznych otrzymać potrzebny pogląd na wszystkie ważniejsze daty dotyczące poszczególnych kompleksów lasowych, a zarazem pozyskać pewną podstawę dla dokładnego i skutecznego urzędowania w sprawach lasowych, mają technicy leśni wpisywać daty zebrane przy rewizyi lasów w p r z e g l ą d sporządzony wedle załączonego wzoru F, trzymając się przytem zasady, że dla lasów każdej gminy z osobna należy założyć osobny przegląd.

Wpisując daty w dotyczące rubryki należy postępować ze szczególną starannością i dokładnością, a w szczególności opis

lasu w rubryce 2. należy uskutecznić zwięźle. przytaczając tylko istotne okoliczności z pominięciem wszelkiej rozwlekłości.

Wypełniając dotyczące rubryki należy się stosować do następujących wskazówek:

1. W opisach należy dla uniknięcia powtarzań przy pojedynczych lasach, o ile możności zebrać razem te daty (§. 14.). które są wspólne wszystkim lasom znajdującym się w danej gminie i umieścić je na czele przed opisami poszczególnych lasów.

2. Jeżeli w jakim powiecie lub w części powiatu istnieje już opis lasów odpowiadający warunkom niniejszych przepisów. natenczas należy go odpowiednio zużytkować przy wypełnianiu rubryk.

3. Stykające się lub w blizkim związku ze sobą będące lasy kilku mniejszych posiadaczy, o ile pod względem leśniczym, a w szczególności co do momentów ważnych wobec ustawy lasowej nie przedstawiają szczególnych różnic, można w rubryce „opis“ zestawić w grupy i uważać je jako jeden las.

Jeżeli oznaczenie poszczególnych numerów parcel i ich właścicieli połączone jest ze szczególnemi trudnościami, to wystarczy ogólne oznaczenie kategoryi właścicieli i ich miejsca zamieszkania (n. p. lasy włościańskie).

4. Jeżeli daty katastru podatku gruntowego wskutek właśnie toczącej się rewizyi jego nie mogą być użyte. to w posiadłościach. w których z powodu przeistoczenia gruntu lasowego na inne rodzaje uprawy zaszły istotne zmiany w datach katastralnych, nie uwidocznione jeszcze w katastrze obecnie obowiązującym, można zaniechać szczegółowego wpisania dat teraźniejszego katastru gruntowego.

Zresztą należy w takim razie wypełnić wykaz w taki sposób, aby w swoim czasie można było dodatkowo wpisać tylko daty zrewidowanego katastru gruntowego.

Nie można zaś opuścić wpisania dat dawnego katastru tam, gdzie nie zaszły wymienione zmiany w uprawie, tudzież przy tych lasach, gdzie zachodzą stosunki ważne ze względu na ustawę lasową. jak: zalesienia zarządzone z użyciem dat teraźniejszego katastru. lasy ochronne, lasy zajęte i t, p., lub przy takich lasach, gdzie ze względu na stosunki posiadania lub inne stosunki prawne, jak przy lasach gminnych i spólnych, szczególnie zależy na jasnem przedstawieniu stanu rzeczy w katastrze lasowym.

5. Jeżeli rewizyę w przypadku wymienionym w §. 16. wykonano tylko niedokładnie tak, że zebrane daty nie wystarczają do zupełnego wypełnienia rubryk wykazu F.. to pozosta-

wia się ocenieniu technika lasowego, w jaki sposób daty te możnaby zużytkować dla wykazu, a to bądź przez wciągnięcie części lasów i wypełnienie pojedynczych rubryk, bądź też przez tymczasowe spisanie tych dat w innej formie przydatnej do użycia ich przy późniejszem wypełnianiu.

Należy się jednak starać, aby wykaz nie zbyt długo pozostawał nieuzupełniony, lecz aby go przynajmniej co do ważniejszych lasów jak najrychlej dokładnie wypełniono i zakończono.

Jeżeli las obejmuje więcej parcel, to wprawdzie w rubrykach 3. i 4. wykazu spisane być mają pojedyncze numera wszystkich parcel, o ile wpisanie tych parcel nie odpada zupełnie w myśl ustępu 4., w dalszych jednak rubrykach, zawierających oznaczenie obszaru, obszar wszystkich parcel należy podać w łącznej sumie.

Rubryki dla których nie ma dokładnego oznaczenia obszaru lub innych dat, należy wypełnić na podstawie zbliżonego obliczenia opartego na tych danych, które w tym względzie przez miejscowe informacye, zapiski lub naoczne ocenienie dadzą się uzyskać.

Jeżeli jakiegoś wpisu nie można uskutecznić z dokładnością, to należy to w odnośnej rubryce wyraźnie zaznaczyć.

W rubrykach, jak n. p. 8, 9, 10, 11, przedstawiających stosunki mięszane, należy powierzchnie (obszary) rozdzielić między pojedyncze kategorye wedle zbliżonego obliczenia odpowiadającego stosunkowi zmięszania.

Wnioski odnoszące się do ustawy lasowej, co do których zapadłe orzeczenie nie jest jeszcze leśnikowi znane, należy wymienić w ostatniej rubryce.

Rubryki zawierające cyfry, należy zesumować, a gdyby z czasem w cyfrach tych coś ubyło lub przybyło należy sumę poprawić i zmianę przy dotyczącej parceli zaznaczyć (zauważyć)

Cyfr w rubrykach 11. i 12. (pastwiska z podrzędnem zalesieniem i nieproduktywne) nie należy wliczać w cyfry rubryk przedstawiających lasy.

V. Kataster lasowy.

§. **20.** Krajowa władza polityczna prześle wykazy pojedynczych gmin, przedłożone jej przez techników lasowych, a wypełnione w myśl przepisu §. 19., dotyczącym powiatowym władzom politycznym do dalszego utrzymywania ewidencyi i innego stosownego użytku.

Powiatowa władza polityczna ma wykazy te ułożone w alfabetycznym porządku wedle gmin powiatowych przechować w odpowiedniej okładce z napisem „kataster lasowy“ który dla danego powiatu dopiero wtedy będzie zupełnym, gdy wykazy dla wszystkich gmin powiatu zostaną wypełnione.

Uzupełnienie katastru stanowią wymienione w §§. 3, 4, 6, 7, 11, pamiętniki, względnie wykazy powiatowe A, B, C, D, E, które pod osobną okładką należy dołączyć do katastru.

W kataster lasowy i tegoż załączniki wolno każdemu wglądać w godzinach urzędowych.

Za uiszczeniem należytości stemplowej i zwrotem kosztów pisarskich można wydawać urzędowe wyciągi lub odpisy. (Następne zdanie odnosi się tylko do Austryi górnej, przeto opuszczamy je).

Dla tych gmin względnie powiatów, gdzie katastru jeszcze nie założono, należy go sporządzić wedle przepisów niniejszego rozporządzenia. a więc z zastosowaniem wzoru F.

VI. Lasowe mapy przeglądowe.

§. 21. Technicy lasowi mają także, o ile tylko możliwe, sporządzać przeglądowe mapy lasowe zrewidowanych powiatów politycznych

Do tego należy użyć oznaczonych przez krajową władzę polityczną map poszczególnych powiatów jako to: fotograficznych odbitek przeglądowych map terenowych, sporządzonych przez wojskowy zakład geograficzny, map katastralnych, map sztabu generalnego, a to w ten sposób, aby poszczególne grupy lasów z uwzględnieniem rozróżnień rodzajów kultury podanych w przeglądzie F., oraz przeważających gatunków drzewa, w szczególności zaś lasów ochronnych i zajętych, były odpowiednio zaznaczone stosownemi farbami lub znakami.

Karty przeglądowe stanowią integralną część katastru lasowego i mają być doń dołączone.

VII. Sprawozdanie i ogłoszenie postępu rewizyj lasowych.

§. 22. Krajowa władza polityczna ma z końcem każdego roku przedłożyć ministerstwu rolnictwa szczegółowe sprawozdanie o postępie rewizyj lasowych i o założeniu katastru lasowego, ogłaszając je zarazem w dzienniku krajowym.

IV.

Objaśnienia przepisów

§. 24. ustawy lasowej co do przewozu płodów leśnych przez obce grunta (Rozp. Min. Roln. z 19. grudnia 1907 l. 48249/1445).

Jakkolwiek §. 24. i 25. ustawy lasowej przewiduje potrzebę warunkowego wywłaszczenia właściciela gruntu, w celu wywiezienia w ten sposób płodów leśnych, to przecież w praktyce zależało uznanie tej potrzeby od zapatrywania władzy politycznej pierwszej instancyi, a zasady, pod którymi uznać należało wywłaszczenie, nie były ściśle określone. Tymczasem we wszystkich ustawach przebija tendencya, że mniejsze interesa ustąpić powinny przed większymi, i stąd od dawna nasuwało się pytanie, czy w razie braku przystępu do lasu, nie mogliby właściciele lasu odwołać się do ustawy z 7. lipca 1896 dz. u. p. Nr. 190 o „drogach z konieczności“. Niestety ustawa ta nie mówi zupełnie o gruntach leśnych, a co do gruntów rolnych może mieć tylko wtedy zastosowanie, jeżeli jakaś parcela rolna nie ma w ogóle żadnego połączenia z drogami. Oprócz tego zauważyć trzeba, że ustawa nie uznaje potrzeby wywłaszczenia wtedy, jeśli chodzi jedynie o skrócenie drogi. Chcąc wszystkie te wątpliwości wyjaśnić, wydało ministerstwo rolnictwa następujące rozporządzenie, które określa pod jakimi warunkami możliwy jest wywóz płodów leśnych przez obce grunty:

Z kół właścicieli lasów i przemysłowców leśnych podnoszą się głośne skargi, że władze polityczne wykonują postanowienia §. 24. i 25. ustawy lasowej o transporcie produktów leśnych w sposób nieodpowiedni intencyom tych paragrafów. W szczególności były skargi na to, że władze polityczne niechcą pozwolić, by na podstawie postanowień §. 24. ustawy lasowej mógł być przeprowadzony transport produktów leśnych za pomocą kolejek linowych i obce grunta użyte do tymczasowego składania transportowanych płodów. Dalej podniesiono w skargach, że właściciel lasu, któremu na podstawie §. 24. władza polityczna udzieliła pozwolenia do transportu produktów leśnych obcymi gruntami, jest mimo to zmuszony każdorazowo

na nowo prosić o pozwolenie, jeżeli chce tę samą przestrzeń używać z roku na rok, lub nawet w krótszych odstępach czasu, n. p. w myśl wymogów porządku zrębowego, lub przy trzebieżach. W końcu przytoczono i ten szczegół, że wskutek rekursów właścicieli gruntów, puszczenie w ruch całego urządzenia transportowego tak długo powstrzymane zostało, że w pewnym wypadku powstało niebezpieczeństwo inwazyi szkodliwych owadów dla sąsiadujących części lasów.

Wskutek tego wydaje Ministerstwo następujące objaśnienia dla wszystkich rządów krajowych, celem pouezenia podległych władz co do zastosowania §. 24. ustawy lasowej:

O sposobie transportowania nie zawiera §. 24. u. l. żadnych specyalnych postanowień, lecz przepisuje ogólnikowo, że produkta lasu mają być transportowane przez obce grunty w sposób najmniej szkodliwy. Na podstawie tych przepisów może być zatem, jeżeli inne warunki na zastosowanie tego §. pozwalają, udzielone pozwolenie na rozmaite sposoby transportowania płodów leśnych, czy to drogami zwykłemi czy też ryzami, kolejkami linowemi i t. p.

W sprawie składania produktów leśnych na gruntach obcych, należy zbadać w każdym wypadku, czy transport tych produktów za pomocą dotyczącego urządzenia transportowego bez chwilowego składania na obcych gruntach technicznie nie jest do wykonania. Jeżeli tak jest, w takim razie należy chwilowe składanie na gruntach obcych uważać jako część składową dotyczącego urządzenia transportowego i w tym razie mają również zastosowanie postanowienia §. 24. u. l.

§. 24. nie zawiera żadnych postanowień ograniczających co do czasu, na jaki pozwolenie na przewóz płodów leśnych gruntami obcymi ma być udzielone. Na tej podstawie może być pozwolenie na transport udzielone na dłuższy przeciąg czasu, albo na kilka czynności transportowych, pod względem pory oddzielnie od siebie wykonywać się mających, jeżeli tego rodzaju żądanie w prośbie postawione będzie, a inne warunki §. 24. są dane. Jeżeli powstrzymanie transportu produktów leśnych zagrozić może interesom publicznym, np. w razie obawy spustoszenia lasu przez owady, natenczas można na wypadek wniesienia rekursu przeciw orzeczeniu najniższej instancyi, znieść powstrzymującą moc rekursu, a orzeczenie Starostwa na podstawie §. 93. instrukcyi służbowej z dnia 17. marca 1855. Dz. u. p. Nr. 52 natychmiast w życie wprowadzić.

V.

Objaśnienie przepisów

§. 25. ustawy lasowej co do zezwolenia na budowę kolejek lasowych (Rozp. Minister. Roln. z 13. grudnia 1905 l. 31588/7092).

Budowa kolejek leśnych prywatnych. które łączą się z publicznemi kolejami w ten sposób, że przejazd środków przewozowych nastąpić może, podlega zezwoleniu ministerstwa kolei, w porozumieniu z ministerstwem rolnictwa.

Przy zakładaniu innych kolejek leśnych, które łączą się z kolejami publicznemi, wymagają zezwolenia ministerstwa kolei tylko zmiany budowlane, spowodowane w kolei publicznej połączeniem z koleją prywatną (§. 21. i 23. Rozp. ministr. z 29. maja 1880 Dz. u. p. Nr. 57).

Na budowę takich kolejek prywatnych, u których warunki powyższe nie mają miejsca. udzielają pozwolenia władze podane w ustawie lasowej, ponieważ kolejki te są zakładami do transportu drewna w myśl §. 25. ustawy lasowej.

Udzielenie zatem pozwolenia na budowę takich kolejek. o ile one leżą w obrębie jednego Starostwa, należy do zakresu władzy politycznej powiatowej, jeżeli zaś przebiegają kilka powiatów politycznych. do władzy politycznej krajowej w analogicznem zastosowaniu §. 26. al. 2. ustawy lasowej.

Władze te uwględnić mają przytem przepis §. 1. ustawy o koncesyach kolejowych, według którego konsens budowlany tylko po przesłuchaniu rzeczoznawców kolejowych, udzielony być może.

Rozróżnić następnie należy, czy użycie obcego gruntu pod budowę kolei możliwe jest przy zezwoleniu dotyczących właścicieli gruntu, albo też, czy na odstąpienie potrzebnych kawałków właściciele się nie zgadzają.

W pierwszym wypadku zbyteczne jest rozstrzyganie o dopuszczalności wywłaszczenia obcych gruntów.

W drugim wypadku jest użycie obcego gruntu tylko wtedy możliwe, jeżeli okaże się publiczna użyteczność dotyczącej kolei.

Według §. 1. ustawy o wywłaszczeniu gruntów pod koleje. z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30, przysługuje każdemu, a więc i prywatnemu przedsiębiorcy, prawo wywłaszczenia w pełnym, na mocy §. 365. ust. c. dopuszczalnym zakresie wtedy, jeżeli użyteczność publiczna przedsiębiorstwa uznaną będzie przez powołane do tego państwowe władze administracyjne.

Do rozstrzygnięcia o istnieniu warunków wywłaszczenia, a więc o użyteczności publicznej przedsiębiorstwa, jakoteż do wydawania orzeczeń o wywłaszczeniu, powołane są władze, wymienione w ustawie o wywłaszczeniu gruntów pod kolej, a więc w pierwszej instancyi krajowa władza polityczna (§ 17. l. c.), w dalszej instancyi Ministerstwo spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministerstwami kolei i rolnictwa.

Jeżeli zatem przedsiębiorca rości sobie prawo do wywłaszczenia na mocy ustawy o wywłaszczeniu gruntów kolejowych z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30, natenczas w tych wypadkach, w których na podstawie powyższych wyjaśnień Władza polityczna krajowa w pierwszej instancyi udzielić ma zezwolenia na budowę, ma również ta sama Władza orzec o użyteczności publicznej przedsiębiorstwa i o żądanem wywłaszczeniu. Natomiast w wypadkach, w których udzielenie zezwolenia należy do Władzy politycznej powiatowej, ma ona w myśl §. 19. Rozp. minist. z dnia 25. stycznia 1870, Dz. u. p. Nr. 19, udzielić zezwolenia z zastrzeżeniem wejścia w posiadanie przedmiotów podległych wywłaszczeniu. Władza polityczna krajowa rozstrzyga następnie o użyteczności publicznej przedsiębiorstwa, o żądanem wywłaszczeniu i o rekursach przeciwko zezwoleniu na budowę, wniesionych do Władzy politycznej.

Do wniesienia dalszych zażaleń przeciw orzeczeniom o wywłaszczeniu, pozostawić ma władza polityczna termin ośmiodniowy, przepisany §. 18. ustęp 3 ustawy o wywłaszcz. grun. kol., zaś dla rekursów przeciw udzieleniu zezwolenia, termin czterotygodniowy w myśl postanowień ustawy lasowej.

C)

Ustawa

o niektórych zarządzeniach policyjno- leśnych i wodnych z 15 czerwca 1905. (dz. u. kr. Nr. 93).

I. O obowiązku zgłaszania wyrębu drzewa na niektórych obszarach.

§. **1.** Postanowienia następnych §§. 2—7. będą miały zastosowanie do obszarów leśnych, których grunt składa się przeważnie z wapienia, łupków, skał łatwo wietrzejących, lub które leżą na stromych stokach. Te obszary oznaczy c. k Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i ogłosi je publicznie, przyczem jednak poszczególne przestrzenie leśne, a wedle okoliczności nawet pojedyncze parcele mogą być wyłączone.

Ogłoszenie nastąpić ma w gminach i w dotyczących obszarach dworskich, w dz. ust. i rozp. kraj. i równocześnie w urzędowej części „Gazety lwowskiej".

§. **2**. O każdym zamierzonym zupełnym wyrębie w ogóle, tudzież o każdem zamierzonem przerębywaniu, wskutek którego na przeznaczonej do cięcia przestrzeni co najmniej 25 arów, pozostać ma mniej, aniżeli połowa potrzebnych do zupełnie zwartego drzewostanu drzew głównego rodzaju drzewostanu, należy uczynić doniesienie do powiatowej władzy politycznej.

Zgłoszenie to winno być wniesione najmniej na 45 dni przed zamierzonem rozpoczęciem cięcia.

§. **3.** Do wniesienia zgłoszenia obowiązanym jest posiadacz lasu, a względnie jego zastępca prawny.

W zgłoszeniu należy podać:

1. numer parcel i powierzchnię do cięcia przeznaczonej przestrzeni.

Gdy chodzi tylko o część parceli, potrzebne jest dokładne opisanie położenia przestrzeni do cięcia przeznaczonej.

2. czy wyrębu dokona sam posiadacz lasu we własnym zarządzie lub czy powierzy wykonanie komu innemu; a w tym ostatnim wypadku

3. imię i nazwisko, oraz miejsce zamieszkania przedsiębiorcy.

Jeśli w chwili zgłoszenia nie jest jeszcze wiadome nazwisko i miejsce zamieszkania przedsiębiorcy. zgłosi go posiadacz lasu dodatkowo w przeciągu 45 dni po wyraźnie lub milcząco (§. 4.) udzielonem zezwoleniu.

Władza polityczna powiatowa potwierdzi stronie dzień zgłoszenia wyrębu najpóźniej do dni 8.

§. **4.** Wskutek wniesionego zgłoszenia zarządzi polityczna władza powiatowa. o ile nie jest znaną miejscowość i stosunki zgłoszonej do cięcia przestrzeni, potrzebne badania na miejscu przez właściwego technika lasowego, jednak bez kosztów dla strony.

Badania mają wykazać:

1. Czy dana przestrzeń nie należy do kategoryi lasów zamkniętych (§. 19. ust. lasowej), albo tych lasów, które podlegają ograniczeniom gospodarczym w myśl postanowień §. 6. ustawy lasowej z 3. grudnia 1852. dz. u. p. Nr. 250;

2. czy zamierzony sposób i rozmiary wyrębu nie są sprzeczne z postanowieniami §. 7. ustawy lasowej;

3. czy zamierzone wyrębywanie w danych warunkach nie spowodowałoby dewastacyi (§. 4. ust. las.);

4. czy przez zamierzony wyrąb nie zostanie sąsiedni las widocznie na szkodliwe działanie wiatrów narażony.

Jeżeli zachodzi jeden z przytoczonych wypadków, polityczna władza powiatowa albo odmówi zupełnie pozwolenia na wyrąb, albo zezwoli z pewnemi ograniczeniami i z zachowaniem pewnych ostrożności.

Jeżeli zaś żadna z wyżej przytoczonych okoliczności nie zachodzi, winna polityczna władza powiatowa wydać bezzwłocznie pozwolenie na wyrąb.

Gdyby się okazało, że zamierzony wyrąb jest wprawdzie ze stanowiska niniejszej ustawy dopuszczalny, jednakowoż zachodzą względy na ochronę i bezpieczeństwo publiczne (§. 19. ust. las.) należy wyrębu odmówić. a równocześnie wdrożyć dochodzenie o uznanie tej przestrzeni za las zamknięty.

Jeżeli posiadacz lasu w przeciągu 45. dni od dnia zgłoszenia wyrębu nie otrzyma od powiatowej władzy politycznej żadnej rezolucyi, wolno mu przystąpić do wyrębu.

§. **5.** Gdy polityczna władza powiatowa zakaże wyrębu lub też dozwoli go z pewnemi ograniczeniami, przysługa stronie prawo odwołania (§.18.) i żądania komisyjnego dochodzenia. co do dopuszczalności zamierzooego wyrębu.

Do przeprowadzenia w tym wypadku dochodzenia na miejscu zawezwie powiatowa władza polityczna dwóch przez siebie wyznaczonych rzeczoznawców i posiadacza lasu. W wypadkach mniejszej wagi, wystarczy powołanie tylko jednego rzeczoznawcy.

Na prośbę strony należy do tych dochodzeń powołać takich techników lasowych, jako znawców, którzy nie należą do państwowego leśno-technicznego personalu.

W miarę wyniku przeprowadzonego dochodzenia na miejscu, rozstrzyga Namiestnictwo o dopuszczalności wyrębu, jakoteż o warunkach pod jakimi na wyrąb można zezwolić.

§. **6**. Przedsiębiorca wyrębu (§. 3. ust.) obowiązanym jest przekonać się przed rozpoczęciem cięcia, czy wyrąb zgłoszono u powiatowej władzy politycznej.

Za przedsięwzięte wyrębywanie bez zgłoszenia lub za wcześniejsze rozpoczęcie, niż w końcowym ustępie § 4. oznaczono, za wyrąb wbrew zakazowi, lub za przekroczenie warunków udzielonego pozwolenia, odpowiadają zarówno przedsiębiorca, jak i posiadacz lasu.

§. **7**. Zręby muszą być oczyszczane z odpadków i na nowo zalesieniu poddane w terminie przez władzę przy udzieleniu zezwolenia naznaczonym.

Gdy jest wątpliwem, czy strona zdoła uczynić zadość temu obowiązkowi, można uczynić zależnem udzielenie pozwoenia na wyrąb od złożenia odpowiedniej kaucyi.

Kaucyę wydaje się dopiero po ukończeniu i uznaniu zasienia za odpowiednie.

Jeśliby zalesienia zupełnie zaniechano lub wykonano je niezupełnie, służy kaucya na pokrycie kosztów zalesienia względnie uzupełnienia, co z urzędu wykonanem zostanie.

II. O zupełnym wyrębie i paleniu kosodrzewiny.

§. **8**. Przy zamierzonym zupełnym wyrębie kosodrzewiny wchodzą w analogiczne zastosowanie w całym kraju postanowienia §§. 2—7. niniejszej ustawy bez względu na rodzaj gleby i oznaczenie kultury danej parceli w katastrze podatku gruntowego.

Władza polityczna może także nakazać prowadzenie zrębów w kierunku poziomym t. j. prostopadle do kierunku spadu.

Wypalanie kosodrzewiny jest bezwzględnie wzbronione w całym kraju.

III. Wyrąb, wywóz i składanie drzewa w dorzeczu dzikich potoków.

§. 9. Przepisy następnych §§. 10—15. stosują się do dorzeczy tych dzikich potoków, gdzie wskazaną jest szczególna ostrożność przy wyrębie, wywozie i składaniu drzewa, celem zapobieżenia niebezpieczeństwom od wody zagrażającym.

Takie dorzecza oznaczy Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i ogłosi w dotyczących gminach i obszarach dworskich, w Dzienniku ustaw i rozp. kraj., jak niemniej w części urzędowej „Gazety lwowskiej“.

§. **10.** Do użycia istniejących żłobów (ryz) wodnych, ziemnych, drogowych, lodowych i śniegowych w celu wyprowadzenia drzewa, potrzeba pozwolenia politycznej władzy powiatowej.

Pozwolenia udziela polityczna władza powiatowa na czas od wypadku do wypadku oznaczyć się mający, nie przekraczający trzech lat, o ile przepisy ustawy lasowej inaczej nie postanawiają.

Takie same pozwolenie potrzebnem jest także do budowy wszelkich większych urządzeń do wyprowadzenia drzewa.

Przy udzieleniu pozwolenia lub jego odmowie należy stosować analogicznie przepis ustępu pierwszego § 30. ust. las.

Jeżeli przy spuszczaniu drzewa po stokach bez użycia żłobów lub innych urządzeń do sprowadzania, zachodzi obawa uruchomienia gleby, może polityczna władza powiatowa nakazać stosowne środki ochronne nawet wówczas, gdyby drzewo sprowadzanem było po własnym gruncie posiadacza lasu.

Za wyprowadzenie drzewa bez urzędowego pozwolenia lub z pominięciem zastrzeżonych w pozwoleniu środków ostrożności, jakoteż za przedsięwzięte bez pozwolenia wykonanie urządzeń do wyprowadzenia drzewa, odpowiada oprócz przedsiębiorcy albo tego, który polecił wykonanie, także właściciel gruntu, jeśli na wyprowadzenie drzewa lub budowę urządzeń jawnie lub milcząco przyzwolił,

§. **11**. Ten kto drzewo wyprowadza względnie ten, kto urządzenia do wyprowadzenia drzewa wykonać kazał, niemniej też właściciel gruntu, ten ostatni jednak tylko co do tej części urządzenia, która się na jego gruncie znajduje, obowiązani są solidarnie po każdorazowem wyprowadzeniu drzewa zarządzić wyrównanie, ubezpieczenie, zadarnienie i umocnienie wyżłobionej, porytej i rozluźnionej powierzchni gruntu.

Polityczna władza powiatowa może co do sposobu wykonania takich zarządzeń. ewentualnie po przesłuchaniu znawców, wydać bliższe przepisy.

§. 12. Drzewa zrąbanego w łożyskach dzikich potoków i na stokach tychże nie wolno bez zezwolenia politycznej władzy powiatowej składać w terenie zalewowym dzikich potoków. Na ustawienie mielerzy węglowych na gruntach w terenie zalewowym dzikich potoków potrzeba również zezwolenia politycznej władzy powiatowej.

§. 13. Posiadacz lasu, w którego lesie wykonuje się wyrąb- obowiązanym jest solidarnie z przedsiębiorcą wyrębu i wyprowadzania drzewa natychmiast oczyścić zręby na stokach, leżą, cych w dorzeczu potoku górskiego, oraz sprzątnąć pnie i odpady z łożyska potoku i z terenu zalewowego.

Jeżeliby oczyszczenie było niemożliwem, należy odpady porąbać i spalić na miejscu.

Taki sam obowiązek cięży na przedsiębiorcach spustu co do drzewa pozostałego w łożysku potoku przy spuszczaniu.

§. 14. Każda gmina lub obszar dworski ma oczyścić na swojem terytoryum łożyska dzikich potoków corocznie z naniesionych na powierzchni drzew, złomów, pniaków i odpadków. o ile obowiązek ten nie ciąży w myśl §. 13. na posiadaczach lasu i przedsiębiorcach wyrębu lub wywozu.

Co roku na wiosnę zarządzi zwierzchność gminna albo przełożeństwo obszaru dworskiego, obejrzenie przestrzeni potoku na swojem terytoryum, zbada, skąd pochodzą znalezione drzewa, złomy i t. p. i wedle okoliczności albo zarządzi uprzątnięcie i oczyszczenie łożyska na własny koszt, albo też doniesie o tem powiatowej władzy politycznej, wymieniając osobę w myśl §. 13. do uprzątnięcia obowiązaną.

Jeżeli dziki potok przepływa przez dwie albo więcej gmin lub obszarów dworskich, oznaczy dla nich polityczna władza powiatowa kolej robót koło czyszczenia łożyska.

Jeżeli przy obchodzie łożyska dzikiego potoku spostrzeżonym zostanie jakikolwiek niebezpieczeństwem grożący stan, jak usuwiska lub uszkodzenia budowli ochronnych i t. p. winna zwierzchność gminna, a względnie przełożeństwo obszaru dworskiego zarządzić usunięcie tego niebezpieczeństwa.

Jeżeli wykonanie naprawek tego rodzaju przekracza siły gminy lub obszaru dworskiego, albo zachodzi wypadek w następnym ustępie przewidziany, zawiadomi zwierzchność gminna

lub przełożeństwo obszaru dworskiego o tem polityczną władzę powiatową. która ma zarządzić co uzna za stosowne.

O uszkodzeniach budowli ochronnych. wykonanych w potoku dzikim na podstawie ustawy z dnia 30. czerwca 1884. (dz. u. p. Nr. 117), ma zwierzchność gminna, względnie przełożony obszaru dworskiego zawiadomić polityczną władzę powiatową, która zarządzi, co potrzeba, w szczególności postąpi stosownie do postanowień §§. 18. do 20. powołanej ustawy.

§. 15. Jeżeli osoby w poprzednich §§. 11—15. wymienione, jakoteż zwierzchność gminna i przełożeństwo obszaru dworskiego nałożonych na nich obowiązków pomimo urzędowego wezwania w oznaczonym terminie nie dopełnią, zarządzi polityczna władza powiatowa wykonanie dotyczących robót na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanych.

Władza polityczna powiatowa może również zarządzić usunięcie postawionych bez pozwolenia zakładów i urządzeń do wyprowadzania drzewa, węglarek i składów na drzewo, na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza lasu lub przedsiębiorcy, albo też wydać inne potrzebne zarządzenia, gdyby strony nie wykonały w oznaczonym czasie wydanego polecenia urzędowego.

IV. Postanowienia karne i końcowe.

§. 16. Za niedopełnienie obowiązków niniejszą ustawą albo wydanymi na jej podstawie urzędowymi przepisami i zarządzeniami nałożonych na posiadaczy lasów lub gruntów w ogólności, jakoteż na przedsiębiorców wyrębu i na przedsiębiorców wyprowadzania drzewa, karać będzie polityczna władza powiatowa o ile powszechna ustawa karna nie będzie miała zastosowania, grzywnami od 10—400 koron albo aresztem od 1—40 dni.

Oprócz tego może polityczna władza powiatowa orzec częściową lub zupełną utratę produktów leśnych wbrew przepisom uzyskanych, na skład złożonych lub wyprowadzanych.

Za przekroczenia które pociągają za sobą znaczne narażenie interesu publicznego, może być podwyższona kara pieniężna do 1000 kor. lub nawet areszt do 3 miesięcy, a równocześnie może być orzeczona nietylko konfiskata produktów leśnych, lecz może być także odjętem pozwolenie na wyprowadzanie drzewa.

W razie nieściągalności zamienia się karę pieniężną na areszt w ten sposób, że za każde 10 kor. grzywny liczy się

24 godzin aresztu. W tym stosunku obliczona kara aresztu nie może być jednak dłuższą nad trzy miesiące.

Kary pieniężne jakoteż uznane za przepadłe produkty leśne, a względnie uzyskana za sprzedaż tychże cena kupna wpływają do funduszu zalesień ochronnych (§. 19. ustawy z dnia 15. czerwca 1904 dz. u. i rozp. kraj. Nr. 94.[1])

W orzeczeniu należy oprócz kary nałożyć także obowiązek do zwrotu szkody przekroczeniem spowodowanej, chybaby konieczność dalszego badania nieodzownie wymagała odesłania pretensyi o odszkodowanie na drogę prawa cywilnego. Przeciwko orzeczeniu politycznej władzy w sprawach o odszkodowanie służy interesowanemu zwykła droga prawa.

§. **17**. Dochodzenie i karanie przekroczeń niniejszej ustawy ulega zadawnieniu, jeśli przeciw winnym w ciągu sześciu miesięcy od chwili popełnienia czynu karygodnego nie wdrożono dochodzenia.

Zadawnienie nie zwalnia od zwrotu szkody i od wykonania obowiązków tą ustawą nałożonych.

§. **18**. Przeciw rozstrzygnięciom i orzeczeniom karnym, wydanym na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową, służy interesowanym prawo odwołania się do Namiestnictwa jako drugiej instancyi.

Przeciw rozstrzygnięciom Namiestnictwa prawo odwołania służy. mianowicie co do kar i co do połączonego z tem zwrotu szkody lub kosztów, do Ministerstwa spraw wewnętrznych, które orzeka w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa. zaś co do wszelkich innych zarządzeń do Ministerstwa rolnictwą jako III. instancyi

Odwołanie należy wnieść w każdym razie w przeciągu dni 14 do politycznej władzy powiatowej.

Przeciwko orzeczeniu karnemu zatwierdzonemu albo złagodzonemu przez Namiestnictwo, jest dalsze odwołanie niedopuszczalne.

§. **19**. Odwołanie wniesione przeciw zakazowi. wydanemu na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową. nie wstrzymuje tymczasowej mocy prawnej tego zakazu.

Odwołanie przeciw zarządzeniu pewnych świadczeń nie powstrzymuje tylko wówczas wykonania, jeżeli polityczna

---

*) Nie weszła jeszcze w życie.

władza powiatowa ze względu na grożące niebezpieczeństwo natychmiastowe wykonanie postanowi.

§. 20. Postanowienia niniejszej ustawy, jakoteż wydane na jej podstawie przepisy nie mogą w żadnym razie stać na przeszkodzie wydaniu dalszych lub odmiennych postanowień po myśli ustawy państwowej z 30. czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 117. i odpowiednio do unormowanego w tej ustawie postępowania dla tych miejscowości, które z powodu wykonania zabudowania dzikich potoków na podstawie powołanej ustawy państwowej wcielone zostaną do pola roboczego (§. 1. tej ust.).

Co do karania za przekroczenie przepisów w takich miejscowościach obowiązujących, tudzież co do sposobu użycia grzywien i pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży zajętych produktów leśnych. wchodzą wówczas w zastosowanie przepisy powołanej ustawy państwowej.

§. 21. Postanowienia niniejszej ustawy będą miały zastosowanie także do tych umów. które zawarte zostały przed wejściem w życie tej ustawy.

Polityczna władza powiatowa może jednak na korzyść takiej umowy uczynić pewien wyjątek, jeżeli istnienie takiej umowy zgłoszonem u niej zostało w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia opublikowania ogłoszenia, wydanego po myśli §. 1. tej ustawy.

Jeżeli odnośnie do zgłoszonej w należytym terminie umowy żąda się zastosowania pewnego wyłączenia z pod przepisów niniejszej ustawy, winna polityczna władza powiatowa przeprowadzić poprzednio rozprawę i następnie orzec o dopuszczalności wyłączeń i rozciągłości tychże.

§. 22. Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Ministrowi spraw wewnętrznych.

V.

Oznaczenie obszarów leśnych

i dorzeczy dzikich potoków, do których mają mieć zastosowanie postanowienia ustawy z dnia 15. czerwca 1904 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 93, o zgłaszaniu czystych wyrębów i przerębywaniu drzewostanów, tudzież o wyrębie. wywozie i składaniu drzewa w dorzeczach dzikich potoków.

Obwieszczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 11. kwietnia 1908 L. IX. 990/24. Dz. u. kr. z 25. kwietnia 1908 Nr. 48.

A) Obszary leśne.

Postanowienia §§. 2—7 ustawy z 15. czerwca 1904 Dz. ust. i rozp. krajowych Nr. 93, o obowiązku zgłaszania wyrębu drzewa mają zastosowanie od 1. maja 1908 do następujących obszarów leśnych:

1. Powiat polityczny Biała.

Okręg sądowy Biała: Obszary leśne: Bór łodygowski, Bór wilkowski, Buczkowice, Bystra, Godziska wilkowskie, Hucisko, Kaniów stary, Kozy wielkie i małe, Lipnik z Leszczynami, Meszna, Międzybrodzie lipnickie, Mikuszowice, Salmopol, Straconka, Szczyrk, Wilkowice.

Okręg sądowy Kęty: Obszary leśne: Bujaków, Kęty, Międzybrodzie kobiernickie, Porąbka.

2. Powiat polityczny Bóbrka.

Okręg sądowy Bóbrka: Obszary leśne: Borusów, Bryńce cerkiewne. Bryńce zagórne, Budków, Chlebowice wielkie. Choderkowce, Dziewiętniki po prawym brzegu potoku Sokołówki, Hryniów, Kołohury, Łanki małe, Łany, Lubeszka, Olchowiec, Podhorodyszcze. Podmanasterz, Repechów, Romanów, Staresioło, Strzałki, Suchodół, Wodniki, Wołowe, Wybranówka.

Okręg sądowy Chodorów: Obszary leśne: Hranki, Laszki górne, Strzeliska nowe i stare.

3. Powiat polityczny Bochnia.

Okręg sąd. Wiśnicz: Obszary leśne: Bełdno. Boczów, Borówna, Brzezowa, Bytomsko, Cichawka, Dołuszyce, Grabie, Kamienna,

Kobyle, Kopaliny, Królówka, Kurów, Łąkta górna, Leksandrowa, Lipnica murowana, Lubomierz, Nieprzaśna, Nieszkowice wielkie. Olchowa. Pogwizdów, Rajbrot, Rozdziele dolne i górne, Rzegocina, Sobolów, Trzciana. Północny stok parceli l. 133, Tarnawa, Ujazd, Wieruszyce, Wiśnicz nowy, Wola mieszkowska, Wola wieruszycka, Wolica, Zawada.

4. Powiat polityczny Bohorodczany.

Okręg sądowy Sołotwina: Obszary leśne: Wszystkie lasy w powiecie sądowym Sołotwińskim z wyjątkiem lasu „Sykta“ w Sołotwinie na lewym brzegu Bystrzycy i lasów w gminie Rosólnie.

5. Powiat polityczny Borszczów,

Okręg sądowy Borszczów: Obszary leśne: Burdiakowce, Korolówka, Skowiatyn, Szuparka, Szyszkowce, Trójca.

Okręg sądowy Mielnica: Obszary leśne: Babińce ad Krzywcze, Bielowce, Boryszkowce, Dźwinogród, Filipkowce, Germakówka, Iwanie Puste, Krzywcze, Kudryńce, Michałków, Mielnica, Nowosiółka, Okopy, Olchowiec, Paniowce, Trubczyn, Zalesie, Zawale.

6. Powiat polityczny Brody.

Okręg sądowy Brody: Obszary leśne: Boratyn. Buczyna, Czernica, Hucisko brodzkie, Jasionów, Nakwasza, Ponikwa, Suchawola.

Okręg sądowy Załośce: Obszary leśne: Wszystkie lasy położone w gminach Sądu powiatowego Załośce.

7. Powiat polityczny Brzesko.

Okręg sądowy Zakliczyn nad Dunajcem: Obszary leśne: Wszystkie lasy położone w okręgu sądowym Zakliczyn z wyjątkiem lasów w gminach Biskupice, Domosławice, Faściszowa, Faliszowice, Gwoździec, Kończyska, Lustawice, Słona, z wyjątkiem parc. kat. l. 388, 389, 391, 393, 641 i 642, Wesołów, Zawada, Złota i Charzewiec z wyjątkiem Melsztyna.

8. Powiat polityczny Brzeżany.

Okręg sądowy Brzeżany: Obszary leśne: Buszcze, Byszki, Demnia, Dryszczów, Dworce, Hinowice, Hucisko, Koniuchy, Kotów, Krasnopuszcza, Kuropatniki, Kurzany, Łapszyn. Leśniki, Litiatyn, Mieczyszczów, Nadorożniów, Narajów. Plichów, Podwysokie, Poruczyn, Potoczany, Potutory, Rekszyn, Rohaczyn, Stryhańce, Szumlany. Trościaniec, Wierzbów, Wulka, Żuków.

9. Powiat polityczny Brzozów.

Okręg sądowy Brzozów: Obszary leśne: Grabownica Starzeńska, część parc. kat. l, 400 po prawej stronie gościńca

z Grabownicy do Dynowa. Hroszówka. Jabłonica ruska. las dworski nad Sanem. Krzemienna. część lasu dworskiego od granicy Obarzyma, Dydni i Temeszowa. Krzywe parc. kat. l. 84 i 1017/8, Krzywe parc. kat. l. 437. Niewistka nad gościńcem krajowym z Wary ku Niewistce i ku Obarzymowi. Temeszów strona południowa nad gościńcem z Krzemiennej do Temeszowa. Obarzym, Trześniów parc. kat. l. 2174 i 2477, Witryłów parc. kat. l. 70 i 162/2, Wydrna parc. kat. l. 1552/1. 1615, 1616 i 1620. Grabówka parc. kat. l. 33/2. 747. 753/1.

Okręg sądowy Dynów: Obszary leśne: Bachórz. części parc. kat. l. 1343 i 1346/1 od granicy lasów Laskówka, Bartkówka, parc. kat. l. 30 i 60, Dąbrówka starzeńska parc. kat. l. 408 i 509, Dylągowa parc. kat. l. 1045 i 1081, Laskówka część parc. kat. l. 638 od strony lasu Bachórz, Nozdrzec parc. kat. l. 1045 i 1217. Wara część parc. kat. l. 245 od strony zachodniej wzdłuż gościńca z Wary do Niewistki, Wołodź parc. kat. l. 1010.

10. Powiat polityczny Buczacz.

Okręg sądowy Buczacz: Obszary leśne: Buczacz, Dubiny, Dźwinogród. Jazłowiec. Nowosiółka Jazłowiecka, Osowce. Rukomysz, Zaleszczyki małe, Żnibrody. Żyznomierz.

Okręg sądowy Monasterzyska: Obszary leśne: Baranów, Bobrowniki.

Okręg sądowy: Potok złoty: Hubin, Koropiec, Kościelniki. Kośmierzyn, Porchowa, Ścianka. Skomorochy. Snowidów. Sokulec, Woziłów.

11. Powiat polityczny Chrzanów.

Okręg sądowy Chrzanów: Obszary leśne: Babice, Balin z Cezarówką, Bobrek, Bolęcin, Gorzów. Gromiec, Moczydło, Olszyny, Wodna, Wygiełzów z wyjątkiem części południowej od gościńca Chełmek-Alwernia, Źródła.

Okręg sądowy Krzeszowice: Obszary leśne: Alwernia. Brzezinka, Czatkowice z wyjątkiem części zachodniej od drogi z Krzeszowic do Czerny, Czerna, Dubie, Filipowice, Krzeszowice. Młynka, Nielepice, parc. kat. l. 2860 w Nowej Górze, Ostrężnica, Paczałtowice, Podłęże, Radwanowice, parc. kat. 230. w Rudnie, Siedlec.

12. Powiat polityczny Czortków.

Okręg sądowy Czortków: Obszar leśny: Biała, Białobożnica, Byczkowce, Czortków stary, Jagielnica, Kalinowszczyzna, Nagórzanka, Rosochacz, Skorodyńce, Uchryń, Wygnanka, Zwiniacz.

13. Powiat polityczny Dobromil.

Okręg sądowy Bircza: Obszary leśne: Wszystkie lasy położone w gminach okręgu Sądu powiatowego w Birczy.

Okręg sądowy Dobromil: Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu Sądu powiatowego Dobromil z wyjątkiem gmin katastralnych Boniowice, Falkenberg, Grabownica sozańska, Grodzisko, Komarowice, Nowemiasto, Pietnice, Posada Nowomiejska, Przedzielnica, Rosenburg i Truszowice.

14. Powiat polityczny Dolina: Obszary leśne: We wszystkich gminach z wyjątkiem Bełejowa, Bolechowa, Broszniowa, Ceniowy, Czołhan, Debelówki, Dołżki, Jakubowa, Jaworowa, Huziejowa, Krechowic, Nadziejowa, Lisowic, Nieniowa dolnego i górnego, Pöchersdorfu, Podbereża, Rakowa, Reszniatycz, Rożniatowa, Rachinia, Słobody bolechowskiej i dolińskiej. Swaryczowa, Sołukowa, Strutyna niżnego, Taniawy, Trościańca, Turzy wielkiej, Woli Zaderewackiej i Zaderewacza.

15. Powiat polityczny Drohobycz.

Okręg sądowy Drohobycz: Obszary leśne: Borysław, Manaster dereżycki, Mrażnica, Orów, Popiele, Schodnica, Stanyło, Ułyczno.

Okręg sądowy Podbuż: Obszary leśne: We wszystkich gminach z wyjątkiem Podmanasterka i Winnik.

16. Powiat polityczny Gorlice.

Okręg sądowy Gorlice: Obszary leśne: Banica, Bartne, Bednarka, Bielanka, Blechnarka, Bystra, Czarne, Długie, Gładyszów, Hańczowa, Jasionka, Klimkówka, Konieczna, Krywa, Kunkowa, Leszczyny, Łosie, Łużna, Małastów, Męcina mała i wielka, Nieznajowa, Nowica, Pętna, Przegonina, Radocyna, Regetów wyżny, Ropa, Ropica ruska, Ropki, Rychwałd, Siary, Skwirtne, Smerekowiec, Szymbark, Uście ruskie, Wołowiec, Wysowa, Zdynia.

Okręg sądowy Biecz: Obszary leśne: Kwiatonowice.

17. Powiat polityczny Gródek Jagielloński.

Okręg sądowy Gródek Jagielloński: Obszary leśne: Dobrostany, Wola dobrostańska.

Okręg sądowy Janów: Obszary leśne: Dąbrowica, Lelechówka, Łozina, Majdan, Stradcz, Wereszyca, Wiszenka, Zielów, Żorniska.

19. Powiat polityczny Grybów.

Okręg sądowy Ciężkowice; Obszary leśne: Pławna, Zimnawódka, Zborowice.

Okręg sądowy Grybów: Obszary leśne: Banica, Berest, Bieliczna, Binczarowa, Bogusza, Brunary wyżne i niżne, Czarna, Czertyżne, Czyrna, Florynka, Izby, Kąclowa, Kamienna, Kamionka wielka, Królowa ruska, Piorunka, Polany, Ptaszkowa, Śnietnica, Stawisza.

19. Powiat polityczny Horodenka: Obszary leśne: Lasy całego powiatu z wyjątkiem Żukowa.

20. Powiat polityczny Jarosław.

Okręg sądowy Pruchnik: Obszary leśne: Jodłówka z wyjątkiem parc. kat. l. 3, 7, 9, 14, 43/1, 78, 90 i 102, Kramarzówka, Próchnik wieś, Rączyna, Świebodna, z wyjątkiem parc. kat. l. 587/1, 588/2, 589, 646, 716, 780, 791 i 971; Tuligłowy, Węgierka, Wola węgierska.

21. Powiat polityczny Jasło.

Okręg sądowy Jasło: Obszary leśne: Harklowa, Kowalowa.

Okręg sądowy Żmigród: Obszary leśne: Brzozowa, Desznica, Folusz, Grab, Hałbów, Jaworze, Kotań, Krempna, Mrukowa, Mytarz, Ożenna, Pagórek-Radość, Pielgrzymka, Rostajne, Samokleski, Świątkowa mała i wielka, Świerzawa ruska, Wola cieklińska, Żydowskie.

22. Powiat polityczny Kałusz.

Okręg sądowy Kałusz: Obszary leśne: Jasień, Kamień, Majdan, Trzysłup.

23. Powiat polityczny Kołomyja.

Okręg sądowy Gwoździec: Obszary leśne: Wszystkie lasy w powiecie sądowym Gwoździeckim.

Okręg sądowy Kołomyja: Obszary leśne: Sopów.

24. Powiat polityczny Kosów: Obszary leśne: Wszystkie lasy w powiecie Kosowskim z wyjątkiem lasów położonych w gminach Kuty stare, Kobaki i Rybno.

25. Powiat polityczny Kraków.

Okręg sądowy Kraków: Obszary leśne: Bolechowice, Chełm, Kobylany, Półwsie Zwierzynieckie, Przegorzały, Ujazd, Zabierzów, Zelków.

Okręg sądowy Liszki: Obszary leśne: Balice, Bielany, Kamień, Kleszczów.

26. Powiat polityczny Krosno.

Okręg sądowy Dukla: Obszary leśne: Cergowa, Ciechania Jasionka, Myściowa, Tylawa, Zyndranowa.

Okręg sądowy Krosno: Obszary leśne: Czarnorzeki, Iwonicz, Krasna, Odrzykoń, Węglówka.

27. Powiat polityczny Limanowa.

Okręg sądowy Limanowa: Obszary leśne: Janowice-Gruszów-Jasna-Podłopień, Jaworzna, Kamienica, Kamionka mała, Kobyłczyna, Koszary, Krosna, Laskowa, Limanowa, Łososina górna, Męcina, Młynczyska, Młynne, Pisarzowa, Pogorzany, Porąbka, Rupniów, Rzeki, Sechna, Słopnice szlacheckie, Stróża, Szczawa, Szyk, Wilkowisko, Zalesie, Zasadne, Zbłudza, Zmiąca.

Okręg sądowy Mszana dolna: Obszary leśne: Chyżówki, Dobra, Glisne, Gruszowice, Jurków, Kasina wielka, Konina, Łątowe, Łostówka, Lubomierz, Mszana dolna i górna, Niedźwiedź, Olszówka, Podobin, Półrzeczki. Poręba wielka, Przenosza, Raba niżna, Skrzydlna, Słomka, Wilczyce, Wola skrzydlańska.

28. Powiat polityczny Lisko: Obszary leśne: We wszystkich gminach bez wyjątku.

29, Powiat polityczny Lwów.

Okręg sądowy Lwów: Obszary leśne: Grzybowice. Hołosko wielkie, Lwów z Pohulanką i Kleparowem, Krzywczyce, Kuhajów, Podciemno, Zawadów.

Okręg sądowy Szczerzec: Obszary leśne: Chrusno stare, Miłoszowice, Nowosiółki, Podsadki, Polana. Rakowiec.

Okręg sądowy Winniki: Obszary leśne: Dawidów, Ganczary, Lesienice, Winniczki, Winniki.

30. Powiat polityczny Myślenice.

Okręg sądowy Maków: Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu sądowym Makowskim.

Okręg sądowy Jordanów: Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu sądowym Jordanowskim oprócz lasów w Łętowni parc. kat. l. 6604/1, 6694/2 i 5224; w Rabce parc. kat. l. 3257 i w Spytkowicach parc. kat. l. 4081.

Okręg sądowy Myślenice: Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu sądowym Myślenickiem oprócz lasów w Brzaczowicach, Borzęcie, Droginii, Dolnej Wsi, Głogoczowie, Krzyszkowicach, Krzywaczce, Lubieniu parc. kat. l. 103, Polanie i Sułkowicach.

31. Powiat polityczny Nadwórna: Obszary leśne: Wszystkie lasy w powiecie Nadwórniańskim z wyjątkiem lasów położonych w gminach: Bednarówka, Dobrotów, Cucyłów, Fitków, Glinki, Hwozd, Hawryłówka, Kamienna, Krasna, Łanczyn na lewym brzegu Prutu, Łojowa, Majdan górny, Majdan średni, Majdan graniczny, Nadwórna, Nazawizów, Paryszcze, Przerośl, Sadzawka.

Siedliska, Strymba, Tarnowica leśna, Weleśnica dolna i górna i Wołosów.

23. Powiat polityczny Nowy Sącz.

Okręg sądowy Muszyna: Obszary leśne: Dubne, Jastrzębik, Jędrzejówka, Krynica, Krzyżówka, Leluchów, Łosie, Milik, Mochnaczka wyżna i niżna, Muszyna, Powroźnik, Roztoka wielka, Słotwiny, Szczawnik, Tylicz, Wierzchomla mała i wielka, Wojkowa. Złockie. Żegiestów.

Okręg sądowy Nowy Sącz: Obszary leśne: Bącza, Barnowiec, Bartkowa, Białawoda, Biczyce polskie i niemieckie, Bilsko. Czaczów, Chełmiec polski i niemiecki, Chomranice, Dąbrowa, Gródek, Homczyska, Jamnica ad Kurów, Jaszczurowa. Klęczany, Klimkówka, Kotów, Krasne potockie, Kurów, Gibrantowa, Lipie, Łabowa, Łabowiec, Łososina dolna, Maciejowa, Nowa wieś, Paszyn. Popardowce. Posadowa. Roztoka mała. Rożniów, Składziste, Skrzętna-Rojówka. Tęgoborze, Trzetrzewina, Uhryń, Witowice dolne, Żeleźnikowa.

Okręg sądowy Stary Sącz: Obszary leśne: Brzyna, Czarny potok, Gaboń, Gołkowice polskie i niemieckie, Gostwica, Jazowsko, Kiczna. Kokuszka, Łącko, Łomnica, Myślec, Obidza, Piwniczna, Przysiętnica, Roztoka ryterska, Rytro, Sucha, Struga, Wola Kosnowa, Wola krogulecka, Wola Piskulina, Zagorzyn, Zarzecze.

33. Powiat polityczny Nowy Targ.

Okręg sądowy Czarny Dunajec: Obszary leśne: Czarny Dunajec, Witów.

Okręg sądowy Krościenko: Obszary leśne: Biała woda, Czarna woda, Czorsztyn, Grywałd, Hałuszowa, Huba, Jaworki, Kluszkowce, Krościenko, Krośnica, Maniowy, Mizerna, Ochotnica, Sromowce wyżne i niżne, Szczawnica, Szlachtowa, Tylka, Tylmanowa.

Okręg sądowy Nowy Targ: Obszary leśne: Brzegi, Bukowina, Harklowa, Kościelisko. Łopuszna, Mur-Zasichle, Nowy Targ, Obidowa, Ostrowsko, Ponice, Poronin, Rdzawka, Rokiciny, Sieniawa-Bielanka, Schlembarg, Waksmund, Zakopane, Zub-Suche.

34. Powiat polityczny Peczeniżyn: Obszary leśne: Wszystkie lasy powiatu.

35. Powiat polityczny Pilzno.

Okręg sądowy Brzostek: Obszary leśne: Bączałka część parc. kat. l. 366. wzdłuż granicy Kamienicy górnej; Błażkowa

parc. kat. l. 1244, 1245, 1246, 1247, 1252, 1259 do 1265, 1269 i 1275; Dęborzyn parc. kat. l. 371; Dębowa parc. kat. l. 499, 853 i 1061; Głobikówka parc. kat. l. 20, 62 i 176; Januszkowice parc. kat. l. 1/1; Jodłowa wschodnia część parc. kat. l. 4946/1 i parc. kat. l. 4947; Kamienica górna parc. kat. l. 1342/1 i 1350/1; Nawsie brzosteckie parc. kat. l. 108 i 111; Przeczyca parc. kat. l. 332, 372 i 412; Siedliska nad dopływami rzeki Wisłoki; Skurowa parc. kat. l. 285; Smarzowa nad dopływami rzeki Wisłoki.

Okręg sądowy Pilzno: Obszary leśne: Gębiczyna parc. kat. l. 514/1, 898/1, 906. 948/1 i 949; Głobikowa parc. kat. l. 324/3; Gołęczyna parc. kat. l. 677 i 678; Jaworze dolne parc. kat. l. 82/1 i 551; Połomeja parc. kat. l. 107 i 139; Zwiernik parc. kat. l. 657. 658, 883 do 886.

36. Powiat polityczny Podgórze.

Okręg sądowy Skawina: Obszary leśne: Bodzów, Borek fałęcki, Borek szlachecki, Facimiech, Krzęcin, Polanka Haller, Siarczana Góra i parcele kat. l. 496, 497, 1075, 1135, 1242, 1278, 1282, 1283/2, 1299/1, 1441/2, 1443 i 1444 w Tyńcu.

37. Powiat polityczny Podhajce.

Okręg sądowy Podhajce: Obszary leśne: Hołhocze. Kozowa. Litwinów, Markowa. Rudniki, Seredne, Sławentyn, Szumlany, Toustobaby, Wolica, Wołoszczyzna, Zasławce, Załurzyn, Zawałów.

38. Powiat polityczny Przemyśl.

Okręg sądowy Dubiecko: Obszary leśne: Wszytkie lasy sądu powiatowego Dubiecko.

Okręg sądowy Niżankowice: Obszary leśne: Brylińce, Kniażyce, Koniusza, Kormanice, Sierakośce, Sólca, Stroniowice.

Okręg sądowy Przemyśl: Obszary leśne: Bełwin, Chołowice. Cisowa, Korytniki, Krasice, Krasiczyn, Kruhel mały, Kruhel wielki, Krzeczkowa, Kupna, Łętownia, Maćkowice, Mielnów, Olszany, Prałkowce, Rokszyce, Śliwnica ad Krasiczyn, Tarnawce, Wapowce.

39. Powiat polityczny Przemyślany.

Okręg sądowy Gliniany: Obszary leśne: Hanaczów, Hanaczówka, Jaktorów, Łahodów, Słowita, Sołowa, Stanimierz.

Okręg sądowy Przemyślany: Obszary leśne: Wszystkie obszary leśne po obu brzegach Gniłej Lipy.

40. Powiat polityczny Przeworsk.

Okręg sądowy Przeworsk. Obszary leśne: Handle kańczuckie las Jaskinie; Łopuszka wielka skąd biorą początek dopływy rzeki Mleczki; Tarnawka parc. kat. l. 546, 556, 557, 565, 1095; Zagórze dopływy rzeczki Mieczki.

Powiat politycznw Rohatyn.

Okręg sądowy Rohatyn. Obszary leśne: Wszystkie obszary leśne prócz lasów w Podwinie i Waśniczynie, następnie lasy w Cześnikach, Dubryniowie, Kleszczównie, Lipicy górnej. Łopusznie i Podgrodziu.

42. Powiat polityczny Ropczyce.

Okręg sądowy Dębica. Obszary leśne: Gawrzyłowa parc. kat. l. 377; Gumniska, Podgrodzie parc. kat. l. 1149, 1152, 1155, 1158; Stobierna las koło Guzika.

Okręg sądowy Ropczyce. Obszary leśne: Brzeziny parc. kat. l 2203, 3054/1, 3054/2 i 3508/1; Gnojnica las Trzemeszna; Konice parc. kat. l. 71, 72, 76, 78, 620/1, 623, 633 i 640; Nawsie parc. kat. l. 1541. 1555, 1569, 3024 i 5558; Rzegočin parc. kat. l. 143, 166, 182 i 652; Wielopole parc. kat. l. 355/1, 379, 417 i 420; Wiśniowa parc. kat l. 2570, 2572, 2574, 2580 i 2590.

43. Powiat polityczny Rzeszów.

Okręg sądowy Rzeszów. Obszary leśne: Babica parc. kat. l. 158.

Okręg sądowy Tyczyn. Obszary leśne: Błażowa parc. kat. l. 615, 669, 675, 754, 766/1, 1126 i 1127; Białka parc. kat. l. 1211 i 1216; Brzozówka parc. kat. l. 501/2; Dylągówka las Bukowa strona; Futoma parc. kat. l. 1605, 1176/1 i 1176/2; Grzegorzówka parc. kat. l. 421, 489, 491, 496/2 i 499/3; Handle szklarskie parc. kat. l. 380, 405 i las Rogóżne i Różnice; Hucisko Jawornickie parc. kat. l. 589 i 794/2; Hyżne parc. kat. l. 1497/1, 1902/1 i las Ciemnica; Kąkolówka parc. kat. l. 1357/3 i 1357/5; Sołonka, las tego samego nazwiska; Straszydle parc. kat. l. 26, 49 i 4003; Szklary parc. kat. l. 385; Wola rafałowska parc. kat. l. 1202/1 i 1202/2.

44. Powiat polityczny Sanok.

Okręg sądowy Bukowsko. Obszary leśne: Czystohorb, Darów, Dołżyca, Duszatyn, Jawornik, Komańcza, Kulaszne, Mików, Mokre, Morochów, Moszczaniec, Osławica, Prełuki, Puławy, Radoszyce, Rzepedź. Szczawne, Tokarnia, Turzańsk, Wisłok wielki, Wysoczany.

Okręg sądowy Rymanów. Obszary leśne: Czeremcha, Daliowa, Głębokie, Jasiel, Jaśliska, Kamionka, Lipowiec, Polany surowiczne, Posada jaśliska, Posada górna, Rudawka jaśliska, Rymanów, Szklary, Wisłoczek, Wola niżna, Wola Wyżna, Zawadka rymanowska, Zawoje.

Okręg sądowy Sanok. Obszary leśne: Liszna, Miedzybrodzie, Olchowce, Sanok, Trepcza, Tyrawa solna, Wujskie. Załuż.

45. Powiat polityczny Skałat.

Okręg sądowy Grzymałów. Obszary leśne: Bilitówka, Grzymałów, Kałaharówka z Kręciłowem i Wychwatyńcami, Okno, Ostapie, Pajówka, Sadzawki, Wolica.

Okręg sądowy Skałat. Obszary leśne: Chmieliska, Faszczówka, Połupanówka, Skałat Stary, Turówka.

46. Powiat polityczny Stanisławów.

Okręg sądowy Halicz. Obszary leśne: Delejów, Dubowce, Jeziorko, Jezupol, Kończaki, Krymidów, Łany, Wodniki, Wołczków.

Okręg sądowy Stanisławów. Obszary leśne: Dobrowlany, Hanusowce. Kołodziejówka, Uzień, Wołczyniec.

47. Powiat polityczny Stary Sambor

Obszary leśne: Wszystkie gminy powiatu.

48. Powiat polityczny Stryj.

Obszary leśne: Wszystkie gminy prócz Bereźnicy, Bratkowic, Chodowic. Dobrowlan, Dołhego, Dzieduszyc wielkich i małych, Falisza Hołubutowa, Jaroszyc, Kawczegokąta. Kawska, Kłodnicy, Łotatnik, Łukawicy niżnej i wyżnej, Monasterca, Morszyna, Nieżuchowa, Pietniczan, Podhorzec, Sichowa, Siemiginowa, Sokołowa, Stankowa, Strychaniec, Strzałkowa. Uhełny, Wowni i Żulina.

49. Powiat polityczny Strzyżów.

Okręg sądowy Frysztak. Obszary leśne: Cieszyna parc. kat. l. 1129; Glinik górny parc. kat. l. 1086/1; Glinik średni, Gogołów parc. kat l. 806, 807, 1994, 1995 i 1996; Jaszczurowa parc. kat. l. 783/1, 783/2 i 784; Jazowa, Kozłówek, Kobyle parc. kat. l. 349, 761/1, 761/2 i 761/36; Oparówka parc. kat. l. 1525/1, Pułanki las, Pańszczyzna wzdłuż granicy Cieszany; Stępina las, Hełm i Kamieniec; Wola Pietrusza parc. kat. l. 16/2, 1507, 1510, 2716 i 2734.

Okręg sądowy Strzyżów. Obszary leśne: Baryczka parc. kat, l. 900; Czudec parc. kat. l. 2328; Godowa część p kat. l. 759 od granicy Bonarówki; Gwoźnica dolna parc.

l. 33, 34, 35/1, 230; Jawornik niebylecki parc. kat. 603; Lutcza parc. kat. l. 38, 92, 999, 1610, 1611, 3441, 3443, 4693; Połomyja parc. kat. l. 1766, 1767, 1768; Tropie, Wysoka parc. kat. l. 2417/1, i 4314/1; Wyżne parc. kat. l. 279; Zaborów część parc. kat. l. 551, przy granicy Połomyi i parc. kat. l. 1110/1 i 1187; Żarnowa parc. kat. l. 25, 619: Żyznów parc. kat. l. 134, 367/1, 1566. 1680, 1704 i 1747.

50. Powiat polityczny Tarnopol.

Okręg sądowy Mikulińce. Obszary leśne: Baworów, Krzywki, Łuczka, Mikulińce, Myszkowice, Proszowa. Skomorochy, Smolanka, Suszczyn.

51. Powiat polityczny Tarnów.

Okręg sądowy Tarnów. Obszary leśne: Dąbrówka. Szczepanowska z Lubczą parc. kat. l. 294 i 407; Janowice parc. kat. l. 394, 3387 i 3388; Łowczówek, Pleśna. Rzuchowa, Wróblowice parc. kat. l. 919/1.

Okręg sądowy Tuchów. Obszary leśne: Bistuszowa. Brzozowa parc. kat. l. 3296/1, 3336, 3338/1, 3338/2, 3338/3; Burzyn parc. kat. l. 490, 1142, 1143, 1146, 1193; Golanka parc. kat. l. 2 i 3: Gromnik część parc. kat. l. 1664/1 nad potokiem Szydłówka i parc. l. 2024; Jodłówka Tuchowska parc. kat. l. 489, 3433/1 i 3391: Joniny parc. kat. l. 2322 i 2323; Lubinka część parc. kat. l. 999 nad potokiem Lubinka; Rychwałd parc. kat. l. 20, 61, 80, 306, 312 i 313; Ryglice parc. kat. l. 4158/1, 5721, 5722 i 5723; Siedliska parc. kat. l. 2536, 2686 i 2694; Siemiechów parc. kat. l. 746 i 747: Uniszowa parc. kat. l. 701 i 703/2.

52. Powiat polityczny Tłumacz.

Okręg sądowy Tłumacz. Obszary leśne: Antonówka. Budryn, Bukowna, Delawa, Dolina, Niżniów, Nowosiółka. Okniany.

Okręg sądowy Tyśmienica. Obszary leśne: Dołhe. Miłowanie, Stryhańce.

53. Powiat polityczny Trembowla.

Okręg sądowy Budzanów. Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu Sądu powiatowego Budzanów z wyjątkiem lasów w Laskowcach i Wierzbowcu.

Okręg sądowy Trembowla. Obszary leśne: Wszystkie lasy w okręgu Sądu powiatowego Trembowla z wyjątkiem lasów w Boryczówce, Brykuli nowej i starej, Chmielówce, Darachowie, Hleszczawie. Iławczu, Iwanówce, Nałużu, Pantalisze. Podgórzanach. Tiutkowie i Zazdrości.

54. Powiat polityczny Turka.

Obszary leśne: We wszystkich gminach powiatu.

55. Powiat polityczny Wadowice.

Okręg sądowy Andrychów. Obszary leśne: Brzezinka ad Andrychów. Inwałd z wyjątkiem części północnej od gościńca, Andrychów. Roczyny, Rzyki. Sułkowice, Targanica, Zagórnik.

Okręg sądowy Kalwarya. Obszary leśne: Baczyn, Benczyn parc. kat. l. 2414, 2416 i 2457 w Brodach, parc. kat. l. 547, 549 i 550 w Bugaju, Harbutowice, Jastrzębia, Kalwarya, Lanckorona, Leśnica, Palcza, parc. kat. l. 1150 w Przytkowicach, parc. kat. l. 84 w Stanisławowie górnym, Stronie, parc. kat. l. 436. 445, 764, 765, 1501 w Wysokiej, Zachełmna, Zakrzów.

Okręg sądowy Wadowice. Obszary leśne: Babica parc. kat. l. 3493. 3502, 3540. 3542/1. 3542/2, 3543, 3561/1, 3575/1. 3623, 3630, 3633, 3636, 3638, 3639, 3816, 3819, 3866, 3867, 3870, 3884, 3872, 3932, 3979, 3983/1. 3983/2, 4027. 4028, 4075, 4077, 4154, 4155/1, 4155/2, 4208, 4214, 4216, 4326, 4347 w Choczni; Jaroszowice, Jaszczurowa, Kaczyna. Koziniec. Łękawica, Marcówka, parc. kat. l. 74, 89, 205, 215, 216 w Marcyporębach, Mucharz, Ponikiew, Śleszowice, parc. kat. l. 410 Świnnej Porębie, Tarnawa, parc. kat. l. 10, 14, 216, 220, 224/1, 224/2, 296/1, 296/2, 297, 341, 342, 345, 347/1, 398, 404 w Zawadce.

56. Powiat polityczny Wieliczka.

Okręg sądowy Dobczyce. Obszary leśne: Wszystkie lasy położone w okręgu sądowym Dobczyckim.

57. Powiat polityczny Zaleszczyki.

Okręg sądowy Tłuste. Obszary leśne: Beremiany, Chmielowa. Czerwonogród, Latacz, Sądki, Świerzkowce, Szutromińce, Torskie, Uścieczko.

Okręg sądowy Zaleszczyki. Obszary leśne: Błyszczanka, Dobrowlany, Dźwiniacz, Iwanie, Kasperowce, Kołodróbka, Kułakowce, Lesieczniki, Myszków, Sinków, Uhryńkowce, Zazulińce, Żeżawa

58. Powiat polityczny Zbaraż.

Okręg sądowy Zbaraż. Obszary leśne: Czumale, Dobrowody, Opryłowce, Sieniawa, Szyły, Zbaraż stary.

59. Powiat polityczny Zborów.

Okręg sądowy Zborów, Obszary leśne: Bubszczany, Pomorzany, Rozhadów, Sławna, Zarudzie.

60. Powiat polityczny Złoczów.

Okręg sądowy Olesko. Obszary leśne: Biały kamień, Chwałów, Czeremosznia, Hucisko Oleskie, Huta werhobuzka, Olesko, Opaki, Pobocz, Podhorce, Usznia, Werhobuż, Zahorce.

Okręg sądowy Złoczów. Obszary leśne: Bieniów, Bronisławówka z Kazimierzówką, Czyżów, Gołogóry z Wolą gołogórską, Malinowcami i Didyłowem, Jasionowce, Kotłów, Koropiec, Krasnosielce, Kropiwna, Kondratów, Kruchów, Lackie małe, Lackie wielkie, Łuka, Majdan gołogórski, Mitulin, Meryszówka, Obertasów, Podlipce, Płuchów, Remizowce, Ryków, Sassów, Snowicz, Szpikłosy, Trędowacz, Trościaniec mały, Uhorce, Wicyń, Zalesie, Zazule, Zarwanica, Zaszków, Żuków.

61. Powiat polityczny Żółkiew.

Okręg sądowy Żółkiew. Obszary leśne: Brzyszcze, Fujna, Glińsko, Hucisko, Polany, Prowała, Skwarzawa nowa i stara, Żółkiew.

62. Powiat polityczny Żydaczów.

Okręg sądowy Mikołajów. Obszary leśne: Demnia, Iłów, Rozdół z Olchowcem, Stulsko, Wola wielka.

Okręg sądowy Żurawno. Obszary leśne: Balicze podgórne, Bujanów, Korczówka, Kotoryny, Stara wieś ad Monasterzec, Żurawno.

63. Powiat polityczny Żywiec.

Okręg sądowy Ślemień. Obszary leśne: We wszystkich gminach prócz Łękawicy, Rychwałdu i Gilowic.

Okręg sądowy Żywiec. Obszary leśne; We wszystkich gminach prócz Moszczanicy, Oczkowa, Sporysza, Starego Żywca, Wieprza i Zabłocia.

B) Dorzecza dzikich potoków.

Postanowieniom §§. 10—15 podlegać będą od 1. kwietnia 1907 lasy w obrębie następujących dzikich potoków:

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki potok	W obrębie
Wisła	Chechło	Chrzanów	Młoszowa	Młoszówka	od granicy gminy Myślachowice do gościńca we wsi Młoszowej
	Rudawa		Psary, Karniowice, Dulowa	Psarka	od źródeł potoku do wsi Dulowej
	Rudawa		Nowa góra, Filipowice	Filipówka	od źródeł do wsi Filipowice
			Czerna, Paczałtowice, Miękinia, Czatkowice	Krzeszówka	od granicy Królestwa do Krzeszowic
		Kraków	Paczałtowice, Żary, Dubie	Zdolski	od granicy Król. do wsi Dubie
			Kobylany	Łączki	od granicy Królestwa do wsi Brzezinki.
			Karniowice, Kobylany, Bolechowice	Bolechówka	od granicy Królestwa do wsi Kobylany i Bolechowice
			Żeków, Ujazd	Kluczowa woda	od granicy do wsi Ujazd
Soła	Białka	Biała	Mikuszowice, Bystra, Wilkowice	Szkleniec	od granicy śląskiej do wsi Bystra
	—	Żywiec	Ujsoły	Cicha, Złatna, Glinka, Danielka	od źródeł do ujścia do Soły
	Rycerka		Rycerka dolna i górna	Rycerka	dtto
	Sól		Sól	Sól	dtto
	Niekulina		Raycza	Niekulina	dtto
	Żabnica		Żabnica	Żabnica	
	Bystra recte Kamesznica		Kamesznica	Bystra r. Kamesznica	dtto
	Cięcina		Cięcina	Cięcina	od źródeł do wsi Cięciny
	Juszczyna		Juszczyna	Juszczyna	od źródeł do ujścia Soły

Soła	Leśna	Żywiec	Leśna, Lipowa, Salmopol, Szczyrk,	Leśna	dtto
	Szczyrk		Buczkowice	Szczyrk	dtto
	Koszarawa		Sopotnica mała i wielka	Sopotnia	od źr. do ujścia Koszarawy
	Koszarawa		Korbielów, Krzyżowa	Krzyżówka	od źr. do ujścia Koszarawy
	Koszarawa		Koszarawa, Przyborów, Jeleśna, Pewel wielka, Hucisko, Mutne	Koszarawa	od źródeł do ujścia Soły
	Łękawa		Kocierz, Łękawica, Okrajnik	Kocierz	od źródeł do ujścia do Łękawki
	—	Biała	Czernichów, Międzybrodzie Porąbka	—	wszystkie mniejsze dopływy między Żywcem a Porąbką
Dunajec	Czarny Dunajec	Nowy Targ	Witów, Chochołów, Kościelisko	—	od źródeł do Chochołowa
	Biały Dunajec		Ząb, Bystra. Ratułów, Ciche, Miętustwo	Bystry vel Wielki Rogożnik	od źródeł do ujścia Dunajca
	Białka		Zakopane, Mur-Zasichle, Poronin, Biały Dunajec, Szaflary	wszystkie dopływy	od źródeł do Nowego Targu
	Klikuszowa		Brzegi, Bukowina, Białka	Białka	dopływy z prawego brzegu od źródeł do wsi Białki
	Kowaniec		Obidowa, Klikuszowa	Klikuszowa	
	Łopuszna		Kowaniec, Waksmund	Kowaniec	
	Knurów		Łopuszna	Łopuszna	
	Piekiełko		Knurów	Knurów	od źródeł do ujścia Dunajca
	Michałów		Maniowy	Piekiełko Michałów	
	Mizerna		Mizerna	Mizerna	
	Kluszkowski		Kluszkowa, Czorsztyn	Kluszkowski	
	—		Czorsztyn, Sromowce wyżne i niżne, Krościenko	—	stoki gór wzdłuż Dunajca od Czorsztyna—Szczawnicy

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki Potok	W obrębie
Dunajec	Ruska	Nowy Targ	Biała woda ruska, Czarna woda, Jaworki, Szlachtowa Szczawnica	Skolnica, Sopotnica, Sielski, Stary, Czarna woda	od źródeł do ujścia do Ruski
			Krośnica, Grywałd, Hałuszowa, Krościenko	dorzecze potoku Krośnica	
			Kłodne, Tylmanowa	—	stoki gór po obu brzegach Dunajca od Krościenka do Łącka
	Ochotnica	Nowy Targ	Ochotnica, Młynne	Ochotnica	od źródeł do ujścia do Dunajca
	Kamienica	Limanowa	Lubomierz, Szczawa, Zasadne, Kamienica, Zalesie, Zbłudza	Kamienica	
		Nowy Sącz	Zabrzeż		
	Czarna woda		Kiczna, Wola kosnowa, Wola piskulina, Zagorzyn, Łącko	Czarna woda	od źródeł do ujścia do Dunajca
	Obidzki		Obidza	Obidzki	
	Jaworzyna		Gaboń, Skrudzina	Jaworzyna	
	—		Maszkowice, Brzyna, Jazowsko, Kadcza	—	stoki gór wzdłuż Dunajca od Łącka do Starego Sącza
	Jastrzębski	Limanowa Nowy Sącz	Młynczyska, Jastrzębie Olszanka	Jastrzębski	
	Słomka	Limanowa	Siekierczyna, Przyszowa, Zagorów, Zawada, Świdnik	Słomka	
	Suchy	Nowy Sącz	Długołęka, Świrkla, Mokra wieś, Gostwica, Stadło	Suchy	od źródeł do ujścia do Dunajca.
	Brzezna		Wola Rzezińska i Brzezna	Brzezna	
	Niskówka		Trzetrzewina, Niskowa Pisarzowa, Męcina	Niskówka	

Dunajec	Smolnik	Limanowa Nowy Sącz	Chomranice, Wola Marcinkowska, Klęczany, Marcinkowice	Smolnik	od źródeł do ujścia do Dunajca.
	Łososina	Limanowa	Półrzeczki, Chyżówka, Jurków, Dobra, Gruszowice Tymbark	górne dorzecze Łososiny	od źródeł aż do Tymbarku.
			Słopnice szlacheckie i królewskie	Słopnicki	od źródeł do ujścia.
			Sarysz, Mordarka, Limanowa, Starawieś, Łososina górna	Mordarka	dtto
	—		Młynne, Jaworzno, Kamionka mała, Strzeszyce, Krosna Rechna, Ujanowice	—	obustronne stoki gór wzdłuż Łososiny od Tymbarku do ujścia do Dunajca.
	—	Nowy Sącz	Żbikowice, Łososina dolna, Jakóbkowice, Michalczowa Białowoda, Tęgoborze,		
	—	—	Świdnik. Znamirowice, Tabaszowa, Załęże, Witowice Będziszyna, Czchów	—	stoki gór po lewym brzegu od Marcinkowic do Czchowa.
	Biała	Brzesko	Iwkowa, Wojakowa, Porąbka, Dreszków, Połom, Kąty, Łęki	Biała	oo źródeł do ujścia do Dunajca.
	Gwoździec		Gwoździec, Zawada, Charzewice	Gwoździec	
	—		Olszyny, Roztoka	—	stoki gór między Zakliczynem a Wojniczem na lewym brzegu.
	Więckowa		Grabno, Wielka wieś Milówka	Więckowa	od źródeł do ujścia do Dunajca.
	Paleśnica		Paleśnica, Olszowa, Bieśnik Wola stróżka	Paleśnica	

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki Potok	W obrębie
Dunajec	Filipowice Majdański	Brzesko	Ruda kameralna, Filipowlce Rostoka	Filipowice Majdański	dtto
	—		Piaski Torpie, Wiatrowice, Habalina, Rożniów, Radajowice, Kobyle, Lipie, Sienna, Zbyszyce, Kurów	—	stoki gór na prawym brzegu od Nowego Sącza do Czchowa.
	Bartkowa	Nowy Sącz	Bartkowa, Podole, Przydonice, Miłkowa	Bartkowa	
	Dąbrowa Wielopole		Dąbrowa Wielopole	Dąbrowa Wielopole	
		Grybów	Bogusza, Kamionka, Królowa polska, Królowa ruska, Ptaszkowa		od źródel do ujścia.
	Kamienica	Nowy Sącz	Falkowa, Nowawieś, Łabowa, Maciejowa, Rybień, Nawojowa, Honiczyska, Poręba mała, Roztoka wielka, Łosie, Uhryń	Kamienica	
	Poprad		Cyganowice, Popowice	Poprad	stoki gór nad Popradem.
	Poprad		Wola kroguleckа	Życzanów	od źródeł do ujścia.
	dtto		Przysietnica	Przysietnica	
	dtto		Rostoka, Rytro	Rostoka	
	Poprad	Nowy Sącz	Piwniczna	Czercze	
			Rytro i Suchastruga	Poprad	stoki gór nad prawym brzegiem Popradu.
			Kokuszka Łomnica Wierchomla wielka i mała Żegiestów	Jasienowy Łomnica Wierchomla Żegiestówka	od źródeł do Popradu.

Dunajec	Poprad	Nowy Sącz	Zubrzyk, Żegiestów, Andrzejówka, Milik	Poprad	stoki gór między Wierchomlą a Muszyną wzdłuż Popradu.
			Słotwiny, Krynica, Powroźnik, Jastrzębik, Szczawnik, Muszyna, Tylicz, Mochnaczka wyżna i niżna	Muszynka	od źródeł do Popradu.
Skawa	Wsiowy	Myślenice	Spytkowice, Skawa	Wsiowy	od źródeł do wsi Skawy.
	—		Skawa, Wysoka, Jordanów	—	górny bieg Skawy od Skawy do Jordanowa.
	Malejowa Sidzina Skawica Osielczyk Żarnówka Wieprzec		Malejowa, Naprawa Sidzina, Bystra Zawoja, Skawica, Juszczyn Osielec Żarnówka Wieprzec	Malejowa Sidzina Skawica Osielczyk Żarnówka Wieprzec	od źródeł do Skawy.
	—		Maków, Sucha, Grzechinia	—	stoki gór między Suchą a Makowem.
	Lachówka	Żywiec	Lachowice, Stryszawa, Kuków, Las	Lachówka	
	Paleczka	Wadowice Myślenice	Palcza, Baczyn, Zachełmna Bieńkówka, Jachówka, Budzów	Paleczka	od źródeł do Skawy.
	Tarnawski Ponikiewski	Wadowice	Śleszowice górne, Tarnawa dolna, Ponikiew	Tarnawski Ponikiewski	
	—	Wadowice	Zembrzyce, Marcówka, Skawice, Stryszów, Mucharz, Jaszczurowa, Dąbrówka, Łękawica, Świnna-Poręba, Jaroszowice	—	stoki gór wzdłuż Skawy między Suchą a Wadowicami.
	Wieprzówka	Myślenice	Rzyki, Zagórnik, Targanica, Andrychów. Harbutowice	Wieprzówka	od źródeł do Andrychowa
Skawinka	Harbutówka	Myślenice	Sułkowice, Jasienica, Biertowice	Harbutówka	od źródeł do ujścia do Skawinki.

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki Potok	W obrębie
Raba	Rabka	Nowy Targ	Sieniawa, Bielanka, Chabówka	Rabka	od źródeł do miasteczka Rabki.
	dtto	Myślenice	Raba wyżna, Rabka	dtto	
	Rdzawka	Nowy Targ	Rdzawka, Ponica	Rdzawka	od źródeł do ujścia Raby
	Olszówka	Limanowa	Olszówka	Olszówka	
	Słonne	Myślenice	Słonne	Słonne	od źródeł do Mszany dolnej.
	Poręba		Poręba wielka, Niedźwiedź Konina, Podobin	Poręba	
	Mszana	Limanowa	Słomka, Mszana dolna i górna, Lubomierz, Łętowa, Łostówka	Mszana	
	Kasinka	Wieliczka	Kasina wielka, Wola skrzydlańska, Kasinka Węglówka	Kasinka	
	Lubień	Myślenice	Krzeczów, Tenczyn, Lubień	Lubień	od źródeł do Raby.
	Krzczonówka		Krzczonów, Tokarnia, Łętownia	Krzczonówka	
	Trzebunia		Stróża, Trzebunia, Więciorka	Trzebunia	
	Myślenicki		Bysina, Górna wieś	Myślenicki	
	Trzemeśna		Trzemeśna, Poręba	Trzemeśna	
	—		Myślenice, Pcim, Stróża, Zaryte	—	stoki gór wzdłuż Raby między Mszaną dolną a Myślenicami.
		Limanowa	Raba niżna		
Biała	—	Grybów	Izby, Bieliczna, Banica, Czertyżne, Stawisza, Śnietnica, Czarna, Brunary wyżne i niżne, Jaszkowa, Kąclowa, Biała wyżna	—	górne dorzecze Biały od granicy węgierskiej do Grybowa.
	Czyrna		Czyrna	Czyrna	od źródeł do Biały.

Biała	Florynka	Grybów	Berest, Kamienna, Polany, Florynka, Wawrzka	Florynka	od źródeł do Biały.
	Binczarowa		Binczarowa	Binczarowa	
	Pająka		Ptaszkowa, Biała wyżna	Pająka	
	Strzylawka		Grybów	Strzylawka	
	Grodecki	Tarnów	Biała niżna i Gródek	Grodecki	
	Siedliska		Siedliska	Siedliska	
	Piotrkowice		Piotrkowice	Piotrkowice	
	Rychwałd		Rychwałd	Rychwałd	
	Pleśna		Pleśna	Pleśna	
	—		Rzuchowa, Szczepanowice, Łowczówek, Pleśna, Garbek, Tuchów, Siedliska, Gromnik Bogoniowice, Ciężkowice, Zborowice, Sędziszowa, Bobowa, Brzana, Jankowa Wilczyska, Berdechów	—	obustronne stoki gór wzdłuż rzeki Białej od Tarnowa do Grybowa.
Ropa	—	Grybów	Wysowa, Ropki, Hańczowa, Regetów wyżny i niżny, Uście ruskie, Kunkowa, Leszczyny, Nowica, Przysłóp, Łosie, Ropa, Szymbark, Bystra, Ropica polska	—	dorzecze Ropy od granicy węgierskiej u źródeł rzeki do Gorlic.
	Sękowa	Gorlice	Rychwałd stary, Małastów, Przegonina, Bartne, Ropica r. Myścowa, Polany, Olchowiec, Wilsznia	Sękowa	od źródeł do Gorlic.
	Wisłoka	Krosno Jasło	Folusz, Pielgrzymka, Mrukowa, Brzezowa, Świerzowa ruska, Świątkowa wielka i mala, Kotań, Krępna, Majscowa, Konty, Jaworze, Żmigród	Wisłoka	od źródeł do Osieka.

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki potok	W obrębie
Ropa	Wisłoka	Gorlice Jasło	Czarne, Wołowiec, Nieznajowa, Długie, Radocyna Rozstajne	Wisłoka	od źródeł do Osieka.
Wisłoka	Jasiołka	Krosno Sanok	Lipowica, Zakluczyna, Iwonicz, Mszanica, Zyndranowa Barwinek Trzciana, Zawadka rymanowska, Kamionka, Wola wyżna	Jasiołka	od źródeł do Dukli.
Wisłok	—	Sanok	Wisłok wielki, Darów, Surowica, Moszczaniec, Polany surowiczne, Wernejówka, Zawoje, Tarnawka, Rudawka rymanowska, Głębokie	—	od źródeł do Sieniawy.
San	Osławica	Lisko Sanok	Balnica, Szczerbanówka, Maniów, Wola michowa, Smolnik, Tarnawa górna Duszatyn, Prełuki, Komańcza, Radoszyce, Dołżyca, Jawornik, Rzepedź, Szczawne, Wysoczany, Kulaszne, Zawadka bukowska, Morochów, Wielopole, Mików	Osławica	od źródeł do Zagórza.
	Solinka	Solinka	Solinka, Żubracze, Cisna, Dołżyca, Buk, Krywe, Przysłup, Łopienka, Terka, Bukowiec, Wołkowyja, Górzanka, Zawóz, Polańczyk, Zawój, Jaworzec, Kalnica, Strubowiska, Smerek, Wetlina	Solinką	od źródeł do ujścia do Sanu.

San	Wołosate	Lisko	Wołosate, Ustrzyki górne, Stuposiany, Smolnik	Wołosate	od źródeł do ujścia do Sanu.
	Dwernik Głęboki Hulski		Caryńskie, Nasiczne, Dwernik, Zatwarnica, Kalinów Hulskie	Dwernik Głęboki Hulski	
	San górne dorzecze	Turka	Sianki, Beniowa, Sokoliki, Tarnawa wyżna i niżna Dźwiniacz, Łokieć	San górne dorzecze	od źródeł do Liska.
		Lisko	Żurawin, Procisne, Chmiel, Sękowiec, Krywe, Rayskie, Chrewt, Horodek, Sokole, Teleśnica sanna, Solina		
	Olszanka	Przemyśl	Olszany, Rokszyce, Bylińce, Cisowa, Krzeczkowa	Olszanka	od źródeł do Sanu.
	Wyrwa		Kwaszenina, Arłamów, Michowa, Wełykie, Huczko, Dobromil	Wyrwa	od źródeł do Dobromila.
	Wiar	Dobromil	Jureczkowa, Wojtkówka, Wojtkowa, Grąziowa, Trójca, Posada rybotycka, Rybotycze, Makowa, Nowosiółki, Hujsko	Wiar	od źródeł do Hujska ad Niżankowice.
Dniestr	Górne dorz.	Turka	Wołcze, Żukotyn, Dniestrzyk, Dniestrzyk dubowy i hołowiecki, Łomna	—	od źródeł do Starego Sambora.
		Stary Sambor	Hołowiecko, Tysowica, Busowisko, Spas, Terszów		
	Mszaniec	Turka	Michnowiec, Lipie	Mszaniec	od źródeł do Hołowiecka.
		Stary Sambor	Mszaniec, Gałówka, Płoskie, Grąziowa, Bystre		
	Rypiany	Turka	Rypiany, Smereczna	Rypiany	od źródeł do Dniestru.

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki potok	W obrębie
Dniestr	Jasienica	Stary Sambor Turka	Łopuszanka, Chomina Jasienica zamkowa, Rozłucz, Wołosianka	Jasienica	
	Gwoździec		Gwoździec	Gwoździec	
	Topolnica	Stary Sambor Drohobycz	Turze, Topolnica, Niedzielna Zdzianna	Topolnica	od źródeł do Dniestru.
	Podbuż		Łużek górny	Podbuż	
	Suszyca-ryk.		Suszyca	Suszyca rykowa	
	Lenina	Stary Sambor	Nanczułka wielka i mała, Potok wielki, Lenina wielka i mała, Ławrów, Terszów, Stary Sambor	Lenina	
	Bystrzyca	Sambor	Zwór, Sprynia. Wola błażowska Monasterzec	Czechawa	od źródeł do Czechawy.
			Wola koblańska, Kobło stare Zwór	Krzemionka	od źrodeł do wsi Bereżnica.
	Krzemionka	Stary Sambor	Stronna	Stronawka	od źródeł do Bystrzycy.
	Bystrzyca	Sambor	Smólna, Bystrzyca, Załokieć, Opaka, Podbuż	Bystrzyca	od źródeł do Podbuża.
	Bystrzyca	Drohobycz	Maryampol, Wołczków, Tumierz	Tumierz	od źródeł do ujścia do Dniestru.
	Tumierz	Stanisławów	Trościaniec		
		Buczacz	Oleszów, Bratyszów, Antonówka, Niżniów	Tłumacz	od Pałahicz do ujścia do Dniestru.
	Tłumacz	Tłumacz	Okniany, Kutyska	Kutyska	od źródeł do Dniestru
	Kutyska		Delawa, Dolina, Bukówna		
	—	Buczacz	Koropiec, Ścianka, Kośmierzyn, Snowidów, Woziłów, Ostra	—	stoki gór po obu brzegach Dniestru.

Dniestr	—	Horodenka	Siekierczyn, Piotrów, Manastyr, Niezwiska, Łuka, Rakowiec, Korniów, Kopaczyńce, Czernelica, Chmielowa, Repużyńce, Kolanki, Michalcze, Potoczyska	—	stoki gór po obu brzegach Dniestru.
		Buczacz	Kościelniki, Kubin		
		Zaleszczyki	Beremiany, Świerzkowce, Chmielowa, Latacz, Szutromińce, Czerwonogród, Uścieczko, Iwanie, Żezawa, Pieczarna, Zaleszczyki		
Stryj	Libochora	Turka	Libochora	Libochora	od źródeł do ujścia do Stryja.
	Husne		Husne wyżne i niżne	Husne	
	Giwczy		Komarniki	Giwczy	
	Róg		Wysocko wyżne	Róg	
	Hnyła		Hnyła, Butla, Butelka wyżna i niżna	Hnyła	
	Zawadka		Krywe, Dołżki, Zadzielsko, Zawadka, Rosochacz, Myta, Mołdawsko, Ryków, Ilnik	Zawadka	
	Rybnik		Zubrzyca, Hołowsko, Kreciola	Rybnik	
		Drohobycz	Rybnik, Majdan		
	Jasionka	Turka	Jasionka masiowa, Jasionka stéciowa, Kondratów	Jasionka	
	Schodnica	Drohobycz	Schodnica	Schodnica	
	Urycz		Urycz, Podhorodce	Urycz	
	Brzyczka	Stryj	Kruszelnica rustykalna i szlachecka	Brzyczka	
	Wielka i mała Riczka		Korczyn rustykalny i szlachecki	wielka i mała Riczka	

Dorzecze	Dopływ	Powiat	Gmina	Dziki potok	obrębie
Stryj	—	Turka	Łosiniec, Mielniczne, Turka, Jawora. Isaje	—	stoki gór wzdłuż Stryja od Ilnik do Korczyna.
		Drohobycz	Łastówki, Kropiwnik stary i nowy		
			Dołhe, Sopot, Jamelnica		
	Opór	Stryj	Orawczyk, Koziowa, Orawa Pohar, Korostów	Orawa	od źródeł do ujścia do Opora.
			Hutar, Tucholka, Pławie, Ryków, Hołowiecko	Hołowczanka	
			Oporzec, Tarnawka, Sławsko, Wołosianka, Jelenkowate, Chaszczowanie	Oporzec	
			Rożanka wyżna i niżna	Rożanka	
	—		Tuchla, Libochora, Hrebenów, Skole	—	obustronne stoki gór od Sławska do Skolego.
Świca	Sukiel	Dolina	Brzaza, Sukiel, Polanica	—	od źródeł do Polanicy.
	—		Ludwikówka, Nowoszyn, Wełdzirz	—	całe dorzecze Świcy od źródeł do Wełdzirza.
	Mizuńka		Wyszków, Seneczów, Mizuń nowy i stary	Mizuńka	od źródeł do Mizunia.
Łomnica	—	Kałusz	Jasień, Niebyłów	—	całe dorzecze Łomnicy.
		Dolina	Perehińsko		od źródeł do Perehińska.
	Czeczwa	Dolina	Lipowica, Suchodół, Łuhy, Ilemnia, Spas, Łopianka, Strutyn wyżny	Czeczwa	całe dorzecze do Strutyna wyżnego.
Bystrzyca sołotwińska	—	Bohorodczany	Porohy, Jabłonka, Bogrówka, Kryczka	—	całe dorzecze od źródeł do wsi Jabłonki.
	Maniawka		Maniawa	Maniawka	od źródeł do Markowy.

Bystrzyca nadwórniańska	Bukłowicc Bytkowiec	Nadwórna Bohorodczany	Pasieczna Bitków	Bukłowiec Bytkowiec	od źródła do ujścia.
	—	Nadwórna	Zielona, Pasieczna	—	całe górne dorzecze od źródeł do Pasieczny.
Prut	Lubiźnía Przemyska	Nadwórna	Lubiżnia, Delatyn Łuh	Lubiżnia Przemyska	od źródeł do ujścia.
	—		Worochta, Jabłonica, Mikuliczyn, Dora, Delatyn	—	górne dorzecze od źródeł do Delatyna.
	Pistynka		Kosmacz, Brustury, Prokurawa, Seszory, Pistyń	Pistynka	od źródeł do Pistynia.
	Rybnica		Jaworów, Sokołówka, Horod, Kosów	Rybnica	od źródeł do Kosowa.
Czeremosz	Czeremosz czarny	Kosów	Jawornik, Żabie, Krzyworównia, Jasionów górny Uścieryki	Czeremosz czarny	całe górne dorzecze od źródeł do Uścieryk.
	Czarna		Krasnoilla	Czarna	od źródeł do ujścia.
	Czeremosz biały		Hryniawa, Jabłonica, Dołhopole, Stebne	Czeremosz biały	całe górne oorzecze od źródeł do Uścieryk.
	—		Uścieryki, Berwinkowa, Chorocowa, Biłobereżka, Pasieczny, Roztoki, Rożen wielki, Rożen mały, Tudiów, Kuty	—	stoki gór po lewym brzegu Czeremosza wraz z dopływami od Uścieryk do Kut.
Bug	Świnia	Żółkiew	Glińsko	Glińsko	w gminie Glińsko.
			Brzyszcze z Szabelnią	Bzinka	w gminie Brzyszcze.
	Biała	Rawa	Biała piaskowa, Magierów	Biała	w Białej piaskowej i Magierowie.

D)

Ustawa

o zabudowaniu dzikich potoków (30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117).

§. 1. Obszar na którym przedsiębrane być mają roboty potrzebne do ile możności nieszkodliwego odwrócenia pewnej wody górskiej, nazywa się „polem roboczem“ (Perimeter, obszar budowy) i ma obejmować oprócz ścieku samego, te parcele kotliny stokowej, których układ gleby wymaga szczególnych zarządzeń w razie wezbrania lub odpływu wody; obszar ten należy ustanowić w każdym przypadku z osobna sposobem w ustawie niniejszej przepisanym.

Przy postanawianiu i wykonaniu wzmiankowanych robót, przepisy prawa wodnego a według okoliczności ustawy leśnej, będą stosowane o tyle, o ile ustawa niniejsza nie zawiera postanowień odmiennych.

§. 2. W obrębie pola roboczego mogą być postanowione wszelkie takie budowle i roboty, które stosownie do zachodzących okoliczności są potrzebne do osiągnięcia ile możności nieszkodliwego odwrócenia wody górskiej a mianowicie: w łożysku: oprawa, progi, tamy i zapory, w innych częściach pola roboczego umocnienia gruntu przez odwodnienie, ogrodzenie, odarnienie, oplecenie lub zalesienie i uchylenie lub zaprowadzenie ściśle określonych rodzajów użytkowania lasów, pastwisk i innych gruntów, jakoteż ograniczenie wywozu płodów leśnych.

§. 3. Materyały, potrzebne do wykonania robót w §. 2. wymienionych, jeśli znajdą się na gruntach, należących do pola roboczego lub sąsiednich, winni właściciele do tego celu odstąpić.

Właściciele gruntu winni odstąpić parcele gruntowe potrzebne do zwiezienia, złożenia i przysposobienia materyałów, jakoteż do wzniesienia budynków na pomieszczenie zawiadowców budowy i robotników.

Właściciele gruntów mają prawo do stosownego wynagrodzenia za szkody, poniesione przez wydanie materyałów i rzeczone odstąpienie parcel.

§. 4. Parcele gruutowe, do pola roboczego należące, mają być zajęte przez wywłaszczenie na rzecz przedsiębiorstwa w tych przypadkach, gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy przy zostawieniu ich w dotychczasowem posiadaniu, stan ich, potrzebny do celu przedsiębiorstwa, będzie całkowicie i w czasie właściwym urządzony i później utrzymany.

Trzecie osoby, posiadające prawa użytkowania na gruntach pola roboczego, mają być całkiem lub po części z tychże wywłaszczone, o ile zostawienie im tych praw nie da się pogodzić ze stanem, jaki się gruntowi obciążonemu nada albo gdyby to było możliwe tylko z zachowaniem szczególnych ostrożności i szczególnego nadzoru.

§. 5. Za wywłaszczenie, gdy nastąpi stosownie do §. 4. należy zapłacić stosowne wynagrodzenie, przyczem trzeba mieć na względzie nie tylko wartośc gruntu lub prawa, z których posiadacza wywłaszczono, lecz także zmniejszenie wartości, której ulega część posiadłości gruntowej, lub realność przedtem do użytkowania uprawniona, jeżeli się ją posiadaczowi zostawia.

Gdy zaś ma być uchylone wykonywanie takich praw użytkowania na gruntach pola roboczego, zamiast których uprawnionym do użytkowania będą przez interesowane gminy lub właścicieli gruntów nadane dobrowolnie na innych gruntach takież same lub takiej samej wartości prawa użytkowania, upoważnieni do użytkowania mogą żądać wynagrodzenia za tę zmianę tylko o tyle, o ileby przez nią i tak jeszcze szkodę ponieśli.

§. 6. O ile posiadacz gruntu, należącego do pola roboczego, nie zostaje wywłaszczony, obowiązany jest pozwolić, aby roboty postanowione dla nadania temu gruntowi stanu, celowi odpowiedniego (n. p. urządzenie rowów ściekowych lub innych środków do odprowadzenia wody, zalesienie, odarnienie itp.) uskuteczniono, a nadto każdy posiadacz obowiązany jest czynić w zupełności zadość poleceniom wydanym co do przyszłego użytkowania gruntu i uprawiania płodów.

Jeżeli te roboty lub polecenia pociągają za sobą trwałe zmniejszenie czystego dochodu z gruntu w porównaniu z jego dotychczasowem użytkowanien, albo ubytek jakiegoś użytkowania ważnego dla gospodarstwa osoby uprawnionej, osobie tej należy się za to stosowne wynagrodzenie.

Gdy chodzi o osądzenie, czy posiadaczowi gruntu leśnego należy się wynagrodzenie za ograniczenie jego prawa własności przez uchylenie użytkowania pastwiska lub innego używania, albo też sposobu użytkowania, trzeba mieć wzgląd na okoliczności, czy i o ile dalsze wykonywanie uchylonego użytkowania lub sposobu użytkowania byłoby zgodne z przepisami ustawy lasowej w ogólności, a w szczególności z tymi, których przedmiotem jest konserwacya samego lasu.

§. 7. Przy ustanawianiu wynagrodzeń wymienionych w §§. 3., 5. i 6. nie trzeba brać w rachubę tych stosunków, co do których jest jasnem, że je spowodowano w celu oparcia na nich

roszczeń do większego wynagrodzenia a mianowicie takich rodzajów użytkowania gruntu, które ze względu na wszystkie przeważające okoliczności nie odpowiadają stanowi rzeczy.

§. 8. Jeżeli wskutek przedsiębrania robót grunt, którego nie zabrano sposobem wywłaszczenia, a do którego zalesienia posiadacz na zasadzie ustawy lasowej był obowiązany, zostaje na koszt przedsiębiorstwa zalesiony (§. 6.), natenczas z wynagrodzenia, jakie temu posiadaczowi gruntu należało się stosownie do postanowień powyższych, należy potrącić na żądanie przedsiębiorcy te koszty, które może spowodować zalesienie.

§. 9. Jako przedsiębiorcy robót, które z zastosowaniem niniejszej ustawy mają być wykonane w celu ile możności nieszkodliwego odwrócenia wód górskich, mogą występować: Rząd, kraje interesowane, powiaty, gminy i inne osoby interesowane pojedyńczo lub wspólnie.

Przedsiębiorca ma przedstawić projektowane granice pola roboczego i ogólny plan tych robót, które mają być wykonane; szczegóły tyczące się układu i przedstawienia projektu ogólnego, postanowione będą osobnem rozporządzeniem.

§. 10. Na podstawie projektu ogólnego, orzeka Minister rolnictwa w porozumieniu z innymi interesowanymi ministrami, o publicznej użyteczności zamierzonego przedsiębiorstwa w ogólności, jakoteż o tem, czy przedstawiony projekt ogólny nadaje się do dalszej pertraktacyi [1]).

---

[1]) Ustawa z dnia 7. lutego 1888, Dz. u. p. Nr. 17. o delegowaniu urzędników państwowych do projektowania robót około ujęcia dzikich potoków i kierowania temi robotami.

§. 1. Do projektowania przedsiębiorstw, mających na celu nieszkodliwe odprowadzanie wód górskich i do kierowania temi przedsiębiorstwami, gdyby nawet przedsiębiorstwo takie było zamierzone lub miało być wykonane nie przez Rząd, lecz przez kraje, gminy lub inne strony interesowane, można za zezwoleniem Ministra rolnictwa używać urzędników c. k. oddziału leśniczo-technicznego dla ujmowania dzikich potoków, przyczem co do pokrywania kosztów stąd wynikających, należy się trzymać następujących postanowień:

1. W przedsiębiorstwach, które w myśl 2. ustępu §. 1. ustawy z 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. (o popieraniu uprawy ziemi w związku z budownictwem wodnem) obdarzone będą na zasadzie osobnej ustawy zasiłkiem rządowym, pokrywane być mają: wszelkie płace urzędników rzeczonego oddziału, do przedsiębiorstwa wydelegowanych (płace, dodatki służbowe, dodatki budownicze i wszelkie inne należytości) z funduszów dla przedsiębiorstwa wyznaczonych i gdy chodzi o poprzednie projekty, także z tych funduszów.

2. W przedsiębiorstwach, które w myśl §. 6. ust. z d. 30. czerwca 1884. (Dz. u. p. Nr. 116,) otrzymują z rządowego funduszu melioracyjnego, albo, pomniejsze przedsiębiorstwa (§. 12. tejże ustawy), z dotacyi na zapomogi, wydatki wydelegowanych urzędników pokrywane być mają a

§. **11**. Gdy Minister rolnictwa uzna, że projekt ogólny w formie swojej pierwotnej albo w porozumieniu z przedsiębiorcą zmienionej, nadaje się do dalszej pertraktacyi, to projekt ten przedsiębiorca winien naprzód uzupełnić przez dokładne oznaczenie granic pola roboczego, tudzież wszystkich pojedynczych robót które mają być dokonane, a zarazem uzupełnić odpowiednio plan sytuacyjny i przedstawić właściwej powiatowej władzy administracyjnej wymieniając szczegółowo parcele gruntowe, co do których zamierzone są środki w §§ 4. lub 5. wymienione, jakoteż te osoby uprawnione do użytkowania wody, których prawa będą przez projektowane środki naruszone.

§. **12.** Projekt, uzupełniony w myśl §. 11., wystawiony będzie przez powiatową władzę administracyjną na widok publiczny w gminie najbardziej interesowanej przez dni najmniej 30. Tamże, jakoteż w innych gminach, gdyby były interesowane, ogłosić należy, sposobem w miejscu używanym, także początek i koniec tego terminu, z tem nadmienieniem, że reprezentacyom gmin, jakoteż osobom pojedynczym, pod jakimbądź względem interesowanym, wolno wnosić do powiatowej władzy administracyjnej w ciągu tego terminu zarzuty, bądź przeciw całemu projektowi w ogólności, bądź przeciw jego częściom.

Najmniej przez pięć dni tego okresu, które również ogłosić należy, winien przebywać w gminie reprezentant przedsiębiorcy, dla udzielania ustnie wyjaśnień co do wystawionego projektu, gdyby ich żądano.

W ogłoszeniu wyrazić należy nadto dzień i miejsce pertraktacyi komisyjnej co do wystawionego projektu, która się ma odbyć po upływie rzeczonego terminu trzydziestodniowego.

Treść ogłoszenia należy podać do wiadomości tym wszystkim, których prawa własności i użytkowania gruntu lub wody mają być dotknięte robotami w projekcie wyłuszczonemi, o ile osoby te są znane powiatowej władzy administracyjnej, tudzież jeżeli projekt dotyczy kolei żelaznej, także Dyrekcyi kolei żelaznych.

---

względnie zwracane podobnież przez owe przedsiębiorstwa z ich własnych funduszów; w przypadkach jednak tego rodzaju, zasługujących na szczególne względy, jakoteż gdy przedsiębiorstwo nie pobiera wprawdzie zasiłku w gotówce, lecz zasługuje na poparcie rządowe i onegoż potrzebuje, Minister rolnictwa może pozwolić, aby rzeczeni urzędnicy wykonali czynności całkiem lub po części bezpłatnie.

§ 2. O ileby koszta, połączone z delegacyą c. k. oddziału leśniczo-technicznego do ujmowania dzikich potoków, nie mogły być pokryte przez wzięcie tychże kosztów w myśl §. 1. l. 1. i 2. na fundusz obrotowy pojedynczych przedsiębiorstw lub przez zwroty z tego funduszu, natenczas zaspakajane być mają, dopóki będzie istniał fundusz melioracyjny rządowy, ustawą z dnia 30. czerwca 1884. (Dz. u. p. Nr. 116) utworzony z tego funduszu.

§. 13. Zadaniem pertrakcyi komisyjnej jest przedewszystkiem zupełne wyjaśnienie prawdopodobnego wpływu zamierzonego przedsiębiorstwa na interesy tak ogółu jak i osób prywatnych, poprawienie przez odpowiednie zmiany i uzupełnienia w projekcie tego, coby ze względu na dobro publiczne zarzucono, i nakłonienie do dobrowolnej zgody tych, którzyby czynili zarzuty ze względu na interesy prywatne. Nie cofnięte zarzuty przeciw całemu przedsiębiorstwu lub przeciw pewnym jego częściom trzeba wyczerpująco roztrząsnąć i dochodzenia, gdyby były potrzebne, wykonać niezwłocznie, przyzwawszy do tego biegłych.

Zarazem wziąć należy pod rozwagę wynagrodzenia, z zamierzonem przedsiębiorstwem połączone i jeżeliby między przedsiębiorcą a uprawnionymi do wynagrodzenia, ugoda nie przyszła do skutku, zbadać wszystkie okoliczności, mające istotne znaczenie dla wydania orzeczenia w tej mierze. Mianowicie dążyć należy do tego, aby osobom, których prawa użytkowania na gruntach pola roboczego muszą być według projektu uchylone, nadane zostały na innych gruntach prawa takież same i takiej samej wartości (§. 5.).

Pertraktacyę komisyjną ze stronami należy odbyć ustnie, wezwawszy z urzędu biegłych, gdyby to było potrzebne. Należy też spisać protokół całej pertraktacyi, który zawierać ma wszystkie ważniejsze okoliczności rozprawy, mianowicie zawarte umowy, wszelkie wyniki ustnej rozprawy, z wyłuszczeniem pobudek za projektem i przeciw niemu przytoczonych, tudzież zbadane okoliczności co do wynagrodzeń.

§. 14. Protokół pertraktacyi oraz wszystkie załączniki, przesyła władza powiatowa, z dołączeniem swojej opinii, do krajowej władzy administracyjnej, która orzeka co do projektu w ogólności i co do jego pojedynczych części a przeto też co do wywłaszczeń, które celem urzeczywistnienia go mają być dokonane, jako też co do wszelkich robót i połączonych z niemi wynagrodzeń, z oznaczeniem terminów płatności dla pojedynczych kwot wynagrodzenia i decyzye te przesyła interesowanym za pośrednictwem władzy powiatowej. Przeciwko orzeczeniom władzy krajowej wolno odwołać się do Ministra rolnictwa, który, o ile chodzi o projekt, a mianowicie o wywłaszczenia do wykonania go potrzebne, i o wszelkie roboty, orzeka stanowczo, co się zaś tyczy wynagrodzeń z niemi połączonych, z pozostawieniem wolności udania się na drogę prawa w myśl §. 15.

O ileby przedmiot odwołania wchodził w zakres innych Ministrów, Minister rolnictwa wyda orzeczenie w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

§. **15.** Każdemu, ktoby orzeczeniem Ministra rolnictwa co do wynagrodzenia czuł się pokrzywdzonym, wolno w ciągu dni trzydziestu od doręczenia orzeczenia, żądać sądowego dochodzenia i ustanowienia wynagrodzenia, od tego sądu powiatowego, w którego okręgu leży przedmiot robót, na których opiera się roszczenie do wynagrodzenia.

Dochodzenie i ustanowienie wynagrodzenia drogą sądową odbywać się ma z odpowiedniem zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 18. lutego 1878 (Dz. u. p. Nr. 30), o wywłaszczeniu w celu budowania kolei żelaznych i utrzymywania na nich ruchu, przepisane jednak w §. 24. rzeczonej ustawy układanie i ogłaszanie osobnej listy biegłych dla celów ustawy niniejszej ma być zaniechane.

§. **16.** Co do ustanawiania wynagrodzenia drogą umowy, składania go w sądzie, jakoteż co do pieczy o dobro trzecich osób, które na podstawie służących im praw rzeczowych mogą się domagać, aby je z wynagrodzenia zaspokojono, stosować należy odpowiednie przepisy ustawy z dnia 18. lutego 1878. (Dz. u. p. Nr. 30).

Do wykonania wywłaszczeń, na zasadze ustawy niniejszej, stosować należy odpowiednio także przepisy §§. 35. do 38. powołanej ustawy.

§. **17.** Gdy w toku wykonania przedsiębiorstwa okaże się potrzeba nowych robót w projekcie nieprzewidzianych, powiatowa władza administracyjna ma przeprowadzić z interesowanymi pertraktacyę, poczem zastosowane będą przepisy §. 14.

Gdy jednak chodzi o nieprzewidziane w projekcie roszczenia do właścicieli gruntów w myśl §. 3., powiatowa władza administracyjna wyda orzeczenie natychmiast w pierwszej a władza krajowa w drugiej i ostatniej instancyi administracyjnej, z pozostawieniem wolności udania się na drogę prawa, stosownie do §. 15. co do wynagrodzeń z takiemi sprawami połączonych.

§. **18.** Koszta połączone z dokonaniem przedsiębiorstwa jakoteż wynagrodzeń i wydatków administracyjnych, ponosić ma przedsiębiorca. Na nim ciężą także koszta utrzymania budowy w przyszłości, jeżeli obowiązek utrzymania ich nie będzie w inny sposób uregulowany.

Ustawa niniejsza nie narusza przepisów prawa wodnego, tyczących się obowiązku osób trzecich do opłat na wykonanie i utrzymanie budowy.

§. **19.** Jeżeli nie sam Rząd wykonywa przedsiębiorstwo, to krajowa władza administracyjna powinna dla każdego wypadku

z osobna wyznaczyć ukwalifikowane osoby do doglądania, aby przedsiębiorstwo wykonane zostało w sposób odpowiadający przepisom niniejszej ustawy i zatwierdzonemu projektowi.

Dalszy nadzór nad utrzymaniem w dobrym stanie urządzeń, zaprowadzonych w celu odwrócenia wody górskiej, należy do technika leśnego, przydanego władzy administracyjnej danego powiatu, albo do tego, któremu krajowa władza administracyjna badanie to poruczy. Szczególny nadzór nad utrzymaniem w dobrym stanie pewnych budowli poruczyć należy w razie potrzeby technikowi budownictwa rządowego. Technicy ci są upoważnieni domagać się potrzebnej pomocy od zwierzchności gminnej i od władzy administracyjnej.

§. **20.** Gdyby do dobrego i należytego utrzymania budowy okazały się później potrzebne jeszcze dalsze roboty, zastosowane będą do tychże robót przepisy, tyczące się wykonania samejże budowy; jeżeli ze względu na stosunkowo szczupłe rozmiary robót jeszcze potrzebnych, naczelnik krajowy uzna wystawienie projektu w myśl §. 12. na widok publiczny za zbyteczne, postępowanie odbyć się ma w myśl §. 17.

§. **21.** Rekursy w sprawach ustawy niniejszej przeciw orzeczeniom powiatowej władzy administracyjnej lub krajowej wnosić należy do powiatowej władzy administracyjnej w przeciągu dni 14 od doręczenia decyzyi.

§. **22.** Uszkodzenia robót na ściekach lub innych częściach pola roboczego, jakoteż wykroczenia przeciw wydanym nakazom co do postępowania z gruntami, co do użytkowania ich i uprawy płodów, o ile nie należałoby zastosować w takich razach powszechnej ustawy karnej, karać będą władze administracyjne grzywnami od 10 aż do 400 koron, lub aresztem od jednego aż do 40 dni, a nadto może być orzeczoną zupełna lub częściowa konfiskata uzyskanych lub wyprodukowanych płodów. Gdy przekroczenie połączone jest ze znaczną szkodą, grzywna może być podwyższona aż do 1000 koron, a kara aresztu aż do trzech miesięcy i zarazem może być orzeczoną nie tylko wspomniana konfiskata płodów, lecz także utrata prawa produkowania.

Gdy winny nie może zapłacić, to grzywnę należy zamienić na areszt, a mianowicie, grzywny aż do 10 koron na areszt 24. godzinny a większe, w stosunku po 24 godzin aresztu za każde 10 kor., z ograniczeniem aż do trzech miesięcy.

Grzywny i płody przepadające, czyli dochód ze sprzedaży tych ostatnich, obracać należy na utrzymanie budowli i aż do tego czasu ma niemi zawiadować władza administracyjna.

§. 23. Minister rolnictwa może w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych czynności urzędowe, przekazane ustawą niniejszą powiatowej władzy administracyjnej i krajowej, jakoteż wydawanie orzeczeń, jednak z wyłączeniem władzy karnej i wykonawczej, poruczyć osobnym komisyom miejscowym lub też krajowym i postępowanie tychże uregulować osobnem rozporządzeniem.

Komisya krajowa może także być ustanowiona do rozpoznania miejscowości, w których przedsiębiorstwa w ustawie niniejszej wymienione są potrzebne lub pożądane i powołana do przedstawiana rządowi, krajowi lub innym interesowanym, środków stosownych do wykonania przedsiębiorstwa. Komisya taka ma być ustanowiona w każdym razie, gdy sejm ustanowienie jej uchwali i wyznaczy potrzebne fundusze.

Również ustanowiona być ma komisya krajowa, gdy chodzi o wykonanie znacznych lub licznych przedsiębiorstw tego rodzaju.

Rzeczowe komisye mają prawo domagania się od zwierzchności gminnych i władz administracyjnych pomocy do wykonania obowiązkowych czynności urzędowych.

Gdy pewne przedsiębiorstwa wymagają, aby komisye krajowe działały w porozumieniu, Minister rolnictwa wydać ma stosowne rozporządzenie, aby interesowane komisye porozumiały się ze sobą pisemnie lub się wspólnie ze sobą naradziły, albo członków do odbycia narady wydelegowały.

§. 24. Komisya krajowa, której przewodniczącym będzie naczelnik krajowy lub zastępca tegoż, przez rząd wyznaczony, ma się składać:

1. z urzędników administracyjnych i technicznych rządowych i innych osób, które rząd na członków powoła;

2. z członków, których Wydział krajowy do komisyi wydeleguje;

3. z członków, których wydeleguje rada kultury krajowej, albo, gdzie jej niema, Towarzystwo rolnicze lub leśnicze, przez Ministra rolnictwa do tego powołane.

Jeżeliby przedsiębiorstwo dotyczyło kolei żelaznej to wzmocnić należy komisę krajową reprezentantem c. k. Dyrekcyi kolei żelaznych, którego Minister handlu do tego przeznaczy.

Komisye miejscowe powoływać będzie naczelnik krajowy w każdym z osobna przypadku stosownie do okoliczności.

E)

Rozporządzenie

dotyczące personalu techniczno-leśnego przy politycznych władzach (Dz. u. p. z 1. listopada 1895. Nr. 165.)

Ze względu na zmiany, jakie od wejścia w życie rozporządzenia ministeryalnego z dnia 27. lipca 1883. dz. u. p. Nr. 137. zaszły w organizacyi służby techniczno-leśnej administracyi politycznej, zarządza się, uchylając równocześnie wspomniane rozporządzenie, tudzież rozporządzenie z dnia 1. lipca 1890. dz. u. p. Nr. 138, co następuje:

§. **1.** Zadania techników leśnych administracyi politycznej są następujące:

1. Wspieranie władz politycznych w sprawach rządowego nadzoru nad lasami i w wykonywaniu ustaw i rozporządzeń, tyczących się leśnictwa, w szczególności zaś udzielanie technicznej porady, nieustanne śledzenie stosunków leśnych i donoszenie o dostrzeżonych w tym względzie bezprawiach;

2. popieranie uprawy lasów przez objaśnienia właścicieli lasów, potrzebujących nauczania lub wskazówki i zachęcanie ich do zaprowadzenia środków i urządzeń, które stosownie do zachodzących okoliczności, mogłyby przyczynić się do polepszenia stanu lasów;

3. zawiadywanie lub kierowanie gospodarką pewnych lasów w przypadkach §. 16.;

4. dopełnianie tych obowiązków, które osobnemi ustawami lub rozporządzeniami (o polowaniu, rybołostwie itp.) temu personalowi wyraźnie są poruczone:

5. na zlecenie władzy administracyjnej kierowanie samodzielne badaniami miejscowymi w sprawach tyczących się zadań służbowych techników leśnych administracyi politycznej;

6. sprawowanie służby w c. k. Oddziele techniczno-leśnym, dla zabudowania dzikich potokow, a to według osobnych przepisów w tym względzie istniejących, o ile Ministerstwo rolnictwa przeznaczy do tej służby którego z techników leśnych.

§. **2**. Władzom, przy których technicy leśni administracyi politycznej sprawują obowiązki, nie wolno używać ich do innych celów, prócz tych, które w §. 1. są wymienione, mianowicie zatrudniać ich w sprawach i czynnościach nie zostających w związku z leśnictwem lub z obowiązkami w §. 1. ust. 4. wymienionymi.

We wszystkich sprawach. które odnoszą się do zadań służbowych tego personalu należy technikowi leśnemu dać sposobność, aby zdanie swoje jako znawca wypowiedział

Mianowicie zaś. gdyby przy krajowych władzach administracyjnych, odbywały się narady kolegialne nad takiemi sprawami, krajowi inspektorowie leśnictwa mają uczestniczyć w nich jako wotanci.

§. **3.** Personal techników leśnych administracyi politycznej składa się z techników leśnych (z inspektorów krajowych leśnictwa, techników leśnych powiatowych, techników leśnych Oddziału zabudowania dzikich potoków, praktykantów techniczno-leśnych) i strażników leśnych[1]), w ilości w jakiej się ich kiedykolwiek ustanowi i rozdzieli na poszczególne kraje a względnie na sekcye Oddziału dla zabudowania dzikich potoków.

Technicy leśni i strażnicy leśni należą do osobnego stanu osobowego, który Ministerstwo rolnictwa utrzymuje w ewidencyi.

§. **4.** Siedziby urzędowe krajowych inspektorów leśnictwa znajdują się przy władzach administracyjnych krajowych, o-ile Ministerstwo rolnictwa nie wyda odmiennego zarządzenia.

Siedziby urzędowe techników leśnych powiatowych i praktykantów techniczno-leśnych. tudzież stanowiska strażników leśnych i obszar (okręg leśny a względnie obszar nadzoru leśnego), dla którego każda z tych osób ma być przeznaczona, ustanawia Minister rolnictwa na wniosek naczelnika krajowej władzy administracyjnej.

§. **5.** Na opróżnione posady techników leśnych, rozpisuje konkurs Ministerstwo rolnictwa, o ile w szczególnym przypadku posada nie będzie obsadzona w inny sposób.

§. **6.** Ubiegający się o posadę pewnej klasy stopnia służbowego w służbie techniczno-leśnej przy administracyi rządowej z wyjątkiem tych, którzy zajmują już posadę tego rodzaju, winni złożyć dowód, że nabyli uzdolnienia do służby rządowej techniczno-leśnej (rozp. z dnia 6. lipca 1893. dz. u. p. Nr. 118). a względnie do służby technicznej w zarządzie lasów rządowych (rozp. z dnia 13. lutego 1875. dz. u. p. Nr. 9).

Praktykantami techniczno-leśnymi mogą być mianowani ci, którzy dopełnili warunków wymaganych do egzaminu dla służby rządowej techniczno-leśnej, przyczem jednak można odstąpić od wymagania jednorocznej praktyki dopełniającej.

Obowiązki powiatowych techników leśnych sprawować mogą tylko ci praktykanci techniczno-leśni, którzy nabyli uzdolnienia oznaczonego w ustępie 1.

---

[1]) Obecna nazwa: c. k. powiatowi leśniczowie.

§. **7**. Techników leśnych VI. klasy stopnia służbowego mianuje Najjaśniejszy Pan, techników leśnych innych klas stopnia służbowego, tudzież praktykantów mianuje Minister rolnictwa.

§. **8**. Na opróżnione posady strażników leśnych rozpisywać będzie konkurs krajowa władza administracyjna za poprzedniem zezwoleniem Ministerstwa rolnictwa.

Ponieważ są to posady, które stosownie do ustawy z dnia 19. kwietnia 1872. (dz. u. p. Nr. 60). a względnie obwieszczenia Ministerstwa obrony krajowej z dnia 16. lipca 1879 (dz. u. p. Nr. 100) zastrzeżone są dla wysłużonych podoficerów, przeto w myśl §. 10. rzeczonej ustawy uwiadamiać należy o rozpisaniu konkursu wspólne Ministerstwo wojny i Ministerstwo obrony krajowej.

§. **9**. Ubiegający się o posadę strażnika leśnego, winni posiadać uzdolnienie do służby leśnej pomocniczej ochronnej i technicznej (rozp. z dnia 11. lutego 1889. dz. u. p. Nr. 23., a w zględnie z dnia 16. stycznia 1850. dz. u. p. Nr. 63).

§. **10**. Strażników leśnych III. klasy (§. 15.) mianuje naczelnik krajowej władzy administracyjnej naprzód tylko prowizorycznie i z wyraźnem zastrzeżeniem wypowiedzenia służby, przyczem odbiera się od nich przyrzeczenie dopełniania obowiązków i uwiadamia się jednocześnie Ministerstwo rolnictwa.

Po upływie lat dwóch, jeżeli strażnik leśny prowizoryczny okazał się w ciągu tej służby próbnej zdatnym, naczelnik krajowej władzy administracyjnej mianuje go stałym strażnikiem leśnym, uwiadomiając jednocześnie również Ministerstwo rolnictwa.

Posunięcie strażnika leśnego do wyższej o jeden stopień klasy płac, zarządza Minister rolnictwa.

§. **11**. Jeżeli w ciągu służby próbnej (§. 10. ustęp 1.) okaże się, że strażnik leśny tymczasowo z przyczyn fizycznych lub jakichkolwiek innych, nie jest zdatny do sprawowania służby, naczelnik krajowej władzy administracyjnej, zasięgnąwszy wprzód upoważnienia od Ministra rolnictwa, ma wypowiedzieć mu służbę z terminem trzechmiesięcznym.

§. **12**. Gdy chodzi o roszczenie strażnika leśnego, jego wdowy lub jego sierót do odprawy lub zaopatrzenia, natenczas, jeżeli zachodzą wszystkie inne warunki ogólne do uwzględnienia potrzebne, czas służby próbnej liczy się tak samo jak czas spędzony w służbie stałej.

§. **13**. Techników leśnych przenosi na inną siedzibę urzędową, a strażników leśnych na inne stanowisko, Ministerstwo rolnictwa.

§. **14.** Technicy leśni, należący do pewnej klasy stopnia służbowego, pobierają płacę odpowiednią klasie ich stopnia służbowego w myśl ustawy z dnia 15. kwietnia 1873 (dz. u. p. Nr. 47.) tudzież dodatek służbowy według siedziby urzędowej wymierzony, praktykanci pobierają adjuta a to w granicach systemizowanej ilości tychże i w sumie, jaka będzie w odnośnym czasie ustanowiona.

Technicy leśni sprawujący obowiązki w służbie policyjno-leśnej administracyi politycznej pobierać będą nadto ryczałt na wydatki urzędowe i biurowe tudzież ryczałt na podróże w obszarze urzędowym, który im będzie wyznaczony, a mianowicie oba ryczałty w takim wymiarze, jaki będzie w odnośnym czasie ustanowiony.

§. **15.** Strażnicy leśni pobierać będą płacę roczną a mianowicie I klasa 1200 koron, II. klasa 1000 koron, a III. klasa 800 koron, tudzież dodatki służbowe według ustawy z dnia 15. kwietnia 1873. (dz. u. p Nr. 49.) wymierzone.

Nadto pobierać będą strażnicy leśni ryczałt stanowiący wynagrodzenie za wydatki łączące się z podróżami w obrębie nadzorowanego obszaru, a oprócz tego mundur z potrzebnem uzbrojeniem służbowem, nakoniec ryczałtowe na mundur i uzbrojenie — wszystkie te płace w wymiarze każdocześnie ustanowionym.

§. **16.** Technikom leśnym może Ministerstwo rolnictwa poruczyć także zarządzanie gospodarstwem w lasach gminnych, wspólnych i innych, jeżeli w ogóle przeniesienie zarządu gospodarstwem z posiadaczy lasów na inne osoby jest ustawą uzasadnione a technicy leśni mogą podjąć się zarządzania gospodarstwem bez uszczerbku dla innych zadań, które stosownie do §. 1. na nich ciążą.

Poruczając technikowi leśnemu taki zarząd gospodarstwa, postarać się należy o to, żeby:

I. kosztem funduszów krajowych lub jakichś innych, przyjęto i zarządcom gospodarstwa oddano służbę potrzebną jeszcze do odpowiedniej gospodarki w lasach (ekonomiczną i ochronną) i dano jej stanowisko niezawisłe od posiadaczy lasów; tudzież żeby,

2. plany gospodarstwa, o ileby wymienieni technicy leśni, jako zawiadowcy gospodarstwa, nie mogli ich wygotować bez uszczerbku dla innych swoich wyżej wzmiankowanych obowiązków, wygotowane zostały również kosztem funduszów krajowych lub jakichkolwiek innych, w terminie, który w każdym przypadku z osobna wyznaczy Ministerstwo rolnictwa.

Ministerstwo rolnictwa może także poruczyć tym technikom leśnym gospodarkę na skarbowych parcelach leśnych rozrzuconych w ich okręgach nadzorczych

§. 17. Technicy leśni sprawujący obowiązki w służbie policyjno-leśnej administracyi politycznej podlegają pod względem służbowym i porządkowo - karnym w pierwszym rzędzie zwierzchnikowi tej władzy administracyjnej, do której składu osobowego są wcieleni. Jeżeli okręg leśny wyznaczony technikowi leśnemu obejmuje obszar kilku władz administracyjnych powiatowych, technik leśny podlega pod względem służbowym także zwierzchnikom tych innych władz administracyjnych powiatowych.

Co się tyczy tych techników leśnych, którzy zaliczeni są do składu osobowego władzy administracyjnej powiatowej, krajowy inspektor leśnictwa obowiązany jest brać udział w nadzorowaniu i ocenianiu ich czynności urzędowej i wydawać opinię w odnośnych sprawach osobistych; tenże ma prawo i obowiązek obznajamiania się dokładnie podczas objazdów z czynnościami tych techników leśnych, jak niemniej z zarządzeniami jakie wydały władze powiatowe na zasadzie doniesień, opinii i wniosków przedłożonych przez techników leśnych i zdawać z tego sprawę naczelnikowi władzy administracyjnej krajowej.

Strażnicy leśni odbierają polecenia służbowe od technika leśnego, przy którym pełnią obowiązki a w nagłych przypadkach, jakoteż w ogóle, gdy idzie tylko o zbadanie lub informacyę w sprawach policyjno-leśnych, także od zwierzchnika tej władzy administracyjnej powiatowej, której strażnik leśny podlega pod względem porządkowo-karnym.

§. 18. Do prowadzenia rozprawy porządkowo-karnej, tak co do techników leśnych jak i co do strażników leśnych, upoważniona jest komisya porządkowo-karna tej krajowej władzy administracyjnej, która stosownie do siedziby urzędowej a względnie osoby o którą idzie, jest właściwą.

Do komisyi tej powołać należy krajowego inspektora leśnictwa na referenta z prawem głosowania, o ile rozprawa porządkowo-karna ma toczyć się przeciw podwładnemu technikowi leśnemu lub strażnikowi leśnemu.

Gdy zaś wytoczone być ma dochodzenie porządkowo-karne przeciw krajowemu inspektorowi leśnictwa, Ministerstwo rolnictwa wydeleguje do komisyi porządkowo-karnej innego odpowiedniego technika leśnego administracyi politycznej z prawem głosowania.

Rekurs przeciw orzeczeniu komisyi porządkowo-karnej, dozwolony w myśl §. 14. rozporządzenia cesarskiego z dnia 10. marca 1860. (Dz. u. p. Nr. 64.) wnieść należy do Ministerstwa rolnictwa.

Ministerstwo rolnictwa uwiadamiać należy także o tych orzeczeniach porządkowo-karnych, przeciw którym nie wniesiono rekursu lub przeciw którym nie można było go wnieść, ponieważ uwalniały od winy.

§. **19**. Personal techniczno-leśny administracyi politycznej podlega w najwyższej instancyi Ministerstwu rolnictwa. Ministerstwo zastrzega sobie wysyłanie w razie potrzeby delegata ministeryalnego do kontrolowania czynności techników leśnych i strażników leśnych.

§. **20**. Przy spełnianiu zadań w §. 1. niniejszego rozporządzenia oznaczonych, technicy leśni administracyi rządowej postępować mają pod względem tak administracyjnym jak i technicznym w myśl istniejących przepisów, mianowicie zaś w myśl instrukcyi służbowych, jakie będą w odnośnym czasie obowiązywały.

F)

Przepisy przewidujące odpisanie podatku gruntowego z powodu uszkodzenia lasu przez klęski elementarne (ustawa z 12. lipca 1896. Dz, u. p. Nr. 118).

§. 1. Z przyczyny uszkodzenia plonu wskutek wydarzeń żywiołowych, podatek gruntowy ma być według postanowień niżej podanych stosunkowo odpisany, a to tak co do gruntów sposobem rolniczym uprawianych — o ile co do takowych już według postanowień §§. 6, 31, aż do 33. ustawy z dnia 23. maja 1883, Dz. u. p. Nr 83, nie następuje uwolnienie od podatku gruntowego (a względnie odpisanie takowego) — jak i co do lasów.

(Ustęp pierwszy (§. 2—7) odnosi się do gruntów rolnych).

II. Co się tyczy lasów.

§. 8. Co się tyczy lasów, prawo do odpisania podatku powstaje:

1. jeżeli pożar zniszczył najmniej czwartą część drzewostanu parceli katastralnej, gdyby zaś parcele miały więcej niż po 20 hektarów rozległości, drzewostan najmniej na 5 hektarach takich parcel.

Za szkodę pożarową uważać należy także zniszczenie drzewostanów ogniem lub przez wyrąb, gdy wskutek objedzi (toczenia przez owady) okaże się to koniecznem dla zapobieżenia dalszemu rozszerzaniu się szkody;

2. gdy okiść śnieżna zrządzi w obrębie leśnym takie spustoszenie, że na jednej lub kilku parcelach katastralnych tego obrębu leśnego do tego samego właściciela należących a czyniących najmniej trzecią część tego obrębu, całe partye drzewostanu są zgniecione lub połamane tak, że przestrzenie takie jedynie przez zalesienie mogą być znowu produktywne.

§. 9. Za podstawę do odpisania podatku od lasów wziąć należy zniszczony zapas drzewa (masę), który otrzymuje się mnożąc roczny przyrost drzewa na danej powierzchni, jaki według obliczenia katastralnego na hektar przypada (plon roczny) przez wiek zniszczonego drzewostanu.

Jeżeli przestrzeń, na której drzewostan został zniszczony, nie może być oznaczona na podstawie istniejących środków pomocniczych (aktów katastralnych, map leśnych itp.), ani też przez pomiar, ponieważ zniszczenie nastąpiło nie na łącznym obszarze, lecz miejscami, natenczas co do tego obszaru obliczyć należy na przestrzeni próbnej najmniej półhektarowej stopień zniszczenia na jeden hektar przypadający i przyjąć go dla całej uszkodzonej przestrzeni.

Plon roczny (przyrost drzewa) policzyć należy w tej kwocie pieniężnej, która w wypracowaniu katastru podatku gruntowego jest zapisana według średniego wieku rębności jako czysta intrata roczna z hektara uszkodzonej parceli katastralnej lasu.

§. 10. Co do szkód leśnych oznaczyć należy rzeczywistą kwotę podatku, która była przepisana od hektara, licząc od roku w którym zdarzenie żywiołowe nastąpiło, wstecz za ilość lat równą oznaczonemu wiekowi drzewostanu a względnie, jeżeli peryod opodatkowania wynosi mniejszą ilość lat, za tę mniejszą ilość lat i następnie obliczyć, ile według tego przypada na przestrzeń, na której drzewostan został zniszczony.

Jeżeli na parceli leśnej znajdują się drzewostany rozmaitych klas wieku, a na podstawie istniejących środków pomocniczych lub przez zmierzenie można stwierdzić, ile wynoszą przestrzenie pojedyńczych klas wieku, w takim razie dla każdej klasy wieku oddzielnie oznaczyć należy kwotę podatku, która rzeczywiście była przepisna od hektara na rok.

Gdy zaś w razie, jeżeli wiek drzewostanu nie jest jednakowy, oznaczenie oddzielne według poszczególnych klas wieku jest niemożebne, stwierdzić należy średni wiek zniszczonego

drzewostanu podług wykonanego na przestrzeni próbnej oznaczenia średniego wieku pni.

Gdzie las zaliczony został do kilku klas wydatności, pojedyncze klasy wydatności (wartości) należy oddzielnie brać na uwagę, jeżeli są dokładnie odgraniczone.

Jeżeli nie są tak odgraniczone, należy w celu odpisania podatku obliczyć przeciętny dochód czysty z hektara.

Przy oznaczaniu wieku pojedyńczych klas wieku, nie wolno przekraczać wieku rębności (kolei), który w wypracowaniu katastru podatku gruntowego przyjęty został za podstawę opodatkowania.

W żadnym też razie nie wolno przyjąć wyższego wieku ponad ilość lat, w ciągu których las był jako las opodatkowany.

Jeżeli uszkodzenie lasu jest tego rodzaju, że miąższość drzewa, jaka była, nie została zniszczona, lecz tylko w całkiem inny stan przemieniona i wskutek tego zmiejszyła się wartość tej miąższości, w takim razie przy obliczaniu szkody i odpowiedniego onejże odpisania podatku uwzględniać należy wartość istniejącego zapasu drzewa a względnie kwotę, którą można za nią otrzymać.

III. Postanowienia wspólne.

§ 11. O każdem uszkodzeniu plonu, za które posiadacz żąda odpisania podatku na zasadzie §. 1, ustawy niniejszej, winien tenże lub jego pełnomocnik pod utratą tego prawa, uwiadomić Władzę podatkową pierwszej instancyi (starostwo, administracyę podatkową, komisyę podatkową miejscową) w przeciągu dni ośmiu od poniesienia szkody.

Jeżeli uwiadomienie uczynione jest pisemnie, dni przewozu pocztą nie wliczają się w ten termin.

Za pełnomocnika posiadacza uważa się jego małżonkę, ustawowych zastępców osób nieusamowolnionych, dzierżawców gruntu lub takowy użytkujących, kierującego i upełnomocnionego urzędnika leśnego lub ekonomicznego, jakoteż przełożonego gminy a względnie przełożonego wyłączonego obszaru dworskiego, w którym leżą grunta uszkodzone.

Także kilku posiadaczy gruntów może wspólnie podać uwiadomienie o szkodzie.

Do uwiadomień o uszkodzeniu plonu przez mszycę winną stosują się odnośne postanowienia ustaw z dnia 3. października 1891, Dz. u. p. Nr. 150 i z dnia 26. czerwca 1894, Dz. u. p. Nr. 139. Uwiadomienia o szkodzie i wszelkie inne podania tyczące się stosunków w związku z tem będących wolne są od stempla.

§. 12. W razie niezwykłego przerwania komunikacyi między gminą, w której nastąpiła szkoda a siedzibą Władzy podatkowej pierwszej instancyi, pozwala się wyjątkowo podać uwiadomienie o szkodzie w ustanowionym terminie nieodwłocznym z tym samym skutkiem, do urzędu podatkowego, którego siedziba leży bliżej.

§. 13. Władza podatkowa pierwszej instancyi bada nadesłane uwiadomienia pod względem warunków odpisania podatku i jeżeli te warunki zachodzą zarządza komisyjne rozpoznanie szkody.

§. 14. Szkodę rozpoznawać ma na miejscu delegat Władzy skarbowej z współdziałaniem dwóch biegłych mężów zaufanych, których Władza skarbowa wyznaczy z grona członków gminy na wniosek przełożonego gminy a względnie przełożonego wyłączonego obszaru dworskiego. Gdyby pomiędzy członkami gminy nie było mężów zaufanych, znających się na leśnictwie, zdatnych do badania szkód leśnych, Władza skarbowa winna przyzwać zkądinąd biegłych w leśnictwie urzędownie upoważnionych. Do tej czynności urzędowej, którą ogłosić należy w gminie sposobem tamże używanym, przybrać należy nadto dwóch członków gminy do udzielania objaśnień, poszkodowanym zaś wolno być obecnymi.

Co do zarzutów przeciw wywodom komisyi, gdyby je poszkodowani czynili, komisya orzekać ma niezwłocznie.

Gdy dwaj biegli mężowie zaufani różnią się w zdaniu, rozstrzyga przewodniczący komisyi.

§. 15. Jeżeli wydarzenie żywiołowe nastąpi bezpośrednio przed zbiorem, wskutek czego zachodzi obawa, że chociaż uwiadomienie o szkodzie zastało w porę podane, komisya rozpoznawcza nie zastanie już płodów polnych w miejscu uprawy, ponieważ zostaną tymczasem sprzątnięte, w takim razie przełożony gminy (przełożony obszaru dworskiego ze związku gminy wyłączonego), obowiązany jest, przyzwawszy dwóch członków gminy, tudzież po dwóch godnych zaufania posiadaczy gruntów z dwóch gmin sąsiednich i interesowanych posiadaczy gruntów, zbadać natychmiast dokładnie stopień uszkodzenia plonu na poszczególnych parcelach i spisawszy w tym względzie protokół, który wszyscy obecni mają podpisać, złożyć takowy niezwłocznie Władzy podatkowej pierwszej instancyi.

W przypadku tym komisya rozpoznawcza winna sprawdzić dokładnie wyniki badania zarządzonego przez przełożonego gminy, w tym zaś celu oprócz obejrzenia na parcelach podanych za uszkodzone, śladów wydarzenia żywiołowego, jeżeliby jeszcze

były, może także zbadać wy iki zbioru w miejscach przechowywania plonu.

§. 16. Mężowi zaufani, jakoteż członkowie reprezentacyi gminnej wybrani do rozpoznania komisyjnego dla udzielenia wyjaśnień, nie mają prawa do wynagrodzenia od skarbu państwa za udział w rozpoznaniu szkody. Koszta udziału w komisyi delegata Władzy skarbowej ponosić będzie skarb państwa.

Gdyby jednak przy badaniu komisyjnem pokazało się oczywiście, że uwiadomienie o szkodzie podano bez podstawy, włożyć należy na winowatego uwiadomiciela obowiązek wynagrodzenia kosztów komisyi a względnie stosunkowego udziału w takowej.

§. 17. Na podstawie wyniku rozpoznania komisyjnego, kwotę podatku, która ma być odpisana, oznaczać będzie Władza skarbowa krajowa a od jej orzeczeń można odwołać się do Ministerstwa skarbu.

§. 18. Ponieważ odpisanie podatku, uczynione na zasadzie ustawy niniejszej, polega na zmniejszeniu się podstawy wymiaru na odnośne lata podatkowe, przeto wynika z niego nie samo odpuszczenie zapłaty lecz zmiana odnośnej należytości podatkowej.

Przeto sumę wziętą na przepis należy sprostować ze względem na kwotę, która ma być odpisana, jeżeli zaś co do poszczególnych posiadaczy gruntów okaże się, że przez uiszczone tymczasem zapłaty powstała nadpłata, takową należy albo zapisać na rachunek podatku, który w przyszłości ma być wzięty na przepis, albo, gdyby tego wyraźnie żądano, zwrócić interesowanemu gotówką.

Co do szkód leśnych, z powodu których podatek odpisuje się zwyczajnie na więcej lat, nie zwraca się nic gotówką, lecz tylko zapisuje się na rachunek przyszłego podatku.

G)

Przepisy prawne, dotyczące zbierania i sprzedaży grzybów.

Zbieranie grzybów w lesie bez pozwolenia właściciela lasu stanowi przekroczenie §. 60. 5 ces. patentu z 3. grudnia 1852 (dz. u. p. Nr. 250) i karane ma być w myśl §. 62. powołanego patentu naganą, aresztem od 1 do 14 dni albo też grzywną od 10 do 100 K.

Dla ochronienia ludzi od spożywania grzybów szkodliwych rozporządzono dekretem nadwornym z 30. lipca 1818, l. 13318:

1. aby zakazano w ogóle spożywania, a tem samem i sprzedaży wszystkich gatunków gołąbków (serojeszek), ponieważ oznaki, po których szkodliwe gatunki od nieszkodliwych tego rodzaju grzybów rozpoznać można, trudno spamiętać.

2. aby w ogóle nie dopuszczano do spożywania, a tem samem do sprzedaży wszystkich tych gatunków grzybów, które choćby cokolwiek były podejrzane lub których nieszkodliwość nie byłaby z wszelką pewnością znana.

Rozporządzenie gubernialne z 19. lipca 1837 (Zbiór ust. prow. l. 112) nakazuje:

Zwierzchności mają zwracać uwagę mieszkańców na to, aby tylko takie grzyby do spożywania zbierano i sprzedawano, które do tego z wszelką pewnością uznane są za zdatne, zaś wszystkie inne grzyby, których kształt, barwa i woń, chociażby tylko w małej mierze od znanych zdrowych się różniły, w szczególności tak zwane gołąbki, których sprzedaż i spożywanie ze względu na swą szkodliwość dla zdrowia ludzkiego już pod dniem 25. sierpnia 1818, l. 44458 zakazane zostały, aby do spożywania nie używano. Radzi się także, by do zbierania grzybów nie używano osób niedoświadczonych albo dzieci i aby każdy grzyb przed użyciem jeszcze raz opatrywano. Gdzie targi istnieją, należy urzędom miejscowym nakazać, aby przez urzędników zdrowia i targowych czuwały, by nie sprzedawano publiczności grzybów, których nieszkodliwość nie jest powszechnie znana.

Wykaz grzybów jadalnych:

1. Bedła (bedłka) cesarska (Amanita caesarea Scop.)
2. „ „ deszczochron (Lepiota procera Scop.)
3. „ „ lejkowata (Clitopilus orcella Bull.)
4. „ „ śliwiasta (Clitopilus prunulus Scop.)
5. „ „ zmienna (Phaliota mutabilis Schäff)
6. Gozdzianka groniasta (Corallium botrytis H.)
7. „ fioletowa („ amethystinum H.)
8. „ poszarpana, kozia bródka (C. formosum H.)
9. „ żółta (Corallium flavum H.)
10. Grzyb czerwony (Boletus versipellis Fr.)
11. „ królewski („ regnis Krombh.)
12. „ krowiak („ bovinus L.)
13. „ okazały („ elegans Fr.)
14. „ pomazany („ collinitus Fr.)
15. „ pstry, piasecznik (Boletns variegatus Sow.)
16. „ prawdziwy, borowik (Boletus edulis Bull.)

17. „ żółty (Boletus flavus With.)
18. Huba biała (Polyporus confluens Fr.)
19. „ baldachowata (Polyporus umbellatus Pers.)
20. „ blaszkowata (Polyporus frondosus Schrad)
21. „ owcza („ ovinus Schaf)
22. Językznica zwyczajna (Fistulina hepatica Schrad.)
23. Kolczak, łoszak, łosuń jadalny (Hydnum imbricatum L.)
24. „ obłączysty (Hydnum repandum L.)
25. Koźlak, maślocha, maśluk, kozłak (Boletus luteus L.)
26. Lisica. pieprznik jadalny (Cantharellus cibarius Fr.)
27. Mochowik, mchowik (Boletus collinitus Fr.)
28. Pieczarka (szampion) w 7 odmianach. a to: Psaliota campestris L., Ps. praticola Vitt., Ps. silvicola Vitt., Ps. vaporaria Kromb., Ps. silvatica Schäff., Ps. arvensis et pratensis.
29. Płaskosz kędzierzawy, siedź. sieduń borowy (Sparassis crispa Fr.)
30. Podbrzeźniak, czeszczewik, babka (Boletus scaber Fr.)
31. Podpienek, opienek (Armillaria mellea Fl. Dak.)
32. Rydz żółty (Gallorrheus volemus Fr.)
33. „ pospolity („ deliciosus L.)
34. Rzeszotnik, sitnik (Boletus subtomentosus L.)
35. Smardz jadalny (Morchella esculenta Pers.)
36. „ stożkowaty („ conica Pers.)
37. „ smaczny („ deliciosa Fr.)
38. „ czapeczkowy(„ rimosipes D. E.)
39. „ czeski („ bohemica Krombh.)
40. Trufla czarna. ziemne serce (Tuber melanosporum Vitt.
41. „ zimowa (Tuber brunale Vitt.)
42. „ letnia („ aestivum Vitt)
43. „ pogięta („ mesentericum Vitt)
44. „ biała, piestrak (Choiromyces maeandriformis Vitt.).

Prócz powyższych grzybów spożywa lud wiejski bez szkody (po przyprawieniu sposobem od lat wypróbowanym) różne gatunki serojeszki (russulae), piestrzenicy (helvellae) i grzyba podciaka (Boletus luridus var. edulis); grzybów tych jednak jako podejrzanych, nie należałoby dopuszczać do targów. Szczególniej baczyć należy na to, aby zamiast podciaka, który nadzwyczaj podobny jest do szatańca (Boletus luridus satanas — Hexenschwamm. Satanspilz) nie sprzedawano tego ostatniego. Nawet grzyby jadalne — gdy są w stanie rozkładu — działają na organizm ludzki trująco z powodu obecności t. zw. ptomainów, a gdy a) nadwyrężenia grzybów przez liszki, b) starość

grzybów, a nawet c) nadmiar wsiąkłej w grzyby wilgoci, wytworzyć mogą w grzybach ptomainę, należy niedopuszczać na targ grzybów, które mają podane pod a), b) i c) szkodliwe własności. Wskazanem by także było, aby na targach nie pozwalano sprzedawać krajanych grzybów świeżych, ani też suszu grzybów nieprawdziwych, gdyż w tym stanie trudno rozpoznać, czy między suszonymi grzybami nie ma grzybów jadowitych.

H.)

Przepisy o uzdolnieniu do służby lasowej.

A.

Egzamin państwowy na samoistnych gospodarzy lasowych. (Rozp. Min. rol. z 3. lutego 1903. Dz. u. p. Nr. 30).

§. **1.** Ażeby być przypuszczonym do egzaminu, winien kandydat udowodnić:

1. a) że zdał przepisane rządowe egzaminy teoretyczne lub dyplomowe z gospodarstwa leśnego w głównej szkole ziemiaństwa; lub

b) że skończył nauki gospodarstwa leśnego w akademii ziemiańskiej jako zwyczajny lub nadzwyczajny słuchacz, — w ostatnim razie także winien wykazać, że przedtem ukończył najmniej cztery klasy gimnazyalne, realne, lub w realnem gimnazyum, — oraz, że zdał z dostatecznym postępem egzaminy kursowe z tych przedmiotów, których słuchanie jest obowiązkowo przepisane do składania teoretycznych egzaminów rządowych;[1]) lub

---

[1]) Rozp. z dnia 29. października 1876. l. 11.068. (dz. rozp. min. rol. Nr. 67. ex 1876), zwróciło minist. rolnictwa uwagę dyrekcyi domen i lasów, że do przyjęcia ukończonych słuchaczy leśno-gospodarczej sekcyi c. k. akademii rolniczej w Wiedniu, na elewów w państwowej służbie lasowej, nie wystarcza samo świadectwo uczęszczania na wykłady. Kandydat winien się wykazać świadectwami z odbytych kolokwiów z nauk matematycznych, przyrodniczych i czysto leśno-gospodarczych, oraz z koniecznych dla służby lasowej przedmiotów pobocznych. Kolokwia te mogą zastąpić jedynie świadectwa odejścia z zakładów równorzędnych, w których kandydat złożył z dobrym wynikiem egzamin z wymienionych przedmiotów.

c) że skończył jedną z wyższych szkół leśnictwa w Weisswasser, Piseku, Mährisch-Weisskirchen, Bruck nad Murą, lub we Lwowie z dobrym postępem, ukończywszy przedtem przynajmiej cztery klasy gimnazyalne, realne lub w gimnazyum realnem, tudzież że skończył 22-gi rok życia; lub

d) że skończył wyższe gimnazyum lub wyższą szkołę realną.

2. Że skończywszy akademię, wyższą szkołę leśnictwa lub szkołę średnią, odbył w przypadku 1 a) dwuletnią, w przypadkach b) i c) trzyletnią, wreszcie w przypadku d) pięcioletnią praktykę w lasach rządowych lub prywatnych, albo w technicznej służbie leśnej przy władzy administracyjnej.

§. 2 W ciągu praktyki (§. 1. l. 2.) winien kandydat prowadzić przez dwa lata dziennik swoich czynności, w których zapisywać ma własne zapatrywania i spostrzeżenia zawodowe w tym czasie poczynione.

§. 3. Prośby o przypuszczenie do egzaminu należy wnosić do politycznej władzy krajowej, której kandydat ze względu na swoją siedzibę podlega, najpóźniej do 31. marca tego roku, w którym chce składać egzamin.

Każdy kandydat dołączyć ma do prośby:

1. metrykę chrztu lub urodzenia;

2. świadectwo moralności wydane przez władzę polityczną lub policyjną miejsca pobytu kandydata;

3. treściwy opis swego życia (curriculum vitae);

4. świadectwa studyów przygotowawczych, określonych w §. 1. lit. a) do d);

5. świadectwo praktyki, wreszcie

6. dziennik,

§. 4. Władza krajowa przedkłada prośby instruowane i uzupełnione wykazem sporządzonym wedle wzoru A. najpóźniej do 15. maja tego roku, w którym egzamin ma się odbyć, ministerstwu rolnictwa, które orzeka o przypuszczeniu do egzaminu.

Przepisana praktyka może kończyć się dopiero po terminie wniesienia prośby, ale w każdym razie skończyć się powinna przed terminem egzaminu, co wykazać należy przed komisyą egzaminacyjną.

Osoby, które były skazane za zbrodnię lub za przekroczenie kradzieży albo sprzeniewierzenia, za udział w nich, za oszustwo, albo za występki względnie przekroczenia wymienione w §. 1. ustawy z dnia 28. maja 1881. dz. u. p. Nr. 47. (o nierzetelnem postępowaniu przy czynnościach kredytowych, t. zw.

ustawa o lichwie), lub w §. 1. ustawy z dnia 25. maja 1883. dz. u. p. Nr. 78. (zawierającej postanowienia przeciw udaremnieniu egzekucyi) nie będą przypuszczane do egzaminu w ciągu okresu zakreślonego w ustawie z dnia 15. listopada 1867. dz. u. p. Nr. 131. (o skutkach karno-sądowego zasądzenia).

§. 5. Egzamin odbywać się będzie corocznie u politycznych władz krajowych. Każdy kandydat powinien zwyczajnie zdawać egzamin u tej władzy krajowej, do której w myśl §. 3. ma wnieść prośbę o przypuszczenie do egzaminu.

Atoli jeżeli do egzaminu u pewnej władzy krajowej zgłosi się mniej niż 15 kandydatów, to ministerstwo rolnictwa może polecić odbycie egzaminu z tymi kandydatami innej władzy krajowej.

§. 6. Komisya egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którego obowiązki, o ile ministerstwo rolnictwa nie wyda innego zarządzenia, sprawuje krajowy inspektor leśnictwa, oraz z trzech techników lasowych, których ministerstwo rolnictwa przeznacza corocznie na komisarzy egzaminacyjnych, po jednym dla każdej grupy przedmiotów egzaminu. Zarazem postanawia ministerstwo rolnictwa, który z komisarzy egzaminacyjnych ma zastępować przewodniczącego, a oprócz tego ustanawia zastępcę, który zastępować ma komisarza egzaminacyjnego obejmującego przewodnictwo, lub w ogóle jednego z komisarzy egzaminacyjnych w razie nieobecności.

§. 7. Władza polityczna krajowa zwoływać winna komisyę egzaminacyjną tak wcześnie, by jej członkowie mogli przejrzeć dzienniki kandydatów, zanim się rozpocznie egzamin pisemny. Przy obliczaniu czasu na to potrzebnego trzymać się należy zasady, że na jeden dzień przypada przejrzenie dzienników co najmniej dziesięciu kandydatów. Zastępcę komisarzy egzaminacyjnych (§. 6.) powoływać należy tylko w razie potrzeby i na czas tejże.

§. 8. Przewodniczący kieruje całym egzaminem, ma prawo zadawać pytania ze wszystkich przedmiotów egzaminu i bierze udział w kwalifikacyi w myśl postanowień §. 16. Każdy komisarz egzaminuje tylko z tej grupy przedmiotów, dla której go do komisyi powołano.

Przewodniczący lub komisarz egzaminacyjny nie może brać udziału w egzaminie kandydata, z którym jest spokrewniony lub powinowaty. W przypadku takim mają pisemne wypracowania kandydata oceniać inni członkowie komisyi egzaminacyjnej; ustny egzamin zaś przedsiębierze zastępca komisarzy egzaminacyjnych (§. 6.).

§. **9.** Egzamin rozpoczyna się we wszystkich miejscach w pierwszy wtorek miesiąca września o godzinie 9-tej przedpołudniem. Pierwsze dwa dni przeznaczone są na egzamin pisemny; potem następuje ustny egzamin zwyczajnie naprzód w lesie a potem w zamkniętym lokalu.

Jednakże w razie niepogody może przewodniczący zarządzić, że egzamin w lesie odbyć się ma po egzaminie ustnym w zamkniętym lokalu lub w ciągu egzaminu ustnego, który w tym przypadku może być przerwany.

W przededniu egzaminu pisemnego obowiązani są kandydaci wykazać przewodniczącemu w sposób odpowiedni swą tożsamość, a w przypadku przytoczonym w §. 4. ustępie 2., także ukończenie przepisanej praktyki, jakoteż udowodnić, że złożyli taksę egzaminową, lub, że ich od niej uwolniono (§. 23.), wreszcie przedłożyć przepisany stempel do świadectwa.

§. **10** Tak na pisemnym, jak i na ustnym egzaminie należy pytania zadawać wprawdzie z należytem uwzględnieniem przedmiotów zasadniczych, jednak przeważnie w kierunku praktycznym: przedewszystkiem zaś i głównie powinny pytania te wnikać w zadania takiego leśnika, którego głównem zajęciem jest kierowanie gospodarstwem.

§. **11** Przedmiotami egzaminu są:

Grupa I.

a) Uprawa leśna a mianowicie tak jej zasady, na naukach przyrodniczych oparte, jak i zastosowanie ich w szczególnych przypadkach.

b) użytkowanie lasu, a to pod względem odpowiedniego i we właściwym czasie przedsiębranego zbioru, pod względem obrabiania lub przerabiania płodów leśnych (technologia leśna i przemysł leśny), ich przewozu, przechowywania i sprzedaży:

c) ogólne zasady najzwyklejszych przepisów dla służby ekonomicznej i ochronnej, jakoteż dla robotników w racyonalnem gospodarstwie leśnem.

Grupa II.

d) Pomiar i kartografia obszarów leśnych;

e) nauka mierzenia drzewa;

f) urządzanie gospodarstwa leśnego i obliczanie wartości lasu;

g) projektowanie i stawianie budowli leśnych, o ile są potrzebne w zwykłem a zwłaszcza w użytkowem gospodarstwie leśnem.

Grupa III.

h) Ochrona lasów i myśliwstwa tak pod względem gospodarskim jak i policyjnym; przepisy ustawowe, tyczące się ochrony lasu i myśliwstwa a obowiązujące w kraju, w którym kandydat mieszka, tudzież prawo prywatne, o ile się odnosi do ochrony własności i posiadania w zastosowaniu do prostszych przypadków, zdarzających się częściej w praktyce;

i) hodowla i ochrona zwierzyny, gospodarstwo myśliwskie.

§. **12.** Do egzaminu pisemnego nadeśle Ministerstwo rolnictwa na każdy dzień egzaminu po trzy pytania opieczętowane, które otworzyć należy w odnośnym dniu egzaminu przed samem jego rozpoczęciem (§. 9.) w obecności kandydatów. Z tych sześciu pytań odnoszą się po dwa do każdej z grup, w §. 11. wyszczególnionych.

Kandydatom nie wolno posługiwać się żadnymi innymi środkami naukowymi prócz tabel pomocniczych i tekstów ustaw, których im komisya dostarczy lub używać pozwoli. Podczas egzaminu pisemnego mają kandydaci zostawać ciągle pod ścisłym dozorem dwóch komisarzy egzaminacyjnych.

Jak tylko kandydat skończy odpowiedź na pytanie, winien oddać komisyi całe odnośne wypracowanie (koncept i ewentualny czystopis).

W każdym dniu trwa egzamin pisemny najwyżej dziesięć godzin. Po upływie oznaczonego czasu odebrać należy od kandydatów wypracowania jeszcze nieskończone.

Ci kandydaci, którzy przed upływem czasu na egzamin przeznaczonego oddali odpowiedzi na wszystkie pytania, muszą opuścić salę egzaminacyjną.

Obecni komisarze egzaminacyjni winni wypracowania każdego kandydata spoić i opieczętować swojemi własnemi pieczęciami w taki sposób, żeby nie można było ani wyjąć ani wsunąć pojedyńczych kartek bez uszkodzenia nici lub pieczęci.

§. **13.** Nazajutrz po egzaminie pisemnym przystąpić winni komisarze egzaminacyjni i przewodniczący do przejrzenia wypracowań i skończyć tę czynność jak najrychlej.

§. **14.** Egzamin w lesie odbyć się ma w miejscu, które przewodniczący oznaczy i trwać powinien najdłużej dzień jeden dla wszystkich kandydatów. W lesie będą kandydaci egzaminowani głównie ze znajomości roślin leśnych i ich własności, ze zdolności w ocenieniu położenia i stanu lasu, z biegłości w rozwiązywaniu zagadnień, tyczących się zalesiania i zakładania

szkółek leśnych. wyrębu i przechowywania drzewa, przygotowań do budowy dróg i oceniania wartości lasu, nakoniec ze znajomości zwierząt ważnych w leśnictwie i myślistwie.

§. **15**. Egzamin ustny w zamkniętym lokalu jest publiczny. Kandydatów egzaminować należy w porządku abecadłowym — każdego dnia przynajmniej czterech — każdego z przedmiotów wymienionych w §. 11. Każdego kandydata egzaminuje się najdłużej przez dwie godziny.

Egzamin odbywa się w tym porządku grup, który podano w §. 11.

§. **16**. Gdy egzamin się skończy, mają komisarze, którzy już podczas pisemnego i ustnego egzaminu winni notować sobie uwagi co do umiejętności każdego z kandydatów, naradzać się, jaką cenzurę dać należy z każdego przedmiotu każdemu kandydatowi wobec wyniku egzaminu pisemnego i ustnego, i nad tem głosować. Kandydat otrzymuje tę cenzurę, za którą wszyscy komisarze lub przynajmniej dwaj z nich się oświadczyli. Jeżeli w razie różności zdań niema tej większości głosów, głosuje także przewodniczący a wtedy kandydat otrzymuje tę cenzurę, za którą się przewodniczący oświadczył. Każdy przedmiot cenzuruje się według jednostek na podstawie następującej tablicy.

Cenzura	z przedmiotów §. 11.								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
niedostatecznie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dostatecznie	2	2	1	2	2	2	1	2	1
dobrze	4	4	2	4	4	4	2	4	2
bardzo dobrze	6	6	3	6	6	6	3	6	3

Kandydaci nie mający 0 z żadnego przedmiotu, otrzymują klasę „dostateczną“, jeżeli nie uzyskali więcej niż 25 jednostek; ci, którzy uzyskali 26 do 35 jednostek włącznie, otrzymują klasę „dobrą“, jeżeli zaś uzyskali więcej niż 35 jednostek, klasę „bardzo dobrą“.

Kandydatów, którzy podczas egzaminu od niego odstąpili, tak traktować należy, jak gdyby egzaminowi wcale się nie poddali.

§. **17**. Co do przypuszczenia do ponownego egzaminu tych kandydatów, którzy pierwszy egzamin zdali z niedostatecznym skutkiem, wydawać ma komisya uchwałę według zasad następujących:

1. Jeżeli kandydat dał niedostateczną odpowiedź tylko z jednego przedmiotu, przypuścić go należy do ponownego egzaminu z tego przedmiotu. W takim razie jednak orzec należy

większością głosów, a w razie różności zdań według zdania, które przeważy głosem przewodniczącego, czy ponowiony być ma tylko egzamin ustny z owego przedmiotu, czy także pisemny z odnośnej grupy przedmiotów.

2. Jeżeli kandydat dał niedostateczne odpowiedzi z dwóch przedmiotów tej samej grupy lub z dwóch przedmiotów, do dwóch różnych grup należących, przypuścić go należy do ponowienia egzaminu z odnośnych grup.

3. We wszystkich innych przypadkach przypuścić można kandydata tylko do ponowienia całego egzaminu.

4. Czy w przypadkach 1—3 kandydat ma prowadzić dalej dziennik aż do wniesienia prośby o przypuszczenie do ponowienia egzaminu, orzeka komisya w sposób podany pod l. 1.

§. **18**. Uchwałę co do cenzury z pojedynczych przedmiotów, co do klasyfikacyi i co do przypadków §. 17. powziąć ma komisya na tajnem posiedzeniu.

Powyższą uchwałę co do cenzury z pojedynczych przedmiotów, klasyfikacyi i co do przypadków §. 17. ogłosić należy ile możności jeszcze w ostatnim dniu egzaminu publicznie w sali egzaminacyjnej. .

§. **19**. Kandydaci, którzy zdali egzamin z postępem przynajmniej dostatecznym, otrzymują świadectwo wygotowane według wzoru B, podpisane przez przewodniczącego i komisarzy, a opatrzone pieczęcią komisyi egzaminacyjnej i przepisanym stemplem.

Kandydaci którzy egzaminu nie zdali, otrzymują uwiadomienie o wyniku egzaminu, wygotowane wedle wzoru C.

Świadectwo lub uwiadomienie wraz z załącznikami prośby o przypuszczenie do egzaminu, a według okoliczności ze stemplem do świadectwa, wyda kandydatom obecnym przewodniczący przy ogłoszeniu w §. 18. przepisanym, nieobecnym zaś prześle je polityczna władza krajowa.

§. **20**. Co do każdego kandydata, który egzaminu nie zdał, wygotuje komisya egzaminacyjna podług wzoru D, wykaz cenzur, jakie otrzymał z pojedynczych przedmiotów.

Wykazy te należy przesłać Ministerstwu rolnictwa za pośrednictwem politycznej władzy krajowej.

§. **21**. Egzamin, bądź cały, bądź z jednego przedmiotu, lub z pojedynczych grup, można ponawiać co najwięcej dwa razy, a to w zwyczajnych terminach egzaminu, do których należy się zgłaszać wedle postanowień §. 3.

W świadectwie nie wolno zaznaczać, że egzamin był ponawiany.

§. **22**. Podług wzoru E. należy spisać protokół całego aktu egzaminacyjnego. Oprócz szczegółów we wzorze wskazanych należy zapisać w nim także obrady i uchwały komisyi, jakoteż szczególne wydarzenia, jeżeli jakie zaszły. Do protokołu należy dołączyć wygotowany wedle wzoru F. przegląd cenzur, jakie każdy kandydat otrzymał od poszczególnych członków komisyi z każdego przedmiotu egzaminu.

Do spisania tego protokołu ma polityczna władza krajowa wyznaczyć komisyi protokolanta.

Protokół podpisują przewodniczący, komisarze egzaminacyjni i protokolant, poczem polityczna władza krajowa przesyła go Ministerstwu rolnictwa, dołączając tabelaryczny przegląd, wygotowany wedle wzoru G.

§. **23**. Przed rozpoczęciem egzaminu, czy to pierwszego, czy ponawianego, ma każdy kandydat złożyć w c. k. kasie krajowej taksę egzaminacyjną w kwocie 30 kor. i kwit na nią wręczyć przewodniczącemu komisyi egzaminacyjnej (§. 9.); kwit ten należy dołączyć do protokołu egzaminu.

W przypadkach zasługujących na szczególne względy, może polityczna władza krajowa, której kandydat stosownie do miejsca swego zamieszkania podlega, uwolnić kandydata od całej taksy lub od połowy. Prośbę o to uwolnienie wnieść należy równocześnie z prośbą o przypuszczenie do egzaminu, lecz oddzielnie. Ubóstwo kandydata, a jeżeli według ustaw trzecie osoby są obowiązane utrzymywać go, także ubóstwo tych osób wykazać należy świadectwem, wystawionem przez zwierzchność gminną ostatniego miejsca zamieszkania.

W prośbie o uwolnienie i w świadectwie ubóstwa przytoczyć należy i potwierdzić okoliczności na jakich ubóstwo polega.

Polityczna władza krajowa może według własnego uznania w poszczególnych przypadkach wezwać kandydata do złożenia jeszcze dalszych dowodów ubóstwa lub postarać się o nie z urzędu.

Pod powyższymi warunkami można prosić o uwolnienie od całej lub od połowy taksy egzaminacyjnej i uzyskać je także wtedy, gdy chodzi o egzamin powtórny.

Kandydaci, którzy podczas egzaminu od niego odstępują, nie mogą żądać zwrotu zapłaconej taksy egzaminacyjnej.

§. **24**. Członkowie komisyi egzaminacyjnej, nie mieszkający stale w tem miejscu, w którem odbywa się egzamin, otrzymują zwrot kosztów podróży tam i napowrót od miejsca zamieszkania do miejsca egzaminu, a to, jeśli są urzędnikami rządo-

wymi, według ich normy, zresztą zaś w takim wymiarze, do jakiego mają prawo urzędnicy rządowi VIII. klasy rangi. Oprócz tego otrzymują komisarze egzaminacyjni, począwszy od dnia powołania (§. 6.) włącznie, za każdy dzień całego okresu egzaminowego, jeżeli nie są urzędnikami rządowymi, taksę po 16 koron dziennie, jeżeli zaś są urzędnikami rządowemi po 8 kor. dziennie, a w tym ostatnim przypadku, jeżeli ich siedziba urzędowa znajduje się poza miejscem egzaminu, nadto jeszcze normalne dyety.

Za te dni w okresie egzaminacyjnym, w których praca egzaminowa spoczywa, nie otrzymują miejscowi komisarze egzaminacyjni żadnej taksy; komisarze, którzy mieszkają stale poza miejscem, w którem się egzamin odbywa, otrzymują i za te dni dyety, mianowicie: urzędnicy rządowi według taryfy normalnej, inni zaś według wymiaru, dotyczącego urzędników rządowych VIII. klasy rangi.

Przepisy o zwrocie kosztów podróży, zawarte w ustępie pierwszym, mają analogiczne zastosowanie do przejazdu tam i z powrotem ze stałego miejsca egzaminu do miejsca egzaminu w lesie, a to z tą odmianą, że tym komisarzom egzaminacyjnym, którzy nie są urzędnikami rządowymi, żadne nie przysługują dyety, lecz tylko taksy egzaminowe, urzędnicy rządowi natomiast otrzymują prócz dyet według normalnej taryfy, także taksy egzaminowe.

Po należytości, według powyższych przepisów przypadające, zgłaszać się mają członkowie komisyi egzaminacyjnej, gdy się egzamin skończy do politycznej władzy krajowej z przedłożeniem kwitów ostemplowanych według skali stosownie do sumy taks i dyet, jakoteż wykazów kosztów podróży, które władza krajowa winna sprawdzić; wypłatę zarządzi Ministerstwo rolnictwa.

§. **25.** Na pokrycie kosztów administracyjnych, z odbyciem egzaminu połączonych, zaasygnuje Ministerstwo rolnictwa politycznej władzy krajowej ryczałtową kwotę po dwie korony od każdego kandydata.

§. **26.** Gdyby ministerstwo rolnictwa wydelegowało na egzamin komisarza ministeryalnego, będzie miał on prawo kontrolować cały przebieg egzaminu.

§. **27.** Technicy leśni, którzy zdali z pomyślnym skutkiem egzamin, przepisany do uzyskania takiej posady w administracyi lasów rządowych, względnie w technicznej służbie leśnej u władz administracyjnych, do której przywiązana jest pewna klasa rangi, uwolnieni są od poddania się wyżej unormowanemu egzaminowi.

B)

ROZDZIAŁ II.

Egzamin rządowy dla pomocniczego personalu w służbie leśnej ochronnej i technicznej.

---

§. **28.** Chcąc być przypuszczonym do egzaminu, winien kandydat udowodnić:

1. że skończył 18 rok życia;

2. *a*) że skończył z dobrym postępem jedną z c. k. szkół dla leśniczych w Hall, Gusswerk, Idryi lub Bolechowie, albo jedną ze szkół uprawy lasów w Aggsbach, Budziejowicach, Chebie, Piseku lub w Mährisch-Weisskirchen; albo

b) że skończył przynajmniej szkołę ludową, oraz

3. że odbył trzechletnią praktykę w służbie leśnej. Czas nauki, przepędzony w krajowych szkołach leśnictwa, wliczać należy w praktykę trzechletnią.

§. **29.** Prośby o przypuszczenie do egzaminu wnosić należy do politycznej władzy krajowej, której kandydat ze względu na swoją siedzibę podlega, najpóźniej do dnia 31. marca owego roku, w którym składać chce egzamin.

Każdy kandydat dołączyć winien do swojej prośby:

1. metrykę chrztu lub urodzenia;

2. świadectwo moralności, wystawione przez policyjną władzę w miejscu pobytu kandydata;

3. świadectwa studyów przygotowawczych i praktyki, wymaganych §. 28.

§. **30.** O przypuszczeniu do egzaminu orzeka polityczna władza krajowa. Decyzyę co do próśb o uwolnienie od warunków, wymaganych do dopuszczenia do egzaminu, zastrzega się Ministerstwu rolnictwa.

Postanowienia §. 4. ustępu 2. tyczące się ukończenia praktyki po terminie podania prośby i ustępu 3. tyczącego się nieprzypuszczenia pewnych osób do egzaminu dla leśników, stosują się także do tego egzaminu.

§. **31.** Egzamin odbywać się będzie corocznie przy politycznych władzach krajowych.

Każdy kandydat winien zwyczajnie zdawać egzamin u tej władzy krajowej, do której według §. 29. ma wnieść podanie o przypuszczenie do egzaminu.

Jeżeli jednak do egzaminu u pewnej władzy krajowej przypuszczono mniej niż 10 kandydatów, może Ministerstwo

rolnictwa polecić odbycie egzaminu z tymi kandydatami innej władzy krajowej.

Gdyby jednak kandydatów do egzaminu przypuszczonych było więcej niż 30, może polityczna władza krajowa po uzyskaniu przyzwolenia Ministerstwa rolnictwa zarządzić, by egzamin odbywał się także w jednym lub kilku starostwach.

W przypadku tym należy kandydatów między pojedyncze komisye egzaminacyjne rozdzielać ile możności z uwzględnieniem ich miejsca zamieszkania.

§. **32.** Komisya egzaminacyjna składa się z przewodniczącego, którym jest krajowy inspektor leśnictwa albo też inny technik leśny w służbie administracyjnej, przez polityczną władzę krajową corocznie wyznaczany i z dwóch techników leśnych — po jednym dla każdej grupy przedmiotów egzaminu — których również polityczna władza krajowa corocznie wyznaczy.

Władza ta postanawia, który z komisarzy egzaminacyjnych ma zastępować przewodniczącego, a oprócz tego ustanawia zastępcę, który zastępować ma komisarza egzaminacyjnego obejmującego przewodnictwo i w ogóle któregokolwiek bądź komisarza egzaminacyjnego w razie nieobecności.

§. **33.** Polityczna władza krajowa zwoływać ma komisyę egzaminacyjną, jednak nie pierwej, jak na pierwszy dzień egzaminu (§. 35.).

Zastępców komisarzy egzaminacyjnych (§. 32.) powołuje krajowa władza polityczna, a o ile egzamin odbywa się u władzy politycznej pierwszej instancyi, ta ostatnia — tylko w razie potrzeby i na czas trwania potrzeby.

§. **34.** Postanowienia §. 8., tyczące się zakresu działania przewodniczącego, prawa komisarzy do egzaminowania i wyłączania interesowanych członków komisyi, stosują się analogicznie także do tego egzaminu.

§. **35.** Egzamin odbywać się powinien po egzaminie dla samoistnych gospodarzy lasowych, ile możności bezpośrednio po nim. Dzień i godzinę rozpoczęcia egzaminu wyznacza polityczna władza krajowa, a jeżeli utworzono kilka komisyi egzaminacyjnych, dla wszystkich tensam dzień i tęsamą godzinę; ona też ogłasza ten termin w urzędowym dzienniku krajowym i wcześnie uwiadamia o nim kandydatów.

Dzień pierwszy przeznaczony jest na egzamin pisemny, poczem następuje egzamin ustny w zamkniętym lokalu.

Gdy się egzamin rozpoczyna, obowiązani są kandydaci wykazać przewodniczącemu w sposób odpowiedni swą tożsamość, a w przypadkn §. 30., względnie §. 4 ustępu 2. ukoń-

czenie przepisanej praktyki, jakoteż wykazać, że złożyli taksę egzaminową lub że ich od niej uwolniono, wreszcie przedłożyć przepisany stempel do świadectwa.

§. 36. Tak przy ustnym jak i przy pisemnym egzaminie zadawać należy wyłącznie takie pytania, które dotyczą praktycznej służby leśnej pomocniczej. ochronnej i technicznej.

§. 37. Przedmiotami egzaminu są:

I. grupa.

1. Uprawa lasu, to jest znajomość drzew ważnych pod względem leśnym i miejscowości ich kulturze sprzyjających; sadzenia i utrzymywania drzewostanu jakoteż okresów ścinania z uwzględnieniem najważniejszych rodzajów gospodarstwa leśnego.

2. Użytkowanie lasów, a mianowicie postępowanie przy zbiorze, przy przysposabianiu i rozgatunkowaniu drzewa. przy transporcie i sprzedaży; leśne użytki poboczne, ich uzyskiwanie i znaczenie dla lasu; proste leśne przedsiębiorstwa poboczne, ich cel i wykonywanie.

3. Miernictwo leśne, a mianowicie znajomość postępowania przy pomiarze i obliczaniu mniejszych powierzchni, tudzież objętości, z któremi w gospodarstwie leśnem często ma się do czynienia, jakoteż znajomość prostych środków pomocniczych do tego potrzebnych.

II. grupa.

4. Ochrona lasu, a mianowicie znajomość najpierw: jakie wypadki żywiołowe, ludzie, zwierzęta i rośliny lasowi szkody wyrządzają, jak się tym szkodom zapobiega i jak je zwalczać można; znajomość przepisów ustawowych, obowiązujących w kraju. w którym kandydat mieszka, a tyczących się tak ochrony lasu, względnie produktów leśnych, jak praw i obowiązków służby ochronnej.

5. Myśliwstwo, to jest znajomość zwierząt łownych i ich sposobu życia, rozmaitych metod myśliwstwa i łowiectwa, wyrazów technicznych w myśliwstwie używanych, nakoniec przepisów ustawowych, tyczących sią myśliwstwa, a obowiązujących w kraju, w którym kandydat mieszka.

§. 38. Do egzaminu pisemnego zada przewodniczący po dwa pytania z każdej grupy przedmiotów egzaminu.

Egzamin pisemny trwa najwyżej trzy godziny.

Przewodniczący i komisarze egzaminacyjni obowiązani są przejrzeć wypracowania pisemne jeszcze w dniu egzaminu pisemnego.

Zresztą stosują się analogicznie także i do tego egzaminu postanowienia §. 12., tyczące się postępowania przy pisemnym egzaminie samoistnych gospodarzy lasowych.

§ 39. Egzamin ustny rozpoczyna się w dzień po egzaminie pisemnym i jest publiczny. Kandydatów egzaminować należy w porządku abecadłowym — co najmniej po 6 dziennie — z każdego z tych przedmiotów, jakie wymieniono w §. 37. Jednego kandydata egzaminuje się najdłużej półtora godziny.

Egzamin odbywa się w tym porządku wedle grup, w §. 37. podanych.

§. 40. Gdy egzamin się skończy, winna komisya — której członkowie już podczas pisemnego i ustnego egzaminu mają sobie notować potrzebne uwagi co do umiejętności każdego z kandydatów — naradzić się, jaką klasyfikacyę przyznać należy każdemu kandydatowi stosownie do ogólnego wyniku egzaminu ustego i pisemnego i nad tem głosować. Klasy są: niedostatecznie, dostatecznie, dobrze, bardzo dobrze.

Kandydat otrzymuje tę klasyfikacyę, na którą zgodzą się jednomyślnie obaj komisarze egzaminacyjni. Jeżeli się nie zgadzają, rozstrzyga przewodniczący.

Kandydatów, którzy podczas egzaminu od niego odstąpili, tak traktować należy, jak gdyby egzaminowi wcale się nie poddali.

§. 41. Uchwałę co do klasyfikacyi wydaje się na tajnem posiedzeniu, a po wyegzaminowaniu wszystkich kandydatów ostatniego dnia egzaminu ogłosić ją należy publicznie w sali egzaminacyjnej.

§. 42. Kandydatom, którzy zdali egzamin ze skutkiem przynajmniej dostatecznym, wydać należy świadectwo podług wzoru H: kandydatom, którzy egzaminu nie zdali, uwiadomienie podług wzoru I.

Zresztą §. 19. stosuje się odpowiednio także do tego egzaminu.

Jeżeli egzamin odbywa się także przed polityczną władzą pierwszej instancyi, to ona ma przesłać świadectwa, względnie uwiadomienia kandydatom nieobecnym.

§. 43. Co do tych kandydatów, którzy egzaminu nie zdali, komisya egzaminacyjna wygotować ma wykaz wedle wzoru K. i dołączyć do protokołu egzaminu.

§. 44. Egzamin można ponawiać najwięcej dwa razy, a to w zwyczajnych terminach egzaminu, do których należy się zgłaszać wedle postanowień §. 29.

W świadectwie nie wolno zaznaczać, że egzamin był ponawiany.

§. **45**. Podług wzoru L. spisać należy protokół całego aktu egzaminacyjnego. Oprócz szczegółów, we wzorze wskazanych, zapisać w nim należy także obrady i uchwały komisyi, jakoteż szczególne wydarzenia, jeżeli jakie zaszły.

Do spisania tego protokołu ma polityczna władza krajowa, względnie starostwo, przydać komisyi sekretarza.

Protokół podpisują przewodniczący, komisarze egzaminacyjni oraz sekretarz, poczem posłać go należy razem z wykazem według §. 43. wygotowanym, ewentualnie za pośrednictwem starostwa, politycznej władzy krajowej.

§. **46**. Polityczna władza krajowa winna wygotować na podstawie protokołu, względnie protokołów egzaminu, przegląd tabelaryczny według wzoru M. i posłać z protokołem, względnie z protokołami egzaminu do Ministerstwa rolnictwa z dołączeniem odpisu wykazu lub wykazów wymienionych w §. 43.

Corocznie przed dniem 31. marca otrzymywać będą władze krajowe z Ministerstwa rolnictwa wykaz tych kandydatów, którzy w roku poprzednim padli przy egzaminie.

§. **47**. Postanowienia §§. 23. i 24. stosują się analogicznie także i do tego egzaminu z tą różnicą, że taksa egzaminowa, którą, gdy egzamin odbywa się w starostwie, złożyć należy we właściwym urzędzie podatkowym, wynosi 10 kor.

§. **48**. Na pokrycie kosztów administracyjnych z odbyciem egzaminu połączonych, zaasygnuje Ministerstwo rolnictwa politycznej władzy krajowej ryczałtową kwotę po 1. kor. od każdego kandydata.

§. **49**. Ci, którzy udowodnią, że posiadają wykształcenie zawodowe, określone w §. 1. pod l. 1. lit. a), b) i c), wolni są od składania egzaminu na pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej.

ROZDZIAŁ III.

Postanowienia końcowe.

§. **50**. Czy egzamin, złożony za granicą, ma być uważany za równy jednemu z egzaminów tem rozporządzeniem ustanowionych, i o ile ci, którzy skończyli zagraniczną szkołę leśną, mogą być do tych egzaminów przypuszczani, orzekać będzie Ministerstwo rolnictwa w każdym przypadku z osobna.

§. 51. Rozporządzenie to nabywa mocy obowiązującej w dniu ogłoszenia. Rozporządzenie z dnia 11. lutego 1889. dz. u. p. Nr. 23., tyczące się zaprowadzenia egzaminów rządowych dla leśników oraz dla pomocników w służbie leśnej ochronnej i technicznej, traci równocześnie moc obowiązującą.

C)

Egzamin dla państwowych urzędników techniczno-leśnych. (Rozp. Min. Rol. 7. maja 1907. Dz. u. p. Nr. 116).

§. 1. Uzdolnienie fachowe do uzyskania posady w państwowej służbie techniczno-lasowej, do której przywiązana jest pewna klasa stopnia służbowego (w służbie techniczno-lasowej przy władzach administracyjnych i przy zarządzie dóbr państwowych i funduszowych) należy wykazać złożeniem egzaminu, unormowanego następującemi postanowieniami.

§. 2. Do egzaminu powyższego można tylko tego dopuścić, kto po złożeniu teoretycznych egzaminów państwowych z nauki gospodarstwa leśnego w akademii rolniczej, odbył z dobrym wynikiem przynajmniej trzechletnią praktykę w służbie techniczno-lasowej przy zarządzie dóbr państwowych i funduszowych.

Co do tego, czy wynik praktyki był dobry, oświadczyć się ma w opisie dotyczącym osoby i służby kandydata (§. 4.) dyrektor lasów i domen (dyrektor dóbr), w którego okręgu służbowym kandydat praktykował.

Co do tych kandydatów, którzy przed wstąpieniem na praktykę przy zarządzie lasów państwowych byli praktycznie zajęci w lasach prywatnych, gdzie mogli nabyć wiedzy, Ministerstwo rolnictwa zastrzega sobie rozstrzygnienie, czy a względnie w jakim rozmiarze można wliczyć to ostatnie zajęcie do praktyki powyżej przepisanej.

§. 3. W ciągu praktyki (§ 2.) winien kandydat prowadzić dziennik swoich zajęć, w którym zapisywać ma spostrzeżenia i doświadczenia, jakie nastręczą mu się w poszczególnych gałęziach służby i skreślić w kilku rozprawach łączących się z sobą, lecz możliwie zwięźle ujętych, własne zapatrywania na kwestye i sprawy z zakresu leśnictwa. Dziennik winien za-

wierać także przedstawienia rysunkowe, które sam kandydat wykonał i ma być przedkładany w stosownych odstępach czasu każdorazowemu bezpośredniemu przełożonemu do przeglądu.

§. 4. Prośby o przypuszczenie do egzaminu wnosić należy w przepisanej drodze służbowej do Ministerstwa rolnictwa w czasie od 1. do 31. grudnia tego roku, który wyprzedza egzamin.

Kandydat winien dołączyć do prośby świadectwo odbytej praktyki i dziennik wraz z odnośnemi załącznikami.

Dyrekcya lasów i domen (Dyrekcya dóbr bukowińskiego grecko-wschodniego funduszu religijnego), w której okręgu służbowym kandydat praktykuje i do której wpływa podanie, bada, czy kandydat dopełnił warunków przepisanych pod względem przypuszczenia i czy prośbę zaopatrzył w należyte załączniki, a następnie przesyła ją Ministerstwu rolnictwa przy dołączeniu opisu dotyczącego osoby i służby, który wygotować ma dyrektor lasów i domen (dyrektor dóbr).

§. 5. Ministerstwo rolnictwa rozstrzyga o przypuszczeniu do egzaminu.

Kandydatom podaje się do wiadomości rozstrzygnienie, zapadłe co do ich prośb, a tym, których przypuszczono, równocześnie także termin rozpoczęcia egzaminu.

Okoliczność, iż minimalny czas trzechletniej praktyki (§. 2.) w czasie wniesienia prośby jeszcze zupełnie nie upłynął, nie stoi na przeszkodzie przypuszczeniu; jednakowoż przepisana praktyka musi być w takim razie przynajmniej aż do terminu egzaminacyjnego zupełnie ukończona, a ukończenie jej wykazane komisyi egzaminacyjnej przed rozpoczęciem egzaminu przez przedłożenie urzędowego poświadczenia.

§. 6. Egzamin odbywa się w Ministerstwie rolnictwa raz na rok i to zwyczajnie w miesiącu kwietniu lub maju.

§. 7. Komisya egzaminacyjna składa się z naczelnika techniczno-lasowego departamentu dla zarządu dóbr państwowych i funduszowych, albo, gdyby tenże miał przeszkody, z jego zastępcy, jako przewodniczącego i trzech komisarzy egzaminacyjnych, z których dwaj należeć winni do grona wyższych urzędników w państwowej służbie techniczno-lasowej a jeden do grona prawniczych urzędników zakresu służbowego Ministerstwa rolnictwa.

Komisarzy egzaminacyjnych powołuje każdorazowo Minister rolnictwa na wniosek przewodniczącego. Nie może być przewodniczącym ani komisarzem egzaminacyjnym ten, kto z kandydatem jest spokrewniony lub spowinowacony.

Członkowie komisyi są obowiązani do zachowania tajemnicy co do zajść przy egzaminie, jak również co do obrad i uchwał komisyi egzaminacyjnej, o ile rozporządzenie niniejsze nie przeznacza tychże do publicznego ogłoszenia.

Komisyi przydany będzie pisarz celem załatwiania czynności kancelaryjnych połączonych z przygotowaniem i przeprowadzeniem egzaminu.

§. **8**. Przewodniczący kieruje całym aktem egzaminacyjnym, ma prawo zadawać pytania egzaminacyjne z wszystkich przedmiotów i głosuje przy uchwalaniu postanowień komisyi.

Komisya egzaminacyjna uchwala swoje postanowienia większością głosów na posiedzeniach niejawnych. Przewodniczący głosuje zawsze na końcu. Jeżeli głosy równo są podzielone, to zdanie uważa się za uchwałę, do którego przystąpił przewodniczący.

§. **9**. Egzamin dzieli się na pisemny i ustny. Ustny następuje po pisemnym. Egzamin ustny odbywa się z reguły najpierw w lesie a następnie w zamkniętym lokalu. Przewodniczący może jednak ze względu na stosunki atmosferyczne lub z innych ważnych powodów zarządzić, iż egzamin w lesie odbędzie się po egzaminie ustnym w zamkniętym lokalu lub w czasie tegoż egzaminu, który w takim razie ulega przerwie.

Egzamin w lesie odbywają: przewodniczący i komisarze egzaminacyjni z grona techników lasowych. Prawniczy komisarz egzaminacyjny winien wprawdzie przy egzaminie tym również być obecny, nie ma jednak pytać.

§. **10**. Egzamin winien obejmować:

a) całkowity zakres zarządu lasowego i gospodarstwa lasowego, urządzenie lasów, inżynieryę wraz z zabudowaniem potoków górskich, przemysł drzewny, zostający w związku z gospodarstwem lasowem i handel drzewem, jak również łowiectwo, rybołostwo i rachunkowość lasową;

b) prawo lasowe wraz z najważniejszemi postanowieniami o wykupnie i uregulowaniu służebności lasowych, następnie przepisy ustawowe o zarządzeniach celem nieszkodliwego odprowadzania wód górskich, prawo polowania i rybołostwa oraz ustawy o ochronie kultury krajowej (ochrona pól, ochrona ptaków, zatwierdzenie i zaprzysięganie strażników dla ochrony kultury krajowej); dalej najważniejsze postanowienia z zakresu prawa wodnego, prawa prywatnego (posiadanie, własność, prawo zastawu, służebności, umowy, wynagrodzenie szkody, zasiedzenie, przedawnienie i księgi gruntowe), z zakresu prawa karnego odnośnie

do leśnictwa, łowiectwa i rybołostwa, z zakresu postępowania w sporach o naruszenie w posiadaniu, postępowania upominawczego, jak również postępowania egzekucyjnego odnośnie do ruchomych rzeczy zmysłowych, następnie najważniejsze postanowienia, dotyczące bezpośredniego opodatkowania, utrzymywania w ewidencyi katastru podatku gruntowego, stempli i należytości od dokumentów prawnych, potwierdzeń odbioru i rachunków, wreszcie najważniejsze przepisy o organizacyi władz politycznych i sądowych oraz organów autonomicznych.

Co się tyczy spraw unormowanych ustawami krajowemi, dostateczną jest znajomość przepisów obowiązujących w tym kraju, w którym kandytat w ostatnim czasie był zajęty.

Materyał egzaminacyjny z zakresu leśnictwa, wymieniony pod *a*) podlega zarówno pisemnemu jak i ustnemu egzaminowi, przepisy zaś ustawowe, opisane pod *b*) stanowią wyłącznie przedmiot egzaminu ustnego w lokalu zamkniętym.

Przy egzaminowaniu należy trzymać się kierunku praktycznego i stwierdzić, czy, a względnie w jakim stopniu kandydat obeznał się z rozmaitemi sprawami państwowej służby techniczno-lasowej, w jaki sposób umie zastosować te wiadomości praktyczne i wiedzę teoretyczną, którą już poprzednio nabył przy rozwiązywaniu zadań, nastręczających się w służbie lasowej, tudzież, czy a względnie w jakim stopniu kandydat, sądząc w ogólności, uzdolniony jest praktycznie do państwowej służby techniczno-lasowej.

§. **11**. W dniu poprzedzającym rozpoczęcie egzaminu winni kandydaci przedstawić się przewodniczącemu komisyi egzaminacyjnej w czasie, który w tym celu będzie podany do ich wiadomości, przedłożyć pismo przypuszczające ich do egzaminu i udowodnić w stosowny sposób swoją tożsamość, zaś w przypadku przewidzianym w §. 5., ustępie 3., ukończenie praktyki.

§. 12. Egzamin pisemny obejmuje cztery pytania, odnoszące się do materyału egzaminacyjnego, określonego w §. 10. lit. *a*, i odbywa się w dwóch po sobie następujących dniach pod nadzorem członków komisyi egzaminacyjnej.

Miejsca, które kandydaci mają zająć, oznaczy się losem a muszą one tak być rozmieszczone, aby, o ile możności ograniczyć możliwość wzajemnego dopomagania sobie.

Przewodniczący winien przygotować do egzaminu pisemnego zbiór co najmniej dwudziestu pytań, podzielić je na cztery serye odnoszące się do rozmaitych przedmiotów materyału egzaminacyjnego tak, aby każda serya obejmowała co najmniej po

pięć pytań i przechować każdą seryę, aż do chwili jej użycia w osobnej okładce, zaopatrzonej pieczęcią komisyi.

W każdym dniu winni kandydaci wypracować odpowiedź na dwa pytania. Między jednem a drugiem wypracowaniem zarządzić należy stosowną przerwę. Komisya egzaminacyjna wybiera pytanie, które w danym razie ma być zadane, bezpośrednio przedtem z jednej z seryi wyżej wymienionych, poczem przewodniczący odczytuje pytanie to w izbie egzaminacyjnej.

Równocześnie oznacza komisya czas dozwolony dla wypracowania odpowiedzi. Cały czas pracy w jednym dniu nie powinien jednak zwyczajnie przekraczać ośmiu godzin.

Kandydaci mogą posługiwać się tylko takiemi środkami pomocniczemi, na których używanie komisya egzaminacyjna w danym razie wyraźnie pozwoli. Również zabrania się kandydatom pomagania sobie przy wypracowaniach.

W razie jeżeli przychwyci się kandydata postępującego wbrew tym zakazom, komisya egzaminacyjna ma prawo ukarać wykroczenie upomnieniem, ocenieniem dotyczącej pracy według ostatniej noty cenzuralnej (§. 15) lub wykluczeniem kandydata od egzaminu. Uchwałę tę należy kandydatowi zaraz oznajmić.

Jak tylko kandydat skończy odpowiedź na zadane pytanie winien oddać wypracowanie swoje nadzorującemu komisarzowi egzaminacyjnemu i opuścić lokal egzaminacyjny. Po upływie czasu przeznaczonego na wypracowane odpowiedzi na pytanie należy oddać wszystkie wypracowania, a zatem także i te, których nie wykończono.

Każde wypracowanie ma być zaopatrzone podpisem kandydata.

Komisarz egzaminacyjny zaznacza na każdem wypracowaniu chwilę oddania mu tegoż.

Komisarze egzaminacyjni i przewodniczący mają ocenzurować wypracowania po ukończeniu egzaminu pisemnego.

§. **13**. Egzamin w lesie odbyć się ma w lasach, które wyznaczy przewodniczący komisyi egzaminacyjnej.

Czas egzaminowania jednego kandydata należy oznaczyć na mniej więcej dwie godziny a całodzienny czas egzaminowania nie powinien w ogóle trwać dłużej jak sześć godzin. Stosownie do tego i według liczby kandydatów oznaczy przewodniczący odpowiednią liczbę dni egzaminacyjnych i dalsze warunki przeprowadzenia egzaminu.

§. **14**. Egzamin ustny w lokalu zamkniętym jest publiczny.

Kolej, w jakiej kandydaci przystępują do egzaminu oznacza się losem. Czas egzaminowania jednego kandydata wynosi dwie godziny, a całodzienny czas egzaminowania w ogóle sześć godzin.

Stosownie do tego i według liczby kandydatów oznacza się liczbę dni egzaminacyjnych

§. 15. Cenzuruje się według stopni: „celująco", „bardzo dobrze", „dobrze" i „niedostatecznie".

Dziennik, każde z czterech wypracowań przy egzaminie pisemnym, następnie wynik egzaminu ustnego w lesie i wynik egzaminu ustnego w lokalu zamkniętym cenzuruje się osobną notą.

Po ukończeniu egzaminu z wszystkimi kandydatami, zestawia komisya wynik egzaminu każdego kandydata w jedną cenzurę główną i postanawia na podstawie ogólnego wyniku, czy kandydata należy uznać za „celująco uzdolnionego", „bardzo dobrze uzdolnionego", „uzdolnionego" lub „nieuzdolnionego" do państwowej służby techniczno-lasowej.

Po powzięciu uchwały co do uzdolnienia wszystkich kandydatów winien przewodniczący bezzwłocznie oznajmić wynik publicznie w lokalu egzaminacyjnym w obecności komisyi.

§. 16. Kandydaci którzy zdali egzamin, t. j. których uznano co najmniej za „uzdolnionych" otrzymają świadectwo podpisane przez komisyę egzaminacyjną i zaopatrzone jej pieczęcią (c. k komisya egzaminacyjna dla państwowej służby techniczno lasowej w Wiedniu). Każdy z kandydatów ma przedtem dostarczyć przepisanego znaczka stemplowego do tego świadectwa.

Kandydaci, którzy nie zdali egzaminu i których wskutek tego uznano za „nieuzdolnionych" otrzymają zawiadomienie pisemne o niedostatecznym wyniku swego egzaminu i ewentualnym przypuszczeniu ich do powtórzenia egzaminu.

§. 17. Kandydat, który nie zdał egzaminu lub który w czasie trwania egzaminu od tegoż odstąpił albo został wykluczony, może powtórzyć egzamin w najbliższym terminie. W ciągu tego czasu należy dalej praktykować i dziennik dalej prowadzić.

Kandydata, którego dwukrotnie uznano za „nieuzdolnionego" lub dwukrotnie wykluczono nie można więcej dopuścić do ponownego powtarzania egzaminu.

§. 18. Z całego aktu egzaminacyjnego należy spisywać protokół i zanotować w nim przebieg aktu egzaminacyjnego i jego wynik ostateczny.

Zamknięty protokół egzaminacyjny podpisze cała komisya oraz pisarz, poczem przewodniczący przedłoży go Ministrowi

rolnictwa wraz z wszystkiemi wypracowaniami egzaminacyjnemi i przy dołączeniu wszystkich innych aktów urzędowych.

§. 19. Kandydaci nie opłacają żadnej należytości za składanie egzaminu, unormowanego niniejszym rozporządzeniem.

§. 20. Członkowie komisyi egzaminacyjnej pobierają przez czas trwania egzaminu taksę egzaminacyjną, którą ustanawia się w wysokości dwudziestu koron dziennie dla przewodniczącego a w wysokości po dziesięć koron dziennie dla komisarzy egzaminacyjnych. Oprócz tego członkowie komisyi zamieszkali w Wiedniu, z powodu wycieczek egzaminacyjnych, a członkowie komisyi zamieszkali poza Wiedniem, w ogóle z powodu swego powołania do komisyi mają prawo do normalnych kosztów podróży i dyet.

CZĘŚĆ DRUGA.

WIADOMOŚCI O SZKOŁACH I DZIEŁACH Z DZIEDZINY LEŚNICTWA.

WIADOMOŚCI
o szkołach i dziełach z dziedziny leśnictwa.

A)

Austrya.

I. Akademia ziemiańska we Wiedniu.

a) Z a ł o ż e n i e. W szkole tej istnieją obecnie trzy wydziały: leśnictwa, rolnictwa i melioracyi. Szkołę założono na podstawie ustawy z dnia 30. kwietnia 1872. (Dz. u. p. 46). Wydział rolnictwa otwarto 1. października 1872; wydział leśniczy 1874. (po zniesieniu akademii leśniczej w Mariabrunie). Wydział melioracyi 1. października 1884. Początkowo oznaczono czas trwania studyów na 6 półroczy. Począwszy zaś od roku szkolnego 1905/6 na 8 półroczy;

b) W a r u n k i p r z y j ę c i a: na z w y c z a j n e g o s ł u c h a c z a: świadectwo maturyczne z gimnazyum lub szkoły realnej. O przyjęciu z innej, równorzędnej wyższej szkoły fachowej w poczet zwyczajnych słuchaczów, rozstrzyga w poszczególnych wypadkach c. k. Ministerstwo rolnictwa. Aby być przyjętym na n a d z w y c z a j n e g o s ł u c h a c z a trzeba mieć najmniej 18 lat i posiadać taki poziom wykształcenia, jaki potrzebny jest do zrozumienia wykładów. Nadzwyczajni słuchacze nie mogą być uwolnieni od czesnego, ani ubiegać się o stypendyum.

c) P o c z ą t e k i k o n i e c r o k u s z k o l n e g o. Półrocze zimowe rozpoczyna się 1. października, a kończy się w pierwszy czwartek przed niedzielą palmową. Półrocze letnie zaczyna się w pierwszy czwartek po W. Nocy i trwa do końca lipca.

d) W p i s y trwają do 14. października, a w razie ważnych przeszkód, usprawiedliwiających spóźnienie, także aż do 28. października. Późniejsze, za zezwoleniem c. k. Min. roln. Wpisowe wynosi; 10 kor.; czesne 50 koron (na półrocze). Od opłaty czesnego, mogą być w całości lub do połowy uwolnieni zwyczajni słuchacze w miarę zdawania egzaminów z poszczególnych przedmiotów (kollokwiów) i wykazania się świadectwem ubóstwa. Nadzwyczajni słuchacze opłacają kwotę 3. kor. za każdą tygodniową godzinę wykładową w półroczu. Nadto składa się opłaty: za ćwiczenia w chemicznem laboratorium (10—30 kor. na półrocze); zaś za ćwiczenia w technicznem laboratoryum 20 kor. za półrocze. Uwolnienie od opłaty możliwe pod warunkami j. w.

e) F e r y e: 4. paźdz.; 19 listop.; Boże Narodzenie od 22. grudnia do 6. stycznia; Zapusty — od poniedziałku do środy popielcowej; W. Noc — od czwartku przed niedzielą palmową do środy po W. Nocy; Zielone świątki — od niedzieli do środy.

f) S t y p e n d y a. Dla słuchaczów pochodzących z Galicyi utworzono następujące stypendya:

1. Gal. stypendya krajowe (kilka) po 800 kor. rocznie dla leśników. Nadaje je ministerstwo rolnictwa na wniosek ck. Tow. gospodarskiego we Lwowie.

2. Z fundacyi Zahorskiego — 500 kor. (dla leśnika lub rolnika). Nadaje je c. k. Namiestnictwo niższej Austryi we Wiedniu.

g) E g z a m i n a. Na końcu i z początkiem każdego półrocza mogą słuchacze zdawać kursowe egzamina (kollokwia) z tego przedmiotu i działu, jaki w półroczu wykładano.

Z w y c z a j n i słuchacze zdawać mogą nadto egzamina państwowe, a mianowicie po pierwszym, trzecim i czwartym roku studyów.

Przedmioty z których się zdaje egzamina są:

Przy I egzaminie: matematyka, fizyka, mechanika i chemia ogólna, ogólna i szczegółowa botanika, geologia wraz z mineralogią, petrografią i nauką o glebie.

Przy II. egzaminie: miernictwo niższe, uprawa lasu, użytkowanie i ochrona lasu, ekonomia.

Przy III. egzaminie: urządzenie lasu, szacowanie, budownictwo, ustawodawstwo lasowe i prawo cywilne.

Aby być przypuszczonym do egzaminu trzeba się wykazać świadectwem z kollokwiów. Taksa egzaminacyjna wynosi 20 kor.

h) Program wykładów:

a) Przedmioty obowiązkowe z których się zdaje egzamina państwowe: 1. matematyka, 2. fizyka i mechanika, 3. chemia ogólna, 4. ogólna botanika, 5. szczegółowa botanika dla leśników, 6. geologia, mineralogia, petrografia i nauka o glebie, 7. miernictwo niższe, 8. uprawa lasu, 9. użytkowanie lasu, 10. ochrona lasu, 11. ekonomia społeczna I., II. i III. część, 12. urządzenie lasu, 13. szacowanie lasu, 14. budownictwo i inżynierya leśnicza, 15. prawo administracyjne i ustawy, 16. prawo cywilne.

b) Przedmioty do egzaminów kursowych: 1. meteorologia i klimatologia, 2. chemia roślinna, 3. patologia roślin (dla leśników), 4 wykreślna geometrya, 5. mechanika budowlana, 6 nauka o siedlisku, 7. technologia techn.-leśn. 8. budowa maszyn (ogólnie), 9. technologia drewna, 10. pomiar drzew, 11. wiadomości handlowe.

c) Przedmioty obowiązkowe: 1. łowiectwo, 2. rybołostwo, 3. administracya lasów i rachunkowość, 4. polityka rolna i leśna.

d) Przedmioty polecenia godne: 1. analiza chemiczna jakościowa, 2. wstęp do nauki leśnictwa, 3. zoologia, 4. organizacya i historya rozwoju owadów, 5. anatomia drewna, 6. pierwsza pomoc w nagłych wypadkach 7. budownictwo ogólnie, 8. wyższe miernictwo, 9. budownictwo szczegółowe, 10. historya literatury leśniczej, 11. nauka o zabudowaniu dzikich potoków, 12. encyklopedya rolnicza, 13. elektrotechnika, 14. skarbowość rolnicza, 14. statystyka rolnicza i leśnicza.

e) Ćwiczenia ad a) repetitorium matematyczne. 2. ćwiczenia botaniczne, 3. wycieczki botaniczne, 4. ćwiczenia z miernictwa, 5. zdjęcia polne z miernictwa, 6. ćwiczenia w uprawie i użytkowaniu lasu, 7. ćwiczenia i konwersatoryum z ochrony, 8. ćwiczenia z urządzenia i szacowania, 9. ćwiczenia konstrukcyjne z budownictwa, 10. seminarya z administracyi i prawa.

ad b) rysunki planów i zdjęć, 2. konstrukcye z wykreślnej geometryi, 3. ćwiczenia z meteorologii, 4. konstrukcye do ogólnego budownictwa, 5. ćwiczenia w pomiarze drzew.

ad d) 1. ćwiczenia chemiczne, 3. konstrukcye w budownictwie lądowem i w zabudowaniu dzikich potoków.

k) Rygoroza. W myśl rozporządzenia Ministerstwa Oświaty i Rolnictwa z 3. sierpnia 1906 (Dz. u. p. 140) przysługuje słuchaczom wszystkich trzech wydziałów, którzy zdali

egzamin państwowy, prawo promocyi na doktorów nauk ziemiaństwa. Kandydaci ubiegający się o to, winni przedłożyć na ręce rektoratu naukową pracę z dziedziny nauk fachowych, która służy za podstawę do ocenienia, czy kandydat może być dopuszczony do zdawania ustnego egzaminu ścisłego (rygorozum).

Taksa za przejrzeuie elaboratu 40 kor.; za egzamin ustny 80 kor.; za promocyę 60 kor.

Rozporządzenie to weszło w życie od roku szkolnego 1906/7.

l) Bursa akademicka. Przy c. k. wyższej szkole ziemiaństwa istnieje od r. 1904. dom akademicki, w którym słuchacze mogą znaleść całkowite utrzymanie z obsługą, opałem i światłem za opłatą 56—71 kor. miesięcznie.

Wszelkich bliższych wyjaśnień i wskazówek udziela: Sekretaryat c. k. wyższej szkoły ziemiaństwa we Wiedniu XIX. Hochschulstr. 17.

II. Katedry leśnictwa i docentury.

Encyklopedyę leśnictwa wykładają na politechnice: 1. we Wiedniu; 2. i 3. w Pradze (na czeskiej i niemieckiej); 4. w Bernie (po czesku); 5. w Gracu i 6. we Lwowie (docent c. k. star. radca leśn. Kazimierz Tarłowski); oprócz tego: 7. na stypendyum rolniczem przy uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (docent c. k. rad. las. Al. Nowicki) i 8) w akademii rolniczej w Dublanach (docent prof. St. Sokołowski).

III. Szkoły średnie.

a) *Wyższa szkoła lasowa we Lwowie*

(Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego.)

a) Stanowisko szkoły: Zakład naukowy należy do typu szkół zawodowych leśniczych jak: Mährisch-Weisskirchen, Reichstadt, Bruck n. M., Pisek, które posługują się tytułem „Höhere Forstlehranstalt“ i stąd też Sejm gal. w r. 1908. uchwalił nazwać szkołę lwowską „Wyższą szkołą lasową“.

b) Założenie. Szkoła powstała w r. 1874. przez zamianę prywatnych kursów leśnictwa, zorganizowanych przez

Tow. gospodarskie na politechnice we Lwowie r. 1872—1874. Początkowo trwała nauka dwa lata. Od r. 1891. wprowadzono kurs trzechletni. Koszta utrzymania szkoły wynoszą rocznie około 60.000 K. Państwo udziela subwencyi w kwocie 14.000 K.

c) Zadanie szkoły. Szkoła kształci na samoistnych gospodarzy leśnych teoretycznie i praktycznie. Uczniowie ukończeni mają przywilej do jednorocznej służby wojskowej i zdawania egzaminu państwowego wyższego w Namiestnictwie na samoistnych gospodarzy lasowych. Nauka trwa trzy lata. Kurs zaczyna się 1. października a kończy 31. lipca. Bardzo bogate zbiory, ogród botaniczny własny, las szkolny, ciągłe wycieczki naukowe i ćwiczenia, zapoznają uczniów gruntownie także z praktyczną stroną wszystkich czynności zawodowych.

d) Opłaty. Wpisowe wynosi 4 korony, opłata szkolna półrocznie 10 koron. Średnio kosztuje ucznia utrzymanie 60 kor. miesięcznie.

e) Stypendya. Liczne stypendya (jako to 2 stypendya imienia Henryka Strzeleckiego po 200 K) i zasiłki, udzielane uczniom niezamożnym, dobrze się uczącym i pilnym już po pierwszym kursie nauki, ułatwiają pobyt we Lwowie.

f) Warunki przyjęcia: a) ukończony 17 rok życia; b) ukończona z dobrem postępem VI klasa gimnazyalna lub realna, albo złożenie egzaminu wstępnego. Do egzaminu wstępnego mogą być przypuszczeni tylko ci, którzy ukończyli z dobrym postępem co najmniej IV. klasę gimnazyalną lub realną, lub też inny zakład naukowy, uznany za równorzędny: c) jednoroczna praktyka leśna i ustne z niej sprawozdanie; d) świadectwo moralności za czas od opuszczenia ostatniego zakładu naukowego, do którego kandydat uczęszczał; e) małoletni załączają nadto do podania pisemne pozwolenie rodziców lub opiekunów na wstąpienie do zakładu.

Kandydaci, którzy złożyli egzamin dojrzałości w gimnazyum lub szkole realnej, mogą być przyjęci do szkoły lasowej bez praktyki przedszkolnej.

Kandydatom tym przysługuje również prawo wstąpienia odrazu na rok drugi, jeżeli w terminie egzaminów wstępnych złożą egzamin z chemii (obowiązuje tylko maturzystów ze szkół gimnazyalnych), geologii, botaniki, zoologii i wstępu do nauki leśnictwa, w zakresie wykładanym w szkole na roku pierwszym.

Podania o przyjęcie do szkoły należy wnosić do Dyrekcyi najpóźniej do 15. września. Egzamina wstępne odbywają

się przed rozpoczęciem półrocza zimowego w terminie ogłoszonym przez Dyrekcyę.

g) Egzamin wstępny. Przedmiotem egzaminu wstępnego są:

1. Matematyka. a) z arytmetyki: cztery działania, potęgowanie, pierwiastkowanie liczbami szczegółowemi i ogólnemi, stosunki, proporcye, rachunek procentowy, reguła i spółki, równania stopnia pierwszego o jednej i kilku niewiadomych, logarytmy;

b) z geometryi: planimetrya, stereometrya, zasadnicze wiadomości z trygonometryi i rozwiązanie trójkąta prostokątnego.

2. Geografia: Zasadnicze wiadomości z geografii fizycznej, tudzież z orografii i hydrografii wszystkich części świata.

3. Język polski. Wypracowanie pisemne na dany temat, w którym kandydat wykazać powinien dokładną znajomość pisowni, gramatyki i składni.

h) Program wykładów. 1. Dyrektor szkoły: Maryan Małaczyński: urządzenie lasu. Prof. Zygmunt Demianowski: matematyka zostos., miernictwo, rys z miernictwa pomiar drzewa, administracya lasu, łowiectwo. Prof. Bronisław Błocki: botanika, zoologia, mineralogia, geologia, geografia. Prof. Mich. Janeczko: użytkowanie lasu, technologia drewna, handel drewnem, ochrona lasu, rybactwo. Prof. Stan. Sokołowski: hodowla lasu, nauka o siedlisku, metereologia, botanika leśna, wstęp do nauki leśnictwa. Aleksander Kozikowski; szacowanie wartości lasu.

Docenci. Dr. Witołd Rybczyński: matematyka, fizyka. Inż. Władysław Wojtan adj. politechniki: geom. wykreślna, inżynierya leśna, zabudow. dzikich potoków, rysunki i konstrukcye. Dr. Ludwik Bernacki: skryptor Zakł. nauk. im. Ossolińskich: język polski i niemiecki. Dr. Zbigniew Pazdro: ekonomia społeczna. Bronisław Janowski inspektor rolnictwa: zarys gospodarstwa wiejskiego. Dr. Wiktor Hamerski starszy radca prokurat. skarbu: zarys prawa i administr. państw. Dr. Jan Kubik: sadownictwo. Dr. Kazimierz Zgórski: pomoc w nagłych wypadkach.

i) Spis przedmiotów wykładowych w ciągu trzech lat. *I.) Wykłady.* 1) Wstęp do nauki leśnictwa. 2) Mineralogia i geologia. 3) Zoologia. 4) Botanika (anatomia, morfologia, fizyologia i systematyka). 5) Chemia. 6) Fizyka. 7) Matematyka. 8) Geometrya wykreślna. 9) Geografia. 10) Język niemiecki. 11) Język polski. 12) Miernictwo. 13) Pomiar drzewa. 14) Botanika leśna. 15) Nauka o siedlisku. 16) Hodowla lasu. 17) Użytkowanie lasu. 18) Ochrona lasu. 19) Ekonomia społeczna. 20) Matematyka

zastosowana. 21) Metereologia. 22) Zarys gospodarstwa wiejskiego. 23) Zarys prawa i administracyi państwowej. 24) Urządzenie gospodarstwa lasowego. 25) Technologia drewna. 26) Inżynierya leśna. 27) Administracya lasu. 28) Handel drewnem. 29) Sadownictwo. 30) Rybactwo. 31) Łowiectwo. 32) Zabudowanie dzikich potoków. 33) Szacowanie wartości lasu i statyka leśna. 34) Korespondencya biurowa i handlowa. 35) Pomoc w nagłych wypadkach.

II.) *Ćwiczenia.* 1) Ćwiczenia z botaniki, zoologii i mineralogii. 2) Ćwiczenia z techniki. 3) Ćwiczenia z języka polskiego i niemieckiego. 4) Rysunki techniczne. 5) Rysunki i ćwiczenia z miernictwa. 6) Ćwiczenia z nauki o siedlisku wspólnie z hodowlą lasu i botaniką leśną. 7) Ćwiczenia z ochrony lasu wspólnie z użytkowaniem lasu. 8) Ćwiczenia z pomiaru drzewa. 9) Ćwiczenia z urządzenia lasu. 10) Rysunki i konstrukcye z inżynieryi leśnej.

Oprócz tego odbywają się stale wycieczki naukowe pod kierunkiem profesorów: w zimie dla pokazania lasu w szacie bezlistnej — w lecie co tygodnia jednodniowe i dłuższe wycieczki dla poznania całości gospodarstwa lasowego, jakoteż kilkunastodniowe ćwiczenia z miernictwa i urządzenia, w lesie szkolnym w Winnikach.

Pomiędzy IV. a V. kursem odbywają uczniowie obowiązkową praktykę sześciotygodniową w lasach wskazanych przez Dyrekcyę szkoły.

k) *Podręczniki szkolne. a*) *Książki do egzaminu wstępnego.* 1) Algebra — Dziwińskiego. dla klas wyższych szkół średnich, wydanie II. 2. Geometrya — Mocnika-Maryniaka, dla klas wyższych szkół średnich. 3. Geografia powszechna — Bolesława Baranowskiego i Ludwika Dziedzickiego, wydanie XI., przejrzane przez Romera.

b) *Książki do egzaminu na rok drugi.* 1. Wstęp do nauki leśnictwa — prof. Sokołowskiego. 2. Zoologia — prof. Błockiego, 3. Botanika — prof. Błockiego. 4. Mineralogia i geologia — A. M. Łomnickiego. wydanie z roku 1900. 5. Chemia nieorganiczna — Sucheniego-Duchowicza, wydanie z roku 1908. 6. Chemia organiczna dla szkół realnych — Bollanda-Duchowicza. 7. Analiza jakościowa — Br. Duchowicza.

Uwaga: Wykłady prof. Sokołowskiego i Błockiego można nabyć w Towarzystwie „Bratniej pomocy słuchaczów kraj. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie“, inne książki wyż. wymienione po księgarniach.

b) Średnia szkoła lasowa wyższego typu w Mährisch-Weisskirchen.

Kształci słuchaczów na samoistnych gospodarzy lasowych, Nauka trwa 3 lata.

Warunki przyjęcia: 1) wiek lat 16. 2) świadectwo lekarskie o zdrowiu kandydata, 3) świadectwo ukończonej 5 kl. gimn., względnie realnej lub innego równego fachowego zakładu wychowawczego z postępem przynajmniej dostatecznym, 4) rewers sustentacyjny rodziców lub opiekunów.

W razie wykazania się wyższemi studyami niż pod 3) możliwe przyjęcie na drugi rok szkolny.

Liczba uczniów na każdy rok wynosi 30. Czesne płatne półrocznie z góry: a) dla synów leśników z Moraw lub Śląska jako też dla synów urzędników państwowych w służbie rządowej leśnej, 20 kor.. dla innych z Moraw i Śląska 60 kor., dla obcokrajowców 120 kor. Opłata wstępna dla kandydatów pod a) 10 kor., b) 20 kor., c) 40 kor. Nadto płacą uczniowie za używanie biblioteki i laboratoryum rocznie 10 kor. Uwolnienie od czesnego wykluczone. Ukończonym uczniom szkoły przysługuje prawo jednorocznej służby wojskowej.

c) Średnia szkoła lasowa wyższego typu w Reichsstadt (Czechy).

Zadaniem szkoły jest kształcenie uczniów na samoistnych gospodarzy leśnych. Język wykładowy niemiecki. Ukończonym uczniom przysługuje prawo jednorocznej służby wojskowej. Nauka trwa 3 lata.

Wpisowe 20 kor., opłata na zbiory naukowe 10 kor., na umundurowanie 120 kor., czesne rocznie 120 kor.

Koszta utrzymania w internacie 365 kor., półrocznie. Warunki przyjęcia: 1) świadectwo z V. kl. szkoły średniej (bez przedwstępnej praktyki) lub IV. kl. szkoły średniej i jednorocznej praktyki przedwstępnej, 2) wiek lat 16, 3) świadectwo zdrowia, 4) rewers sustentacyjuy rodziców, 5) świadectwo moralności. W razie wykazania się świadectwem z ukończonej szkoły średniej jest możliwem przyjęcie na III. rok szkolny, po złożeniu egzaminu wstępnego.

d) Średnia szkoła lasowa wyższego typu dla austryackich krajów alpejskich w Bruku nad Litawą.

Zakład ma za zadanie kształcić wychowanków na samoistnych gospodarzy lasowych.

Warunki przyjęcia: 1) świadectwo z ukończonej V. klasy szkoły gimnazyalnej lub realnej, 2) świadectwo przynależności i ukończenia lat 16, 3) świadectwo zdrowia wystawione przez lekarza powiatowego. 4) rewers sustentacyjny, 5) świadectwo moralności. Liczba uczniów 25 na każdym roku. Ukończonym uczniom przysługuje prawo jednorocznej służby wojskowej. 15 stypendyów krajowych po 600 koron rocznie. Czesne wynosi dla synów leśników w krajach alpejskich 40 koron, dla innych 120 koron.

e) Srednia szkoła lasowa wyższego typu w Pisku (Czechy).

Cel: wychowanie urzędników leśnych. Kurs trwa 2 lata. Język wykładowy czeski.

Warunki przyjęcia: wiek 17—24 lat, 5 klas realnych lub 6 gimnazyalnych. lub też ukończenie szkoły dla leśniczych w Pisku, jednoroczna praktyka przedwstępna, świadectwo zdrowia i rewers sustentacyjny.

Koszta utrzymania: mieszkanie i wikt w internacie 50 K miesięcznie. wpisowe 20 K, na bibliotekę 8 K. czesne 160 K, na lekarza 25 K, na umundurowanie 100 K.

IV Niższe szkoły lasowe.

a) C. k. szkoła dla leśniczych w Bolechowie

a) Urządzenie szkoły. Zadaniem c. k. szkoły jest wykształcenie personalu dla służby leśnej pomocniczej i ochronnej, a to personalu, pochodzącego przedewszystkiem z Galicyi i Bukowiny. Język wykładowy polski. Do internatu przyjmuje się z reguły 12 wychowanków, którym w miarę środków nadaje się stypendyum w wysokości 220 do 550 K. Jeśli miejsce w zakładzie się znajdzie, mogą być przyjęci także kandydaci, którzy chcą się utrzymać własnym kosztem.

b) Opłaty. Na wyżywienie, opiekę, pranie bielizny, potrzeby naukowe, zużycie mebli i inne drobne wydatki potrzebną

jest w przybliżeniu kwota 650 K. Sprawienie ubrania i bielizny, oraz kieszonkowe, nie są objęte powyższą kwotą i na te wydatki potrzeba około 180 K. Koszty utrzymania uczniów składa się miesięcznie z góry na ręce kierownika zakładu.

c) Plan nauk. Jedynastomiesięczny kurs -- od 1. września jednego roku do końca lipca następnego roku — rozpada się na kurs zimowy, od września do końca marca, w którym odbywa się nauka przeważnie w izbie szkolnej, i na kurs letni. od kwietnia do końca lipca, w którym odbywają się przeważnie ćwiczenia praktyczne w lesie.

d) Warunki przyjęcia. Kandydaci, starający się o przyjęcie do szkoły dla leśniczych, winni wnieść podania swoje własnoręcznie napisane i należycie ostemplowane w terminie do 15. czerwca do c. k. Dyrekcyi lasów i dóbr państwowych we Lwowie. Decyzyę o załatwieniu podań ogłasza się z początkiem sierpnia.

Do podania o przyjęcie do szkoły — w którem kandydaci ubiegający się o udzielenie stypendyum państwowego, prośbę swoją należycie muszą uzasadnić — należy dołączyć: 1) metrykę chrztu, celem udowodnienia, iż kandydat ukończył 17. rok życia, a 22. roku jeszcze nie przekroczył, 2) Świadectwo lekarza powiatowego, stwierdzające fizyczną zdolność kandydata do służby leśnej w górach, tudzież, że kandydat posiada prawidłowy zmysł wzroku i słuchu. Świadectwo to nie może być wcześniej wystawione jak 15. maja roku bieżącego, 3) Świadectwo z dobrym postępem ukończonej 3-klasowej szkoły wydziałowej, albo ukończonych 3 klas niższego gimnazyum albo tyleż klas niższej szkoły realnej, 4) Potwierdzenie, że kandydat zajęty był nieprzerwanie, co najmniej przez dwa lata, przy rozmaitych robotach w leśnictwie i ubocznych gałęziach tegoż. Do podania o przyjęcie dołączyć winien kandydat nadto także dzienniczek, w którym opisane ma być zajęcie, jakie wykonywał w czasie tej dwuletniej praktyki, a wiarogodność zajęcia stwierdzona co miesiąc przez urzędnika lasowego, pod którego kierownictwem praktykę odbywał, 5) Świadectwo przynależności, 6) Świadectwo moralności, 7) Świadectwo ubóstwa, potwierdzone przez władzę polityczną — jeżeli petent ubiega się o państwowe stypendyum, 8) Prawnie obowiązujące oświadczenie się rodziców lub opiekunów petenta, że zobowiązują się: albo dawać wszelkie w ciągu 11-miesięcznego uczęszczania do szkoły na utrzymanie i naukę wychowanka potrzebne środki i przybory, albo ponosić przynajmniej tę część kosztów, jaka jeszcze potrzebna będzie na utrzymanie i naukę wychowanka

w razie, gdyby mu przyznano stypendyum, a to w ratach i terminach, jakie kierownictwo szkoły lub przełożona władza tej szkoły naznaczy.

Ci kandydaci, których ojcowie zajęci są w państwowej służbie leśnej, mają pierwszeństwo przed wszystkimi innymi współubiegającymi się. Podania niezupełne będą przez c. k. Dyrekcyę lasów i dóbr państwowych bezwarunkowo odmownie załatwione.

e) Egzamina. Z końcem lipca każdego roku odbywa się publiczny egzamin. Egzamin jest ustny i składa się egzaminu teoretycznego — w lokalu szkolnym i praktycznego — w lesie.

f) Uprawnienia. Kandydaci, którzy zdadzą egzamin z dobrym postępem otrzymują zazwyczaj bezzwłocznie posadę w lasach państwowych, a mianowicie początkowo posadę dyetaryuszy (niestałą, z płacą 75 K miesięcznie. jako dodatek na utrzymanie); po zdaniu zaś egzaminu dla pomocniczej służby techniczno-leśnej (obacz szczegóły o egzaminie na str. 121) zostają pomocnikami lasowymi (podurzędnikami I. kl z płacą roczną 1000 K, a następnie c. k. leśniczymi (urzędnikami IV, V, i VI kl. z płacą roczną 1240—1400 K).

Wszelkich bliższych wyjaśnień udziela c. k. Dyrekcya lasów i dóbr państwowych we Lwowie.

Uwaga. Ponieważ w myśl §. 28 przepisów o egzaminach (zob. str. 121.) kandydaci, chcący zdawać egzamin dla pomocników techniczno-leśnych, muszą skończyć 18 rok życia, przeto wskazane jest, aby przed wstąpieniem do c. k. szkoły dla leśniczych, odbyli dłuższą praktykę, względnie, aby zaraz po wystąpieniu ze szkoły średniej lub wydziałowej poszli na praktykę. Wskazane to zaś jest dla tego, że mając już za sobą co najmniej trzyletnią praktykę. (rok w szkole liczy się za rok praktyki) można być przypuszczonym do egzaminu państwowego zaraz po ukończeniu szkoły. Mając zaś egzamin łatwiej jest znaleść posadę, osobliwie w służbie państwowej. Chodzi tu głównie o to, aby egzamin zdać przed powołaniem do wojska. Jeśli bowiem kandydat z egzaminem służy przy wojsku 12 lat, a z tego pełni służbę jako podoficer przynajmniej lat 8, może w myśl ustawy z 19 kwietnia 1872 Dz. u. p. Nr. 60 i rozp. Minist. z 12. lipca 1872 Dz. u. p. Nr. 98 i z 16. lipca 1879 Dz. u. p. Nr. 100, uzyskać t. zw. certyfikat, względnie mieć tytuł do ubiegania się o posadę c. k. leśniczego w lasach państwowych lub c. k. leśniczego powiatowego przy służbie politycznej. Jeśli certyfikatysta ma tylko ukończoną samą szkołę

bolechowską bez egzaminu, albo jeśli nie chodził do niższej szkoły lasowej w ogóle. natedy musi przed przystąpieniem do egzaminu zadosyć uczynić wszystkim tym wymogom. jakie obowiązują innych kandydatów. (§. 29 ust. 3, str. 121).

b) Inne niższe szkoły.

Szkoły o tym samym zakresie nauk istnieją w Hall w Tyrolu i Gusswerk w Styryi. przeznaczone w pierwszym rzędzie dla wychowanków z krajów alpejskich i naddunajskich, oraz szkoła w Idryi w Krainie dla wychowanków pochodzących z południowych krajów koronnych (Krainy i Pobrzeża).

Nadto istnieją jeszcze następujące niższe szkoły lasowe:

Szkoły uprawy lasowej: dolno-austryackiego Tow. leśnego w Aggsbach; morawsko-śląskiego Tow. leśnego w Mährisch-Weisskirchen.

Niemiecka szkoła lasowa im. ces. Franciszka Józefa w Budziejowicach (Czechy).

Pierwsza niemiecka szkoła uprawy lasowej w Chebie (Eger) (Czechy).

Niższa szkoła lasowa dla Karyntyi w Celowcu.

Krajowa szkoła uprawy lasowej w Jamnicy (Morawa) otwarta w r. 1907 z czeskim językiem wykładowym.

c) Kursy dla straży leśnej.

1. Kurs dla gajowych w Bregencyi (dla straży lasowej w Przedarulanii) corocznie przez 10 tygodni.

2. Kurs dla gajowych w Rotholz (dla straży lasowej i gminnych strażników leśnych w Tyrolu) corocznie przez 12 tygodni.

3. C. k. kurs dla gajowych we Franzthal na Bukowinie, w celu wykształcenia personalu ochronnego i pomocniczego dla lasów funduszu gr. oryentalnego. Od r. 1899 kursa te urządzone są w ten sam sposób jak c. k. szkoły dla leśniczych.

B) Węgry.

a) Kr. węg. akademia górniczo-leśna w Schemnitz.

Założona w r. 1807. Kurs czteroletni. Warunki przyjęcia: świadectwo dojrzałości. Dla poddanych węgierskich istnieje 30 stypendyów po 600 K. Liczba słuchaczy w r. 1907 — 238.

b) Szkoły niższe.

Średnich szkół leśniczych na Węgrzech nie ma, tylko szkoły dla wykształcenia straży ochronnej i pomocniczej, a mianowicie:

1. w Királyhalma (zał. 1883 r. na 24 uczniów.) ma na celu przygotowanie głównie personalu pomocniczego do zalesienia zwiewnych piasków.

2. Vadászerdö (zał. 1885 r. na 24 uczniów), głównie dla praktycznego wykształcenia personalu do służby w lasach dębowych

3. w Liptó-Ujvár (zał. 1886 na 60 uczniów), głównie dla gospodarstwa w lasach iglastych

4. w Görgény Szt. Imre (zał. 1893 r. dla 60 uczniów), głównie dla gospodarstwa w lasach górskich liściastych.

Każda z tych szkół jest zarazem stacyą doświadczalną do badania nasion leśnych, czynienia doświadczeń z dziedziny leśnictwa i spostrzeżeń meteorologicznych.

c) Król. kroacka Akademia leśnicza w Zagrzebiu.

Założona przy uniwersytecie w r. 1898. Kurs czteroletni. Warunki przyjęcia: świadectwo dojrzałości. Liczba słuchaczy w r. 1907/8 — 28.

d) Bośnia i Hercegowina.

1. Szkoła leśnicza w Serajewie. Założona w r. 1907. Kurs trwa 3 półrocza.

2. Kurs dla służby lasowej w Serajewie od r. 1909,

C)

Królestwo Polskie i Rosya.

Organizacya szkół.

W Rosyi istnieją 2 typy zawodowej szkoły leśnej: wyższy i niższy. Średnich szkół leśnych od 1888 r. w Rosyi niema wcale. Obecnie z wyższych szkół leśnych w Rosyi istnieją dwie, mianowicie: „Cesarski Instytut Leśny w Petersburgu“ i „Instytut gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Puławach“. Oprócz tego na politechnice w Rydze i Kijowie odbywają się wykłady z leśnictwa. We Finlandyi istnieje instytut leśny w Evois od 1860 r. Kurs dwuletni. Liczba słuchaczów około 20.

Cesarski instytut leśny w Petersburgu, pozostaje pod zwierzchnictwem władz naukowych departamentu leśnego, istniejącego przy Głównym Zarządzie rolnictwa i urządzeń rolnych. Instytut gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Puławach oddany jest pod zwierzchnictwo Ministerjum Oświaty.

Niższych szkół jest w Rosyi 32. Wykształcenie jednego leśnika z wyższymi studjami kosztuje państwo 2000 rb., a z niższą nauką 750 rb.

I. Instytut gospodarstwa wiejskiego i leśnego w Puławach.

a) Założenie. W 1862 r. utworzony został Instytut politechniczny i rolniczo-leśny w Puławach. Wskutek wybuchu powstania w 1863 r. nastąpiła w wykładzie nauk przerwa, która trwała do 1869 r. W 1869 r. Instytut politechniczny i rolniczo-leśny został przekształcony na instytut rolniczo-leśny pod nazwą „Instytutu gospodarstwa wiejskiego“ o dwóch wydziałach: rolniczym i leśnym. Zreorganizowany instytut odziedziczył po dawnym wszystkie gmachy, bibliotekę, gabinety, muzeum i wszelkie środki i przybory naukowe, nadto: folwarki: Końskowolę z Pożogiem, o powierzchni 1283. morg. i Mokracki 366 morgów wraz z ogrodami, warsztatami i t. d., a cały majątek jego oszacowano 1871 r. na sumę 763,010 rb., a mianowicie: w budowlach na 510.990 rb., w folwarkach na 65.228 rb., w ogrodach na 35.247 rb., w bibliotece i zbiorach na 64.545 rb., w lesie na 60.000 rb., Równocześnie z reorganizacyą instytutu wprowadzono język rosyjski, jako wykładowy. Czas trwania nauk na wydziale le-

śnym, jak również i rolniczym był 3-letni. Pierwotnie przyjmowano do instytutu tylko tych, co ukończyli gimnazyum, szkołę realną lub równorzędny średni zakład naukowy. W 1875 r. zmieniono przepisy i pozwolono wstępować i takim kandydatom, którzy ukończyli 6 klas gimnazyum klasycznego lub szkoły realnej. Po ukończeniu nauk w instytucie i przedłożeniu rozprawy i jej obronie, miał słuchacz prawo otrzymania po roku stopnia agronoma lub leśniczego.

b) Obecna organizacya. Na takim poziomie zakład przetrwał do 1894 r., w którym nastąpiła znowu reorganizacya instytutu. Czas trwania nauk przedłużono na cztery lata. Warunki przyjęcia słuchaczów również się zmieniły. Odtąd przyjmowano tylko takich kandydatów, którzy ukończyli gimnazyum klasyczne, szkołę realną lub inny równorzędny średni zakład naukowy. Po ukończeniu instytutu słuchacz ma prawo do stopnia „uczonego agronoma lub leśnika“ I. lub II. rzędu.

c) Program nauk: 1) literatura rosyjska, 2) język francuski, 3) język niemiecki, 4) fizyka i meteorologia, 5) botanika, 6) zoologia ogólna i stosowana, 7) mineralogia i geologia, 8) gleboznawstwo, 9) ekonomia polityczna i statystyka: rolnicza i leśna, 10) geodezya niższa, 11) budownictwo, 12) prawoznawstwo, 13) rolnictwo, 14) leśnictwo, 15) technologia. Oprócz tych ogólnych przedmiotów wykładane są: a) na wydziale gospodarstwa wiejskiego: 1) rolnictwo stosowane, 2) chemia agronomiczna, 3)fizjologia zwierząt, 4) zootechnika ogólna i stosowana, 5) weterynarja, 6) rolniczo-gospodarcza ekonomia, 7) mechanika rolnicza i narzędzia rolnicze, 8) prawo rolnicze.

b) na wydziale leśnictwa: 1) dendrologia, 2) taksacya leśna, 3) urządzenie lasów, 4) użytkowanie lasu, 5) prawa leśne i administracya lasu.

Personal instytutu składa się z 47 osób. Instytut posiada las szkolny, a mianowicie w leśnictwie Puławy — obręb Ruda 1463 morgów.

d) Koszty utrzymania i frekwencya. Na utrzymanie instytutu rząd przeznacza sumę 132,970 rb. Instytut gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Puławach ukończyło w przeciągu 1872—1903 r. 397 leśników i 722 agronomów. Pod względem wyznania było studentów: w latach 1870—1880: katolików 75.2%, prawosławnych 18.2%, ewangelików 2.6%, żydów 3.4%; w latach 1880—1890: katolików 42.4%, prawosławnych 54.7%, ewangelików 2.3%, żydów 0.5%. Wciągu więc lat 20 liczba słuchaczów prawosławnych powiększyła się w trójnasób. Obecnie jest słuchaczów na wydziale leśnym 150.

System panujący obecnie w szkolnictwie rządowym doprowadził do tego, że w tej jedynej w kraju rolniczo-leśnej wyższej uczelni studjuje obecnie zaledwie 10% Polaków.

II. Cesarski Instytut leśny w Petersburgu.

a) Założenie: W 1803 r. założono w Cesarskim Siole „Praktyczną szkołę leśną“, którą następnie w 1811 r. przeniesiono do Petersburga pod nazwą „Forst-Instytutu“. W 1837 r. „Forst-Instytut“ został przemieniony na „Instytut leśny i mierniczy“, który w 1893 r. znowu zreorganizowano i powołano zamiast niego do życia „Akademię leśną“ która istniała zaledwie 2 lata, ustępując miejsca „Instytutowi rolniczemu“. W 1877 r. Instytut rolniczy zakończył swoje istnienie, a w miejsce jego utworzony został „Instytut leśny“ z czteroletnim kursem nauk. Z powodu 100 letniego jubileuszu w 1903 r. nazwano ostatecznie tę uczelnię „Cesarskim Instytutem leśnym“.

b) Program nauk. Począwszy od roku akademickiego 1906, wprowadzono system semestralny zamiast dawnego kursowego. Normalny 4-letni kurs studjów dzieli się na osiem semestrów. Do instytutu przyjmowani są tylko maturzyści. Rozkład wykładanych w instytucie nauk na semestry jest następujący:

I. semestr: 1) matematyka, 2) fizyka, 3) chemia nieorganiczna, 4) morfologia i systematyka roślin, 5) ogólna zoologia, i 6) technologia.

Zajęcia praktyczne z chemii, fizyki, morfologii i systematyki roślin, geodezyi i zoologii ogólnej.

II. semestr: 1) mechanika, 2) fizyka, 3) chemia nieorganiczna, 4) mineralogia, 5) morfologia i systematyka roślin, 6) miernictwo.

Zajęcia praktyczne z fizyki, chemii (analiza jakościowa), morfologii i systematyki roślin, tudzież miernictwa.

III. semestr: 1) chemia organiczna, 2) geologia (dynamiczna i histor.), 3) anatomia i fizyologia roślin, 4) entomologia, 5) meteorologia, 6) klimatologia i 7) miernictwo.

Praktyczne zajęcia zc hemii (analiza ilościowa), anatomii i fizyologii roślin, entomologii, meteorologii i miernictwa.

IV. semestr: 1) meteorologia, 2) anatomia i fizyologia roślin, 3) entymologia, 4) ornitologia. i 5) ogólne gleboznawstwo.

Praktyczne zajęcia z meteorologii, anatomii i fizyologii roślin, entomologii i mamaliologii, tudzież gleboznawstwa (hostonia i analiza gleby). Praktyka letnia w zakresie miernictwa, geologii, zoologii stosowanej i gleboznawstwa.

V. semestr: 1) gleboznawstwo stosowane i zasady rolnictwa, 2) leśnictwo ogólne (nauka w lesie), 3) budownictwo 4) ekonomia polityczna i 5) języki nowożytne.

Praktyczne zajęcia z ogólnego leśnictwa i budownictwa.

VI. semestr: 1) leśnictwo stosowane, 2) taksacya leśna. 3) inżynierya leśna, 4) statystyka. 5) owocoznawstwo.

Zajęcia praktyczne z leśnictwa stosowanego, inżynieryi, taksacyi. Praktyka letnia w zakresie leśnictwa, inżynieryi i taksacyi leśnej.

VII. semestr: 1) leśnictwo stosowane, 2) urządzenie lasów, 3) technologia leśna i 4) ogólne prawoznawstwo.

VIII. semestr: 1) leśnictwo ogólne, 2) leśnictwo stosowane, 3) urządzenie lasów, 4) prawo leśne i administracya, 5) technologia leśna.

Praktyczne zajęcia z leśnictwa ogólnego, stosowanego, urządzenia lasu i technologii leśnej. Najdłuższy termin uczęszczania na wykłady 6 lat. Praktyka letnia odbywa się w lesie szkolnym „Ochta“, o powierzchni $988^1/_2$ dziesięcin, położonym pod Petersburgiem i w leśnictwach rządowych.

Kończący nauki w Instytucie otrzymują stopień naukowy: „uczonego leśnika“ I. lub II. rzędu.

c) F r e k w e n c y a. W 1907 r. szkolnym było w instytucie 686 słuchaczów, których podział według wyznań przedstawiał się następująco: prawosławnych 562, katolików 38, ewangielików 31, armeńczyków 2, starowierców i sekciarzy 2, karaimów 3, żydów 38.

W obec tego liczba słuchaczów w petersburgskim instytucie leśnym jest większą, aniżeli we wszystkich 7 uczelniach leśnych w Niemczech, gdzie ilość uczących się w 1905 r. była następująca: w Eberwalde 76, Münden 78, Tarandzie 69, Monachium 63, Aschafenbergu 64, Fübingen 31, Karlsruhe 36, Giessen 57, Eisenach 55. Ta centralizacya jest właśnie jedną z ujemnych stron wyższego wykształcenia w Rosyi.

Na utrzymanie instytutu wydano w 1906 r. sumę 202521 rb. 88 kop. Stan osobowy instytutu składa się z 42 osób.

III. Niższe szkoły leśne.

Po zamknięciu szkoły średniej w Lisinie w 1888. roku, przystąpiono w Rosyi do otwierania w rządowych leśnictwach szkół leśnych niższego typu. Kurs nauk w niższych szkołach

trwa lat dwa i ma charakter praktyczny. Po ukończeniu takiej szkoły uczniowie jej otrzymują nominacye na konduktorów leśnych po dojściu do pełnoletności i odsłużeniu wojskowości.

Obecnie szkół leśnych niższego typu jest w Rosyi 32. W 1907 r. było w tych szkołach 233 uczniów w I-ej klasie i 216 w II. klasie. Ugrupowanie uczniów według wyznań przedstawia się następująco: prawosławnych 417, katolików 12, ewangielików 16 i innych wyznań 4.

Podział uczniów tych 32 szkół według otrzymanego wykształcenia przygotowawczego przedstawiał się następująco:

Z ukończoną 4 klasą gimnazyalną 3; z ukończoną szkołą miejską 224; z ukończoną szkołą powiatową 15; z ukończoną szkołą wiejską 151; z ukończoną szkołą cerkiewną 9; z ukończoną inną szkółką 47.

Koszty. Na utrzymanie tych szkół przeznaczono w 1906 r. kwotę 153.037 rb, 50 kop. Do szkół tych przyjmowani są uczniowie, mający ukończony 16 rok życia którzy przeszli kurs jednej z wyżej wymienionych szkół

Z ogólnej liczby 32 niższych szkół leśnych rządowych, przypadają na królestwo Polskie tylko dwie: jedna w leśnictwie warszawskiem, w Drewnicy pod Warszawą; druga w leśnictwie Suchodniów gub. Kielecka. Do tej ostatniej szkoły przyjmowano do 1906 r. wyłącznie tylko prawosławnych, dopiero w 1906 r. pozwolono wstąpić 3 Polakom.

Niższych szkół leśnych prywatnych z wykładowym językiem polskim niema w Królestwie zupełnie.

D)

Niemcy.

W Niemczech istnieją dwa typy szkół: wyższe i niższe szkoły. Wyższe szkoły urządzone są albo jako samoistne uczelnie wyłącznie dla leśnictwa. albo połączone są ze studyum rolniczem. albo też wydział leśnictwa istnieje przy politechnice lub uniwersytecie.

1. *Wyższe szkoły.*

a) Akademia lasowa w Eberswalde. (Prusy; pow. Potsdam). Założ. w r. 1830. Warunek przyjęcia: świadectwo dojrzałości. Dla obcych poddanych: dowód dojrzałości akademickiej, świadectwo moralności i poświadczenie, że kandydat ma środki na utrzymanie się. Kurs dwuletni. Wpisowe 15 M. czesne 50 m. Frekwencya w r. 1907 — 72 słuchaczów.

b) Akademia lasowa w Münden Prusy; (prowin. Hanower) Założ 1868 r. Warunki przyjęcia takie same jak w Eberswaldzie. Frekwencya w r. 1907 — 64 słuchaczów.

c) Instytut leśniczy w Aschaffenburgu (Bawarya). Zał. w r. 1844. Reorganiz. 1878. Nauka odbywa się w dwóch stopniach. Podstawowych wiadomości z leśnictwa i praktycznego poglądu nabywają uczniowie, odbywając częste wycieczki przez dwa lata w instytucie w Aschaffenburgu. Świadectwo dojrzałości nie jest wymagane. Frekwencya przeciętnie 70 słuchaczów. Uzupełnienie wykształcenia otrzymują słuchacze przez przejście na:

d) Uniwersytet w Monachium (Bawarya). Wykłady z dziedziny leśnictwa trwają dla tych, którzy odbyli studya w Aschaffenburgu, przez rok. Dla innych trzy lata. Świadectwo dojrzałości nie wymagane.

e) Akademia lasowa w Tharandzie (Saksonia). Założ. 1811. Warunki przyjęcia: świadectwo dojrzałości, moralności i pozwolenie rodziców lub opiekunów. Kurs trzechletni. Czesne 250 M. Frekwencya w r. 1906/7—97 słuchaczów.

f) Uniwersytet w Tybindze (Wirtenbergia). Założ. 1881. Warunki przyjęcia: na zwyczajnego słuchacza: świadectwo dojrzałości; kto nie ma takiego świadectwa, może być nadzwyczajnym słuchaczem. Kurs trzechletni. Frekwencya przeciętnie 30 słuchaczów.

g) Wydział leśniczy na politechnice w Karlsruhe (Badenia). Założ. w r. 1832. Warunki przyjęcia: dla tamtej poddanych: świadectwo dojrzałości. Kurs czteroletni. Obcokrajowcy mogą uzyskać świadectwa, zdając egzamina dyplomowe lub egzamina akademickie. Frekwencya przeciętnie 30 słuchaczów.

h) Instytut leśny przy uniwersytecje w Giessen (Hesya). Założ. w r. 1845; reorganiz. r. 1831. Warunki przyjęcia: świadectwo dojrzałości; dla obcych poddanych: dowód dojrzałości akademickiej. Kurs trwa 7 półroczy. Frekwencya przeciętnie około 50 słuchaczów.

i) Akademia lasowa w Eisenach (Saksonia). Złoż. 1813 reorgan. 1895. Warunki — jak w Giessen. Kurs trwa 2 lata. Czesne 84 M. na półrocze. Frekwencya przeciętnie 50 słuchacz.

2. *Niższe szkoły.*

a) *Szkola pomocników leśnych*; 1) w Gross-Schönebeck (Prusy, powiat Potsdam); 2) w Proskowie (Śląsk Prus. pow. Opolski).

b) *Szkoły wojskowe* dla wykształcenia w leśnictwie podoficerów służących w pułku strzelców. (przy wszystkich pułkach i batalionach).

c) *Bawarskie szkoły uprawy lasowej*; 1) w Kelheim; 2) Trippstadt; 3) Wunsiedel; 4) Lohr; 5) Kaufbeuren.

d) *Szkoła dla leśniczych* w Darmstadt. (Hesya).

E)

Spis polskich książek z dziedziny leśnictwa.

(Szkic).

Acht Kaź. Gospodarstwo lasowe (w zbiorowej publikacyi: „Powszechna wystawa krajowa 1894 r.“). Lwów 1898.

Aleksandrowicz Benedykt. Obecny stan lasów i sadów owocowych w Król. Polskiem. 1880.

Auleitner Antoni. Gospodarsto leśne i t. d. Części I.-IV. Warszawa 1845. 1853.

— Przewodnik leśny i t. d. Warszawa 1850.

Belke Gustaw. O owadach szkodliwych gospodarstwu wiejskiemu i t. d. Żytomierz 1861.

Berdau F. Botanika leśna (podług wykładów w instytucie rolniczo-leśnym w Puławach) 1890.

Brzeziński Kaź. Hodowla lasów. Część I. i II. Warszawa 1884, 1892.

Choiński Tymoteusz. Urządzenie lasów. Warszawa 1873.

Czerny Franciszek, dr. prof. Znaczenie lasów zwłaszcza w górach i dla gór. Kraków 1878.

Dombrowski Ernest. Myśliwy jako kolekcyonista i preparator. Przełożył z niemieckiego I. K. Warszawa 1902.

Erlicki F. Rys historyczny instytutów rolniczo-leśnych w Król.-Polskiem 1877.

Giersberg Fr., dr. Nawożenie w leśnictwie. Tłum. z III. wydania H. Gebethner. Warszawa 1906.

Górecki W. Niszczenie lasów. Lwów 1874.

Grus Roman. Brzoza, jej opisanie, uprawa i znaczenie. Poznań 1891.
— O chorobie młodych sosen zwanej „Osutką". Poznań 1892.
— O zadrzewieniu nieużytków 1901.
— Uprawa i pielęgnowanie lasu. Lwów 1897.

Henke Karol. Nauka urządzania, szacowania i ocenienia lasów. Warszawa 1846.

Hołowkiewicz Emil. Flora leśna i przemysł drzewny w Galicyi. Lwów 1887.
— Obrazy fizyograficzne Galicyi. Kraków 1887.
— Echa z lasów dębowych. Lwów 1891.

Jastrzębski Zdzisław. Podręcznik do ocenienia lasu. Przemyśl 1907.

Kohlmann W. Tabele kubiczne do drzewa okrągłego 1903.
— Tabele kubiczne... podług stopniowej miary. Eilenburg.
— Tabele kubiczne do drzewa okrągłego, rzniętego i ciosanego, podług stopniowej miary. Eilenburg.
— Tabele kubiczne... podług miary metrycznej (dla Austryi). Eilenburg.

Koleczko Walenty. Jak zakładać lasy i sadzić drzewa przydrożne. 1908.

Kozłowski Wiktor. Słownik leśny, bartny, bursztyniarski, orylski. Warszawa 1846.

Krasuski J. O reformie leśnej rządowej w Królestwie Polskiem.

Łoś Alfred hr. Podręcznik dla właścicieli małych lasów. Kraków 1882.

Łukomski Józef. Krótki zarys historyi leśnictwa w W. Ks. Poznańskiem. Lwów 1900.

Miklaszewski Jan. Ogólny rzut oka na rozwój leśnictwa w Król. Polskiem w XIX. w. Lwów 1907.

Myśli o leśnictwie polskiem w teoryi i praktyce. Warszawa 1908.

N o w i c k i A l e k s a n d e r. Podręcznik do odnawiania lasów. Kraków 1901.

P o ł u j a ń s k i A l e k s a n d e r. Opisanie lasów Król. Polskiego. Tom I—IV. Warszawa 1854, 1855.

— Leśnictwo polskie. Warszawa 1861. 1862.

P r z e w o d n i k d l a l e ś n i c z y c h. Tom I, II. Lwów 1889.

R i v o l i J ó z e f. Die Serra da Estrella. Gotha 1880.

R u t o w s k i T a d e u s z dr. Przemysł drzewny. (Rocznik kraj. biura statys.) Lwów 1888.

S k o r a c z e w s k i F i l i p. Rozwój polskiego leśnictwa w XIX. w. w W. Ks. Poznańskiem. Lwów 1907.

S t r z e l e c k i H e n r y k. Gospodarstwo lasowe. Cięcie lasu. Lwów 1880.

— Klucz do rozpoznawania drewna, ważniejszych drzew i krzewów leśnych i ogrodowych. Lwów 1886.

— O rozpoznawaniu drewna, drzew leśnych krajowych. Lwów 1887.

— O przyrodzonem rozsiedleniu drzew leśnych w Galicyi. Lwów 1894.

„S y l w a n“. Dziennik nauk leśnych i myśliwych. Tom 1—22. Warszawa 1820—1849.

„S y l w a n“. Organ gal. Tow. leśnego. Roczników 26. od 1883—1909.

S z c z e r b o w s k i I g n a c y. „Skorowidz leśny“ na r. 1907.

— Pogląd na rozwój polskiego leśnictwa w XIX. w. w Galicyi. Lwów 1907.

— Pamiętnik 25. let. działalności gal. Towarz. leśnego. Lwów 1907.

— „Skorowidz leśny“ na r. 1908. Tom 1—2 Lwów 1908.

— O ukrajowieniu lasów państwowych. Lwów 1908.

— „Skorowidz leśny“ na r. 1909 wydanie dla Galicyi Lwów 1909.

S z c z e r b o w s k i - M i k l a s z e w s k i. „Skorowidz leśny“ na rok 1909. Rocznik I. dla Król. Polskiego.

T h i e r i o t A l b e r t. Technologia leśna. Kraków 1856.

T u c e w i c z W. Podręcznik do urządzania lasów (z rosyj.) Warszawa 1883.

T u r s k i M. Hodowanie drzew leśnych (z rosyj. M. Ostrowski). Wilno 1906.

W ę ż y k E d m u n d. Przemysł leśny. O suchej destylacyi drzewa i t. d. Warszawa 1872, 1874.

CZĘŚĆ TRZECIA.

SZEMATYZM PERSONALU W PAŃSTWOWEJ SŁUŻBIE TECHNICZNO LEŚNEJ.

A) LASY ADMINISTRACYI PAŃSTWOWEJ.

(Pogląd historyczny na dawne dobra koronne i na powstanie dzisiejszych dóbr państwowych w Galicyi umieszczono w I. roczniku „Skorowidza leśnego" 1907 str. 142—173).

1. Organizacya i podział.

Dla administracyi lasów i dóbr, zajętych przez państwo, utworzono w r. 1873 c. k. galic. Dyrekcyę lasów i dóbr państwowych z siedzibą w Bolechowie. W r. 1881 przeniesiono siedzibę Dyrekcyi do Lwowa, zaś w r. 1894, po zakupnie dóbr nadworniańskich, rozdzielono Dyrekcyę na dwa samoistne oddziały. W myśl najwyższego postanowieniadz 3. czerwca, złączono od 1. września 1907 oba oddziały znowu w jedną całość pod nazwą: „c. k. gal. Dyrekcya lasów i dóbr państwowych we Lwowie" i podzielono ją na pięć departamentów i tak: I. dla spraw administracyjno-leśnych (inspekcyi leśnych); II. dla spraw prawniczo-administracyjnych; III. dla urządzenia lasów; IV. dla spraw budowniczych: V. dla spraw rachunkowych. Równocześnie powiększono ilość okręgów inspekcyjnych z 6 na 8 z następującym rozdziałem: Do *I. okręgu* należą c. k. zarządy lasów: Niepołomice, Stanisławice, Gawłówek, Grobla, Stary Sącz, Muszyna i Śnietnica. Do *II. okręgu*: Drohobycz, Dobrohostów, Nahujowice, Tustanowice, Starzawa i Berehy. Do *III. okręgu:* Dobromil, Michowa, Rachinia, Turza wielka, Suchodół i Łopianka. Do *IV. okręgu*: Lisowice, Bolechów, Polanica, Taniawa, Mizuń, Sołotwina mizuńska i c. k. skład drewna we Lwowie. Do *V. okręgu*: Jasień, Niebyłów, Krasna, Rypianka, Kałusz, Peczeniżyn, Młodiatyn i c. k. skład drewna w Horodence. Do *VI. okręgu:* Nadwórna, Pasieczna, Zielona, Rafajłowa,

Kniażdwór, Jabłonów i c. k. skład drewna w Stanisławowie. Do *VII. okręgu:* Delatyn, Osławy, Dora, Mikuliczyn, Tatarów i Worochta. Do *VIII. okręgu:* Utoropy, Szeszory, Kosów, Kuty, Hryniawa i Jawornik.

2. Obszar, wydatki i dochody.

Galicyjskie dobra państwowe i funduszowe zajmowały z końcem r. 1908 razem przestrzeń 312,372 ha, czyli 3·97% ogólnej powierzchni kraju, a 14·6% w stosunku do obszaru wszystkich lasów w Galicyi. Z obszaru tego przypada 301,808 ha na lasy państwowe, a 10,564 ha na lasy funduszowe.

Z tego zajmowały w dobrach	państw.	funduszowych
lasy	285.145 ha . . .	8.336 ha
role, łąki i ogrody . . .	4.525 ha . . .	1.227 ha
połoniny i pastwiska . .	7.246 ha . . .	223 ha
inne gatunki urodzajne . .	121 ha . . .	6 ha
nieużytki	4 761 ha . . .	272 ha

Etat roczny, preliminowany na r. 1909 wynosi:

co do powierzchni	2.847 ha . . .	113 ha
co do masy: 1,041.371 m³ w czem	425,717 m³ opału 618.315 m³ drewna użytowego	48126m³

Dochody i wydatki.

Na r. 1909 preliminowano dla dóbr państwowych dochód w kwocie: 7,484,550 K; wydatki: 4,686,670 K; zatem nadwyżka: 2,797,880 K. Przeciętny czysty dochód z ostatnich 3 lat (1904—1906) wynosił 2,253,370 K; Czysty dochód z 1 ha wynosił w r. 1908: 9 05 K; na r. 1909 preliminowano 9.31 K.

W ostatnich 5 latach wynosiła istotna produkcya drewna:

Rok			twardego	miękiego
1899	1,959.750 m³	a w tem	223,467 m³	836.283 m³
1900	822.454 „		193,718 „	628 736 „
1901	886.256 „		205.090 „	631.166 „
1902	969.300 „		278.530 „	690.770 „
1903	982.140 „		286.780 „	695.270 „

Przeciętny procent drewna użytkowego wynosił w tem pięcioleciu: przy drewnie twardem 13.38%; przy drewnie miękiem 62·32%.

Porównanie z innymi prowincyami.

Obszar: Obszar dóbr, którymi państwo administrowało w całej Monarchii w r. 1907 wynosił 781,455 ha gruntu urodzajnego. Z tego znajduje się w Galicyi gruntu urodzajnego 297.041 ha, czyli daje to 38 procent wszystkich dóbr państwowych.

Dochody: Dochody, jakie w stosunku do tego obszaru, dają galic. lasy państwowe, są następujące:

Surowy dochód, jaki przyniosły wszystkie dobra państwowe w Monarchii, wynosił w r. 1908 — 16,757,820 K; dobra galic. przyniosły 7,484,550 K: czyli daje 44 proc. dochodu brutto. Jeśli dochody te rozdzielimy na powierzchnię to otrzymamy, że w innych prowincyach wynosił dochód surowy 19 14 K., zaś w Galicyi 25·23 K. z 1 ha.

Udział w zyskach przedstawia się jednak całkiem inaczej, jeśli porównamy wydatki, jakie państwo łoży na gospodarstwo w Galicyi, a innych prowincyach. I tak: na resztę dóbr wydano ogółem 10,587,908 K., na Galicyę 4,686,670 K. a zatem wszystkie inne prowincye przyniosły tylko 1,604,500 K, czystego dochodu, kiedy Galicya dała sama 2,797,800 K. czyli 125 proc. ogólnego zysku. Galicyjskie lasy przynoszą zatem państwu największe zyski. Czysty dochód z 1 ha wynosi w całym państwie tylko 6.09 K., a w Galicyi 9.31 K Jeśli wedle tego czystego dochodu obliczymy dalej wartość wszystkich dóbr państwowych, to otrzymamy, że wartość posiadłości w innych prowincyach wynosi około 72 miliony kor., kiedy same lasy galic. miałyby wartość około 73 mil koron.

3. Systemizowany stan osobowy.

			Ranga lub płaca
Dyrektor lasów i dobr państw.		1	V.
Aprobantów		2	VI.
Urzędników inspekcyjnych		8	VII—VI.
Kierownik biura urządzenia		1	VI.
Urzędników techn.-leśn.:	radców	3	VII.
„ „	lustrator.	24	VIII.
„ „	zarządców	39	IX.
„ „	asystent.	18	X.
„ „	elewów	22	XI.

		Ranga lub płaca
Urzędn. prawn. administr.	10	. . X—VI.
„ rachunkowych	26	. . . XI—VII.
„ kancelaryjnych	4	. . . XI—VIII.
Pomocników i oficyantów kancel.	28	. . 3·20 K. dziennie do 155 K. miesięcz.
Leśniczych (podurzęd. kl. IV.—XI.)	162	od 1612 do 2540 kor.
Pomocników las. (podurz. I—III kl.)	51	od 1300—1500 K. r.
Dyetaryuszy	38	75 kor. mies.
Pomocników kancel. w zarządach .	4	2·50 dziennie
Kierownik kolei leśnej	1	za kontraktem
Zawiadowców c. k. skład. drewn.	2	„ „
Maszynistów kolejowych	4	„ „
Strażników lasowych, dozorców składów, stróżów	341	V. klas, 36—60 K. m.
Woźnych dyrekcyjnych	5	900—1600 K.

4. Stan osobowy.

Prezydent:

C. k. Namiestnik Galicyi: J. E. Dr. Michał Bobrzyński. Przydzielony do prezydyum: Cieński Szczęsny, c. k. radca Namiestnictwa.

I. PERSONAL DYREKCYJNY.

Dyrekter lasów i dóbr państwowych: vacat.

Aprobanci: Flechner Józef, c. k. starszy radca leśn. i Biliński Teodor. c. k. starszy radca admin.

Oddział dla spraw leśno-administracyjnych.

Urzędnicy inspekcyjni: Hetper Karol. c. k. star. radca leśn. I. okręg insp.; Tarłowski Kazimierz, c. k. star. leśn. V. okręg insp.; Kochanowski Cyryl. c. k. star. radca leśn. III. okr. insp.; Mahr Franciszek, c. k. radca leśn. II. okręg insp.; Sym Antoni. c. k. radca leśn. VII. okręg insp,; Cipser Stefan, c. k. lustrator las. IV, okręg insp.; Chlipalski Karol, c. k. lustrator las. VIII. okręg insp.; Szyszkowski Maksymilian, c. k. lustrator lasów, VII. okręg inspek.

Przydzieleni urzędnicy techniczno-leśni: c. k. lustratorzy lasów: Maultz Józef. Hlebowicki Hieromin, Karatnicki Włodzimierz; c. k. zarządcy lasów; Szczerbowski Ignacy, Szmyd Józef, Hasko Karol; c. k. asystenci; Stoczkiewicz Henryk. Grotowski Stanisław; c. k. elewowie: Till Ernest, Czarnecki Antoni, Migdał Edward, Maksymowicz Antoni, Biliński Michał.

Oddział dla urządzenia lasów.

Kierownik: Heyn Wiktor, c. k. starszy radca leśn; Pautsch Fryderyk. c, k. radca leśn.; lustratorowie: Valenta Alojzy, Chrz Wilhelm; c. k. zarządca lasów: Ladenberger Jan, asystenci: Kotys Aleksy; Adamski Zygmunt; Szanecki Jan, Romanowski Zdzisław. Elewi: Podstawek Zygmunt, Grotowski Władysław, Wójcik Stanisław, Mosiewicz Adam.

Oddział budownictwa.

C. k. zarządcy lasów: Staszkiewicz Jan, Dreifür Karol, Lenartowicz Stanisław; c. k. asyst.: Godek Tadeusz; elew: Wasylewicz Michał, Duffek Władysław.

Oddział dla spraw prawniczo-administracyjnych.

Müller Artur, c. k. st. radca, c. k. radcowie: Falkowski Jan, Tychowski Kazimierz; sekretarze: Gayer Wiktor, Zbrożek Dominik; adjunkci: Dr. Berke Karol, Dr. Osuchowski Wiktor, Tańczuk Aleksander.

Oddział rachunkowy.

Kierownik: Sieczyński Julian, c. k. st. radca rachunkowy. Starszy radca: Lhotski Albin; radcowie: Zarzecki Stanisław, Foryst Wład.

Rewidenci: Gnädinger Aleksander, Skulski Hipolit, Lelio Władysław, Gąbkowski Władysław. Potencki Błażej. *Oficyałowie:* Streitt Antoni, Chwoyka Józef, Melnyk Mikołaj, Jurystowski Józef, Derdelewicz Maryan, Juhre Kazimierz, Borzemski Wiktor, Mayer Włodzimierz, Sławiec Szczepan. *Asystenci:* Walter Zygmunt, Dziejowski Emil, Pałka Stanisław, Dziadyk Stanisław, Popiel Kazimierz, Piekosiński Apolinary, Orłowski Szczęsny. *Praktykanci:* Motyl Jan. *Kalkulanci:* Baraniecki Władysław, Leski Edward, Görtz Jan, Gnat Stanisław, Chmielewski Tadeusz, Hungendorf Antoni, Turczyński Jan, Neusser Władysław, Bolenbach Stanisław, Bedronek Józef. *Oficyant:* Samosiej Jan.

Urząd pomocniczy: adjunkt kancel. Witoszyński Edward, oficyał kanc. Turzański Zygfryd; kanceliści: Huber Wiktor, Trombars Henryk; oficyanci: Kostiuk Józef, Kiesel Stanisław, Michaliszyn Stanisław.

Woźni: Cioroch Jan, Szkolnik Mikołaj, Stefek Aleksander. Baran Józef, Morawetz Ottokar.

C. K. ZARZĄDY LASÓW.

Do administracyi lasów państwowych i funduszowych w Galicyi utworzono 50 c. k. zarządów lasów i dóbr państwowych, stanowiących odrębne ciała gospodarcze. na których czele stoją c. k. zarządcy lasów i dóbr państwowych w VII., VIII. lub IX. klasie rangi. Zarządy te podzielone są na ośm okręgów inspekcyjnych.

I. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 7 zarządów. *Organ inspekcyjny:* Hetper Karol, c. k. starszy radca leśnictwa.

1. Gawłówek)*

Poczta w miejscu. Stacya kolejowa, sąd, starostwo i kasa prowentowa w Bochni o 10 km. Obszar lasów państwowych: 4975 ha, z czego 4402 ha lasu; dóbr funduszowych 5·614 ha — leży w gminach: Dziewin, Mikluszowice, Wyżyce, Baczków, Świniarów, Gawłówek, Wola drwińska, Bratucice z Okulicami i Bogucice.

P o l o w a n i e we własnym zarządzie, (odstrzał rogaczy zakupił ks. Karol Trauttmansdorf po 50 K od sztuki).

Personal: C. k. lustrator lasów: Pacuła Bolesław. Elew: Podolecki Stefan. m. brak. Pomocnik lasowy: Mikoś Paweł. m. br. Dyetaryusz: Roman Stefanowicz m. br.

L e ś n i c z o w i e: 1) Späth Jan sen,, Dziewin. 2) Späth Jan jun., Baczków. 3) Zörner Seweryn, Bratucice. 4) Boulange Jan. Baczków.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Dębosz Józef, Gawłówek m. br. 2) Madej Wojciech, Damienice m. sk. 3) Kołodziej Piotr, Dziewin m. br. 4) Trembecki Franciszek, Bratucice m. br. 5) Waśniowski Franciszek, Bratucice m, br. 6) Banach Kasper, Dziewin m. sk. 7) Gzyl Wojciech, Baczków m. br.

S t r a n i d ż c y o ł ą k: Zawada Jan i Data Franciszek.

*) Objaśnienie skróceń: m. — mieszkanie, sk. — skarbowe; m. br. — mieszkanie brak

2. Grobla.

Poczta: Sierosławice o 8 km. Stacya kolejowa, sąd, starostwo i kasa prowentowa w Bochni o 23 km. Obszar posiadłości państwowych: 1935 ha, z czego 1753 ha lasu; posiadłość funduszowa: 518 ha leży w gminach; Grobla, Trawniki, Drwinia, Ząbierzów, Wola zabierzowska i Chobot.

P o l o w a n i e wydzierżawione ks. Karolowi Trauttmansdorfowi do r. 1917.

Personal: Żeńczak Bolesław, c. k. zarz. las.

P o m o c n i k l a s o w y: Koestlich Stefan.

L e ś n i c z o w i e: 1) Kottik Zygmunt, Chobot, 2) Malota Karol, Ispina.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Kowanetz Karol, Krzykówka m. s. 2) Madej Wawrzyniec, Grobla m. sk. 3) Wilkosz Jan, Chobot m. br. 4) Lany Tomasz, Trawniki m. br. 5) Kowanetz Antoni, Koło m. br.

3. Muszyna.

Poczta, stacya kolejowa, sąd i urząd podatkowy w miejscu. Kasa prowentowa w Krynicy. Starostwo: Nowy Sącz. Obszar: 4888 ha (fundusz religijny), z czego 4408 ha lasu w gminach: Muszyna, Jastrzębnik, Milik, Złockie, Andrzejówka, Żegiestów, Zubrzyk, Leluchów, Szczawnik, Wierchomka, Krynica, Dubne, Wojkowa, Tylicz, Słotwiny, Muszynka, Powroźnik, Mochnaczka niżna i Mochnaczka wyżna. Lasy tworzą 86 kompleksów. Do zarządu należy 1 tartak wodny.

P o l o w a n i e we własnym zarządzie.

Personal: Stefan Studniarski c. k. zarządca las. Kucik Paweł, c. k. asyst. leśn. m. sk.

P o m o c n i k vacat. — Aleksander Jedliczka, dyetaryusz.

L e ś n i c z o w i e: 1) Broniowski Klemens, Muszyna. 2) Albinowski Włodzimierz, Kopciowa. 3) Olpiński Tadeusz, Tylicz. 4) Błoński Stanisław, subst. leśn. Majdan ad Muszyna.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Augustyński Tomasz. Tylicz, m. brak. 2) Miszkowski Wawrzyniec, Majdan. m. sk. 3) Dziubiński Wasyl, Wierchomka, m. brak. 4) Szymczyszak Andrzej, Andrzejówka, m. brak. 5) Kowalski Akim. Dubne, m. brak. 6) Dziubiński Tymko, Szczawnik, m. brak. 7) Sobczyszak Wasyl, Żegiestów, m. brak. 8) Tyliszczak Hrehor, Jastrzębnik. m. brak. 9. Garbera Andrij, Tylicz, m. brak. 10) Ciołkiewicz Mikołaj, Tylicz, m. sk. 11) Gromosiak Aleksy, Powroźnik, mieszk. skarb.

4. *Niepołomice.*

Poczta, sąd i kasa prowent. w miejscu. Stacya kolejowa Podłęże. Starostwo: Bochnia.

Obszar: 2168 ha. z czego 1941 ha lasu — położonego w gminach: Niepołomice, Wola batorska, Kłaj.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Nawratil Ryszard, c. k. radca leśn.

Pomocnik lasowy: Sielecki Stefan, m. sk.

Leśniczowie: 1) Drbohlaw Wacław, Sitowiec, 2) Gawrzycki Jan, Kłaj.

Strażnicy lasowi: 1) Wojas Jan, Kłaj, m. sk. 2) Kukuła Józef, Wola batorska, m. brak. 3) Tomasz Madej, Niepołomice, m. brak. 4) Kasina Józef, Wola Batorska, m. sk. Stróż zamkowy: Owsiak Piotr, m. sk.

5. *Śnietnica.*

Poczta w miejscu. Stacya kolejowa, sąd, starowstwo w Grybowie o 17 km., kasa prowentowa w Krynicy. Obszar: 1732 ha (fundusz religijny) z czego 1584 ha lasu — leży w gminach: Banica, Berest, Brunary wyżne i niżne, Czarna, Czertyżne, Czyrna, Florynka, Jaszkowa, Izby, Kamionna, Mochnaczka niżna i wyżna, Piorunka, Polany, Śnietnica, Stawisza i Wawrzka.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Büchner Otton, c. k. lustrator lasów.

Pomocnik lasowy: Fuchs Józef, m. brak.

Leśniczowie: Maś Wiktor, Snietnica; Nodzyński Maryan, Snietnica.

Strażnicy lasowi: 1) Kochań Hryń, Berest m. brak.; 2) Jaworski Hilary, Berest m. brak; 3) Bugajski Jan, Izby m. sk.; 4) Prycik Iwan, Czyrna m. brak.; 5) Szpytko Hryń, Czarna m. brak.

6. *Stanisławice.*

Poczta, sąd, starostwo i kasa prowentowa w Bochni o 8 km. Stacya kolejowa w Kłaju o 5 km.

Obszar: 3873 ha z czego 3316 ha funduszu kameralnego i 558 ha funduszu religijnego, a w tem 3636 ha lasu, leży w gminach: Stanisławice, Damienice, Cikowice, Książnice, Targowisko, Chełm z Siedlcem i Moszczenicą, Łapczyca, Bochnia i Kolanów. Lasy tworzą 2 kompleksy.

P o l o w a n i a: na rogacze wydzierżawione od roku 1907 aż do odwołania ks. Karolowi Trauttmansdorfowi.

Personal: Then Ludwik, c. k. zarządca lasów. Elew leśnictwa: Franciszek Kolb.

P o m o c n i k l a s o w y: Józef Kisielewski. — Dyetaryusz Stanisław Rząśnicki.

L e ś n i c z o w i e: 1) Klęk Marcin, Kolanów; 2) Madej Franciszek, Hysne; 3) Górski Karol, Kłaj; 4) Trzaskowski Michał, Poszyna; 5) Konstanty Juryk, Damienice.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Siemieńciuch Karol, Poszynka m. sk.; 2) Pałkowski Antoni, Damienice m. sk.; 3) Warchołek Franciszek. Stanisławice m sk.; 4) Niedospał Józef, Ptakówka m. sk.; 5) Stachura Jan, Kolanów m. sk.

7. *Stary Sącz.*

Poczta, stacya kolejowa, sąd, kasa prowent. w miejscu. Starostwo w Nowym Sączu.

Obszar: 1925 ha (fundusz religijny) z czego 1770 ha lasu, położony w gminach: Stary Sącz, Podmajerz, Myślec, Biegonice, Moszczenica wyżna i niżna, Mostki, Skrudzina, Gaboń Opalana, Kadcza, Gołgowice, Olszanka, Noszacowice, Długołąka ze Świerklą, Podegrodzie, Świniarsko, Podrzycze. Lasy tworzą 13 kompleksów.

P o l o w a n i e: we własnym zarządzie.

Personal: Dąbrowski Stan., c. k. lustr. lasów.

P o m o c n i k l a s o w y: Lisicki Bolesław, m. brak.

L e ś n i c z o w i e: Gedliczka Franciszek, Kamieniec; Brzeziński Eugeniusz, Gaboń.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Dyliński Maryan, Mostki, m. sk.; 2) Motawa Jan, Opalana m. sk.; 3) Adamczyk Jakób, Długołąka m. sk.; 4) Ogorzały Jan, Skrudzina m. brak.; 5) Wadowski Iwan, Olszanka m. brak.; 6) Czerpak Jakób, Stary Sącz m. brak.

II. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 6 zarządów. Organ inspekcyjny: Franc. Mahr, c. k. radca leśn.

8. *Berehy.*

Poczta. stacya kolejowa i sąd: Ustrzyki dolne o 3 km., Starostwo w Lisku i Dobromilu; kasa prowent. w Dobromilu o 30 km.

Obszar: 3985, ha z czego 3547 ha lasu — leży w gminach: Stebnik. Berehy, Łodyna, Bandrów, Liskowate, Nanowa, Wolica i Krościenko. — Lasy tworzą 4 kompleksy.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Zarański Władysław, c. k. lust. lasów; c. k. asyst. leś.: Lewicki Wszewład, elew leś. Kaźmierz Stadnik, mieszk. sk.

Pomocnik lasowy: Strzelbicki Ignacy, m. skarb

Leśniczowie: 1) Albrecht Adam, Ustrzyki; 2) Fierich Edmund, Bandrów: 3) Łaszkiewicz Waleryan, Berehy; 4) Scholz Leon, Łodyna.

Praktykanci lasowi: Władysław Mołodyński, Jan Kaczorowski.

Strażnicy lasowi: 1) Frombach Jakób, Stebnik, m. sk. 2) Pruss Józef, Krościenko, m. sk.; 3) Masłowski Ignacy. Liskowate, m. sk.; 4) Ścieranka Michał, Krościenko, m. brak.; 5) Bischoff Grzegorz, Steinfels, m. brak.; 6) Mykita Petro, Berehy, m. sk.; 7) Jacenicz Wasyl, Łodyna, m. brak.: 8) Jan Koch, (pomocniczy) Bandrów; 9) Józef Król, Ustrzyki, dozorca składu, m sk.

9. *Dobrohostów.*

Poczta i urząd telegraficzny: Stebnik. Stacya kolejowa, sąd i starostwo, kasa prowentowa w Drohobyczu o 14 km

Obszar: 4303 ha, z czego 4111 ha lasu — leży w gminach: Dobrohostów, Ułyczno, Stanyła, Truskawiec, Stebnik. — Lasy leżą w 4 kompleksach.

Polowanie: we własnym zakresie.

Personal: Bielowski Jan, c. k. lust. lasów.

Dyetaryusze: 1) Józef Lesser, 2) Jan Wacławik.

Leśniczowie: 1) Wacławik Karol. Stebnik: 2) Schneider Józef. Dobrohostów; 3) Fastnacht Franciszek, Dobrohostów; 4) Władysław Dziadyk, Truskawiec.

Strażnicy lasowi: Błażowski Jędrzej. Truskawiec-Łuh m. sk; 2) Hubicki Aleksander. Truskawiec. m. sk.; 3) Wawrzyniec Folta. Dobrohostów, m. sk.; 4) Wasyl Koturmus. Iwaniki, m. sk.; 5) Król Józef. pod Orowem, m. sk; 6) Mołodyński Jan, Ułyczno. m. sk.; 7) Biłas Onufer. Stebnik (pod osikami). m. sk.: 8) Schütz Walenty, Stebnik (Łaz Osieckiego). m. sk.: 9) Struk Jan, Stebnik, dozorca składu salinarnego, m. brak.

10. *Drohobycz.*

Poczta, stacya kolejowa, sąd, kasa pocztowa i starostwo w miejscu.

Obszar: 2171 ha, z czego 2043 ha lasu — leży w gminach: Raniowice, Bolechowce, Neudorf, Kołpiec, Solec, Modrycz-Dereżyce, Jasienica, Liszna, Niedźwiedza, Drohobycz-miasto.— Lasy tworzą 7 odrębnych kompleksów.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Zarządca lasów: Pallas Maksymil., c. k. radca leśn.

Dyetaryusz: Frąckiewicz Witold, m. sk.

Leśniczowie: 1) Drwota Józef, Solec; 2) Jarosz Wojciech, Lisznia.

Strażnicy: 1) Petro Biłas, m. sk.: 2) Stecyk Oleksa, Lisznia, m. sk.; 3) Mattes Filip, Korolów, m. sk.; 4) Lachowicz Szymon, Górka Solecka, m. sk,; 5) Biłas Iwan, Dąbrowa kołpiecka, m. sk.; 7) Kłymko Iwan, Horby, m. sk.

11. *Nahujowice.*

Poczta, stacya kolejowa, sąd i starostwo, kasa prowent., w Drohobyczu o 19 km.

Obszar: 2913 ha, z czego 2905 ha lasu — leży w gminach: Nahujowice, Jasienica solna i Niedźwiedza. — Lasy leżą w 5 kompleksach.

Polowanie: we własnym zakresie.

Personal: Chrz Antoni, c. k. lust. lasów.

Pomocnik lasowy: vacat. Dyetaryusz: Piotr Kocko.

Leśniczowie: 1) Chitry Karol, Niedźwiedza. 2) Szygowski Maksymilian, Nahujowice. 3) Włodzimierz Hlibowicki, Jasienica solna.

Strażnicy lasowi: 1) Wolczak Fedor, Nahujowice, m. brak. 2) Steciów Stefan, Jasienica solna, m. sk. 3) Staw Mieczysław, Jasienica solna, m. brak. 4) Romanów Iwan, Nahujowice, m. sk. 5) Wolczak Iwan, Niedźwiedza, m. sk.

12. *Starzawa.*

Poczta i stacya kolejowa w miejscu. Kasa prowent., sąd i starostwo w Dobromilu o 14 km.

Obszar: 3917 ha, z czego 3680 ha lasu — leży w gminach: Starzawa, Łopusznica, Łopuszanka, Smolnica, Rudawka,

Nanowa, Wolica, Obersdorf. Smereczna, Prinzental, Liskowate i Wełykie. Lasy tworzą 6 kompleksów.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Rutkowski Jan, c. k. zarządca lasów. c. k. asyst. leśn. Michał Szurek.

Pomocnik lasowy: Myszkowski Stan. Dyetaryusz: Lauterbach Wiktor.

Leśniczowie: 1) Helde Ferdynand, Starzawa, skład. tartacz. 2) Loreth Józef, Smolnica. 3) Lesser Gustaw, Starzawa. 4) Bigo Leon, Starzawa.

Strażnicy lasowi: 1) Smereczański Wilhelm, Smereczna, m. brak. 2) Szary Jędrzej, Krościenko, m. sk. 3) Klepak Dmytro, Rudawka, m. brak. 4) Żewko Jan, Starzawa, m. sk. 5) Rożniatowski Jan, Krościenko, m. sk. 6) Lorenz Paweł, Starzawa, m. sk. 7) Wasyl Maszczak, Smolnica, m. brak. 8) Gerle Piotr, Starzawa, dozorca składu, m. sk.

13. Tustanowice.

Poczta: Wolanka o 4 km. Stacya kol: Borysław o 5 km. Sąd, kasa prowentowa i starostwo w Drohobyczu o 8 km.

Obszar: 3394 ha, z czego 3341 ha lasu leży w gminach: Modrycz, Bania kotowska, Hubice, Tustanowice. Lasy leżą prawie w jednym kompleksie.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Drzymuchowski Mieczysław.

Pomocnik lasowy: Michałowski Ludwik, m. brak. Owsiński Leon.

Dyetaryusz: Batsch Fr. i Łobarzewski Aleksander.

Leśniczowie: 1) Treger Ignacy, Dąbrowa truskawiecka. 2) Sokołowski Alojzy, Pomerło. 3) Trzaskowski Antoni, Zabukowa.

Strażnicy lasowi: 1) Wacławski Józef, Kamionka, m. sk. 2) Witwicki Jurko, Orów, m. sk. 3) Hawrylak Dmytro, Tustanowice, m. br. 4) Wróblewski Ludwik, Podziubane, m. sk.

III. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 6 zarządów. Organ inspekcyjny: Kochanowski Cyryl c. k. starszy radca leśn.

14. Dobromil.

Poczta, stacya kolejowa, kasa prowentowa, sąd i starostwo w miejscu.

Obszar: 3576 ha, z czego przypada na fundusz kameralny 2871 ha, zaś na fundusz religijny 705 ha, w czem lasu 2755 ha i 440 ha. — Leży w gminach: Huczko, Polana, Tarnawa, Pietnica, Kniażpol, Kropiwnik, Paportno, Lacko, Hujsko, Hubice, Malchowice, Michowa, Makowa, Leszczyny i Sopotnik. Lasy tworzą 7 kompleksów.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Filip Hirsch, c. k. zarząd. lasów, Ilgner Antoni. elew, leśn. m. sk.

Pomocnik lasowy: Duniewicz Kazimierz, m. sk.

Leśniczowie: 1) i 2) okr. man. Lang Karol, Huczko. Cerkiewicz Aleksander, Leszczyny.

Strażnicy lasowi: 1) Waciak Waśko, Tarnawa, m. brak. 2) Paliwoda Waśko, Leszczyny, m. brak. 3) Sodoma Michał, Makowa, m. sk. 4) Pasławski Michał, Wełykie, m. brak. 5) Sabat Stefan, Paportno. m. brak. 6) Konopelski Jan, Arłamów, m. sk. 7) Fastnacht Mikołaj, Hujsko, m. brak. 8) Lachcik Jan, Hubice, m. sk. 9) Kałużyński Waśko, Hubice, m. skarb. 10) Lazarowicz Ignacy. — Lacko, dozorca składu salinar. m. brak. 11. Jan Hamelak, dozorca domów sk. m. sk.

15. Michowa.

Poczta, stacya kolejowa, kasa prowent., sąd i starostwo: Dobromil o 8·5 km.

Obszar: 3207 ha, z czego 3047 ha lasu — leży w gminach: Michowa, Wełykie, Katyna, Kwaszenina, Arłamów. — Lasy tworzą 3 kompleksy.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Geppert Kazimierz c. k. zarz. las.

Pomocnik kancelaryjny: Andrzej Martan, m. br.

Leśniczowie: 1) Tadeusz Merz, Michowa. 2) Klocek Władysław, Liskowate. 3) Strzetelski Kazimierz, Kwaszenina.

Strażnicy lasowi: 1) Fedeczko Michał. Arłamów, m. sk. 2) Marcinkowski Józef, Katyna szlachec., m. brak. 3) Zamorski August, Kwaszenina, m. sk. 4) Tkaczyszyn Seńko, Liskowate, m. brak. 5) Kiłoczko Fedor, Jamna górna, m. brak. 6) Sokalski Mikołaj, Kwaszenina, m sk.

16. Łopianka.

Poczta, stacya kolejowa, sąd, starostwo i kasa prowentowa w Dolinie (8 lub przez Strutyń 14 km.)

Obszar: 8437 ha z czego 8171 ha lasu, leży w gminach: Ilemnia, Grabów, Łopianka, Turza, Gniła, Dolina miasto, Lolin i Niagryn. Przez południową część okręgu (przez Ilemnię do Lisnej) przechodzi kolej leśna wąskotorowa.

Polowanie: wydzierżawione Zdzisławowi hr. Tarnowskiemu z Dzikowa do r. 1913.

Personal: Łobos Wiktor, c. k. zarządca lasów.

C. k. pomocnik lasowy: Duda Piotr, m. br.

Leśniczowie: 1) Władysław Strzygowski, Grabów. 2) Rotta Ryszard, Ilemnia. 3) Michał Ilnicki, Turza mała. 4) Ludwik Thürschmidt, Ilemnia.

Strażnicy lasowi: 1) Strynadiuk Paweł, Grabów, m. brak. 2) Leszko Semko, Łopianka, m. brak. 3) Mykietyn Michał, Ilemnia, m. br. 4) Hawrylak Wasyl. Ilemnia, m. brak.

17. Rachinia.

Poczta: Dolina o 6 km., stacya kolejowa w miejscu. Sąd, starostwo i kasa prowentowa w Dolinie o 6 km.

Obszar: 5162 ha, z czego 5094 ha lasu — leży w gminach: Dolina, Rachinia, Trościaniec, Nadziejów, Raków, Słoboda. Lasy tworzą 4 odrębne obszary. W roku 1906 wybudowano przez lasy rachińskie wąskotorową kolej. leśną, idącą z Doliny przez Rachiń aż do sąsiedniego zarządu w Turzy wielkiej. Długość tej kolei wynosi 28 km.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Witowski Michał c. k. zarządca lasów. Pallas Maksymilian c. k. asyst. leśn.

Pomocnik lasowy: vacat.

Dyetaryusze: Blicharski Kazimierz.

Leśniczowie: 1) Hakemer Emil, Raków. 2) Duffek Jakób. Słoboda dolińska. 3) Krieger Władysław, Rachinia. 4) Rybotycki Jan, Dolina, skład kolej. 5) Steusing Franciszek. Rachinia.

Strażnicy lasowi: 1) Kreciuk Asafat, Trościaniec, m. brak. 2) Smereka Konstanty, Nadziejów, m. brak. 3) Iwanów Hryń, Słoboda dolińska, m. brak. 4) Skibicz Wasyl, Trościaniec m. brak. 5) Marczuk Ilko, Rachinia, m. brak. 6) Kremer Józef. Rachinia, m. sk. 7) Stefanyszyn Hryń. Trościaniec, m. brak.

Dozorcy składu: 1) Seniów Fedor, Rachinia, m. sk. 2) Tchórzewski Franciszek, Dolina, skład kolej. m. sk.

Personal kolejowy składa się z 16 osób, pobierających stałą płacę.

1) Kierownik kolei: Brichta Bronisław, Dolina. 2) Pomocnik kancelaryjny: Welfle Ferdynand, m. sk. 3) Maszynista: Róziecki Władysław. 4) Palacz: Muszyński Jan. 5) Werkmistrz: Fuchs August. 6) Zawiadowca pociągu Turyna Wacław. 7) Nadzorcy robót kolejowych: Mujstra Piotr, Reiss Edmund. 8) Hamulczy: Siegel Robert, Wiśniewski Michał. 9) Dozorcy toru: Olechowski Michał, Szewczuk Jakób, Aftanazów Konstanty, Cencora Wawrzyniec (zwrotniczy), Knapik Jan (strażnik nocny).

18. Suchodół.

Poczta: w miejscu. Stacya kolejowa, sąd, starostwo i kasa prowentowa w Dolinie o 24 (27) km.

Obszar lasu: 11.464 ha, z czego 11.140 ha lasu — leży w gminach: Suchodół-Lipowica. Lasy tworzą zwarty kompleks. Najwyższy szczyt gór 1557 m. n. p. m.

W okręgu kolej wąskotorowa do Krechowic, o długości 52 km.

Polowanie: wydzierżawione hr. Z. Tarnowskiemu do roku 1813.

Personal: Schwarz Adam c. k. zarządca lasów; Jan Teodorowicz c. k. elew. leśn.

Pomocnik lasowy: Oster Wincenty m. sk. Dyetaryusz: Janicki Jan.

Leśniczowie: 1) Salwarowski Antoni, Suchodół, 2) Karasek Antoni, Suchodół. 3) Duffek Karol, Lipowica, 4) Grabowski Adam. Meczyszcze.

Strażnicy lasowi: 1) Greluk Wasyl, Łuhy m. brak. 2) Wintoniak Fedor, Suchodół, m. brak. 3) Fedorów Michał, Lipowica. m, sk. 4) Uhryn Ilko, Meczyszcze, m. sk. 5) Szumej Nykoła, Lipowica m. sk. 6) Brusik Józef, Lipowica m. brak.

Pod administracyą c. k. zarządu w Suchodole stoi c. k. skład drewna opałowego w Krechowicach. Dozorca składu: Krasucki Ludwik m. sk.

19. Turza wielka.

Poczta: Sokołów o 9 km. Stacya kolej.: Rachinia o 17 km. lub Stryj o 26 km. sąd, kasa prowentowa i starostwo w Dolinie o 22 km.

Obszar: 3.717 ha z czego 3.321 ha lasu — leży w gminach: Turza wielka i Bołochów.

Polowanie: wydzierżawione hr. Aleks. Wodzickiemu i hr. Janowi Stadnickiemu do r. 1913.

Personal: Mach Witołd. c. k. zarządca lasów.

Pomocnik lasowy: Jabłoński St., m. sk.

Leśniczowie: 1) Münzger Jan, Turza wielka. 2) Obst Maryan, Bołochów.

Strażnicy lasowi: 1) Wiśniowski Jan, Zbora m. sk. 2) Szczudło Petro, Turza wielka, m. brak. 3) Koperski Antoni, Turza wielka, m. sk.

IV. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 6 zarządów, a nadto c. k. skład drewna we Lwowie.

Organ inspekcyjny: Cipser Stefan. c. k. lustrator lasów.

20. Bolechów.

Poczta, stacya kolejowa i kasa prowentowa w miejscu. Sąd i starostwo w Dolinie o 15 km.

Obszar: 4065 ha z czego 3978 ha lasu; obejmuje gminy Bolechów ruski z Dołżką, Wołoska wieś, Cisów, Cerkowna, Tiapcze, Podbrzeże, Huziejów, Bolechów miasto.

Polowanie: wydzierżawione (z wyjątkiem Dołżka i Cerkownej), hr. Stanisławowi Stadnickiemu do r. 1913.

Personal: Szczęścikiewicz Stanisław, c. k. lustrator lasów, Świrski Jan, c. k. asyst. leśn., Wiktor Domański c. k. elew. leśn.

Pomocnik lasowy: Chrz Jan, m. sk.

Leśniczowie: 1) Kowalewski Antoni, Wołoska wieś. 2) Lwowski Michał, Zakamień. 3) Prohaska Robert, Cerkowna. 4) Medwecki Fryderyk. Wołoska wieś.

Strażnicy lasowi: 1) Oleksyn Iwan, Wołoska wieś, m. brak. 2) Józef Uszak, Wołoska wieś, m. brak. 3) Biliński Piotr, Dołżka, m. sk. 4) Kuryło Nykoła, Cerkowna. m. brak.

Dozorcy składów; 1) Rudnicki Jan, Wołoska wieś, skład salinarny, m. br. 2) Halicki Stefan, Zakamień, skład spł. m. br. 3) Halkiewicz Szymon, Bolechów, skład kol., m. sk.

Pod kierownictwem c. k. zarządu stoi:

C. k. Szkoła dla leśniczych (p. szkoły str. 143).

21. *Lisowice.*

Poczta i stacya kolejowa w Morszynie o 2 km. Sąd w Bolechowie o 8 km., starostwo w Dolinie o 23 km. i kasa prowentowa w Bolechowie o 8 km.

Obszar: 2859 ha z czego 2646 ha lasu, leży w gminach: Lisowice, Niniów górny i dolny, Zaderewacz i Wola zaderewacka.

Polowanie: wydzierżawione hr. Stanisławowi Stadnickiemu do r. 1913.

Personal: Zeńczak Józef, c. k. lustrator lasów.

Pomocnik lasowy: Józef Żyła.

Leśniczowie: 1) Opatrny Wacław, Zbirek, 2) Wollak Józef, Piła.

Strażnicy lasowi: Ficko Grzegorz, Wola zaderewacka, m. brak. 2) Groschel Henryk, Niniów dolny, mieszk. skarb. 3) Zbożil Władysław, Piła ad Stańków, m. brak. 4) Andrzej Hołowaty w Lisowicach m. brak.

22. *Mizuń.*

Poczta: Mizuń stary, stacya kolejowa Wygoda o 3 km. lub Dolina o 14 km., sąd, starostwo i kasa prowentowa w Dolinie.

Obszar: 8872 ha, z czego 8354 ha lasu, leżącego w gminach: Mizuń, Kalna, Kniaziołuka, Nowosielica.

W r. 1906 wydzielono z Mizunia 14.572 ha i utworzono nowy zarząd: Sołotwina mizuńska.

Polowanie wydzierżawione J. C. Wys. Arkc, Leopoldowi Salwatorowi do r. 1917, zaś w części lasu „Osoj“, ces. radcy W. R. Huberowi do r. 1915.

Personal: Wojciech Kurnik c. k. zarządca lasów.

Dyetaryusz: Kaczorowski Kazimierz, m. sk.

Leśniczowie: 1) Bielecki Leon, Kalina. 2) Marcinków Jan, Mizuń. 3) Aleksandrowicz Mieczysław, Mizuń.

Strażnicy lasowi: 1) Zimmer Jerzy, Mizuń, m. sk. 2) Naum Jurko, Mizuń, m. skarb. 3) Myszczak Maksym, Kalna, m. br. 4) Moszyński Antoni, Kalna, m. sk. 5) Pańków Iwan, Mizuń, m. br. 5) Rożniatowski Józef, Mizuń nowy, m. brak. 7) Andrzej Stefanków, Nowosielica. m. br.

23. *Polanica.*

Poczta, stacya kol., sąd, kasa prowentowa w Bolechowie o 13 km., starostwo w Dolinie o 26 km.

Obszar: 12.423 ha, z czego 12.130 ha lasu, leżącego w gminach: Cisów, Bubniszcze, Polanica i Jammerstal, Brzaza, Sukiel, Kamionka, Łużki, Słoboda bolechowska.

Polowanie: wydzierżawione hr. Ernestowi Sylva-Tarouca.

Personal: Roszkowski Witołd, c. k. zarządca lasów. Asystent leśnictwa: Wacławik Ludwik.

Pomocnik lasowy: Tyrawski Józef, m. sk. Dyetaryusz: Bania Władysław. Praktykant lasowy; Staw Mirosław.

Leśniczowie: 1) Hackimer Franciszek, Brzaza. 2) Grabowieński Teodozy, Polanica. 3) Münzger Tadeusz, Jammerstal. 4) Harasimowicz Jarosław, Kamionka. 5) Andres Ludwik, Łużki.

Strażnicy lasowi: 1) Fłyk Dmytro, Polanica, m. br. 2) Wardżaruk Petro, Demia, m. sk. 3) Biliński Piotr, Besarabów, m. sk. 4) Olipra Franciszek, Bezarabów, m. sk. 5) Sterzel Rudolf, Łużki m. br. 6) Bergman Andrzej, Brzaza, m. sk. 7) Moszyński Stanisław, Kamionka, m. sk., a nadto 6-ciu strażników łowieckich.

24. Sołotwina mizuńska.

Poczta i stacya kol.: Wygoda o 21 km., sąd, starostwo i kasa prowentowa w Dolinie o 30 km.

Obszar: 14.572 ha, z czego 14.289 ha lasu. Polowanie tak jak w Mizuniu.

Personal: Dr. Władysław Burzyński, c. k. zarządca lasów.

Pomocnik lasowy: Drwota Ferdynand, m. sk.

Leśniczowie: 1) Biesch Ferdynand, 2) Mielnik Wiktor.

Strażnicy lasowi: 1) Chomyn Nykoła, m. sk. 2) Holejko Teodor, m. s. 3) Biliński Dmytro. m. s. 4) Zamiszka Nykoła, m. s.

25. Taniawa.

Poczta, stacya kol., sąd, kasa prowentowa w Bolechowie o 9 km., starostwo w Dolinie o 23 km.

Obszar: 2.355 ha, z czego 2.316 ha lasu — leży w gminach: Taniawa i Cisów.

Polowanie: wydzierżawione hr. St. Stadnickiemu do roku 1913.

Personal: Schindler Stanisław, c. k. zarządca lasów.

Pomocnik lasowy: Sajewicz Mikołaj Ambroży, m. s.
Leśniczy: 1) Stachurski Stefan, Taniawa. 2) Kaczanowski Julian, Bina.
Strażnicy lasowi: 1) Kraus Jan, Pöchersdorf, m. br. 2) Orlewski Piotr. Taniawa, m. sk. 3) Ekert Jan, m. brak.

V. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 7 zarządów i skład drewna w Horodence.
Organ inspekcyjny: Tarłowski Kaźmirz, c. k. star. rad. leśn.

26. Jasień.

Poczta: Perehińsko o 10 km., stacya kolejowa Krechowice o 39 km., sąd, kasa prowentowa i starostwo w Kałuszu o 40 km.
Obszar: 15790 ha, z czego 14313 ha lasu, leży w gminie katastralnej Jasień. Najwyższy szczyt: Sywula 1818 m. n. p. m.
Polowanie wydzierżawiono hr. Zdzisławowi Tarnowskiemu do r. 1913.
Personal: c. k. zarządca lasów, Kosterkiewicz Wiktor.
Pomocnik lasowy: Drmla Józef, m. sk.
Leśniczowie: 1) Eugeniusz Bałkiewicz, Brustury, 2) Drwota Franciszek, Kuźmieniec, 3) Mielnik Ignacy, Hryńków.
Strażnicy: 1) Smyk Onufer, Jasień, m. br. 2) Michał Koturbacz, Pasieczna, m. skarb. 3) Franciszek Beno, Kuźmieniec, m. skarb. 4) Teodor Tymków, Jała, m. skarb. 5) Koturbacz Filip, Brustury, m. skarb.

27. Niebyłów.

Poczta: Perehińsko o 2 km. stacya kolejowa Krechowice o 27 km., sąd, kasa prowentowa i starostwo w Kałuszu o 31 kilom.
Obszar: 3710 ha z czego 3609 ha lasu — leży w gminach: Niebyłów, Przysłup, Majdan, Śliwki, Słoboda niebyłowska. Lasy te tworzą 8 odrębnych kompleksów.
Polowanie: wydzierżawione hr. Juliuszowi Bielskiemu do r. 1914.
Personal: C. k. zarządca lasów, Lhotski Tytus.
Pomocnik las.: Mieczysław Wowkonowicz, m. b.

Leśniczowie: 1) Kessler Karol. Przysłup. 2) Borowski Zygmunt, Majdan.

Strażnicy: 1) Nowakowski Andrzej, Przysłup m. sk. 2) Iwanyszyn Iwan, Majdan, m. b. 3) Maksymów Petro, Niebyłów m. b. 4) Hułymczuk Ołeksa, Malchowa, m. sk.

28. Krasna Petranka.

Poczta: w miejscu o 1 km., stacya kolejowa Krechowice lub Kałusz o 22 i 20 km.: sąd, kasa prowentowa i starostwo w Kałuszu o 20 km.

Obszar: 4375 ha, z czego 4108 lasu, leżącego w gminach Petranka, Krasna, Ldziany, Nowica, Landestreu i Grabówka.

Polowanie: częściowo t. j. w Buczynie ad Landestreu we własnym zarządzie — resztę dzierżawi hr. Juliusz Bielski do r. 1914.

Personal: C. k. zarządca lasów: Łonicki Jan

Pomocnik lasowy: Hilary Hackemer, m. br.

Leśniczowie: 1) Rogalski Władysław, Grabówka. 2) Kostowiecki Emil. Krasna. 3) Senczyna Antoni.

Strażnicy: 1) Kleyk Karol, Landestreu, m. sk. 2) Handziuk Prokop, Grabówka, m. sk. 3) Mielnik Jakób, Krasna, m. s. 4) Dyrów Jurko, Krasna m. s. 5) Moskaluk Wasyl, Grabówka, m. s. 6) (pomocniczy) Karatnik Wasyl, Petranka m. brak

29. Rypianka.Wistowa.

Poczta. stacya kolejowa we Wistowej o 5 km. sąd, kasa prowentowa i starostwo w Kałuszu o 10 km.

Obszar: 4453 ha. z czego 4366 ha lasu — leży w gminach: Wistowa, Dobrowlany, Babin, Mysłów, Rypianka, Jaworówka, Zawój, Grabówka, Podmichale.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Kumor Stanisław, c. k. zarz. lasów.

Pomocnik lasowy: Gruiński Karol, m. br. Dyetaryusz: Gródecki Zbigniew, m. br.

Leśniczowie: 1) Ormezowski Michał, Zawój, 2) Ludkiewicz Teodor, Jaworówka.

Strażnicy: 1) Skurczański Iwan, Zawój m. sk. 2) Biliński Mikołaj, Jaworówka m. skar. 3) Tymków Petro, Wistowa m. sk. 4) Dulian Stanisław, Rypianka m. sk. 4) Michał Turek,

Podmichale m. sk. 5) Reichert Leopold, Zawoj m. sk. 6) Boryniec Jakób m. br. 7) Petruszka Michał m. br.

30. Kałusz.

Poczta, stacya kolejowa, sąd, kasa prowentowa i starostwo w miejscu.

Obszar: 2609 ha, z czego 2503 ha lasu, leży w gminach: Kadobna, Siwka. Pójło, Mościska, Kopanki, Dołhe. Kropiwnik, Kałusz. Lasy te leżą w 11 odrębnych kompleksach.

Polowanie we własnym zakresie.

Personal: Poluszyński Ferdynand, c. k. lust, lasów.

Pomocnik lasowy: Majerski Kazimierz m. sk.

Leśniczowie: 1) Dybczak Wojciech, Kadobna. 2) Ropelewski Karol, Kopanka.

Strażnicy: 1) Władysław Lachowicz, Kadobna m. sk. 2) Pyszyński Stanisław, Kadobna m. sk. 3) Welfle Stanisław, Pójło m. sk. 4) Ludwik Wyka, Mościska m. sk. 5) Teodor Kulan, Kałusz m. sk. 6) Łoszczyj Szymon, dozorca składu salinarnego m. br.

31. Peczeniżyn.

Poczta, stacya kolejowa, sąd, kasa prowentowa i starostwo w miejscu.

Obszar; 4001 ha, z czego 3460 ha lasu, leży w gminach: Peczeniżyn, Markówka, Rungury, Słoboda Rungurska, Kluczów wielki i mały i Czarny Potok.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Martyniec Jerzy, c. k. lustr. lasów.

Pomocnik lasowy: Hieronim Serwacki. Dyetaryusz: Stanisław Kirkien.

Leśniczowie: 1) Madej Jan, Słoboda wieś. 2) Willmouth Józef, Markówka. 3) Huczyński Kazimierz, Słoboda kap.

Strażnicy: 1) Pawłowski Antoni, Kluczów wielki m. sk. 2) Tułacz Stanisław. Peczeniżyn m. s. 3) Biliński Józef, Słoboda rung. m. s. 4) Michajluk Nykoła, Rungury m. s. 5) Fediuk Nykoła, Rungury m. s. 6) Stanisław Sobek, Kluczów mały m. s.

32. Młodiatyn.

Poczta, telegraf, sąd kasa prowentowa, stacya kolejowa i starostwo w Peczeniżynie o 5 km.

Obszar: 2581 ha, z czego 2484 ha lasu, leżącego w gminach: Młodiatyn, Peczeniżyn, Markówka i Łanczyn.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Schwarz Jan, c. k. lust lasów.

Dyetaryusz: Wasylkowski Władysław, m. s.

Leśniczowie: 1) Steciewicz Michał, Młodiatyn. 2) Derdelewicz Michał, Łanczyn.

Strażnicy: 1) Żupnik Aleksander, Młodiatyn miesz. s. 2) Gończakowski Paweł, Łanczyn m. s. 3) Sieniatowicz Fedor, Łanczyn m s. 4) Doktoriuk Wasyl m. s. 5) Kwaśniuk Semen, Młodiatyn m. b. 6) Romuald Romanowski, dozorca składu salinarnego, Łanczyn, kwaterowe.

Praktykanci: Jan Własijczuk i Jan Gończakowski.

VI. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 6 zarządów i c. k. skład drewna w Stanisławowie.

Organ inspekcyjny: Maksymilian Szyszkowski, c. k. lustrat. lasów.

33. Nadwórna.

Poczta, stacya kolejowa, sąd, starostwo, kasa prowentowa w miejscu.

Obszar: 1694 ha, z czego 1104 ha lasu. Lasy tworzą 7 odrębnych kompleksów zwanych: Potoki, Horodyszcze, Bukowinka, Diłok, Strahora, Bzowacz i Borsuki. Oprócz tego należą do skarbu dwa tartaki parowe w Strymbie i Pniowie. Do tartaku w Strymbie dochodzi wąskotorowa kolej leśna wraz z odgałęzieniem do Chrepełowa 51 km. długa, idąca wzdłuż brzegu Bystrzycy przez zarząd Pasieczną, Zieloną i Rafajłową, a prowadzona we własnej administracyi.

Polowanie we własnym zakresie.

Personal: c. k. lustr. las. Antoni Jaworski.

Pomocnik lasowy: Święcicki Konstanty m. s. Praktykant las. Kasztelewicz Józef.

Leśniczowie: 1) Arłamowski Mieczysław, Nadwórna, kancelarya i kasa chorych. 2) Wilczek Franciszek, Pniów i tartak, 3) Kasztelewicz Józef, Strymba, tartak.

Strażnicy: 1) Jurkiewicz Michał, Strymba m. s. 2) Ławrynowicz Nykoła, Pniów m. s. 3) Mykietiuk Nykoła, Nadwórna m. s. 4) Stercel Józef, Pniów m. s.

D o z o r c y: 1) Stahl August, Strymba tartak, pomocnik manipulacyjny, m. s, 2) Sawulak Iwan, Pniów, dozorca szluzy, m. s. 3) Onyśko Jerzy, Nadwórna, doz. cegielni, m. b. 4) Rubiński Michał, Pniów, doz. tartaku, m. s. 5) Jurkiewicz Iwan, Strymba, odźw. tartaku, m. b. 6) Pfleger Michał, Strymba, doz. tart. m. b. 7) Jurkiewicz Michał, Strymba, doz. tart. m. b. 8) Stenzel Franciszek, doz. tart. m. b.

P e r s o n a l k o l e j o w y składa się z 28 osób pobierających stałą płacę:

I. Kierownik kolei: Józef Terlecki, leśniczy; mieszkanie skarbowe. II. Pomocnik ruchu: May Marceli c. k. leśniczy. III. Kolejomistrz: Kahle Władysław, Pniów m. s.

IV. Maszyniści: 1) Pasternak Władysław, Strymba m. s. 2) Pasternak Jan, Strymba m. s.

V. Zawiadowcy pociągu: 1) Tritthardt Józef, Strymba m. s. 2) Płochowski Stanisław, Strymba m. s.

VI. Palacze: 1) Jabłoński Erazm, m. s. 2) Sołowej Mikołaj, m. s.

VII. Nadzorcy toru: 1) Kądzioła Piotr, m. rel. 2) Nędza Józef, Pasieczna m. s. 3) Nestoruk Maciej, m. rel. 4) Sondel Jerzy, m. rel., 1 nadzorca prowiz.

VIII. Hamulczy: 1) Kiliam Mikołaj, m. rel. 2) Firlewicz Józef, m. rel. 3) Szybny Wasyl, m. rel. 4) Piwowar Józef jun. m. rel. 5) Piwowar Jakób, m. rel. 6) Bukłaszko Antoni, m. rel. Dwa miejsca obsadzone prowiz.

IX. Dozorcy toru: 1) Gaj Karol, m. rel. 2) Macieląg Antoni. m. rel. 3) Piwowar Józef sen., zwrotniczy, m. rel. 3 miejsca doz. prowiz. obsadzone.

34. Pasieczna.

Poczta w miejscu, stacya kolejowa. sąd starostwo i kasa prowentowa w Nadwórnie o 11 km.

Obszar: 8134 ha, z czego 7916 ha lasu. leży w gminach: Pasieczna i Zielona.

P o l o w a n i e wydzierżawione w Pasiecznej: hr. Ernestowi Hoyos-Sprinzensteinowi do r, 1910,; w Chrepełowie ks. Henrykowi Lichtensteinowi do r. 1913.

Personal: c. k. zarządca lasów Jan Kołek.

D y e t a r y u s z e: Józef Kovanetz, Franc. Watzek.

P o m o c n i k l a s o w y: Witołd Sokalski.

L e ś n i c z o w i e: 1) Medveczky Antoni, Pasieczna. 2) Bojnarowski August, Buchtowiec. 3) May Bolesław, Chrepełów.

Strażnicy: 1) Suchaj Ołeksa, Pasieczna m. b. 2) vacat 3) Jurkiewicz Jan, Pasieczna m. s. 4) Rylowski Paweł. Fenterale m., s. 5) Ryziewicz Stanisław. Fentrale m. s. 6) Nykoła Bahrij, Buchtowiec m b. 7) Hryć Nakładiuk, Buchtowiec m. b. 8) Buchtowiec.(vac.) 9) Karpiak Matij, Buchtowiec m. s. 10) Smereczuk Petro, Chrepełów m. b. 11) Maksymczuk Iwan, Chrepelów m. b. 13) Czemerys Petro, Chrepełów m. s. 13) Maksymczuk Jurko, Chrepełów m. b. 14) Gużkowski Jan, doz. składu w Chrepełowie, m. s. 15) Dmytro Biliński, doz. składu w Pasiecznej m. s.

35. Zielona.

Poczta w miejscu, stacya kolejowa, sąd, kasa prowentowa i starostwo w Nadwórnie o 22 km.

Obszar: 17612 ha, z czego 16028 ha lasu, leży w gminie katast. Zielona. Najwyższy szczyt: Doboszanka 1757 m. n. p. m. Kolej leśna do Nadwórnej.

Polowanie wydzierżawione ks. Henrykowi Lichtensteinowi do r. 1912.

Personal: c. k. zarządca lasów: Kawecki Marcin.

Pomocnik: Żupnik Jan, m. s. Dyetaryusz: Biliński Hieronim, m. sk.

Leśniczowie: 1) Janosz Gabryel, Zielenica. 2) Górecki Tadeusz, Zielona. 3) Aleksander Sykutowski, sybstytut, Hołodyszcze.

Strażnicy: 1) Wasyl Pawluk, Hołodyszcze m. s. 2) Gober Ernest, Ilma m. s 3) Oleksa Onufrak, (prowiz.) Maksymiec m. br. 4) Schöneman Adam, Maksymiec m. sk. 5) Tymczuk Petro, Zielenica m. b. 6) Ostapiuk Petro, Zielenica m. b. 7) Łazoriuk Jurko, Ilma m. sk. 8) Ostapiuk Jurko, Zielona m. b. 9) Stachowski Michał, doz. składu kolejowego, Zielona m. s.

36. Rafajłowa.

Poczta w Zielonej o 12 km., stacya kolej., sąd, starostwo i kasa prowentowa w Nadwórnie o 36 km.

Obszar: 17957 ha, z czego 17557 ha lasu, leży w gminie katast. Zielona. Lasy tworzą zwarty kompleks. Najwyższy szczyt Bratkowska 1792 m. n. p. m.

Polowanie wydzierżawione ks. Maks. Egon. Fürstenbergowi do r. 1917.

Personal: c. k. zarządca lasów Ferdynand Jaworski.

Pomocnik lasowy: Sokalski Robert, m. sk.

Leśniczowie: 1) Kolb Ludwik (subst.) Sałatruk. 2) Hordyński Zenobiusz, Rafajłowa. 3) Bockenheim Juliusz, Dołżyniec.

Praktykant: Kowalski Aleksander.

Strażnicy: 1) Lis Piotr, Riczka, m. sk. 2) Juhas Antoni, Rafajłowiec, m. sk. 3) Malinowski Władysław, Sałatruk. m. sk. 4) Hoj Franciszek (prowiz.) Rafajłowa m. sk. 5) Kromer Wilhelm, Riczka m. sk. 6) Olechowski Jan, Dołżyniec, m. sk. 7) Andryjowicz Mikołaj, Dołżyniec, m. sk. 8) Lis Zygmunt, Sałatruk, m. sk. 9) Masłowski Jan, Riczka, m. sk.

37. Kniaźdwór.

Poczta, stacya kolejowa w Kołomyi o 6 km.

Obszar: 3350 ha, z czego 2730 ha lasu, leżącego w gminach: Kniaźdwór, Szeparowce, Rakowczyk, Tłumaczyk, Iwanowce, Sadzawka.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: c. k. lust. lasów Swoboda Alojzy.

Pomocnik lasowy: Borzemski Wojciech.

Leśniczowie: 1) Türkott Jan, Kniaźdwór. 2) Duda Wincenty, Tłumaczyk. 3) Marcinków Tomasz, Iwanowce.

Strażnicy: 1) Obsadzone tymczasowym strażnikiem, Kniaźdwór, m. sk. 2) Karol Heldt, Kniaźdwór, m. sk. 3) Semków Fedor, Tłumaczyk, m. sk. 4) Dziaduła Franciszek, Sadzawka, m. brak. 5) Łysaniuk Matij, Szeparowce m. sk.

38. Jabłonów.

Poczta, sąd, kasa prowentowa w miejscu. Stacya kolejowa w Kołomyi o 20 km. Starostwo w Peczeniżynie o 25 km.

Obszar: 5236 ha, z czego 4712 ha lasu, leży w gminach: Jabłonów, Stopczatów, Lucza, Luczki, Kowalówka, Myszyn, Berezów niżny i wyżny, Bania berezowska. Tekucza, Akreszory, Kluczów wielki, Rungury, Kosmacz, Szeszory.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Borek Franciszek, c. k. lust. lasów.

Pomocnik lasowy: Włodzimierz Strzelbicki, m. sk. Dyetaryusz: Leontyn Lubieniecki, m. brak.

Leśniczowie: 1) Kropp Adolf, Berezów niżny. 2) Jan Jarmuła, Jabłonów. 3) Kopecki Stanisław, Bania berez.

Strażnicy lasowi: 1) Genik Antoni, Berezów niżny, m. sk. 2) Dmyterko Nykoła, Jabłonów, m. sk. 3) Dosiuk Fedor, Tekucza, m. sk. 4) Teneta Antoni, Lucza, m. sk. 5) Spólnicki Jan, Lucza, m. sk. 6) Skrechuniec, doz. skł. Jabłonów, m. sk.

VII. Okręg inspekcyjny.

Obejmuje 6 zarządów.

Organ inspekcyjny: Antoni Sym, c. k. radca leś.

39. Delatyn.

Poczta, stacya kolejowa, sąd i kasa prowentowa w miejscu, starostwo w Nadwórnie o 14 km.

Obszar: 7312 ha, z czego 7070 ha lasu — leży w gminach: Delatyn, Pniów, Dobrotów, Łuh, Krasna, Łojowa, Łanczyn.

Polowanie: część we własnym zarządzie, część t. j. IV. okr. man. Łuh wydzierżawiono bar. Janowi Götzowi-Okocimskiemu do r. 1912.

Personal: Mieczysław Beill, c. k. zarządca lasów.

Asystent: Tadeusz Tomaszewski, m. sk.

Technik lasowy: Kamil Szpilhaczek.

Pomocnik lasowy: Emil Plaschke, m. sk. Dyetaryusze: Bazyli Nikiforuk, Leon Rudawski mieszk. skarb.

Leśniczowie: 1) Jelinek Karol., Łojowa, 2) Chrz Wacław, Lubieżna, 3) Berezowski-Genik Mikołaj, Obłaz. 4) Andrejiszyn Aleksander, Łuh.

Strażnicy: 1) Kamiński Jan, Delatyn, mieszk. brak. 2) Gonta Hryń, Delatyn, m. sk. 3) Łoziak Dmytro, Krasna, m. brak. 4) Michał Czarny, Delatyn, m. brak. 5) Dydyński Julian, Łuh, m. sk. 6) Kwiatkowski Jan, Delatyn, miesz. brak. 7) Kołopennyk Filip, Łojowa, m. brak. 8) Petryszak Oleksa, Delatyn, m. sk. 9) Gładki Sebastyan — dozorca składu. Delatyn m. brak. 10) Czarny Dmytro — dozorca składu—Delatyn, mieszk. brak. Prowizoryczni: 11) Józef Zbierzchowski, Łuh. 12) Dmytro Onyśko. Olchowiec.

40. Dora.

Poczta w miejscu, stacya kolejowa, sąd i kasa prowentowa w Delatynie o 3·5 km., starostwo w Nadwórnie o 24 km.

Obszar: 6260 ha, z czego 6067 ha lasu — leży w gminach: Dora, Jamna, Delatyn, Zarzecze.

Polowanie: częściowo we własnym zarządzie, częściowo wydzierżawiono bar. Janowi Götzowi-Okocimskiemu, a to: Kamionkę i Debrycę do r. 1912.

Personal: Owsiak Józef c. k. zarządca lasów. Elew leśn. Mieczysław Gałecki. m. brak.

Pomocnik las.: Żyła Józef, m. brak.

Leśniczowie: 1) Schweiner Karol, Dora. 2) Senyk Jan, Jaremcze. 3) Biedermann Aleksander, Jamna. 4) Aleksander Kisielewski.

Strażnicy: 1) Salwarowski Antoni, Dora, mieszk. sk. 2) Jakubiak Kość, Dora, m. brak. 3) Koczerżuk Hryć, Jamna, m. brak. 4) Iwasiuk Michał, Dora, m. brak 5) Ilko Płatko, Jaremcze, m. sk. 6) Lingelbach Henryk, Jamna, m. sk. 7) Jakubiak Michał, dozorca składu, Jamna, m. brak. 8) Jaworski Jurko, dozorca składu, Dora, m. brak. 9) Lis Andrzej, dozorca składu, Jaremcze m. sk.

41. Oslawy.

Poczta: w miejscu. Stacya kolejowa, sąd i kasa prowentowa w Delatynie o 10 km., starostwo w Nadwórnie o 22 km.

Obszar: 3455 ha, z czego 3412 ha lasu — leży w gminach: Zarzecze, Osławy białe i czarne.

Polowanie: we własnym zarządzie.

Personal: Lisowski Józef c. k. zarządca lasów.

Pomocnik lasowy: Bauer Zenon, m. sk. Dyetaryusz: Stanisław Szustaczyński m. brak.

Leśniczowie: 1) Greis Józef, Huki. 2) Lesser Albert, Osławy białe. 3) Poniżil Emil, Zarzecze.

Strażnicy lasowi: 1) Węgrzynowicz Wasyl, Zarzecze, m. brak 2) Szczerbiuk Dmytro, Osławy białe, m. brak. 3) vacat, Osławy czarne, m. sk. 4) Lejbiuk Michał, Osławy białe, mieszk. skarb.

42. Mikuliczyn.

Poczta i stacya kolej. w miejscu, sąd i kasa prowentowa w Delatynie o 18 km., starostwo w Nadwórnie o 37 km.

Obszar: 9536 ha, z czego 9133 ha lasu — leży w gminie katastr. Mikuliczyn.

Polowanie: wydzierżawione hr. Ernestowi Hoyosowi-Sprinzenstein.

Personal: Kalita Jan c. k. zarządca lasów.

Elew leśn.: Kaźmierz Steusing. m. sk.

Pomocnik las.: Dobischek Ludwik, m. sk. Pomocnik kancelaryjny: Suchodolski Aleksander, mieszk. skarb.

Leśniczowie: 1) Krakowski Jan, Miknliczyn. 2) Dworzak Emil, Lewuszczyk. 3) Kobszyński Kornel, Polanica czemegow. 4) Schrottmann Feliks, Mikuliczyn. Skład tartacz. m. sk.

Strażnicy: 1) Jaremczuk Michał, Polanica czemeg. m. sk. 2) Stefaniuk Andruś, Mikuliczyn, m. brak. 3) Bornstedt Stanisław, Mikuliczyn, m. brak. 4) Kifiak Jura, Polanica czemegow., m. brak. 5) Warcabiuk Teodor, Polanica czemegow. m. br. 6) Bojko Michał, Mikuliczyn, m. brak. 7) Pochodiuk Michał, Lewuszczyk, m. sk. 8) Kromer Ludwik, dozorca składu, Mikuliczyn, m. sk. 9) Kunicki Franciszek, dozorca wodozbiornika, Polanica czemegow. m. sk. 10) Pakiet Jakób, stróż nocny, Mikuliczyn, m. sk.

43. Tatarów.

Poczta i stacya kolej., w miejscu, sąd i kasa prowentowa w Delatynie o 30 km., starostwo w Nadwórnie o 47 kilometr. (koleją).

Obszar: 13771 ha, z czego 12252 ha lasu, leży w gminie katastr. Mikuliczyn i Jabłonica. Lasy leżą w jednym kompleksie. Najwyższe szczyty: Seniuk 1664, i Chomiak 1543 m. n. p. m.

Tartak parowy o jednym jarzmie na Błotku, wydzierżawiony, tartak parowy o 3 jarzmach w Tatarowie. wydzierżawiony Pokrzywnickiej fabryce wagonów.

Polowanie: wydzierżawione ks. Henrykowi Lichtensteinowi do roku 1912.

Personal: Cisowski Edward c. k. zarządca lasów.

Asystent leśn. Berdnik Franciszek, m. sk. Pomocnik lasowy: Lachowicz Ignacy, m. sk. Dyetaryusz: Rudnicki Tadeusz m. sk.

Leśniczowie: 1) Strzetelski Konstanty. Błotek. 2) Lustig Bolesław, Tatarów. 3) Pakoszewski Zygmunt, Jabłonica. 4) Grochmalicki Józef, Polanica popow.

Strażnicy: 1) Biliński Klemens. Polanica popowicz, m. sk. 2) Onufrak Hryń, Polanica popowicz, m. sk. 3) Hrycaniuk Nykoła, Podleśniów, m. brak. 4) Kondruk Jakiw, Jabłonica, m. brak. 5) Hundiak Hryń. Tatarów, m. brak. 6) Chomyn Ołeksa, Tatarów, m. sk. 7) Prokopczuk Jan, Błotek, miesz. sk. 8) Wierzbicki Jakób, Tatarów, m. brak. 9) Kozłowski Wład. dozorca składu, m. brak.

44. Worochta.

Poczta i stacya kolejowa w miejscu, sąd i kasa prowentowa w Delatynie o 45 km., starostwo w Nadwórnie o 54 km. (koleją).

Obszar: 15580 ha, z czego 14140 ha lasu leży w gm. Mikuliczyn i Jabłonica. Najwyższy szczyt Howerla 2058 m. n. p. m. Tartak parowy wydzierżawiony. Do części okręgu prowadzi kolej leśna wąskotorowa 15 km. długa, którą zarządza dzierżawca tartaku.

Polowanie: wydzierżawione ks. Henrykowi Lichtensteinowi do r. 1912.

Personal: Stanisław Golczewski c. k. zarządca lasów.

Asystent leśnictwa: Szarek Mieczysław, m. sk.

Pomocnik lasowy: Beran Wilhelm, m. brak.

Dyetaryusz: 1) Krasicki Józef, m. sk. 2) Strouhal Edward, m. sk.

Leśniczowie: 1) Dudzik Franciszek, Oseredok. 2) Janicki Sabin, Ardżeluża. 3) Maryan Greiss, Woronienka. 4) Feliks Salik, Zawojela.

Strażnicy: 1) Przygrodzki Władysław, Woronienka, m. sk. 2) Stefak Dmytro, Bukowiela, m. sk. 3) Moczerniak Jurko, Worochta m. br. 4) Ilejczuk Jakiw, Worochta, m. brak. 5) Kuwik Michał, Worochta, m. brak. 6) Petraszczuk Fedor, Zawojela, m. sk. 7) Nykorak Petro, Kukul, m. sk. 8) Dederczuk Petro, Worochta, m. brak. 9) Gerczuk Wasyl, Ardżeluża. m. sk. 10) Bełejowicz Iwan. doz. składu, Worochta, m. brak.

45. Kosów.

Poczta, sąd, starostwo i kasa prowentowa w miejscu. stacya kolejowa w Kołomyi o 35 km., Zabłotów o 28 kilom. Wyżnica 11 km.

Obszar: 3713 ha, z czego 3371 ha lasu — leży w gminach: Pistyń, Mykietyńce, Chomczyn, Wierzbowiec, Stary-Kosów, Kosów. Monasterko, Horod, Sokołówka, Jaworów, Babin, Czehanówka, Ryczka, Smodna.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Skałecki Zygmunt, c. k. zarządca las.

Dyetaryusz: Stesłowicz Witołd, Brüch Józef.

Leśniczowie: 1) Als Oskar, Kosów. 2) Lisicki Józef, Horod. 3) Korczyński Mieczysław, Chomczyn.

Strażnicy lasowi: 1) Myroniuk Jurko, Pistyń, m. sk. 2) Lewicki Nykoła, Czerhanówka, m. sk. 3) Koszak Michał, Chomczyn m. brak. 4) Kurowski Tadeusz, Mykietyńce m. sk. 5) Bidziński Piotr, Wierzbowiec m. sk. 6) Kijaszczuk Jurko, Horod, miesz. br. 7) Wołoszczuk Nykoła, Sokołówka m. sk. 8) Melko Piotr, doz. składu salin. Kosów, m. brak.

46. *Szeszory.*

Poczta: Pistyń o 3 km, sąd, starostwo i kasa prowent. w Kosowie o 14 km., stacya kolejowa Kołomyja 32 km.

Obszar: 5830 ha z czego 5500 ha lasu — leży w gminach: Szeszory, Prokurawa, Kosmacz.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Gańczakowski Zdzisław, c. k. zarządca lasów.

Pomocnik lasowy: Olejnik Józef, m. skar. Dyetaryusz: Henryk Paling, m. brak.

Leśniczowie: 1) Rudolf Herbinger, Szeszory. 2) Stetkiewicz Ignacy, Kosmacz. 3) Tomasz Głowacki, Szeszory.

Strażnicy lasowi: 1) Łendziuk Teodor, m. brak. 2) Łukacz Piotr, m. sk. 3) Mykietyn Ilko, m. br. 4) Zwolański Jan, m. sk. 5) Myroniak Wasyl, m. sk. 6) Skórecki Nykoła, m. sk.

47. *Utoropy.*

Poczta: Pistyń o 4 km., stacya kolejowa Kołomyja o 23 km., sąd Jabłonów, starostwo Peczeniżyn, kasa prowentowa w Jabłonowie o 12 km.

Obszar: 1590 ha, z czego 1497 ha lasu — leży w gminie: Utoropy.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Artur Chwalibogowski, c. k. lustr. las.

Pomocnik lasowy: Julian Warywoda.

Leśniczy: Lehnert Emil, Utoropy.

Strażnicy lasowi: 1) Kaszewko Jurko, Utoropy, m. brak. 2) Peciuk Oleksa, Utoropy, m. br. 3) Wołoszczuk Franciszek, dozorca składu w Pistyniu, m. sk. 4) Andrij Peciuk, Utoropy m. b.

48. *Kuty.*

Poczta: sąd i kasa prowentowa w miejscu, stacya kolejowa we Wyżnicy o 3 km, starostwo w Kosowie o 11 km.

Obszar: 2918 ha z czego 2806 ha lasu — leży w gminach: Polanki, Dołhopole, Stebne, Krosnaiła, Uścieryki, Berwinkowa, Białobereska, Rostoki, Rożen wielki i mały, Tudiów, Stare-Kuty.

Polowanie we własnym zarządzie.

Personal: Sochacki Michał, c. k. zarz. las.

Pomocnik lasowy: Greiner Maksymilian, m. brak.

L e ś n i c z o w i e: 1) Kubala Wilhelm. Kobaki. 2) Blaim Antoni, Kuty stare.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Migocki Piotr, Stebne, zastępca leśniczego, m. sk. 2) Fedińczuk Dmytro, Kuty stare, m. brak. 3) Zając Ludwik, Rożeń wielki, m. br. 4) Ułaszyniec Nykoła. Rostoki, m. br. 5) Dosiak Dmytro, Białobereska, m. brak

49. Hryniawa.

Poczta: Jabłonica na Bukowinie o $3^1/_2$ km., stacya kolejowa we Wyżnicy na Bukowinie o 56 km., sąd i kasa prowentowa w Kutach o 62 kilom., starostwo w Kosowie o 57 kilometr.

Obszar: 17.699 ha, z czego 17001 ha lasu — leży w gminach: Hryniawa i Jabłonica

P o l o w a n i e: I. w Hryniawie południowej wydzierżawiono I. C. W. Arcyksięciu Leopoldowi Salwatorowi; II. w Hryniawie półn. p. Tadeuszowi Cieńskiemu.

Personal: Stanisław Cynk, (substytut zarządcy) c. k. asystent leśnictwa. E l e w.: Martyniec Leon, m. sk.

P o m o c n i k l a s o w y: Hoszowski Rościsław.

L e ś n i c z o w i e: Góral Piotr, Szykmany, 2) Klonowski Wilhelm, Hryniawa, 3) Kozłowski Adam, Jałowiczara, 4) Maykowski Jan, Sarata, 5) Ferenz Kornel, Hramitne.

S t r a ż n i c y l a s o w i: 1) Zając Iwan, Jabłonica, m. br. 2) Plichtiak Łukasz, Hryniawa. m. br. 3) vacat. Szykmany, m. sk. 4) Kuryszczuk Michał. Hramitne, m. sk. 5) Wowczuk Nykoła, Malinowaty, m. sk 6) Olejnik Hrehor, Hostowiec, m. sk. 7) Wowczuk Petro, Maskatyn, m. sk. 8) Plichtiak Nykoła, Smiteny, m. sk.

50. Jawornik.

Poczta i sąd: Żabie o 31 km., stacya kolejowa we Wyżnicy na Bukowinie o 80 km. lub w Worochcie o 54 km.

Obszar: 9585 ha. z czego 9353 ha lasu — leży w gminach; Żabie i Hryniawa.

P o l o w a n i e: wydzierżawione a to w oddziałach 1 do 145, Tadeuszowi Cieńskiemu z Pieniak. zaś 146 do 158 Arcyksięciu Leopoldowi Salwatorowi do roku 1917.

Z a k ł a d k ą p i e l o w y „Burkut“ z wodą żelazisto-szczawiową, wydzierżawiono Dr. Aleksandrowi Zawadzkiemu na lat 20.

Personal: Kocowski Eugeniusz, c. k. zarz. las.

Pomocnik las.: Sykutowski Zdzisław.

Leśniczowie: 1) Pichór Franciszek, Jawornik. 2) Olchowy Albin, Dzembronia, 3) Treszka Zygmunt, Burkut.

Strażnicy lasowi: 1) Kraszewski Piotr, Krasny Łuh m. s. 2) Strynadiuk Józef, Jawornik, m. s. 3) Sumaruk Semen. Pohorilec. m. s. 4) Łuziak Iwan, Jawornik, m. s. 5) Błaszków Józef, Dałnickie, m. s. 6) Kuryszczuk Nykoła, Burkut, m. s. 7) vacat.

III. C. K. SKŁADY DREWNA.

a) C. k. skład drewna opałowego we Lwowie.

Założono go w r. 1883 i sprzedano w nim dotychczas (koniec r. 1907) 898,328 mp³ drewna opałowego, czyli przeciętnie rocznie: 35,936 mp³.

C. k. Zarządca składu: Jasienicki Jan, c. k. lustrator lasów. Leśniczy: Lewicki Emil m. sk.

Dozorcy: 1) Ołyniec Eliasz, m. sk. 2) Świetlik Stefan 3) Szołdra Stanisław.

Ilość opału sprzedanego.

z c. k. Składu drewna we Lwowie w latach od r. 1883—1907.

Rok	Ilość mp³	Rok	Ilość mp³	Rok	Ilość mp³	Rok	Ilość mp³
1883	15.699	1889	17.422	1895	32.989	1901	50.297
1884	16.034	1890	20.695	1896	39.879	1902	41.554
1885	14.646	1891	27.291	1897	53.316	1903	45.705
1886	12.722	1892	28.345	1898	54.441	1904	56.945
1887	20.018	1893	31.708	1899	51.697	1905	55.118
1888	23.550	1894	23.185	1900	47.516	1906	64.384
						1907	53.172
						Razem	898.328

b) C. k. Skład drewna opałowego w Stanisławowie.

Skład ten założyli dawni właściciele państwa nadwórniańskiego, jako skład komisyjny do sprzedaży materyałów tartych. Po zakupnie państwa nadwór. przez rząd i otwarciu kolei Sta-

nisławów-Woronienka, nabyto i skład w Stanisławowie i urządzono w nim w r. 1894 sprzedaż drewna opałowego. Od roku 1900 do 1906 sprzedano w nim 163.975 mp^3 opału, czyli przeciętnie rocznie po 23.425 mp^3.

Kierownik składu (za kontraktem): Hessel Maryan. Leśniczy: Pattek Jan, Wołczyniec, m. sk. Dyetaryusz: Jacoszyński Marceli.

Dozorcy: Dressler Ludw., Makar Ilko.

Ilość opału sprzedanego w latach od roku 1900—1906.

W roku 1900: mp^3 17.585; w roku 1901: mp^3 23.094; w roku 1902: mp^3 22.557; w roku 1903: mp^3 19.314; w roku 1904: mp^3 22.774; w roku 1905: mp^3 31.775; w roku 1906: mp^3 26.876. Razem 163,975.

c) C. k. Skład drewna opałowego w Horodence.

Założony w roku 1902. Sprzedano w nim dotychczas (po koniec r. 1907) 35.236 mp^3, czyli przeciętnie rocznie 5872 mp^3.

Kierownik składu (za kontraktem): Malinowski Stanisław. Dozorcy: Mujstra Franciszek, Batura Jurko.

Ilość opału sprzedanego w latach 1902—1907.

W roku 1902; mp^3 1.614; w roku 1903: mp^3 4.531; w roku 1904: mp^3 4.509; w roku 1905: mp^3 7.041; w roku 1906: mp^3 11.867; w roku 1907: mp^3 3.674. Razem 35.336 mp^3.

d) C. k. Skład drewna w Jabłonowie.

W składzie tym, administrowanym bezpośrednio przez c. k. zarząd lasów, sprzedano w roku 1904 — 9.643 mp^3; 1905 — 14.542 mp^3; 1906 — 8.712 mp^3; 1907 — 10.006 mp^3 czyli przeciętnie rocznie po 10.966 m^3 opału.

B)

C. K. INSPEKCYE LEŚNE.

Instytucyę inspekcyi leśnych powołano do życia w roku 1872, tworząc dla całej Galicyi 4 posady stałych inspektorów lasowych. W r. 1884 powiększono ilość posad na 8; w r. 1901 na 10; w r. 1907 na 12, a w r. 1908 na 14.

Krajowy inspektorat we Lwowie: Scheuring Herman, c. k. starszy radca leśn.

Mazurkiewicz Wincenty, c. k. komisarz lasowy I. klasy (koncept.). Skrobotowicz Mieczysław, c. k. komisarz inspekcyi leśnej II. kl.

I. Kraków: Nowicki Aleksander, c. k. radca leśn. Okręg inspekcyjny obejmuje 10 powiatów: 1) Biała, 2) Żywiec, 3) Myślenice, 4) Wadowice, 5) Kraków, 6) Chrzanów, 7) Wieliczka, 8) Bochnia, 9) Brzesko, 10) Podgórze.

II. Nowy Sącz: Małecki Jan, c. k. komisarz I. klasy. Okręg inspekcyjny obejmuje 4 powiaty: 1) Nowy Sącz. 2) Nowy Targ. 3) Limanowa, 4) Grybów.

III. Rzeszów: Krokowski Stefan, c. k. kom. I. kl. Okręg inspekcyjny obejmuje 7 powiatów: 1) Kolbuszowa 2) Łańcut, 3) Nisko, 4) Przeworsk. 5) Rzeszów, 6) Strzyżów, 7) Tarnobrzeg.

IV. Przemyśl: Lisikiewicz Franciszek, c. kom. I. kl. Okręg inspekcyjny obejmuje 6 powiatów: 1) Dobromil. 2) Gródek Jagiel. 3) Jarosław, 4) Jaworów, 5) Mościska, 6) Przemyśl.

V. Lwów: Skrobotowicz Mieczysław, c. k. kom. II. kl. Okręg inspekcyjny obejmuje 2 powiaty: 1) Lwów, 2) Bóbrka.

VI. Złoczów: Miller Wojciech, c. k. komisarz I. kl. Okręg inspekcyjny obejmuje 5 powiatów: 1) Złoczów, 2) Brody, 3) Kamionka strum., 4) Przemyślany, 5) Zborów.

VII. Stryj: Berwid Aleksander, c. k. starszy komisarz. Okręg inspekcyjny obejmuje 4 powiaty: 1) Stryj, 2) Dolina, 3) Kałusz, 4) Żydaczów.

VIII. Stanisławów: Richter Józef, c. k. kom. I. kl. Okręg inspekcyjny obejmuje 5 powiatów: 1) Stanisławów, 2) Tłumacz, 3) Buczacz, 4) Bohorodczany, 5) Nadwórna.

IX. Sambor: Wobr Wincenty, c. k. st. komisarz las. Okręg inspekcyjny obejmuje 5 powiatów: 1) Sambor, 2) Stary Sambor, 3) Rudki, 4) Drohobycz, 5) Turka.

X. Kołomyja: Kostański Kazimierz, c. k. kom. I. kl. Obejmuje 7 powiatów: 1) Borszczów 2) Zaleszczyki, 3) Peczeniżyn, 4) Kołomyja, 5) Horodenka, 6) Kosów, 7) Śniatyn.

XI. Sanok: Lisikiewicz Stanisław, c. k. komisarz I. kl. Obejmuje 4 powiaty: 1) Sanok, 2) Krosno, 3) Brzozów, 4) Lisko.

XII. Tarnów: Zawadziński Adam, c. k. kom. II. kl. Obejmuje 7 powiatów: 1) Tarnów, 2) Dąbrowa, 3) Mielec, 4) Ropczyce, 5) Pilzno, 6) Jasło, 7) Gorlice.

XIII. Sokal: Rudziński Michał, c. k. komisarz I. kl. Obejmuje 4 powiaty: I. Sokal, 2) Rawa ruska, 3) Cieszanów, 4) Żółkiew.

XIV. Tarnopol: Mitschka Ottokar, c. k. kom. I. kl. Obejmuje 9 powiatów: 1) Tarnopol, 2) Zbaraż, 3) Skałat, 4)

Trembowla, 5) Husiatyn, 6) Czortków, 7) Podhajce, 8) Brzeżany, 9) Rohatyn.

C. k. powiatowi leśniczowie:

przydzieleni są do inspekcyi leśnych: Kraków: 1) Tadeusz Jaworczykowski; Rzeszów: 2) Paweł Kopeć; Przemyśl: 3) Antoni Mazurkiewicz; Złoczów: vacat. Sambor: 4) Władysław Łękawski; Tarnopol: 5) Włodzimierz Dąbrowski; Stryj; 6) Dunajowicz Hipolit; Stanisławów: 7) Hoffmann Karol; Kołomyja: 8) August Breyvogel; Żabie: 9) Sieczka Andrzej; Hryniawa: 10) Spanilly Adolf; Delatyn: 11) Rudeński Adolf.

C)

C. K. SEKCYA ZABUDOWANIA GÓRSKICH POTOKÓW.

W celu zapobieżenia olbrzymim szkodom, jakie wyrządziły w r. 1882 powodzie w krajach alpejskich i w Galicyi, zdecydował się rząd, idąc za wzorem Francyi, zorganizować osobną instytucyę, któraby zajęła się uregulowaniem i ustaleniem dzikich, górskich potoków, jako głównego źródła zalewów i zniszczenia pól urodzajnych. Ustawę organizacyjną uchwalono w r. 1884 (Dz. u. p. z 30/7 Nr. 116 i 117).

W myśl rozp. Minist. roln. z 5. lipca 1884 l. 7438, powierzono pracę nad zabudowaniem dzikich potoków leśnikom i utworzono tymczasowo dla całej Austryi dwie sekcye: we Villach dla krajów alpejskich i w Cieszynie dla krajów północnych.

W r. 1888 powiększono ilość sekcyi na 5; obecnie na 7, a mianowicie ze siedzibą: 1. Sambor dla robót w Galicyi i na Bukowinie; 2. Król. Winohrady, dla Czech i Moraw; 3. Linz dla Salzburga i W. Austryi; 4. W. Neustadt, dla N. Austryi i Styryi; 5. Villach dla Karyntyi Krainy i Pobrzeża; 6. Innsbruck dla Tyrolu i Przedarulanii; 7. Zadar dla Dalmacyi i ekspozytura w Opawie dla Śląska.

Uwaga. W bieżącym roku ma być otwarta przy Namiestnictwie we Lwowie ekspozytura oddziału techniczno-leśnego zabudowania dzikich potoków, która przeprowadzać będzie zabudowania potoków górskich z funduszów, jakie uchwalono na przeprowadzenie kanałów.

S t a n o s o b o w y c. k. S e k c y i w S a m b o r z e.

K i e r o w n i k s e k c y i: Martyniec Michał, c. k. radca leśnictwa.

K o m i s a r z e I. kl.: Vostry Wacław, Wądrzyk Stanisław, Dziewolski Romuald, Pindelski Józef, Duszanek Karol, Szechowicz Roman, Hubicki Stanisław, Kruk Stanisław.

K o m i s a r z e II. kl. Januszke Szczęsny, Szmatera Włodzimierz, Ambrożek Alfons.

P r a k t y k a n c i: Pihuliak Modest, Krotki Jan, Isar Stefan, Niżankowski Julian.

D)

MINISTERSWO ROLNICTWA.

Wiedeń (Liebiggasse 5.)

Minister rolnictwa dr. Braf.

S z e f o w i e S e k c y i: Pop Józef; Alfons br. Weiss v. Starkenfels; Zaleski Wacław.

N a c z e l n i k b i u r a p r e z y d y a l n e g o: Edmund br. v. Sacken, radca ministeryalny.

Ministerstwo dzieli się na XXI departamentów.

Sprawami lasowymi zajmują się w szczególności następ. departamenty:

D e p a r t. VI. a. Należą tu sprawy: 1) podniesienia hodowli lasu, 2) tępienia szkodników lasowych, 3) wydawania opinii w sprawach spornych co do przepisów leśnych, 4) czuwanie nad wykonaniem i stosowaniem ustaw co do egzaminów państwow. dla samoistnych gospodarzy lasow. i dla technicz. pomocniczego personalu leśnego i łowieckiego, 5) sprawy osobowe personalu w służbie leśno-politycznej.

N a c z e l n i k: Goll Wacław, c. k. radca ministeryalny.

P r z y d z i e l e n i: H. Friedl, c. k. radca minist., R. Fischer radca leśn., H. Adam, starszy kom. insp. leśn., Parylak Michał, c. k. kom. inspekcyi leśnej I. kl.

D e p a r t. VI. b.: Należą tu wszystkie sprawy dotyczące zabudowania dzikich potoków o ile rozchodzi się o sprawy czysto techniczne.

N a c z e l n i k: c. k. radca ministeryalny, prof. Ferdynand Wang.

D e p a r t. VIII. a i b i XVI. a i b. Należą tu sprawy prawne w kwestyach spornych między stronami prywatnymi tudzież legislatywa.

N a c z e l n i c y : Depart. VIII. a: Dr. Włodzimierz Leparz, rad. minist. Depart. VIII b : Stanisław Nieczuja-Dobrowolski, radca sekcyjny. Depart. XVI. a : Tomaszewski Jan, radca min. XVI. b : Dr. Rudolf Svetlik, radca sekcyjny.

D e p a r t. IX. (t e c h n. D e p a r t d l a z a r z ą d u l a s ó w i d ó b r p a ń s t w.). Należą tu wszystkie sprawy dotyczące technicz.-gospodarczego ustroju lasów, administrowanych przez państwo, dalej stacye doświadczalne leśne, organizacya i nadzór nad szkołami dla c. k. leśniczych oraz nad egzaminami dla państwowej służby leśno-technicznej.

N a c z e l n i c y : Heidler Artur, rad. min.; Fryderyk Klusiok, E. Böhmerle, star. radcowie leśn ; Franciszek Menzano, starszy radca leśn., Maksymilian Kreibich, c. k. radca leśnictwa, Dr. Advel Stengl, c. k. lustrator, Emil Ulzer, Karol Ulzer, c. k. zarządcowie lasów.

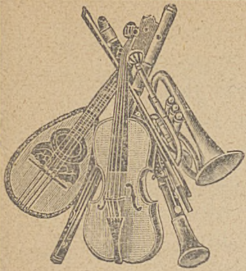
D e p a r t. X, XI, i XII. Należą tu sprawy prawne i ogólno administracyjne — o ile odnoszą się do lasów i dóbr państwowych.

N a c z e l n i c y : Dep. X. Józef bar. Warlich Bubna ; Dep. XI. J. Rzeczizky, radca min , Dep. XII. Ivo nobile de Bizzarro, radca sek

P r z y d z i e l e n i : Dr. H. Daxenbichler, sekr. min.. Włodzimierz Hordyński, sekr. admin., Dr. Fryderyk Schürer von Waldheim, koncepista minist., Dr. Rudolf Willner, adjunkt administr. Dr. Piotr Widmann, Dr. Jan Haus, Dr. Bruno Reichmann, c. k. koncypiści administracyjni. E. Doljan c. k. kom, rybołowstwa.

E)

SPIS IMIENNY PERSONALU ZATRUDNIONEGO W SŁUŻBIE PAŃSTWOWEJ.

Radykalna pomoc
dla cierpiących na przepuklinę.

Proszę żądać od M. FREILICHA, wynalazcy opatentowanych bandaży, **świeżo wydanej broszury**, ze setkami świadectw, gratis i franko. — Koniecznem jest dla doboru bandaża zjawienie się osobiste i kilkudniowy pobyt, gdyż listownie nie poradzę.

M. FREILICH

specyalista bandażysta Lwów, ul. Grodecka 35
vis a vis koszar Ferdynanda.

Poczuwam się do miłego obowiązku p. M. Freilichowi, specyaliście bandażyście we Lwowie, ul. Gródecka l. 35, wyrazić publiczne podziękowanie za założenie mi bandażu, sporządzonego według jego metody, czem w zupełności mnie wyleczył z obustronnej, przestarzałej przepukliny, pogorszonej przez noszenie bandaży różnych konstrukcyj. Przez cały czas leczenia pan Freilich z wielką przezornością i sumiennośeią spełniał swe obowiązki. To stwierdzając, polecam jego jak najlepiej w podobnych wypadkach.

Aleksander hrabia Piniński.

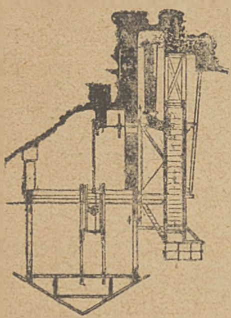
WP. M. Freilich,

c. k. uprzyw. bandażysta we Lwowie, ul. Grodecka 35.

Niniejszem zasyłam Panu moje uznanie i serdeczne podziękowanie za uratowanie mi życia.

Nawiedzony od lat 33 przepukliną w tak wielkim stopniu, iż żaden z lekarzy operować nie chciał, dostałem się przypadkowo do Pana, któryś mnie swoją szczęsliwą ręką, w asystencyi dwóch lekarzy i swego syna, wyratował z największego nieszczęścia, a po założeniu mi specyalnego bandaża, własnego wynalazku, mogłem drugiego dnia pójść piechotą do domu. Dlatego też polecam każdemu choremu na przepuklinę, aby się operować nie dawał, tylko szukał radykalnej pomocy u Pana M. Freilicha we Lwowie, ulica Grodecka l. 35, który jest aniołem-stróżem ludzkości.

Fabryka maszyn
G. Tönnies w Lublanie.

Specyalna fabryka wyrabiająca maszyny do **przeróbki drzewa, turbiny i przeno-śnie. Patentowane gatry owalcowe i i rozdzielne** o największej wydatności, dalej gatry jednopiłowe w ramach drewnianych lub żelaznych. — **Turbiny Francisa**, wyłącznie dla tartaków dające się wprost łączyć z osią gatru.

Piły wstęgowe blokowe i do łupania, Wentylacye, Ogrzewalnie, Suszarnie i urządzenia do uprzątania trocin.

Najnowsze maszyny do **wyrobu mebli giętych, beczek, do borowania i do wyrobu Tavoletów. — Całkowite urządzenia** nowych zakładów w każdej dziedzinie przemysłu drzewnego, wykonane starannie i niezrównanie.

Motory pędzone ropą i lokomobile — Najmniejsze koszty.

Jonasz Kuhmärker

tartak parowy

i fabryka deszczułek parkietowych

w Drohobyczu

utrzymuje stale na składzie dębowe deszczułki parkietowe, tudzież materyały dębowe i jodłowe we wszelkich żądanych rozmiarach.

Kupuje lasy i materyały dębowe po najlepszych cenach.

Przy zamówieniach uprasza się powołać na „Skorowidz leśny“.